

ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲಾ

ಪುಷ್ಪರತ್ನ ಸಂಖ್ಯಾ ೫-೧೧

ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತಂ ಮಹಾವುರಾಣಂ

(ಸಂಸ್ಕೃತಮೂಲ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾನುವಾದ, ವಿವರಣೆಗಳೊಡನೆ.)

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧ

—

ಅನುವಾದಕ.

ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್,

ಎಡತೊರೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಎಂ.ಎ.,

ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ವಾನ್

ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್

೧೯೪೫

|| ಶ್ರೀಗಣೇಶಶಾರದಾಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ||

ಜಗನ್ಮಾತೆಯಾದ ಶ್ರೀಮಹಾತ್ರಿಪುರಸುಂದರೀ, ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯ ಪೆಯಿಂದ ಈ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಲೇಖಕನಾದ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು, ಅದರ ಮುದ್ರಣಪ್ರಕಾಶನಕಾರ್ಯವೂ, ನೆರವೇರಿರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಮಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಕಾಲವು ಸಾಲದಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಈ ನನ್ನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಲೋಪಗಳಿರಬಹುದು. ಆದರೂ, ಮಕ್ಕಳ ತಪ್ಪು ತೊಂದಲು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ ರಿಯರು ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ, ವಾಚಕರು ಮನ್ನಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆಂದು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. "ಏಕಾ ಕ್ರಿಯಾ ತ್ರೈರ್ಥಕರೀ ಬಭಾವ" ಎಂಬಂತೆ ಈ ನನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದ ಮುಮ್ಮಡಿಯಾದ ಫಲವು ನನಗೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆ ಹಿನ್ನೂ, ಪ್ರಭುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನೂ, ಸಜ್ಜನಸೇವೆಯನ್ನೂ ಈ ಒಂದು ಕಾರ್ಯದ ನೆರವೇರಿಸುವಂತಾದುದು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಶ್ರಮವಾದ ಸೇವಾವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಭುಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತಾರ್ವಕವಾದ ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು ನನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿರುವ ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಹೀಗೆಯೇ ನೆರವೇರಿತೆಂದು ಸರ್ವಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪಳಾದ ದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ದೇವೀಭಾಗವತ ಮಹಾಪುರಾಣವೂ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳ ಮುನ್ನುಡಿಗಳಲ್ಲೂ, ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಲ್ಲೂ, ವಿವರಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಕಥೆಗಳಿಂದ ಓದುಗರಿಗೆ ವಿನೋದವನ್ನೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ನಿಮರ್ಶ, ನೀತಿ, ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ವಾಚಕರ ಜೀವನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ದಿಯನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವ ವೇದಾಂತತತ್ವಗಳ ಅರಿವಿನಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸದ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ, ಜನರ ರುಚಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಪುರಾಣವೂ ಒಬ್ಬ ನಿಜವಾದ ನಂತಿದೆ. ಇದ್ದು, ಇತರ ಪುರಾಣಗಳಂತೆ, ಜನರನ್ನು, ಓದುವ, ಓದಿಸುವ, ಜನರನ್ನು, ಕ್ಷುರುತ್ತವೆಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲೇ ಲೀನರಾಗಿರುವಿಕೆಯಿಂದ

ತಿರುಗಿಸಿ, ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ, ವೈರಾಗ್ಯ, ವಿವೇಕ, ವೇದಾಂತವಿಚಾರ ಉಪಾಸನೆ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಲು, ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕೈಲಕ್ಕೂ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಭಾವವು ಆಸ್ತಿಕತೆಯಾಗಿದೆ.

ಆಸ್ತಿಕತೆ ಎಂದರೆ ದೇವರು ಇದಾನೆಂದು ನಂಬುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲವು. ನೆಂದರೆ, ದೇವರು ನಿತ್ಯನು. ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸು ಜೀವರೂ ನಿತ್ಯರು. ಅವರು ಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ ಪಗಳುಂಟಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖಾನುಭವದ ಫಲವು ಆಗಿಯೇ ಆ (ಇಷ್ಟು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಮತಗಳೂ ಎಂದರೆ ಬೌದ್ಧ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಮುಸಲ್ಮಾನ್, ಮತಗಳು ಒಪ್ಪುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇ ಕಡೆಯ ಎರಡು ಮತಗಳು ಏಕಜನ್ಮವಾದಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವರಿಗೆ ಕೈ ಅಕೃತಾಭ್ಯಾಗಮದೋಷಗಳೂ, ದೇವರಿಗೆ ವೈಷಮ್ಯ, ನೈಘೃಣ್ಯದೋಷಗಳೂ ವಂತಿಲ್ಲವು.) ನಮ್ಮ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳೇ ಕಾರಣಗಳು. ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದುದು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡಲು ಜೀವರಿಗೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಈ ಅನೇಕ ಜೀವರ ನಾನಾಬಗೆಯ ಕರ್ಮ ಘರ್ಷಣೆಯಾಗದಂತೆಯೂ, ಅವುಗಳು ಫಲ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಗೊಂದ ದಂತೆಯೂ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡುತ್ತಿರುವವನೇ ದೇವರು ನಮ್ಮ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೇ ವೆಂದೂ, ದುಷ್ಟಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಧರ್ಮವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ದೇವರು ಜೀವರ ಕರ್ಮ ಸಾರವಾಗಿ ಈ ಜಗದ್ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಕ್ಲಾಪ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಅವನ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದೇ ಧರ್ಮವು. ಅವನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನ ಹೋಗುವುದೇ ಅಧರ್ಮವು. ಅದುದರಿಂದ ಧರ್ಮವೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮ ಧಾರವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಆ ಬಾರದು. ದೇವರು ಧರ್ಮ, ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ವರೂಪನೂ ಹೌದು. ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾದ ನಡೆವಳಿಕೆಯೂ ಆಸ್ತಿಕತೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ದೇವರನ್ನು ಸಗುಣ ಸಾಕಾರನೆಂದು ಹಿಂದುಗಳು ಸಗುಣನು ಎಂದು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರೂ, ಮುಸಲ್ಮಾನರೂ, ನಿಗುಣನು ಎಂದು

ನಂಬಿ ಅರಾಧಿಸುತ್ತಿದಾರೆ. ದೇವರಲ್ಲಿರುವ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ, ದೇವೀ, ಮಾಯಾ ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ದೇವರನ್ನು ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ನಾರಾಯಣ, ಕೃಷ್ಣ, ಮುಂತಾದ ಪುರುಷರೂಪದಲ್ಲೂ, ವಾಣೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಉಮಾ, ದೇವೀ ಮುಂತಾದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಲ್ಲೂ, ಹರಿಹರ, ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ ಮುಂತಾದ ಸಂಯುಕ್ತರೂಪದಲ್ಲೂ ಧ್ಯಾನಿಸಬಹುದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ದೇವರು ಈ ನಾಮ, ರೂಪ, ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಮೀರಿರುವ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾನಂತಾದ್ವಯವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ವಿವೇಕಿಗಳಾದ ಅಸ್ತಿಕಜನರು ಸಕಾಮಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಐಹಿಕವಾದ ಸುಖ ಅಭ್ಯುದಯಗಳನ್ನೂ, ಅಮುಷ್ಮಿಕಗಳಾದ ಸದ್ಗತಿಗಳನ್ನೂ, ಪಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಧರ್ಮಕರ್ಮಾಚರಣೆ ಸುಖಾನುಭವಗಳು ಅವಿಶುದ್ಧ, ಅತಿಶಯ, ಕ್ಷಯಗಳೆಂಬ ದೋಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ ಎಂದು ಮನಗಂಡು, ಈ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬೇಸರಪಟ್ಟು, ಅವರು ವೇದಾಂತವಿಚಾರಮಾಡಿ, ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲು, ಮೋಕ್ಷವು ಎಂದರೆ, ಈ ಕರ್ತೃತ್ವ, ಭೋಕ್ತೃತ್ವ, ಜನನ, ಮರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವಿಕೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಬಂಧ ದುಃಖದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯು, ಲಭಿಸಿ ಜೀವನು ಎಂದಿನಂತೆ ನಿತ್ಯಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧ ಮುಕ್ತಾನಂದರೂಪನಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಶ್ರೇಯಸವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ನಿಶ್ರೇಯಸದ ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಈ ದೇವೀಭಾಗವತವು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಡನೆ ತಿಳಿಯಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ದೇವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವಕ್ಕೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ವ್ಯವಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಗುಣಸಾಕಾರರೂಪವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ, ದೇವೀ, ಮಾಯಾ, ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಈ ಮಾಯೆ ಎಂಬ ಉಪಾಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವಕ್ಕೆ ದೇವೀ, ತ್ರಿಪುರಸುಂದರೀ, ಭುವನೇಶ್ವರೀ, ಎಂದೂ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಈಗ ಮಾಯೆಯು ಬಹಿರ್ಮುಖವಾಗಿ ತನ್ನ ಮೂರು ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದರ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರೆಂಬ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ವಾಣೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಉಮಾದೇವಿಯರೆಂಬ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಪ್ರಪಂಚವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದ ವಾಸ್ತವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯು ಅಂತರ್ಮುಖವಾಗಿ ಲೀನವಾಗಿ ನಿರ್ಗುಣ ನಿರಾಕಾರ, ನಿರ್ವಿಕಾರ, ನಿತ್ಯ, ಶುದ್ಧ, ಬುದ್ಧ, ಮುಕ್ತ, ಪರಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ವ್ಯವಹಾರವು ತೋರಿಕೆಯ ಸ್ವಭಾವ

ವುಳ್ಳುದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭೇದಕವಾದ ಉಪಾಧಿಯೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ಅವಾಸ್ತವವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಭೇದವು ನಿಜವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗದೆ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿಯುವಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ತತ್ವದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಉಪಾಸನೆಯು, ಎರಡನೆಯದು ವೇದಾಂತವಿಚಾರವು. ಸಗುಣಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿಯ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಆ ಮೂರ್ತಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಆ ಉಪಾಸ್ಯದೇವತೆಯ ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ದೇವನ ಅಥವಾ ದೇವಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ವಸುಖಾನುಭವ ಮಾಡುವರೆಂಬುದು ದ್ವೈತ, ಮಾಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಉಪಾಸ್ಯದೇವತಾ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದು ಆನಂದಾನುಭವವನ್ನು ಉಪಾಸಕರು ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಮವಾಗಿ ಪಡೆಯುವರು. ಎಂಬುದು ರಾಮಾನುಜ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಈ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯೂ ಏಕಾಗ್ರತೆಯೂ ಬೇಕು. ಅದು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ, ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ದೇವಿಯು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೂ ಅವರ ಸಹಧರ್ಮಿಯರಿಗೂ ಮೂಲಕಾರಣಳಾಗಿತ್ತಾ ಮೇಲಿನ ತತ್ವಸ್ವರೂಪಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಸ್ತಂಭಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿ, ಮೂರನೆಯ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಮಹಾತ್ರಿಪುರಸುಂದರೀ ತತ್ವದ ವಾಸ್ತವವಾದ ಮಣಿಧೀಪದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ರಿಪುರಸುಂದರೀದೇವಿಯ ವೈಭವವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ಸ್ತಂಭಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಿಯು ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಎಂದರೆ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ, ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಮಧುಕೈಟಭರು, ಮಹಿಷಾಸುರ, ರಕ್ತಬೀಜಾಸುರ, ಚಂಡಮುಂಡಾಸುರರು, ಶುಂಭನಿಶುಂಭಾಸುರರು ಇವರೇ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ, ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಬಾಧಕರಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಮಾನವರೂ, ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿ ಶ್ರೀಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾದ ಭಾವವೂ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಆರನೆಯ ಮತ್ತು ಏಳನೆಯ ಸ್ತಂಭಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಆಂತರವಾದ ಆರಾಧನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮತ್ತು ವೇದಾಂತದರ್ಶನಗಳ ತತ್ವಕ್ಕೂ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವ ಅದ್ವೈತತತ್ವಕ್ಕೂ ಸಾಮಂಜಸ್ಯವನ್ನು ದೇವೀಗೀತೆಯಲ್ಲೂ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಂಟನೆಯ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಲೋಕಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಗೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ವೈಭವವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿ. ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ನಾರಾಯಣ, ಕೃಷ್ಣ, ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಜೀತನ ತತ್ವದ ರೂಪಾಂತರಗಳೆಂದೂ, ಭೇದವನ್ನೂ, ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬ ಭಾವವನ್ನೂ, ಭಕ್ತರು ಪಡೆಯಬಾರದೆಂದೂ, ಉಪಾಸ್ಯತತ್ವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದಾಗ, ತನ್ಮಯತೆಯು, ತಲ್ಲಿನತೆಯು, ಅಪರೋಕ್ಷಾನುಭವವಾದಾಗ ಭೇದವು ನಿಲ್ಲದೆಂದೂ, ಹಾಗೆ ಭೇದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಕೆಡುಕಾಗುವುದೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಸಮವಾದ ಆದರದಿಂದ ಓದಿ, ಮನೋವೈಶಾಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ, ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸಮವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವ, ಹೃದಯದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ, ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಗುಣವಾಗಿದೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಅಂಶವಿಶೇಷ ರೂಪರಾದ, ಗಣೇಶಜನನೀ, ದುರ್ಗಾ, ರಾಧಾ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತೀ, ಸಾವಿತ್ರೀ, ತುಲಸೀ, ಗಂಗಾ, ಸ್ವಾಹಾ, ಸ್ವಧಾ, ದಕ್ಷಿಣಾ, ಷಷ್ಠೀ, ಮಂಗಳಚಂಡೀ, ಮನಸಾ, ಸುರಭಿ, ದೇವಿಯರ ಕಥೆ, ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಭೇದವಿದ್ದರೂ ತತ್ವ ಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಪುರಾಣಗಳು ಅನೇಕವಿದ್ದರೂ ಅವು ಉಪದೇಶಿಸಿರುವ ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ತತ್ವ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಮತೃವೂ, ಸಾಮಂಜಸ್ಯವೂ ಇದೆ ಎಂದೂ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸ್ತಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ವಂತರಗಳನ್ನೂ, ಮನುಗಳು ತಮ್ಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆಚರಿಸಿದ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ತಿಳಿಸಿ, ಎಲ್ಲರ ಅಭ್ಯುದಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಸದಾಚಾರವನ್ನೂ, ಎಂದರೆ ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಶೌಚ, ಸ್ನಾನ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಧಾರಣ, ಭಸ್ಮಧಾರಣ, ಪುಂಡ್ರಧಾರಣ ಅವುಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾದ, ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾದ, ಸಂಧ್ಯಾವಿಧಿ, ಗಾಯತ್ರೀಜಪದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ, ಗಾಯತ್ರಿಯೇ ದೇವಿಯು, ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಮುಂತಾದ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದೆ. ತರುವಾಯ ಈ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಕವಚ, ಹೃದಯ, ಮಂತ್ರಜಪ, ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ದೀಕ್ಷಾ ದಾನ, ಗ್ರಹಣಗಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ, ವೀಕ್ಷಣ ಶಾಂತಿಕರ್ಮವನ್ನೂ, ಗಾಯತ್ರೀ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಜಪ, ಸಿದ್ಧಿ, ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಗಾಯತ್ರೀ

ಜಪದಲ್ಲೂ, ದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲೂ, ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಏಕೆ ಆದರವಿಲ್ಲದೆ ಇತರ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಅಹಂಕಾಕ, ಅಜ್ಞಾನ, ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಅವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ, ದೇವಪ್ರಮುಖರಾಗೂ ಹೇಗೆ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿ ಅವಮಾನಪಟ್ಟು, ಕಡೆಗೆ ದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದರೆಂಬುದನ್ನೂ, ಕೇನೋಪನಿಷತ್ತಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ವೇದಾಂತದರ್ಶನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೇವಿಯ ತತ್ವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ದೇವಿಯ ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ಸಗುಣರೂಪವು ಅವಾಸ್ತವವೆಂದೂ, ನಿರ್ಗುಣರೂಪವು ವಾಸ್ತವವೆಂದೂ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಗೌತಮರ ಶಾಪದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಗಾಯತ್ರೀಉಪಾಸನೆ, ದೇವೀ ಆರಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮುಖರಾಗಿದ್ದು ಇತರ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರ ಕಾರಣವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಕಡೆಯದಾಗಿ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹವೆಂಬ ಮಣಿದ್ವೀಪವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಇದು ಸರ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು ಮಹಾತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿಯ ವಾಸಸ್ಥಾನವೆಂದೂ, ಇದು ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರಿಯ ವಾಸಸ್ಥಾನವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ತಿಲಕವೆಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರಾದ ನೀಲಕಂಠಮಹಾಶಯರು ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡು ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಶ್ರೀಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಬೀಜವರ್ಣಗಳನ್ನು ಬರೆದು, ಅವನ್ನು ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವರಿವಸ್ಯಾರಹಸ್ಯಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭೇದಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಂಠ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಾಮ, ರೂಪ, ಲಿಂಗ, ಆಕಾರ, ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನರಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಚೈತನ್ಯವು ಒಂದೇ, ಅದೇ ದೇವರು; ಆದರಂತೆಯೇ ಪುರಾಣಗಳು ಅನೇಕಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವು ಬೋಧಿಸುವ ನೀತಿ, ಧರ್ಮ, ತತ್ತ್ವಗಳು ಎಲ್ಲ ಮತಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಇಂತಹ ಸಮಾನವಾದ ಧರ್ಮವೇ ವಿಶ್ವಧರ್ಮವು. ಅದರ ಆಚರಣೆಯಿಂದಲೇ ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ, ಸುಖ, ಅಭ್ಯುದಯಗಳೂ, ಕಡೆಗೆ ಏಕತತ್ವದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ಮೇಲೂ ಆಯುಶ್ಶೇಷವಿರುವವರೆಗೆ, ಶುಕನಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯೂ, ದೇಶಾನುಸಾನದ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚೇಯಸಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂಬುದು ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಮುಖ್ಯ

ಉಪದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವಿಶ್ವಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಮುಖಂಡರಿಗೂ ಆದರ ಉಂಟಾಗಿ, ಈಗಿನಂತೆ ಸ್ವಾರ್ಥಪರತೆ, ರಾಗ ದ್ವೇಷ, ಆಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಂಚನೆ, ಅಶಕ್ತರನ್ನು ತುಳಿಯುವುದು, ಅಪಕಾರ, ಪ್ರತೀಕಾರಗಳಿಂದ ಅರ್ಥಹಾನಿ, ಪ್ರಾಣಹಾನಿ ಪ್ರಗತಿಭಂಗಗಳು ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಆಗಿ, ಜಗತ್ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಸಹಕಾರಗಳಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯಿಸುವಂತಾಗಲೆಂದು ಅತಿ ಸುತ್ತಾ ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಹಾಪುರಾಣಕ್ಕೆ ನೀಲಕಂಠರೆಂಬ ಮಹಾಶಯರು ತಿಲಕ ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನೂ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುತ್ತೇನೆ. ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಎಂದರೆ ಕೂರ್ಮಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣುಭಾಗವತ, ಲಿಂಗಮಹಾಪುರಾಣ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಸ್ಕಾಂದಮಹಾಪುರಾಣಗಳು, ಸೂತಸಂಹಿತಾ, ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ವರಿವಸ್ಯಾರಹಸ್ಯ, ಋಗ್ವೇದ, ದಶೋಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಸೇರಿಸಿರುತ್ತೇನೆ.

ಗ್ರಂಥಸಮೀಕರಣ, ಪಾಠಾಂತರಗಳಿಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳೆಯ ದೇವೀಭಾಗವತ, ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಪ್ರತಿ ಒಂದು, ಮತ್ತು ದಿವಂಗತ ವೇ|| ಬ್ರಂ|| ಕುಣಿಗಲ್ ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಆಂಧ್ರಾಕ್ಷರ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ದುಂಡನೆಯ ಕಂಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಲೋಪದೋಷಗಳು ಉಳಿದಿರಬಹುದು. ವಾಚಕಮಹಾಶಯರು ಮನ್ನಿಸಿ, ಹಂಸಕ್ಷೀರನ್ಯಾಯದಂತೆ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಕೃತಜ್ಞನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಪಂಡಿತ ಶ್ರೀಕಾಶೀನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಅವರ ಮುದ್ರಾಲಯ ನೌಕರಮಾನೇರೂ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲೂ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತಮಹಾಶಯರೊಡನೆ ವಿಚಾರದಿಂದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತೇನೆ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಂತಹ ವಿಶ್ವಧರ್ಮದ ಆರಿವು ಆಚರಣೆಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿ ಬೆಳೆದು ಜಗತ್ತಿನ ಭಾವಿ ಕಲ್ಯಾಣಸಾಧನೆಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಘನವಾದ ಉದ್ದೇಶ

ದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನಾಳುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್
ಬಹದ್ದೂರ್, ಜಿ. ಸಿ. ಎಸ್. ಐ., ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ
ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ
ಉದ್ದೇಶವು ಸರ್ವದಾ ನೆರವೇರುತ್ತಿರುವಂತಾಗಲೆಂದು ಜಗನ್ಮತೆಯಾದ ಮಹಾ
ತ್ರಿಪುರಸುಂದರೀ, ಭುವನೇಶ್ವರೀ, ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಪಾರ್ಥಿವಸಂವತ್ಸರದ
ಅಧಿಕ ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮಾ
ಬುಧವಾರ, 28—3—45

}

ಎಡತೊರೆ ದೇವಯ್ಯದೀಕ್ಷಿತರ ಮಗ
ಚಂದ್ರಶೇಖರಶಾಸ್ತ್ರೀ

ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ

ಸ್ಕಂಧದ ವಿಷಯಸೂಚಿಕೆ

— — —

ಅಧ್ಯಾಯ	ವಿಷಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯಾ
1.	ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪೋಪಾಸನೆಯು ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಗೂ ಮೂಲವು ; ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಋಷಿದೇವತಾ ಭಂದಸ್ಸು ಗಳು ; ಇದರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಫಲಶ್ರುತಿ	೧-೮
2.	ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣಗಳೂ ಮತ್ತು ತತ್ವಗಳು ಉಪಾಸನೆಯ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗುವೆ.	೯-೧೨
3.	ಗಾಯತ್ರೀ ಕವಚ, ಧ್ಯಾನ, ಅಸ್ತ್ರಗಳ ವಿವರಗಳು ;	೧೩-೧೮
4.	ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರ ಜಪ ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯದೇವಿಯು ತನ್ಮಯತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿ ; ಗಾಯತ್ರೀ ಹೃದಯದ ಜಪ ಫಲಗಳು ;	೧೯-೨೪
5.	ಮೂರು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷ ಗಳ ವಿವರಗಳು. ಕಾಲಭೇದದಿಂದ ನಾಮರೂಪಭೇದಗಳು ; ಸ್ತೋತ್ರಪಠನಫಲ.	೨೫-೩೧
6.	ಗಾಯತ್ರೀ ಸಹಸ್ರನಾಮದ ಉಪದೇಶ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ; ವರ್ಣಮಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀ ನಾಮಗಳ ಉಪ ದೇಶ ; ಗಾಯತ್ರಿಯು ಯದುವಂಶಸಮುದ್ಭವಳೂ	

ಅಗಿದಾಳೆ; ಗಾಯತ್ರೀ, ಸಾವಿತ್ರೀ, ಸರಸ್ವತಿಯರು
 ಅಭಿನ್ನರು; ಸಹಸ್ರನಾಮ ಪಠನಕಾಲ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿ
 ಗಳು; ಸಹಸ್ರನಾಮ ಜಪ ಹೋಮ ಫಲಶ್ರುತಿ ೩೨-೭೯

7. ಗಾಯತ್ರೀ ದೀಕ್ಷಾಸ್ವರೂಪ ವಿವರಣೆ; ದೀಕ್ಷಾ ಪದಾರ್ಥ;
 ಜಪವಿಘ್ನ ನಿವಾರಣೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆ; ದೀಕ್ಷಾದಾನ ಗೃಹಣ
 ಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಸಿದ್ದ ತೆಗಳು; ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿ
 ಸಿದ ಅಂಗನ್ಯಾಸ; ದೇವಮಂತ್ರದ ದೇವತಾಧ್ಯಾನಕ್ರಮ;
 ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರಸ್ಥಾಪನ ಕ್ರಮ; ಜಲಕುಂಭಸ್ಥಾಪನ ಮತ್ತು
 ಪೂಜೆ; ದೇವಿಯ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮ;
 ಕುಂಡ, ಅಧಿವಾಸ, ಸ್ಥಂಡಿಲಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕ್ರಮ;
 ಪೀಠಪೂಜಾ, ದೇವತಾಧ್ಯಾನ, ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಪನ; ವಕ್ಷು
 ಯಂತ್ರ ರಚನಾ, ಧ್ಯಾನ, ಪೂಜಾ; ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ
 ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು; ಮಹಾ ಗಣಪತಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮ
 ಕ್ರಮ; ಉಪಾಸಕನು ತನಗೂ ಮಂತ್ರದೇವತೆಗೂ ಅಭೇದ
 ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು; ತಾರ, ಹೃಲ್ಲೇಖಾ
 ಮುಂತಾದ ಏಕಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಶಕ್ತ್ಯಪೊಸನೆಯು
 ಮುಖ್ಯವಾದುದು; ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ
 ಬಗೆ; ಷಡಂಗನ್ಯಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ದೇವತಾಯೋಜನೆ;
 ಹೀಗೆ ಉಪಾಸನೆಯು ಗುರುಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಶ್ರೇಯ
 ಸ್ಕರವು; ಶಕ್ತಿಯು ಗಾಯತ್ರೀ ಸ್ವರೂಪಳು. ೮೦-೧೧೭

8. ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಏಕೆ
 ಮಾಡರು? ಕೇನೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಕಥೆ; ಎಲ್ಲರ ಜಯಕ್ಕಾಗಿ

ಶಕ್ತಿದೇವಿಯ ಬೆಂಬಲವೇ ಕಾರಣವು ; ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಮುಖಂಡರ ಅಹಂಕಾರ ; ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನವೂ ಅವಮಾನವೂ ತಪ್ಪವು ; ಅಧಿಕಾರ, ಜಯ, ಅಜ್ಞಾನಗಳು ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣಗಳು ; ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಖಂಡನೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯು ಪುಣ್ಯಫಲವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ; ಮಾಯೆಯ ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ರೂಪಗಳು ; ದೇವಿಯ ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ರೂಪಗಳು ; ಉಮಾದೇವಿಯ ಆವಿರ್ಭಾವ ; ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ದೇವಿಯ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಮತ್ತು ಉಪದೇಶ ; ಗಾಯತ್ರೈಪಾಸನೆಯೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿತ್ಯವಾದುದು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಸಾಧನವಾದುದು ;

..... ೧೧೩-೧೩೩

9. ದ್ವಾದಶವರ್ಷಗಳ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗೌತಮಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದರು ; ಗಾಯತ್ರೀ ಉಪಾಸಕನಾದ ಗೌತಮನ ಪ್ರಭಾವ ; ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರವನ್ನು ಗಾಯತ್ರಿಯು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಳು ; ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳ ಲಾಭವು ; ಗೌತಮನು ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಗೆ ಒಂದು ದೇವಾಲಯವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು ; ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗೌತಮನ ಗುಣಾಭಿನಂದನವನ್ನು ಇಂದ್ರನೂ ಮಾಡಿದನು ; ನಾರದನು ಒಂದು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದನು ; ಸುಖಾಶ್ರಯದಿಂದ ದುಃಖವನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಸೂಯೆಯುಂಟಾಯಿತು ; ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಫಲವು ಮುಗಿಯಲು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ; ಕೃತ

ಘೋರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗೌತಮರ ಶಾಪ ; ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ
ದೊಡನೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ವಿಶಾಪದಕಾಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದುದು ;

ಗಾಯತ್ರೀ ಉಪಾಸನೆಯೇವಲ್ಲ ಶ್ರೀಯಸ್ಸಿಗೂ ಕಾರಣವು. ೧೩೪-೧೪೧

10. ಸರ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಮಣಿದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ, ಚಿಂತಾಮಣಿ ಗೃಹವು
ದೇವಿಯ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವು ಹದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿಗಳು,
ಉದ್ಯಾನಗಳು, ದಿಕ್ಪಾಲಕರು, ಶಕ್ತಿ ದೇವಿಯರು, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ
ಗಳು, ಮಂತ್ರಿಣೀದೇವಿಯರು ; ೧೪೨-೧೭೧

11. ದೇವಿಯ ಅಂತರಂಗ ಸೇವಕಿಯರು ; ಅಷ್ಟಮಾತೃಕೆಯರು ;
ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ
ಭಾವಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ೧೭೨-೧೯೨

12. ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯು ಅರಮನೆಯ ಮಂಟಪಗಳಲ್ಲಿ
ನಿರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನುಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯಗಳು ; ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ
ಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪದ ಅವಿಭಾವ ;
ಭುವನೇಶ್ವರೀ ಸ್ವರೂಪವರ್ಧನೆ ; ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹ, ಅಲ್ಲಿ
ಭಕ್ತರ ಭೋಗಕ್ರಮ ; ೧೯೫-೨೦೭

13. ಜನಮೇಜಯರಾಜನಿಗೆ ವ್ಯಾಸನು ದೇವೀ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರ
ವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು ; ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಅವನ
ತಂದೆಗೂ ದುರ್ಗತಿಯು ತಪ್ಪಿ ಸದ್ಗತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ;
ವ್ಯಾಸನ ಬುದ್ಧಿವಾದ ; ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಹೆಚ್ಚು
ಗಾರಿಕೆ ೨೦೮-೨೧೪

ಅಧ್ಯಾಯ

ವಿಷಯ

ಪುಟಸಂಖ್ಯಾ

14. ಈ ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಪಠನ, ಶ್ರವಣಗಳಿಗಾಗಿ
ಮಾಡಬೇಕಾದ ಶಾಂತಿಕರ್ಮ ವಿಧಾನ ; ಈ ಪುರಾಣ
ಶ್ರವಣದ ಫಲಶ್ರುತಿ ೨೧೫-೨೨೨

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ನೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ನಾರದ ಉವಾಚ ॥

ಸದಾಚಾರವಿಧಿದೇವ ಭವತಾ ವರ್ಣಿತಃ ಪ್ರಭೋ ।

ತಸ್ಯಾಪ್ಯತುಲನಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಸರ್ವಪಾಪವಿನಾಶನಂ

॥೧॥

॥ ಶ್ರೀಗಣೇಶಶಾರಧಾಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಷ್ಠಾನತತ್ವೇ ಜಗದಿದಮುದಭೂದಸ್ತಿ ನಾಶಂ ಚ ಯಾತಿ ।

ಪ್ರಾರಬ್ಧಂ ಪ್ರಾಣಿಕರ್ಮ ಪ್ರಭವತಿ ಫಲಿತುಂ ಸಂಸೃತೌ ಸೌಖ್ಯದುಃಖೈಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮೈ ವಾಸ್ತೀನ್ ಪ್ರಪಂಚೇ ಪ್ರವಿತತಿ ಬಹುಧಾ ಜೀವಭಾವಂ ಪ್ರಪನ್ನಂ

ಮಾಯಾಃವಿದ್ಯಾದ್ವೈಪಾಧೌ ಶ್ರಿಗುಣಪರಿಣತೇ ಭಾತಿ ಸಂಸಾರಚಕ್ರೇ ॥

ಈ ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಪರಾಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪಳೆಂದೂ, ಈ ಪರಾಶಕ್ತಿಯು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಥಮಸ್ಪಂದರೂಪವಾದ ಉಪಾಧಿ ಎಂದೂ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ತೋರಿಕೆಯ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದಾದುದರಿಂದ ಮಾಯೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಕಡೆಯದಾದ ಈ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತದರ್ಶನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೇವಿಯು ತತ್ವವನ್ನೂ, ಹಿಂದಿನ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಸ್ಕಂಧಗಳ ಒಟ್ಟು ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನೂ, ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಒಳಗೊಂಡು, ಮೀರಿಯೂ ಇರುವ ತತ್ವವು,

ಇದು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ, ಚಿತ್ ಅಚಿತ್ ಈ ರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಧಿಷ್ಠಾನವಾದ ಎಂದರೆ ತೋರಿಕೆಗೆ ಅಧಾರವಾದ, ತತ್ವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದು ನಿತ್ಯವೂ ನಿರ್ವಿಕಾರಿಯೂ ಜೇತನವೂ ಆದ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚಗಳೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ; ರಕ್ಷಣೆ ಪಾಲನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ; ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳು ನೆರವೇರಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಆ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ, ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ, ಎದುರಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ, ಕಾರ್ಯಗಳು ಕಾರಣಗಳಲ್ಲೂ, ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳೂ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಶಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಮಾಯೆಯಲ್ಲೂ, ಈ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದಲ್ಲೂ, ಲಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಕರ್ಮಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಕರ್ತೃತ್ವ, ಭೋಕ್ತೃತ್ವ, ಜನನ, ಮರಣ, ಸುಖದುಃಖಾನುಭವಗಳ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಆಯಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಯಾ ಕರ್ಮಗಳ ಪೈಕಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಫಲಗಳಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮವು ಒಂದೇ ನಿತ್ಯವೂ ನಿರ್ವಿಕಾರಿಯೂ ಆಗಿರುವ ಜೇತನತತ್ವವು. ಜೀವರೂ ಬ್ರಹ್ಮವೂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನರು. ಭೇದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಪಾಧಿಯಾದ ಮಾಯಾ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಂಶಗಳಾದ ಅವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ತೋರಿಕೆಯ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಾಗಿವೆ. ದೇಹ, ಸ್ತ್ರೀ, ಪುತ್ರ, ವಿತ್ತ, ಅಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ 'ನಾನು,' 'ನನ್ನದು' ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕೂಡಿರುವಿಕೆಗೂ, ಈ ಕರ್ಮಗಳ ಕರ್ತೃತ್ವವೂ ಇವುಗಳ ಫಲಗಳಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವವೂ ನಾನೇ, ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕೂಡಿರುವಿಕೆಗೂ, ಜೀವಭಾವವೆಂದು ಹೆಸರು. ಬ್ರಹ್ಮವೇ ನಾನಾಬಗೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರುಚಿಗಳುಳ್ಳ ಜೀವಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಾ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಈ ಜಗತ್ತಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದೂ ವ್ಯಾಪಕವೂ ಆಗಿರುವ ಉಪಾಧಿಗೆ ಮಾಯೆ ಎಂದೂ, ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಉಪಾಧಿಗಳಿಗೆ ಅವಿದ್ಯೆ ಎಂದೂ ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ. ಸತ್ಯ ರಜಸ್ ತಮಸ್ ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳೇ ಮಾಯೆಯಸ್ವರೂಪವು. ಈ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮಶರೀರೇ, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ, ಎಂದು ವ್ಯವಹಾರವು. ಅಲ್ಲದೆ ರಶೋಗುಣ ಮುಂದುವರಿದಿರುವ ಮಾಯೆಯೇ ಉಪಾಧಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾ, ಎಂದು ಹೆಸರು. ಸತ್ಯಗುಣಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ಮಾಯೋಪಾಧಿಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು,

ಶ್ರುತಂ ಭವನ್ಮುಖಾಂಭೋಜ ಚ್ಯುತಂ ದೇವೀಕಥಾಕಮೃತಂ ।

ವ್ರತಾನಿ ಯಾನಿ ಚೋಕ್ತಾನಿ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಮುಖಾನಿ ತೇ ॥೨॥

ನಾರಾಯಣ, ಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ಮುಂತಾದ ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ತನೋಗುಣ ಪ್ರಬಲವಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಉಪಾಧಿಯಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ರುದ್ರ, ಈಶ್ವರ, ಎಂದು ಸಂಕೇತವಿದೆ. ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಹಧರ್ಮಿಯರಾದ ಸರಸ್ವತೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಉಮಾದೇವಿಯರು ಆ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ಅಂಶರೂಪರಾಗಿರುತ್ತಾ, ಆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸಿ ಜಗತ್ಪಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಯಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದೊರೆಯೂ, ಮೂರು ಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ, ಸಚಿವರೂ, ಜಿಲ್ಲಾಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿರುವಂತೆ, ಈ ವಿಶ್ವರಾಜ್ಯಭಾರ ನಿರ್ವಾಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೂ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ, ಇತರ ಅಧಿಕಾರಕ ದೇವತೆಗಳೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯೆಯ ತ್ರಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಮಿಕ್ಕ ಎರಡು ಹಿಂದಾಗಿರುವಿಕೆ ಎಂಬ ಈ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿಯೂ ಅನಂತವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಇಂತಹ ಮಾಯಾಂಶಗಳೇ, ಅಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಗಳೇ, ಅವಿದ್ಯೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಂತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜೀವರಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಸದಂತೆ, ಗೊಂದಲವಾಗದಂತೆ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಸಂಸಾರಚಕ್ರವು ಪ್ರಗತಿಪರವಾಗಿಯೂ, ವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ ಸಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ ಸಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲಿ.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮತ್ತು ಅರ್ಧ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಋಷಾದಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಸ್ತಂಭದ ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿಯ ವಿಧಾನವನ್ನೂ, ಸದಾಚಾರವನ್ನೂ ಕೇಳಿ, ಮತ್ತೆ ಈಗ ನಾರದರು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು—ಓ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಸದಾಚಾರ ವಿಧಾನವೂ, ಸಮಸ್ತಪಾಪಸರಿಹಾರಕವಾದ ಆ ಸದಾಚಾರವಿಧಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೂ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ॥೧॥

ದೇವಿಯ ಅನ್ಯತಮಯವಾದ ಕಥೆಯೂ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ಯಾವ ಕಷ್ಟತರವಾದ ವ್ರತಗಳಿವೆಯೋ ಅವುಗಳೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ॥೨॥

ದುಃಖಸಾಧ್ಯಾನಿ ಜಾನೀಮಃ ಕರ್ತೃಸಾಧ್ಯಾನಿ ತಾನಿಚ |

ತದಸ್ಮಾತ್ಸಂಪ್ರತಂ ಯತ್ನು ಸುಖಸಾಧ್ಯಂ ಶರೀರಿಣಾಂ

||೩||

ದೇವೀಪ್ರಸಾದಜನಕಂ ಸುಖಾನುಷ್ಠಾನಸಿದ್ಧಿದಂ |

ತತ್ಕರ್ಮ ವದ ಮೇ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಕೃಪಾಪೂರ್ವಂ ಸುರೇಶ್ವರ

||೪||

ಸದಾಚಾರವಿಧೌ ಯಚ್ಚ ಗಾಯತ್ರೀವಿಧೀರಿತಃ |

ತಸ್ಮಿನ್ ಮುಖ್ಯತಮಂ ಕಿಂ ಸ್ಯಾತ್ಕಿಂ ನಾ ಪುಣ್ಯಾಧಿಕಪ್ರದಂ

||೫||

ಯೇ ಗಾಯತ್ರೀಗತಾವರ್ಣಾಸ್ತತ್ಪ್ರಸಂಖ್ಯಾಸ್ತಯೇರಿತಾಃ |

ತೇಷಾಂ ಕೇ ಋಷಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಕಾನಿ ಛಂದಾಂಸಿ ನೈ ಮುನೇ ||೬||

ತೇಷಾಂ ಕಾ ದೇವತಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸರ್ವಂ ಕಥಯ ಮೇ ಪ್ರಭೋ |

ಮಹತ್ಕೃತೂಹಲಂ ಮೇ ಚ ಮಾನಸೇ ಪರಿವರ್ತತೇ

||೭||

ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯಗಳೂ, ಸಾಮಾನ್ಯಜನರಿಂದ ಮಾಡಲು ಆಸಾಧ್ಯಗಳೂ ಆದ ಪರಾಕ, ಕೃಭ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ವ್ರತಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡಲು ಸುಲಭವಾದ ಮಾರ್ಗವಿದ್ದರೆ, ||೩||

ದೇವೀಪ್ರಸಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದೂ, ಸುಖವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವೂ ಆದ ಆ ವಿಧಿಯನ್ನು ಓ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಕೃಪಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ||೪||

ಸದಾಚಾರವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗಾಯತ್ರಿಯು ನಿನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದೂ, ಅಧಿಕಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದುದೂ, ಯಾವುದು? ||೫||

ನಿನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವುಗಳಲ್ಲಿ, ಗಾಯತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಬೇಕಾದ ವರ್ಣಗಳು ಎಷ್ಟು? ಅವುಗಳಿಗೆ ಋಷಿ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳು ಯಾವುವು? ||೬||

ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ದೇವತೆಗಳು ಯಾರು? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಹಳ ಕುತೂಹಲವಿರುವುದರಿಂದ ಓ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸು, ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ||೭||

|| ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ||

ಕುರ್ಯಾದಸ್ಯಂ ನ ವಾ ಕುರ್ಯಾದನುಷ್ಠಾನಾದಿಕಂ ತಥಾ |
ಗಾಯತ್ರೀ ಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಕಸ್ತು ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭವೇದ್ವಿಜಃ ||೮||

ಸಂಧ್ಯಾಸು ಚಾರ್ಘ್ಯದಾನಂ ಚ ಗಾಯತ್ರೀಜಪಮೇವ ಚ |
ಸಹಸ್ರತ್ರಿತಯಂ ಕುರ್ವನ್ ಸುರೈಃ ಪೂಜ್ಯೋ ಭವೇನ್ಮನೇ ||೯||

ನ್ಯಾಸಾನ್ ಕರೋತು ವಾ ಮಾ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀಮೇವ ಚಾರ್ಘ್ಯಸೇತ್ |
ಧ್ಯಾತ್ವಾ ನಿರ್ವ್ಯಾಜಯಾ ವೃತ್ತಾ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಿಣೀಂ ||೧೦||

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು.—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ದೇಹಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ವ್ರತನಿಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿ, ಅಥವಾ ಮಾಡದೇ ಇರಲಿ. ನಿರ್ವ್ಯಾಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇವಲ ಗಾಯತ್ರೀ (ಮಂತ್ರವನ್ನು) ಜಪಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಗಾಯತ್ರೀಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಗಾಯತ್ರೀಜಪದಿಂದಲೇ ಕೃಭಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಫಲವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಕೂರ್ಮಪುರಾಣದಲ್ಲಿ “ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವು ಚತುರ್ವೇದಗಳಿಗೆ ಸಮತೂಕವುಳ್ಳದ್ದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. (ಏಕತತ್ವತುರೋ ವೇದಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಚೈಕತಃ ಪರಾ) ಇತಿ ||೮||

ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಾಡತಕ್ಕ ತ್ರಿಕಾಲಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನವು ಅವಶ್ಯಕವು. ಅದರಂತೆ ಪ್ರತಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲೂ ಸಹಸ್ರ ಗಾಯತ್ರೀಜಪದಂತೆ ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ಮೂರುಸಾವಿರ ಗಾಯತ್ರೀಜಪವನ್ನು ಯಾರು ಬಿಡದೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂತಹವರು ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. (ಎಂದರೆ ಗಾಯತ್ರೀಜಪವೇ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು.) ||೯||

ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಕರನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿ ಅಥವಾ ಮಾಡದೇ ಇರಲಿ, ನಿರ್ವ್ಯಾಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ||೧೦||

ಯದಕ್ಷರೈಕಸಂಸಿದ್ಧೇಃ ಸ್ಪರ್ಧತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಃ |

ಹರಿಶಂಕರಕಂಜೋತ್ಥ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಹುತಾಶನೈಃ ||೧೧||

ಅಥಾತಃ ಶ್ರೂಯತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ವರ್ಣಯುಷ್ಯಾದಿಕಾಂಸ್ತಥಾ |

ಭಂದಾಂಸಿ ದೇವತಾಸ್ತದ್ವತ್ಕ್ರಮಾತ್ತತ್ವಾನಿ ಚೈವ ಹಿ ||೧೨||

ವಾನುದೇವೋತ್ರಿವಸಿಷ್ಠಃ ಶುಕ್ರಃ ಕಣ್ವಃ ಪರಾಶರಃ |

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಕಪಿಲಶೌನಕೋ ಮಹಾನ್ ||೧೩||

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯೋ ಭರದ್ವಾಜೋ ಜಮದಗ್ನಿಸ್ತಪೋನಿಧಿಃ |

ಗೌತಮೋ ಮುದ್ಗಲಶ್ಚೈವ ವೇದವ್ಯಾಸಶ್ಚ ಲೋಮಶಃ ||೧೪||

ಅಗಸ್ತ್ಯಃ ಕೌಶಿಕೋ ವತ್ಸಃ ಪುಲಸ್ತೋ ಮಾಂಡುಕಸ್ತಥಾ |

ದುರ್ವಾಸಾಸ್ತಪಸಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ನಾರದಃ ಕಶ್ಯಪಸ್ತಥಾ ||೧೫||

ಗಾಯತ್ರಿಯ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಜಪಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನು ವಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಹುರುಡಿನಿಂದ ಮೇಲ್ಮೈಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಾನೆ. (ಎಂದರೆ ಗಾಯತ್ರೀಜಪಾಧಿಕಾರವು ಕೇವಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚುಪಡುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.) ||೧೧||

ಅಂತಹ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ದೇವತೆ ವರ್ಣಗಳ, ಋಷಿಗಳು, ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ||೧೨||

ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಋಷಿಯಂತೆ, ತತ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೂ (೧) ವಾನುದೇವ (೨) ಅತ್ರಿ (೩) ವಸಿಷ್ಠ (೪) ಶುಕ್ರ (೫) ಕಣ್ವ (೬) ಪರಾಶರ (೭) ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ (೮) ಕಪಿಲ (೯) ಶೌನಕ (೧೦) ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ (೧೧) ಭರದ್ವಾಜ (೧೨) ತಪೋನಿಧಿಯಾದ ಜಮದಗ್ನಿ (೧೩) ಗೌತಮ (೧೪) ಮುದ್ಗಲ (೧೫) ವೇದವ್ಯಾಸ (೧೬) ಲೋಮಶ (೧೭) ಅಗಸ್ತ್ಯ (೧೮) ಕೌಶಿಕ (೧೯) ವತ್ಸ (೨೦) ಪುಲಸ್ತ್ಯ (೨೧) ಮಾಂಡುಕ (೨೨) ತಪಸ್ವಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ದುರ್ವಾಸ (೨೩) ನಾರದ (೨೪) ಕಶ್ಯಪ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಋಷಿಗಳು

ಶೃಂ. ೧೨. ಅ. ೧ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಭಂದಸ್ಸು ಮತ್ತು ವೇವತೆಗಳು ೭

ಇತ್ಯೇತೇ ಋಷಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ವರ್ಣಾನಾಂ ಕ್ರಮಶೋ ಮುನೇ ।

ಗಾಯತ್ರುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಪಪ್ತ ಬೃಹತೀ ಪಜ್ಜಿರೇನ ಚ ||೧೬||

ತ್ರಿಷ್ಪುಭಂ(ಪ್ತ) ಜಗತೀ ಚೈವ ತಥಾತಿಜಗತೀ ಮತಾ ।

ಶಕ್ತ್ಯರ್ಯತಿಶಕ್ತರೀ ಚ ಧೃತಿಶ್ಚಾತಿಧೃತಿಸ್ತಥಾ ||೧೭||

ವಿರಾಟ್ಟಿಸ್ತಾರಪಜ್ಜಿಶ್ಚ ಕೃತಿಃ ಪ್ರಕೃತಿರಾಕೃತಿಃ ।

ವಿಕೃತಿಸ್ಸಂಕೃತಿಶ್ಚೈವಾಕ್ಷರಪಜ್ಜಿಸ್ತಥೈವ ಚ ||೧೮||

ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರಿತಿ ಭಂದಃ ತಥಾ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತೀ ಸ್ಕೃತಂ ।

ಇತ್ಯೇತಾನಿ ಚ ಭಂದಾಂಸಿ ಕೀರ್ತಿತಾನಿ ಮಹಾಮುನೇ ||೧೯||

ದೈವತಾನಿ ಶೃಣು ಪ್ರಾಜ್ಞ ತೇಷಾಮೇವಾನುಪೂರ್ವಶಃ ।

ಅಗ್ನೇಯಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ದ್ವಿತೀಯಕಂ ||೨೦||

ತೃತೀಯಂ ಚ ತಥಾ ಸೌಮ್ಯಮಿರಾಣಂ ಚ ಚತುರ್ಥಕಂ ।

ಸಾವಿತ್ರಂ ಪಂಚಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಷಷ್ಠನಾದಿತ್ಯದೈವತಂ ||೨೧||

ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಂ ಸಪ್ತಮಂ ತು ಮೈತ್ರಾವರುಣಮಷ್ಟಮಂ ।

ನವಮಂ ಭಗದೈವತ್ಯಂ ದಶಮಂಚಾರ್ಯಮೇಶ್ವರಂ ||೨೨||

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಋಷಿಗಳೆಂದರೆ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟೃಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ||೧೬-೧೮-೧೯||

ಹಾಗೆಯೇ (೧) ಗಾಯತ್ರೀ (೨) ಉಷ್ಣಿಕ್ (೩) ಅನುಷ್ಠಪ್ (೪) ಬೃಹತೀ (೫) ಪಂಕ್ತಿ (೬) ತ್ರಿಷ್ಠಪ್ (೭) ಜಗತೀ (೮) ಅತಿಜಗತೀ (೯) ಶಕ್ತರೀ (೧೦) ಅತಿಶಕ್ತರೀ (೧೧) ಧೃತಿ (೧೨) ಅತಿಧೃತಿ (೧೩) ವಿರಾಟ್ (೧೪) ಪ್ರಸ್ತಾರಪಂಕ್ತಿ (೧೫) ಕೃತಿ (೧೬) ಪ್ರಕೃತಿ (೧೭) ಆಕೃತಿ (೧೮) ವಿಕೃತಿ (೧೯) ಸಂಕೃತಿ (೨೦) ಅಕ್ಷರಪಂಕ್ತಿ (೨೧) ಭೂಃ (೨೨) ಭುವಃ (೨೩) ಸ್ವಃ (೨೪) ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತೀ ಎಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಭಂದಸ್ಸುಗಳು. ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ||೧೬-೧೭-೧೮-೧೯||

ಎಲೈ ನಾರದನೇ, ಇದೇ ಅನುಕ್ರಮದಿಂದ ವೇವತೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಕೇಳು. (೧) ಅಗ್ನಿ (೨) ಪ್ರಜಾಪತಿ (೩) ಸೋಮ (೪) ಈಶಾನ್, (೫) ಸವಿತ್ಯ (೬) ಅದಿತ್ಯ (೭) ಬೃಹಸ್ಪತಿ (೮) ಮಿತ್ರಾವರುಣ (೯) ಭಗ (೧೦) ಅರ್ಯಮಾ

ಗಣೇಶಮೇಕಾದಶಕಂ ತ್ವಷ್ಟ್ರಂ ದ್ವಾದಶಕಂ ಸ್ತೃತಂ ।

ಪೌಷ್ಣಂ ತ್ರಯೋದಶಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮೈಂದ್ರಾಗ್ನಂ ಚ ಚತುರ್ದಶಂ ॥೨೩॥

ವಾಯವ್ಯಂ ಪಂಚದಶಕಂ ವಾಮದೇವ್ಯಂ ಚ ಷೋಡಶಂ ।

ಮೈತ್ರಾನರುಣದೈವತ್ಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸಪ್ತದಶಾಕ್ಷರಂ ॥೨೪॥

ಅಷ್ಟಾದಶಂ ವೈಶ್ವದೇವಮೂನ ನಿಶಂ ತು ಮಾತೃಕಂ ।

ವೈಷ್ಣವಂ ನಿಶತಿತಮಂ ವಸುದೈವತಮಾರಿತಂ ॥೨೫॥

ಏಕನಿಶತಿಸಂಖ್ಯಾಕಂ ದ್ವಾನಿಶಂ ರುದ್ರದೈವತಂ ।

ತ್ರಯೋನಿಶಂ ಚ ಕೌಬೇರಮಾಶ್ವಿನಂ ತತ್ಸ ಸಂಖ್ಯಕಂ ॥೨೬॥

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ವರ್ಣಾನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಚ ಸಂಗ್ರಹಃ ।

ಕಥಿತಃ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮಹಾಪಾಪೈಕ ಶೋಧನಃ ॥೨೭॥

✓ ಯದಾಕರ್ಣನಮಾತ್ರೇಣ ಸಾಂಗಂ ಜಾಪ್ಯಫಲಂ ಮುನೇ ।

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

(೧೧) ಗಣೇಶ (೧೨) ತ್ವಷ್ಟ್ರ (೧೩) ಪುಷಾ (೧೪) ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ (೧೫) ವಾಯು (೧೬) ವಾಮದೇವ (೧೭) ಮೈತ್ರಾನರುಣಿ (೧೮) ವಿಶ್ವದೇವ (೧೯) ಮಾತೃ ದೇವತಾ (೨೦) ವೈಷ್ಣವಂ (೨೧) ವಸು (೨೨) ರುದ್ರ (೨೩) ಕುಬೇರ (೨೪) ಅಶ್ವಿನಿ-ಎಂಬದಾಗಿ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ನಾಮಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಹಾಪಾಪಗಳೂ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡುವುವು. ಅಲ್ಲದೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಜಪಮಾಡಿದ (ಪುಣ್ಯ) ಫಲವೂ ಲಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ॥೨೦-೨೧-೨೨-೨೩-೨೪-೨೫-೨೬-೨೭॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ

ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ದ್ವಿತೀಯೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

ನರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ॥

ವರ್ಣಾನಾಂ ಶಕ್ತಿಯಃ ಕಾಶ್ಚ ತಾಃ ಶೃಣುಷ್ವ ಮಹಾಮುನೇ ।

ವಾಮದೇವೀ ಪ್ರಿಯಾ ಸತ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾ ಭದ್ರವಿಲಾಸಿನೀ ॥೧॥

ಪ್ರಭಾವತೀ ಜಯಾ ಶಾಂತಾ ಕಾಂತಾ ದುರ್ಗಾ ಸರಸ್ವತೀ ।

ವಿದ್ಯುಮಾ ಚ ವಿಶಾಲೇಶಾ ವ್ಯಾಪಿನೀ ವಿಮಲಾ ತಥಾ ॥೨॥

ತಮೋಃಪಹಾರಿಣೀ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ವಿಶ್ವಯೋನಿರ್ಜಯಾ ವಶಾ ।

ಪದ್ಮಾಲಯಾ ಪರಾಶೋಭಾ ಭದ್ರಾ ಚ ತ್ರಿಪದಾ ಸ್ತುತಾ ॥೩॥

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಶ್ವೇತಪೀತಾದಿ ವರ್ಣಗಳನ್ನೂ, ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಸಂಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು—(೧) ವಾಮದೇವೀ (೨) ಪ್ರಿಯಾ (೩) ಸತ್ಯಾ (೪) ವಿಶ್ವಾ (೫) ಭದ್ರವಿಲಾಸಿನೀ (೬) ಪ್ರಭಾವತೀ (೭) ಜಯಾ (೮) ಶಾಂತಾ (೯) ಕಾಂತಾ (೧೦) ದುರ್ಗಾ (೧೧) ಸರಸ್ವತೀ (೧೨) ವಿದ್ಯುಮಾ (೧೩) ವಿಶಾಲಾ (೧೪) ವ್ಯಾಪಿನೀ (೧೫) ವಿಮಲಾ (೧೬) ತಮೋಃಪಹಾರಿಣೀ (೧೭) ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ (೧೮) ವಿಶ್ವಯೋನಿಃ (೧೯) ಜಯಾ (೨೦) ವಶಾ (೨೧) ಪದ್ಮಾಲಯಾ (೨೨) (ಪರಾ) ಶೋಭಾ (೨೩) ಭದ್ರಾ (೨೪) ತ್ರಿಪದಾ ಎಂಬ ಇವರು ಆಯಾ ವರ್ಣಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯರೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ॥೧-೨-೩॥

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿವರ್ಣಾನಾಂ ಶಕ್ತಯಸ್ಸಮುದಾಹೃತಾಃ ।

ಅತಃಪರಂ ವರ್ಣವರ್ಣಾನ್ ನ್ಯಾಹರಾಮಿ ಯಥಾ ತಥಂ ॥೪॥

ಚಂಪಕಾ ಅತಸೀಪುಷ್ಪಸನ್ನಿಭಂ ವಿದ್ರುಮಂ ತಥಾ ।

ಸ್ಫಟಿಕಾಕಾರಕಂ ಚೈವ ಪದ್ಮಪುಷ್ಪಸಮಪ್ರಭಂ ॥೫॥

ತರುಣಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಂ ಶಂಖಕುಂದೇಂದುಸನ್ನಿಭಂ ।

ಪ್ರವಾಲಪದ್ಮಪತ್ರಾಭಂ ಪದ್ಮರಾಗಸಮಪ್ರಭಂ ॥೬॥

ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಪ್ರಬ್ಧಂ ಮೌಕ್ತಿಕಂ ಕುಂಕುಮಪ್ರಭಂ ।

ಅಂಜನಾಭಂ ಚ ರಕ್ತಂ ಚ ವೈಡೂರ್ಯಂ ಕ್ಷೌದ್ರಸನ್ನಿಭಂ ॥೭॥

ಹಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಕುಂದದುಗ್ಧಾಭಂ ರವಿಕಾಂತಿಸಮಪ್ರಭಂ ।

ಶುಕಪುಚ್ಛನಿಭಂ ತದ್ವಚ್ಛತಪತ್ರನಿಭಂ ತಥಾ ॥೮॥

ಕೇತಕೀ ಪುಷ್ಪಸಂಕಾಶಂ ಮಲ್ಲಿಕಾಕುಸುಮಪ್ರಭಂ ।

ಕರನೀರಶ್ಚ ಇತ್ಯೇತೇ ಕ್ರಮೇಣ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥೯॥

ಇನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಿಗೂ ಶ್ಲೋಕಾದಿ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಯಥಾ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ॥೪॥

(೧) ಸಂಹಿಗೇಹೂ (೨) ಅಗಸೇಹೂ (೩) ಹವಳ (೪) ಸ್ಫಟಿಕ (೫) ಪದ್ಮ ಪುಷ್ಪಸಮಪ್ರಭಾ (೬) ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಕಾಂತಿ (೭) ಶಂಖ (೮) (ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಇರುವ) ಸೂಜಿಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಿಳುಪು (೯) ರಕ್ತ ಮತ್ತು ಹಸುರುಮಿಶ್ರಬಣ್ಣ (೧೦) ರಕ್ತಪದ್ಮಕಾಂತಿ (೧೧) ಇಂದ್ರನೀಲಕಾಂತಿ (೧೨) ಮೌಕ್ತಿಕಕಾಂತಿ (೧೩) ಕುಂಕುಮ (ಕೇಸರಿಯ) ಕಾಂತಿ (೧೪) ಅಂಜನ (ಕೃಷ್ಣ) ಕಾಂತಿ (೧೫) ಮಧುವಿನಂತಿರುವ ರಕ್ತವೈಡೂರ್ಯ (ಮಿಶ್ರ) ಕಾಂತಿ (೧೬) ಅರಿಸಿನಬಣ್ಣ (೧೭) ಮಲ್ಲಿಗೆ (೧೮) ಹಾಲು ಇವುಗಳಂತಿರುವ ಕಾಂತಿ (೧೯) ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ (೨೦) ಎಲೆ ಹಸುರು, ಗಿಣಿಯ ರೆಕ್ಕೆಯಂತಿರುವ ಬಣ್ಣ (೨೧) ಕಮಲಪತ್ರಸಮಕಾಂತಿ (೨೨) ತಾಳೆಹೂವಿನ ಕಾಂತಿ (೨೩) ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕಾಂತಿ (೨೪) ದೇವಕಣಿಗಲೆ ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ॥೫-೬-೭-೮-೯॥

- ✓ ವರ್ಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಶ್ಚ ವರ್ಣಾನಾಂ ಮಹಾಪಾಪವಿಶೋಧನಾಃ |
 ಪೃಥಿವ್ಯಾಪಸ್ತಥಾ ತೇಜೋವಾಯುರಾಕಾಶ ಏವ ಚ ||೧೦||
- ಗಂಧೋ ರಸಶ್ಚ ರೂಪಂ ಚ ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶಸ್ತಥೈವ ಚ |
 ಉಪಸ್ಥಂ ಪಾಯುಪಾದಂ ಚ ಪಾಣೀ ವಾಗಪಿ ಚ ಕ್ರಮಾತ್ ||೧೧||
- ಪ್ರಾಣಂ ಜಿಹ್ವಾ ಚ ಚಕ್ಷುಶ್ಚ ತ್ವಕ್ಶ್ರೋತ್ರಂ ಚ ತತಃ ಪರಂ |
 ಪ್ರಾಣೋಪಾನಸ್ತಥಾ ವ್ಯಾನಃ ಸಮಾನಶ್ಚ ತತಃಪರಂ ||೧೨||
- ತತ್ಪ್ರಾಣೈತಾನಿ ವರ್ಣಾನಾಂ ಕ್ರಮಶಃ ಕೀರ್ತಿತಾನಿ ತು |
 ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವರ್ಣಮುದ್ರಾಃ ಕನೇಣ ತು ||೧೩||
- ಸುಮುಖಂ ಸಂಪುಟಂಚೈವ ವಿತತಂ ವಿಸ್ತೃತಂ ತಥಾ |
 ದ್ವಿಮುಖಂ ತ್ರಿಮುಖಂ ಚೈವ ಚತುಃ ಪಂಚಮುಖಂ ತಥಾ ||೧೪||
- ಷಣ್ಮುಖಾಧೋಮುಖಂ ಚೈವ ವ್ಯಾಪಕಾಂಜಲಿಕಂ ತಥಾ |
 ಶಕಟಂ ಯಮಸಾಶಂ ಚ ಗ್ರಥಿತಂ ಸಂಮುಖೋನ್ಮುಖಂ ||೧೫||

ಮಹಾಪಾಪನಿವಾರಕಗಳಾದ ವರ್ಣಗಳ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ
 (೧) ಪೃಥಿವೀ (೨) ಆಪಃ (ನೀರು) (೩) ತೇಜಃ (ಅಗ್ನಿ) (೪) ವಾಯು (೫) ಆಕಾಶ
 (೬) ಗಂಧ (೭) ರಸ (೮) ರೂಪ (೯) ಶಬ್ದ (೧೦) ಸ್ಪರ್ಶ (೧೧) ಉಪಸ್ಥ
 (೧೨) ಪಾಯು (೧೩) ಪಾದಗಳು (೧೪) ಪಾಣಿಗಳು (೧೫) ವಾಕ್ (ಮಾತು)
 (೧೬) ಪ್ರಾಣ (೧೭) ನಾಲಿಗೆ (೧೮) ಕಣ್ಣುಗಳು (೧೯) ಚರ್ಮ (೨೦) ಕಿವಿ
 ಗಳು (೨೧) ಪ್ರಾಣ- (೨೨) ಅಪಾನ (೨೩) ವ್ಯಾನ (೨೪) ಸಮಾನ, ಎಂದು
 ಕ್ರಮವಾಗಿ ವರ್ಣತತ್ವಗಳೂ ಸಹ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ
 ವರ್ಣಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ||೧೦-೧೧-೧೨-೧೩||

(೧) ಸುಮುಖಂ (೨) ಸಂಪುಟಂ (೩) ವಿತತಂ (೪) ವಿಸ್ತೃತಂ (೫)
 ದ್ವಿಮುಖಂ (೬) ತ್ರಿಮುಖಂ (೭) ಚತುರ್ಮುಖಂ (೮) ಪಂಚಮುಖಂ (೯)
 ಷಣ್ಮುಖಂ (೧೦) ಅಧೋಮುಖಂ (೧೧) ವ್ಯಾಪಕಾಂಜಲಿಕಂ (೧೨) ಶಕಟಂ
 (೧೩) ಯಮಸಾಶಂ (೧೪) ಗ್ರಥಿತಂ (೧೫) ಸಂಮುಖೋನ್ಮುಖಂ (೧೬) ವಿಲಂಬಂ

ವಿಲಂಬಂ ಮುಷ್ಟಿಕಂ ಚೈವ ಮತ್ಸ್ಯಂ ಕೂರ್ಮಂ ವರಾಹಕಂ ।

ಸಿಂಹಾಕ್ರಾಂತಂ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಂ ಮುದ್ಗರಂ ಪಲ್ಲವಂ ತಥಾ ॥೧೩॥

ತ್ರಿಶೂಲ ಯೋನೀ ಸುರಭಿಶ್ಚಾಕ್ಷಮಾಲಾ ಚ ಲಿಂಗಕಂ ।

ಅಂಬುಜಂ ಚ ಮಹಾಮುದ್ರಾಸ್ತುರ್ಯರೂಪಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥೧೪॥

ಇತ್ಯೇತಾಃ ಕೀರ್ತಿತಾ ಮುದ್ರಾ ವರ್ಣಾನಾಂ ತೇ ಮಹಾಮುನೇ ।

ಮಹಾಪಾಪಕ್ಷಯಕರಾಃ ಕೀರ್ತಿದಾಃ ಕಾಂತಿದಾ ಮುನೇ ॥೧೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

ದ್ವಿತೀಯೋಧ್ಯಾಯಃ

(೧೩) ಮುಷ್ಟಿಕಂ (೧೮) ಮತ್ಸ್ಯಂ (೧೯) ಕೂರ್ಮಂ (೨೦) ವರಾಹಕಂ (೨೧) ಸಿಂಹಾಕ್ರಾಂತಂ (೨೨) ಮಹಾಕ್ರಾಂತಂ (೨೩) ಮುದ್ಗರಂ (೨೪) ಪಲ್ಲವಂ, ಈ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಮುದ್ರೆಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಚತುರ್ಥಚರಣಕ್ಕೆ (೧) ತ್ರಿಶೂಲ (೨) ಯೋನಿ ಸುರಭಿ (೩) ಅಕ್ಷಮಾಲಾ (೪) ಲಿಂಗಕಂ (೫) ಅಂಬುಜಂ (೬) ಮಹಾಮುದ್ರಾ, ಎಂಬದಾಗಿ ಮುದ್ರೆಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಎಲೈ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯೇ, ಮಹಾಪಾಪನಾಶಕರಗಳೂ, ಕಾಂತಿದಾಯಕಗಳೂ ಆದ ವರ್ಣಗಳ ಈ ಮುದ್ರೆಗಳೂ ಸಹ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಜಪಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಋಷಿ, ದೈವತ, ಛಂದಸ್ಸು, ಶಕ್ತಿಗಳು, ತತ್ವಗಳು, ವರ್ಣ ವರ್ಣಗಳೂ ಸಹಹೇಳಲ್ಪಡಬೇಕು. ॥೧೪-೧೫-೧೬-೧೭-೧೮॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ತೃತೀಯೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ನಾರದ ಉವಾಚ ॥

ಸ್ವಾಮಿನ್ ಸರ್ವಜಗನ್ನಾಥ ಸಂಶಯೋಽಸ್ತಿ ಮಮ ಪ್ರಭೋ ।

ಚತುಷ್ಟಷ್ಟಿ ಕಲಾಭಿಜ್ಞ ಸಾತಕಾದ್ಯೋಗವಿದ್ವರ . ॥೧॥

ಮುಚ್ಯೇತ ಕೇನ ಪುಣ್ಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಃ ಕಥಂ ಭವೇತ್ ।

ದೇಹಶ್ಚ ದೇವತಾರೂಪೋ ಮಂತ್ರರೂಪೋ ವಿಶೇಷತಃ ॥೨॥

ಕರ್ಮ ತಚ್ಛ್ರೋತು ಮಿಚ್ಛಾಮಿ ನ್ಯಾಸಂ ಚ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ ।

ಋಷಿಶೃಂದೋಽಧಿದೈವಂ ಚ ಧ್ಯಾನಂ ಚ ವಿಧಿವತ್ಪ್ರಭೋ ॥೩॥

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪರಾತ್ಪರವೂ, ಮಂಗಳಕಾರಕವೂ ಆದ ಜಗನ್ನಾಥೆಯ ಕವಚವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು—ಸರ್ವಲೋಕೈಕನಾಯಕನೂ, ಚತುಷ್ಟಷ್ಟಿ (ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು) ವಿದ್ಯಾಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ಯೋಗಿಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂದೇಹವು ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ॥೧॥

ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾಪಾಪದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ? ಬ್ರಹ್ಮರೂಪ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ) ನಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ದೇಹವು ದೇವತಾರೂಪವೇ? ಮಂತ್ರರೂಪವೇ? ಕರ್ಮವು ಯಾವುದು? ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಕರನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ, ಋಷಿ, ಛಂದಸ್ಸು, ದೇವತೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನೂ

|| ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ||

ಅಸ್ತೈಕಂ ಪರಮಂ ಗುಹ್ಯಂ ಗಾಯತ್ರೀಕವಚಂ ತಥಾ |

ಪತನಾದ್ಧಾರಣಾನ್ಮರ್ತ್ಯಃ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ||೪||

ಸರ್ವಾನ್ಯಮಾನವಾಪ್ನೋತಿ ದೇವೀರೂಪಶ್ಚ ಜಾಯತೇ |

ಗಾಯತ್ರೀ ಕವಚಸ್ಯಾಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ ||೫||

ಋಷಯೋ ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾಥರ್ವಶ್ಚಂದಾಂಸಿ ನಾರದ |

ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಾ ದೇವತೋಕ್ತಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪರಮಾ ಕಲಾ ||೬||

ತದ್ವೀಜಂ ಭರ್ಗ ಇತ್ಯೇಷಾ ಶಕ್ತಿರುಕ್ತಾ ಮನೀಷಿಭಿಃ |

ಕೀಲಕಂ ಚ ಧಿಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥೇ ವಿನಿಯೋಜನಂ ||೭||

ಚತುರ್ಭಿರ್ಹೃದಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತ್ರಿಭಿರ್ವರ್ಣೈಶ್ಚಿರಸ್ತ್ಯುತಂ |

ಚತುರ್ಭಿಃ ಸ್ಯಾಚ್ಛಿಖಾ ಪಶ್ಚಾತ್ ತ್ರಿಭಿಸ್ತುಕವಚಂ ಸ್ತುತಂ ||೮||

ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ನನಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು. ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ||೬-೩||

✓ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು - ಪರಮಗೋಪ್ಯವಾದ ಗಾಯತ್ರೀ ಕವಚದ ಪತನ ಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ||೪||

ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷಾದ್ದೇವೀಸ್ವರೂಪನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಗಾಯತ್ರೀಕವಚಕ್ಕೆ ಬುಧಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾ, ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರು. ಭಂದಸ್ಸು ಬುಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮ ಅಥರ್ವಗಳು. ದೇವತೆಯು ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಳಾದ, ಪರಮಕಲಾರೂಪಳಾದ ಗಾಯತ್ರಿಯೇ. ತತ್ ಎಂಬುದು ಬೀಜವು, ಭರ್ಗ ಎಂಬುದೇ ಶಕ್ತಿಯು, ಧಿಯಃ ಎಂಬುದು ಕೀಲಕವು, ಅದರ ವಿನಿಯೋಗವು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ||೫-೬-೭||

ಮೊದಲನೆಯ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಹೃದಯವೂ, ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಶಿರಸ್ಸೂ, ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಶಿಖೆಯೂ, ಮುಂದಿನ

ಚತುರ್ಭಿರ್ನೇತ್ರ ಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸ್ಯಾತ್ತದಸ್ತ್ರಕಂ ।

ಅಥ ಧ್ಯಾನಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಾಧಕಾಭೀಷ್ಟದಾಯಕಂ

॥೯॥

ಮುಕ್ತಾವಿದ್ವಮ ಹೇಮನೀಲಧವಲಚ್ಛಾಯೈಃ ಮುಖೈಸ್ತ್ರೀಕ್ಷಣೈಃ ।

ಯುಕ್ತಾ ಮಿಂದುನಿಬದ್ಧರತ್ನಮಕುಟಾಂ ತತ್ಪಾರ್ಥವರ್ಣಾತ್ಮಿಕಾಂ ।

ಗಾಯತ್ರೀಂ ವರದಾಭಯಾಂಕುಶಕಶಾಃ ಶುಭ್ರಂ ಕಪಾಲಂ ಗುಣಂ ।

ಶಂಖಂಚಕ್ರಮಥಾರವಿಂದ ಯುಗಲಂ ಹಸ್ತೈರ್ವಹಂತೀಂ ಭಜೇ ॥೧೦॥

ಗಾಯತ್ರೀ ಪೂರ್ವತಃ ಸಾತು ಸಾವಿತ್ರೀ ಸಾತು ದಕ್ಷಿಣೇ ।

ಬ್ರಹ್ಮಸಂಧ್ಯಾ ತು ಮೇ ಪಶ್ಚಾದುತ್ತರಾಯಾಂ ಸರಸ್ವತೀ

॥೧೧॥

ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕವಚವೂ, ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ನೇತ್ರವೂ, ಅನಂತರದ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಅಸ್ತ್ರವೂ ಸಹ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ॥೮॥

ಎಲೈ ನಾರದನೇ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾಧಕರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ॥೯॥

ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರುಮೂರಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಕ್ತಾ (ಮುತ್ತು), ವಿದ್ವಮ (ಹವಳ), ಹೇಮ (ಚಿನ್ನ), ನೀಲ (ಇಂದ್ರನೀಲ ಮಣಿ), ಧವಳ (ಬಿಳುಪು), ಇವುಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಐದು ಮುಖಗಳುಳ್ಳವಳೂ, ಚಂದ್ರಶೇಖರಳೂ, ತತ್ಸವಿತುರಿತ್ಯಾದಿ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ತತ್ಪಾರ್ಥದಿಂದ ಕೂಡಿರತಕ್ಕವಳೂ, ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಉರ್ಧ್ವಹಸ್ತಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಮಲಗಳನ್ನೂ, ಅದರ ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳೆರಡನ್ನೂ, ಅದರ ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ರಜ್ಜು ಕಪಾಲಗಳೆರಡನ್ನೂ, ಅದರ ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ ಅಂಕುರಗಳೆರಡನ್ನೂ, ಅದರ ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಯ ವರದಗಳೆರಡನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ (ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಕೈಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ) ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯನ್ನು (ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ) ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ॥೧೦॥

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿಯೂ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಂಧ್ಯೆಯೂ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ. ॥೧೧॥

ಪಾರ್ವತೀ ಮೇ ದಿಶಂ ರಕ್ಷೇತ್ಪಾವನಕೀ ಜಲಶಾಯಿನೀ ।

ಯಾತು ಧಾನೀ ದಿಶಂ ರಕ್ಷೇದ್ಭಾತುಧಾನ ಭಯಂಕರೀ ||೧೨||

ಪಾವನಾನೀ ದಿಶಂ ರಕ್ಷೇತ್ಪವನಾನವಿಲಾಸಿನೀ ।

ದಿಶಂ ರೌದ್ರೀಂ ಚ ನೋ ಪಾತು ರುದ್ರಾಣೀ ರುದ್ರರೂಪಿಣೀ ||೧೩||

ಉರ್ಧ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೀ ಮೇ ರಕ್ಷೇದಧಸ್ತಾದ್ವೈಷ್ಣವೀ ತಥಾ ।

ಏನಂ ದಶ ದಿಶೋ ರಕ್ಷೇತ್ಸರ್ವಾಂಗಂ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ||೧೪||

ತತ್ಪದಂ ಪಾತು ಮೇ ಪಾದೌ ಜಂಘೇ ಮೇ ಸವಿತುಃ ಪದಂ ।

ವರೇಣ್ಯಂ ಕಟಿದೇಶಂ ತು ನಾಭಿಂ ಭರ್ಗಸ್ತಥೈವ ಚ ||೧೫||

ದೇವಸ್ಯ ಮೇ ತದ್ಧೃದಯಂ ಧೀಮಹೀತಿ ಚ ಗಲ್ಲಯೋಃ ।

ಧಿಯಃ ಪದಂ ಚ ಮೇ ನೇತ್ರೇ ಯಃ ಪದಂ ಮೇ ಲಲಾಟಿಕಂ ||೧೬||

ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ (ಜಲಸ್ಥಳಾದ) ಪಾರ್ವತಿಯೂ, ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಭಯಂಕರಳಾದ ಯಾತುಧಾನಿಯು ನೈಋತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಪಾಡಲಿ. ||೧೨||

ಪವನಾನವಿಲಾಸಿನಿಯಾದ ಪಾವನಾನಿಯು ವಾಯವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಧರ್ಮ ತ್ಯಾಗಿಗಳಿಗೆ ಭಯಂಕರರೂಪಿಣಿಯಾದ ರುದ್ರಾಣಿಯು ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಪಾಡಲಿ. ||೧೩||

ಉರ್ಧ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿಯೂ, ಅಧೋಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವಿಯೂ, ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ||೧೪||

“ ತತ್ ” ಎಂಬ ಪದವು (ನನ್ನ) ಕಾಲುಗಳನ್ನೂ, “ ಸವಿತುಃ ” ಎಂಬ ಪದವು ಜಂಘೆಯನ್ನೂ, “ ವರೇಣ್ಯಂ ” ಎಂಬ ಪದವು ಕಟಿದೇಶವನ್ನೂ “ ಭರ್ಗಃ ” ಎಂಬ ಪದವು ನನ್ನ ನಾಭಿಯನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ||೧೫||

‘ ದೇವಸ್ಯ ’ ಎಂಬ ಪದವು ಹೃದಯವನ್ನೂ, ‘ ಧೀಮಹಿ ’ ಎಂಬ ಪದವು ಗಲ್ಲಗಳನ್ನೂ ‘ ಧಿಯಃ ’ ಎಂಬ ಪದವು ನೇತ್ರಗಳನ್ನೂ, ‘ ಯಃ ’ ಎಂಬ ಪದವು ನನ್ನ ಲಲಾಟವನ್ನೂ, ||೧೬||

ನಃ ಸಾತು ಮೇ ಪದಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಶಿಖಾಯಾಂ ಮೇ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ |
ತತ್ಪದಂ ಸಾತು ಮೂರ್ಧಾನಂ ಸಕಾರಃ ಸಾತು ಭಾಲಕಂ ||೧೭||

ಚೆಕ್ನುಷೀ ತು ವಿಕಾರಾಣೋ ತುಕಾರಸ್ತು ಕಪೋಲಯೋಃ |
ನಾಸಾ ಪುಟಂ ವಕಾರಾಣೋ ರೇಕಾರಸ್ತು ಮುಖೇ ತಥಾ ||೧೮||

ಣಿಕಾರ ಉರ್ಧ್ವಮೋಷ್ಠಂ ತು ಯಕಾರಸ್ತು ಧರೋಷ್ಠಕಂ |
ಅಸ್ಯಮಧ್ಯೇ ಭಕಾರಾಣೋ ಗೋಕಾರಶ್ಚುಚುಕೇ ತಥಾ ||೧೯||

ದೇಕಾರಃ ಕಂಠದೇಶೇ ತು ವಕಾರಃ ಸ್ಕಂಧದೇಶಕಂ |
ಸ್ಯಕಾರೋ ದಕ್ಷಿಣಂ ಹಸ್ತಂ ಧೀಕಾರೋ ವಾಮಹಸ್ತಕಂ ||೨೦||

ಮಕಾರೋ ಹೃದಯಂ ರಕ್ಷೇದ್ಧಿಕಾರ ಉದರೇ ತಥಾ |
ಧಿಕಾರೋ ನಾಭಿದೇಶೇ ತು ಯೋಕಾರಸ್ತು ಕಟಿಂ ತಥಾ ||೨೧||

“ ನಃ ” ಎಂಬ ಪದವು ಶಿರಸ್ಸು(ತಲೆ)ನ್ನೂ, “ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ” ಎಂಬ ಪದವು ಶಿಖೆಯನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. “ ತತ್ ” ಎಂಬ ಪದವು ಮೂರ್ಧನ(ಶಿರಸ್ಸು)ನ್ನೂ, ಸಕಾರವು ಫಾಲವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ||೧೭||

ವಿಕಾರವು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ, “ ತು ” ಕಾರವು ಕಪೋಲ (ಕೆನ್ನೆ) ಗಳನ್ನೂ, “ ವ ” ಕಾರವು ನಾಸಿಕವನ್ನೂ, “ ರೇ ” ಕಾರವು ಮುಖವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ||೧೮||

“ ಣಿ ” ಕಾರವು ಉರ್ಧ್ವೋಷ್ಠವನ್ನೂ (ಮೇಲಿನ ತುಟಿಯನ್ನೂ), “ ಯ ” ಕಾರವು ಅಧರೋಷ್ಠವನ್ನೂ (ಕೆಳಗಿನ ತುಟಿಯನ್ನೂ), “ ಭ ” ಕಾರವು ಅಸ್ಯ(ಮುಖ) ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ, “ ಗೋ ” ಕಾರವು ಚುಚುಕ (ಗಲ್ಲ)ವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ||೧೯||

“ ದೇ ” ಕಾರವು ಕಂಠದೇಶವನ್ನೂ, “ ವ ” ಕಾರವು ಸ್ಕಂಧವನ್ನೂ, “ ಸ್ಯ ” ಕಾರವು ಬಲಗೈಯ್ಯನ್ನೂ, “ ಧೀ ” ಕಾರವು ಎಡಗೈಯನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ||೨೦||

“ ಮ ” ಕಾರವು ಹೃದಯವನ್ನೂ, “ ಹ ” ಕಾರವು ಉದರವನ್ನೂ, “ ಧಿ ” ಕಾರವು ನಾಭಿದೇಶವನ್ನೂ “ ಯೋ ” ಕಾರವು ಕಟಿದೇಶವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ||೨೧||

ಗುಹ್ಯಂ ರಕ್ಷತು ಯೋಕಾರ ಊರೂ ದೌ ನಃ ಪದಾಕ್ಷರಂ ।

ಪ್ರಕಾರೋ ಜಾನುನೀ ರಕ್ಷೇಚ್ಛೋಕಾರೋ ಜಂಘಾದೇಶಕಂ ॥೨೨॥

ದಕಾರಂ(ರೋ) ಗುಲ್ಫದೇಶೇ ತು ಯಾಕಾರಃ ಪದಯುಗ್ಮಕಂ ।

ತಕಾರ ವ್ಯಂಜನಂ ಚೈವ ಸರ್ವಾಂಗೇ ಮೇ ಸದಾಽವತು ॥೨೩॥

ಇದಂ ತು ಕವಚಂ ದಿವ್ಯಂ ಬಾಧಾಶತವಿನಾಶನಂ ।

ಚತುಷ್ಟಷ್ಟಿಕಲಾವಿದ್ಯಾದಾಯಕಂ ಮೋಕ್ಷಕಾರಕಂ ॥೨೪॥

ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಸಾಪೇಭ್ಯಃ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಗಚ್ಯತಿ ।

ಪಶನಾಚ್ಛ್ರವಣಾದ್ವಾಪಿ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥೨೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ
ತೃತೀಯೋಧ್ಯಾಯಃ

“ ಯೋ ”ಕಾರವು ಗುಹ್ಯಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ, “ ನಃ ” ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವು ಎರಡು ಊರು(ತೋಡೆ)ಗಳನ್ನೂ, “ ಪ್ರ ”ಕಾರವು ಜಾನುಗಳನ್ನೂ, “ ಚೋ ”ಕಾರವು ಜಂಘಾ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ॥೨೨॥

“ ದ ”ಕಾರವು ಗುಲ್ಫದೇಶವನ್ನೂ, “ ಯಾ ”ಕಾರವು ಪಾದಯುಗ್ಮಗಳನ್ನೂ “ ತ ” ಕಾರವು ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ॥೨೩॥

ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ಗಾಯತ್ರೀಕವಚವು ನಾನಾ ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ, ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ, ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವಾಗಿಯೂ, ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಠಿಸುವರೋ, ಶ್ರವಣಮಾಡುವರೋ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಹಸ್ರ ಗೋದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. ॥೨೪-೨೫॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ಚತುರ್ಥೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ನಾರದ ಉವಾಚ ॥

ಭಗವನ್ ದೇವದೇವೇಶ ಭೂತಭವ್ಯ ಜಗತ್ಪ್ರಭೋ ।
ಕವಚಂ ಚ ಶ್ರುತಂ ದಿವ್ಯಂ ಗಾಯತ್ರೀನುಂತ್ರವಿಗ್ರಹಂ ॥೧॥

ಅಥುನಾ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಗಾಯತ್ರೀಹೃದಯಂ ಪರಂ ।
ಯದ್ಧಾರಣಾಧ್ಯವೇತ್ಪುಣ್ಯಂ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪತೋಽಖಿಲಂ ॥೨॥

ದೇವ್ಯಾಶ್ಚ ಹೃದಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಾರದಾರ್ಥವರ್ಣೇ ಸ್ಫುಟಂ ।
ತದೇವಾಹಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ರಹಸ್ಯಾತಿರಹಸ್ಯಕಂ ॥೩॥

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾತೆಯಾದ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪರಮಹೃದಯವನ್ನು ಅರ್ಥವರ್ಣವೇದೋಕ್ತಕ್ರಮದಿಂದ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದರು ಕೇಳಿದರು -- ಸರ್ವಲೋಕೈಕನಾಯಕನೂ, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನೂ, ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪರಮ ಕವಚವು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ॥೧॥

ಯಾವುದರ ಧಾರಣೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ವಿಧವಾದ ಪುಣ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತಹ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪರಮಹೃದಯವನ್ನು ಕೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥೨॥

ಎಲೈ ನಾರದನೇ, ಅರ್ಥವರ್ಣವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದ ದೇವಿಯ ಹೃದಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ॥೩॥

ರಸಿಾಡ್ರೂಪಾಂ ಮಹಾದೇವೀಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ವೇದಮಾತರಂ ।

ಧ್ಯಾತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಸ್ತುಥಾಂಗೇಷು ಧ್ಯಾಯೇದೇತಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ॥೪॥

ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಯೋರೈಕ್ಯಾದ್ಭಾವಯೇತ್ಸ್ಮತನೌ ತಥಾ ।

ದೇವೀರೂಪೇ ನಿಜೇ ದೇಹೇ ತನ್ಮಯತ್ವಾಯ ಸಾಧಕಃ ॥೫॥

ನಾದೇವೋಽಭ್ಯರ್ಚಯೇದ್ದೇವಮಿತಿ ವೇದವಿದೋ ವಿದುಃ ।

ತತೋಽಭೀದಾಯ ಕಾಯೇ ಸ್ವೇ ಭಾವಯೇದ್ದೇವತಾ ಇಮಾಃ ॥೬॥

ಅಥ ತತ್ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತನ್ಮಯತ್ವಮುಥೋ ಭವೇತ್ ।

ಗಾಯತ್ರೀ ಹೃದಯಸ್ಯಾಸ್ಯಾಸ್ಯಹಮೇನ ಋಷಿಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥೭॥

ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದ ಉದ್ದಿಷ್ಟಂ ದೇವತಾ ಪರಮೇಶ್ವರೀ ।

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕುರ್ಯಾದಂಗಾನಿ ಷಟ್ಕ್ರಮಾತ್ ॥೮॥

ವಿರಾಡ್ರೂಪಳೂ, ಮಹಾದೇವಿಯೂ, ದೇವಮಾತೆಯೂ ಆದ ಗಾಯತ್ರೀಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಅವಳ ಅಂಗಸ್ಥಾನೀಯಗಳಾದ ಈ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ॥೪॥

ಪಿಂಡ ಎಂದರೆ ಈ ನಮ್ಮ ದೇಹ, ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಿಗೆ ಐಕ್ಯವು ಕಾಣಬರುವುದರಿಂದ ಉಪಾಸಕನು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೂ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯ ಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ಆ ದೇವೀರೂಪವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧಕನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ॥೫॥

ತನ್ನಲ್ಲಿ ದೇವಭಾವವನ್ನು ಮನಗಾಣಲಾರದವನು ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾರನು. ಎಂದು ವೇದವೇತ್ತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಭೇದ ಕಲ್ಪನೆಗಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ॥೬॥

ಆ ತನ್ಮಯತ್ವವು ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ? ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಈ ಗಾಯತ್ರೀ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ನಾನೇ (ನಾರಾಯಣನೇ) ಋಷಿಯು. ॥೭॥

(ಪರಮೇಶ್ವರೀ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರೀ ದೇವತೆಯೇ ಭಂದವು) ಗಾಯತ್ರೀಭಂದವನ್ನು ಪೂರ್ವೋಕ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೮॥

ಆಸನೇ ವಿಜನೇದೇಶೇ ಧ್ಯಾಯೇದೇಕಾಗ್ರಮಾನಸಃ ।

ದ್ಯೌಃ ಮೂರ್ಧ್ನಿದೇವತಂ ; ದಂತಪಂಕ್ತಾವತ್ತಿನೌ ; ಉಭೇ ಸಂಧ್ಯೇ
ಚೋಷ್ಠಾ ; ಮುಖಮಗ್ನಿಃ ; ಜಿಹ್ವಾ ಸರಸ್ವತೀ ; ಗ್ರೀವಾಯಾಂ ತು ಬೃಹ
ಸ್ಪತಿಃ ; ಸ್ತನಯೋರ್ವಸವೋಽಷ್ಟೌ ; ಬಾಹ್ನೋಃ ಮರುತಃ ; ಹೃದಯೇ
ಪರ್ಜನ್ಯಃ ; ಆಕಾಶಮುದರಂ ; ನಾಭಾವಂತರಿಕ್ಷಂ ; ಕಟೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ;

ಜಘನೇ ವಿಜ್ಞಾನಘನಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ; ಕೈಲಾಸಮಲಯೇ ಊರೂ ;
ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಜಾನೋಃ ; ಜಂಘಾಯಾಂ ಕೌಶಿಕಃ ; ಗುಹ್ಯಮಯನೇ ;
ಊರೂ ಪಿತರಃ ; ಪಾದೌ ಪೃಥಿವೀ ; ವನಸ್ಪತಯೋಃಂಗುಲೀಷು ;
ಋಷಯೋ ರೋಮಾಣಿ ; ನಖಾನಿ ಮುಹೂರ್ತಾನಿ ; ಅಸ್ಥಿಷು ಗ್ರಹಾಃ ;

ವಿಜನವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಸನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ
ದೇವಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು.

ಅಥಾರ್ಥನ್ಯಾಸಃ—

ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ದೇವತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ದಂತಪಂಕ್ತಿಯ
(ಹಲ್ಲುಗಳ ಸಾಲಿನ)ಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ತುಟಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ
ಎರಡು ಸಂಧ್ಯೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ;
ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಭಾವಿಸ
ಬೇಕು ; ಸ್ತನದ್ವಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವಸುಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಮರುತ್ತು
ಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪರ್ಜನ್ಯನನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಉದರದಲ್ಲಿ
ಆಕಾಶವನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಕಟ
ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ;

ಜಾನುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಜಂಘೆಯಲ್ಲಿ ಕೌಶಿಕ
ನನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಗುಹ್ಯದಲ್ಲಿ (ಉತ್ತರ-ದಕ್ಷಿಣ) ಆಯನದ್ವಯವನ್ನು ಭಾವಿಸ
ಬೇಕು ; ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಪೃಥಿವಿ
ಯನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅಂಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಕೂದಲು
ಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಉಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಹೂರ್ತಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸ
ಬೇಕು ; ಅಸ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ;

ಅಸೃಜ್ಜಾಂಸಂ ಋತವಃ ; ಸಂವತ್ಸರಾ ವೈ ನಿಮಿಷಂ ; ಅಹೋರಾತ್ರಾ
ವಾದಿತ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಮಾಃ ;

ಪ್ರವರಾಂ ದಿನ್ಯಾಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಸಹಸ್ರನೇತ್ರಾಂ ಶರಣಮಹಂ
ಪ್ರಪದ್ಯೇ |

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಾಯ ನಮಃ ; ಓಂ ತತ್ಸಾವರ್ಣಾಯ ನಮಃ ;
ತತ್ಸಾತ್ರರಾದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ ; ತತ್ಸಾತ್ರರಾದಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯೈ ನಮಃ ;

ಪ್ರಾತರಧೀಯಾನೋ ರಾತ್ರಿಕೃತಂ ಪಾಪಂ ನಾಶಯತಿ |

ಸಾಯಂಧೀಯಾನೋ ದಿನಸಕ್ಯತಂ ಪಾಪಂ ನಾಶಯತಿ |

ಸಾಯಂಪ್ರಾತರಧೀಯಾನೋ ಅಪಾಪೋ ಭವತಿ ; ಸರ್ವತೀರ್ಥೇಷು
ಸ್ನಾತೋ ಭವತಿ ;

ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳಲ್ಲಿ ಋತುಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಸಂವತ್ಸರಗಳನ್ನು ನಿಮಿಷ
ಗಳಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು ; ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ;

ಸಹಸ್ರ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವಳೂ, ಆದಿಮಾತೆಯೂ, ಶ್ರೀಷ್ಠಳೂ ಆದ ಗಾಯತ್ರಿ
ಯನ್ನು ನಾನು ಶರಣುಹೊಂದುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀಷ್ಠನಾದ ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ; ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ; ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ; ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ
ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಗಾಯತ್ರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಎಂದು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟು
ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಫಲಶ್ರುತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುವವನು ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾನು
ಮಾಡಿದ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುವವನು ಹಗಲು ಮಾಡಿದ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹಾರ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಹಗಲುರಾತ್ರಿಗಳೆರಡುಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುವವನು ಪಾಪರಹಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.
ಎಲ್ಲಾ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ;

ಸರ್ವೈರ್ದೇವೈಃ ಜ್ಞಾತೋ ಭವತಿ ; ಅನಾಚ್ಯನಾಚನಾತ್ಪೂತೋ ಭವತಿ ; ಅಭಿಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಣಾತ್ಪೂತೋ ಭವತಿ ; ಅಭೋಜ್ಯಭೋಜನಾತ್ಪೂತೋ ಭವತಿ ;

ಅಚೋಷ್ಯಚೋಷಣಾತ್ಪೂತೋ ಭವತಿ ; ಅಸಾಧ್ಯಸಾಧನಾತ್ಪೂತೋ ಭವತಿ ; ದುಷ್ಟತ್ರಿಗ್ರಹ ಶತಸಹಸ್ರಾತ್ಪೂತೋ ಭವತಿ ; ಸರ್ವಪ್ರತಿಗ್ರಹಾತ್ಪೂತೋ ಭವತಿ ; - ಪಂಕ್ತಿದೂಷಣಾತ್ಪೂತೋ ಭವತಿ ; ಅನ್ಯತನಚನಾತ್ಪೂತೋ ಭವತಿ ; ಅಥಾಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಭವತಿ ; ಅನೇನ ಹೃದಯೇನಾಧೀತೇನಕ್ರತುಸಹಸ್ರೇಣೇಷ್ಟಂ ಭವತಿ ; ಸ್ವಷ್ಟಿಶತಸಹಸ್ರಾ ಗಾಯತ್ರೈಜಪ್ಯಾನಿ ಫಲಾನಿ ಭವಂತಿ ;

ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೂ ಬಂದವನಾಗುತ್ತಾನೆ ; ಆಡಬಾರದ ಮಾತುಗಳ ನ್ನಾಡಿದ್ದರೆ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪಠನದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ ; ತಿನ್ನಬಾರದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದರೆ (ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪಠನದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ) ; ಊಟ ಮಾಡಬಾರದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಿದ್ದರೆ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪಠನದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಸಾಧಿಸಬಾರದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ದೋಷದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ; ಅನೇಕ ದುರ್ದಾ ನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ (ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪಠನದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ ;) ಯಾವ ಎಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು (ದಾನರೂಪವಾಗಿ) ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ ; ಪಜ್ಜೆಯಿಂದ ಹೊರಗಡವಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ (ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪಠನದಿಂದ) ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ (ಪಂಜಿಗೆ ಸೇರಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ ;) ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವನಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ (ಅದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ;) ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ (ವೇದಬಾಹಿರನಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ) ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪಠನದಿಂದ ವೇದಾಧ್ಯಯನಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ ; ಈ ಗಾಯತ್ರೀ ಹೃದಯವನ್ನು ಪಠಿಸುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ; ಆರು ಲಕ್ಷ ಗಾಯತ್ರೀಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಫಲಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ;

ಅಷ್ಟೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಸಮ್ಯಗ್ಗ್ರಹಯೇತ್ ; ತಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಿರ್ಭವತಿ ;
ಯ ಇದಂ ನಿತ್ಯಮಧೀಯಾನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪ್ರಾತಃ ಶುಚಿಃ ಸರ್ವಸಾಸೈಃ
ಪ್ರಮುಚ್ಯತ ಇತಿ ; ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ ; ಇತ್ಯಾಹ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಃ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ
ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ ; ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಇದನ್ನು ಪಠಿಸುವನೋ ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. (ಪಾಪ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ ; ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವಾಸವನ್ನೂ ಸಹ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ; ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಲೋಕಪೂಜ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ವಿವರಿಸಿದನು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾವುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ಪಂಚಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ನಾರದ ಉವಾಚ ॥

ಭಕ್ತಾನುಕಂಪಿನ್ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೃದಯಂ ಪಾಪನಾಶನಂ ।

ಗಾಯತ್ರಾಃ ಕಥಿತಂ ತಸ್ಮಾದ್ಗಾಯತ್ರಾಃ ಸ್ತೋತ್ರಮೀರಯ ॥೧॥

॥ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ॥

ಆದಿಶಕ್ತೇ ಜಗನ್ನಾತರ್ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹಕಾರಿಣಿ ।

ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಕೇನಂತೇ ಶ್ರೀ ಸಂಧ್ಯೇ ತೇ ನಮೋಸ್ತುತೇ ॥೨॥

ತ್ವಮೇವ ಸಂಧ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಚ ವೈಷ್ಣವೀ ರೌದ್ರೀ ರಕ್ತಾ ಶ್ವೇತಾ ಸಿತೇತರಾ ॥೩॥

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು.—ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಆದ ಓ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಸಮಸ್ತ ಪಾಪನಾಶಕರವಾದ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಹೃದಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈಗ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ದಯೆಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ॥೧॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು—ಆದಿಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪಳೂ, ಜಗನ್ನಾತೆಯೂ, ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹಕಾರಿಣಿಯೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕಳೂ, ಅಂತ್ಯರಹಿತಳೂ, ಆದ ಗಾಯತ್ರಿಯೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ॥೨॥

ಸಂಧ್ಯೆಯೂ, ಗಾಯತ್ರಿಯೂ, ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ, ಸರಸ್ವತಿಯೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯೂ, ವೈಷ್ಣವಿಯೂ, ರುದ್ರಾಣಿಯೂ, ರಕ್ತವರ್ಣಳೂ, ಶ್ವೇತವರ್ಣಳೂ, ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಳೂ

ಪ್ರಾತರ್ಬಾಲಾ ಚ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಯೌವನಸ್ಥಾ ಭವೇತ್ಪುನಃ |

ವೃದ್ಧಾ ಸಾಯಂ ಭಗವತೀ ಚಿಂತ್ಯತೇ ಮುನಿಭಿಸ್ಸದಾ

||೪||

ಹಂಸಸ್ಥಾ ಗರುಡಾರೂಢಾ ತಥಾ ವೃಷಭನಾಹಿನೀ |

ಋಗ್ವೇದಾಧ್ಯಾಯಿನೀ ಭೂಮೌ ದೃಶ್ಯತೇ ಯಾ ತಪಸ್ವಿಭಿಃ

||೫||

ಯಜುರ್ವೇದಂ ಪಠಂತೀಚ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ವಿರಾಜತೇ |

ಸಾ ಸಾನುಗಾಪಿ ಸರ್ವೇಷು ಭ್ರಾಮ್ಯಮಾಣಾ ತಥಾ ಭುವಿ

||೬||

ಎಲ್ಲವೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ಅಂದರೆ ಗಾಯತ್ರಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ವಭಾವ ವುಳ್ಳವಳು, ಅಥವಾ ಅವನಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು, ಎನ್ನುವುದರಿಂದ “ಬ್ರಾಹ್ಮೀ” ಎಂದೂ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವಳು ಅಥವಾ ಅವನಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು ಎನ್ನುವುದರಿಂದ “ವೈಷ್ಣವೀ” ಎಂದೂ, ರುದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವಳು ಅಥವಾ ಅವನಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು ಎನ್ನುವುದರಿಂದ “ರೌದ್ರೀ” ಎಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಗಾಯತ್ರೀ, ಸಾವಿತ್ರೀ, ಸರಸ್ವತೀ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗಾಯತ್ರಿಯು. “ರಕ್ತ”ವರ್ಣವುಳ್ಳವಳೂ, ಸಾವಿತ್ರಿಯು “ಶ್ವೇತ” ವರ್ಣವುಳ್ಳವಳೂ, ಸರಸ್ವತಿಯು “ಕೃಷ್ಣ”ವರ್ಣವುಳ್ಳವಳೂ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ||೩||

ಗಾಯತ್ರೀ, ಸಾವಿತ್ರೀ, ಸರಸ್ವತೀ, ಈ ಮೂರು ಮಂದಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಯೋನಿರ್ದೇಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂವರೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಲಿಕೆಯ ರಾಗಿಯೂ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಯುವತಿಯರಾಗಿಯೂ, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧೆಯ ರಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಈ ಮೂರು ಮಂದಿಯೂ ಋಷಿಗಳಿಂದ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂವರು ದೇವಿಯರಿಗೂ ಸರ್ವದಾ ನಮಸ್ಕಾರವು. ||೪||

ಈ ಮೂವರು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಾಹನಗಳನ್ನೂ, ವೇದೋತ್ಪಾದಕತ್ವವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಿಗೆ, ಹಂಸವೂ, ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಗರುಡನೂ, ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ವೃಷಭವೂ ವಾಹನಗಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯು ಋಗ್ವೇದ ಸ್ವರೂಪಳೂ, ಭೂಲೋಕಸಂಚಾರಿಣಿಯೂ, ಆಗಿ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಂದ ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ||೫||

ಸರಸ್ವತಿಯು ಯಜುರ್ವೇದವನ್ನು ಘೋಷಿಸುವವಳೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷಸಂಚಾರಕಳೂ, ಆಗಿ ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಸಾಮವೇದಸ್ವ

ರುದ್ರಲೋಕಂ ಗತಾ ತ್ವಂ ಹಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ನಿವಾಸಿನೀ ।

ತ್ವಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಲೋಕೇಽಮರ್ತ್ಯಾನುಗ್ರಹಕಾರಿಣೀ ॥೭॥

ಸಪ್ತರ್ಷಿಪ್ರೀತಿಜನನೀ ಮಾಯಾ ಬಹುವರಪ್ರದಾ ।

ಶಿವಯೋಃ ಕರನೇತ್ರೋತ್ಥಾಹ್ಯಶ್ರುಸ್ಥೇದಸಮುದ್ಭವಾ ॥೮॥

ಆನಂದಜನನೀ ದುರ್ಗಾ ದಶಧಾ ಪರಿಪತ್ಯತೇ ।

ವರೇಣ್ಯಾ ವರದಾ ಚೈವ ವರಿಷ್ಠಾ ವರವರ್ಣಿನೀ ॥೯॥

ಗರಿಷ್ಠಾ ಚ ವರಾಹಾ ಚ ವರಾರೋಹಾ ಚ ಸಪ್ತಮಿಾ ।

ನೀಲಗಂಗಾ ತಥಾ ಸಂಧ್ಯಾ ಸರ್ವದಾ ಭೋಗಮೋಕ್ಷದಾ ॥೧೦॥

ಭಾಗೀರಥೀ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕೇ ಪಾತಾಲೇ ಭೋಗವತ್ಯಪಿ ।

ತ್ರಿಲೋಕ ನಾಹಿನೀ ದೇವೀ ಸ್ಥಾನತ್ರಯನಿವಾಸಿನೀ ॥೧೧॥

ರೂಪಿಣಿಯೂ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕವಳೂ ಆಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ॥೬॥

ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕವಳಾದಾಗ್ಯೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡತಕ್ಕ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ತ್ರಿಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮಕಳಾಗಿ ಕೈಲಾಸ, ವೈಕುಂಠ, (ಸತ್ಯ) ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಓ ದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಇರುತ್ತೀಯೆ. ॥೭॥

ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವಳೂ, ಮಾಯಾರೂಪಳೂ, ಅನೇಕ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವಳೂ, ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರ ಕೈ ಕಣ್ಣು ಮುಂತಾದ ಅವಯವಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆಶ್ರು (ಕಣ್ಣೀರು), ಸ್ತೇದ (ಬೆವರು) ಇವುಗಳಿಂದ ಜನಿಸಿದವಳೂ, (ಈ ಕಥೆಯು ಕಾತ್ಯಾಯನೀತಂತ್ರದಲ್ಲಿದೆ.) ॥೮॥

ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪಳೂ, ಆದ ನೀನು (೧) ವರೇಣ್ಯಾ (೨) ವರದಾ (೩) ವರಿಷ್ಠಾ (೪) ವರವರ್ಣಿನೀ (೫) ಗರಿಷ್ಠಾ (೬) ವರಾಹಾ (೭) ವರಾರೋಹಾ (೮) ನೀಲಗಂಗಾ (೯) ಸಂಧ್ಯಾ (೧೦) ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಭೋಗಮೋಕ್ಷದಾ ಎಂಬ ಈ ದಶವಿಧ ದುರ್ಗಾನಾಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ॥೯-೧೦॥

ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ “ ಭಾಗೀರಥೀ ” ಯೆಂದೂ, ಪಾತಾಲಲೋಕದಲ್ಲಿ “ ಭೋಗವತೀ ” ಯೆಂದೂ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವಗಂಗಾ ಎಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ತ್ರಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಕಳಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ॥೧೧॥

ಭೂಲೋಕೇಸ್ಯಾ ತ್ವಮೇನಾಸಿ ಧರಿತ್ರೀ ಶೋಕಧಾರಿಣೀ ।
 ಭುವಲೋಕೇ ನಾಯುಶಕ್ತಿಃ ಸ್ವಲೋಕೇ ತೇಜಸಾಂ ನಿಧಿಃ ॥೧೨॥
 ಮಹಲೋಕೇ ಮಹಾಸಿದ್ಧಿಃ ಜನಲೋಕೇ ಜನೇತ್ಯಪಿ ।
 ತಪಸ್ವಿನೀ ತಪೋಲೋಕೇ ಸತ್ಯಲೋಕೇ ತು ಸತ್ಯವಾಕ್ ॥೧೩॥
 ಕಮಲಾ ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ಚ ಗಾಯತ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಾ ।
 ರುದ್ರಲೋಕೇ ಸ್ಥಿತಾ ಗೌರೀ ಹರಾರ್ಧಾಂಗನಿನಾಸಿನೀ ॥೧೪॥
 ಅಹನೋ ಮಹತಶ್ಚೈವ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತ್ವಂ ಹಿ ಗೀಯಸೇ ।
 ಸಾಮ್ಯಾನ್ಯನಸ್ಥಾತ್ಮಿಕಾ ತ್ವಂ ಹಿ ಶಬಲ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣೀ ॥೧೫॥
 ತತಃ ಪರಾ ಪರಾಶಕ್ತಿಃ ಪರಮಾ ತ್ವಂ ಹಿ ಗೀಯಸೇ ।
 ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಃ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಃ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಃ ತ್ರಿಶಕ್ತಿದಾ ॥೧೬॥

ಭೂಮಿಯ ಶೋಕವನ್ನು (ಭೂಭಾರವನ್ನು) ಧರಿಸುವವಳಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಯುಶಕ್ತಿ (ಸ್ವರೂಪಿ)ಯಾಗಿ ಭುವಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ತೇಜೋನಿಧಿಯಾಗಿ ಸ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಮಹಾಸಿದ್ಧಿಯೆಂದು ಮಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಜನಾ ಎಂದು ಜನಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ತಪಸ್ವಿನೀ ಎಂದು ತಪೋಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಸತ್ಯವಾಕ್ ಎಂದು ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಕಮಲಾ (ಲಕ್ಷ್ಮೀ) ಎಂದು ವಿಷ್ಣು (ವೈಕುಂಠ) ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಗಾಯತ್ರೀ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮ (ಸತ್ಯ) ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಈಶ್ವರನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾಗಿ ಗೌರೀ ಎಂದು ರುದ್ರಲೋಕ (ಕೈಲಾಸ) ದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ॥೧೨-೧೩-೧೪॥

ಅಹಂಕಾರತತ್ತ್ವಕ್ಕೂ ಮಹತ್ತತ್ತ್ವಕ್ಕೂ ಕಾರಣಳಾಗಿ “ ಪ್ರಕೃತಿ ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುವೆ. ಗುಣತ್ರಯಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಾಯ ಶಬಲ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ॥೧೫॥

ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಎಂಬ ಶಕ್ತಿತ್ರಯಾತ್ಮಕಳಾದ ನೀನು ಪರಮಪೂಜ್ಯಳಾದ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಎಂದೂ ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ. ॥೧೬॥

ಗಂಗಾ ಚ ಯಮುನಾಚೈವ ವಿಪಾಶಾ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ।
 ಸರಯೂರ್ದೇವಿಕಾ ಸಿಂಧುಃ ನರ್ಮದೇರಾವತೀ ತಥಾ ॥೧೭॥

ಗೋದಾವರೀ ಶತದ್ರೂತ್ವ ಕಾವೇರೀ ದೇವಲೋಕಗಾ ।
 ಕೌಶಿಕೀ ಚಂದ್ರಭಾಗಾ ಚ ವಿತಸ್ತಾ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ॥೧೮॥

ಗಂಡಕೀ ತಾಪಿನೀತೋಯಾ ಗೋಮತೀ ವೇತ್ರವತ್ಕಪಿ ।
 ಇಡಾ ಚ ಪಿಂಗಲಾ ಚೈವ ಸುಷುಮ್ನಾ ಚ ತೃತೀಯಕಾ ॥೧೯॥

ಗಾಂಧಾರೀ ಹಸ್ತಿಜಿಹ್ವಾ ಚ ಪೂಷಾಃಪೂಷಾ ತಥೈವ ಚ ।
 ಅಲಂಬುಸಾ ಕುಹೂಶ್ಚೈವ ಶಂಖಿನೀ ಪ್ರಾಣವಾಹಿನೀ ॥೨೦॥

ನಾಡೀ ಚ ತ್ವಂ ಶರೀರಸ್ಥಾ ಗೀಯಸೇ ಪ್ರಾಕ್ತನೈರ್ಬುಧೈಃ ।
 ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಾ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಃ ಕಂಠಸ್ಥಾ ಸ್ವಪ್ನನಾಯಿಕಾ ॥೨೧॥

ತಾಲುಸ್ಥಾ ತ್ವಂ ಸದಾಧಾರಾ ಬಿಂದುಸ್ಥಾ ಬಿಂದುಮಾಲಿನೀ ।
 ಮೂಲೇ ತು ಕುಂಡಲೀ ಶಕ್ತಿಃ ವ್ಯಾಪಿನೀ ಕೇಶಮೂಲಗಾ ॥೨೨॥

ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ, ವಿಪಾಶಾ, ಸರಸ್ವತೀ, ಸರಯೂ, ದೇವಿಕಾ, ಸಿಂಧು, ನರ್ಮದಾ, ಇರಾವತೀ, ಗೋದಾವರೀ, ಶತದ್ರೂ, ಕಾವೇರೀ, (ದೇವಗಂಗಾ), ಕೌಶಿಕೀ, ಚಂದ್ರಭಾಗಾ, ವಿತಸ್ತಾ, ಸರಸ್ವತೀ, ಗಂಡಕೀ, ತಾಪಿನೀ, ಕರತೋಯಾ, ಗೋಮತೀ, ವೇತ್ರವತೀ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ನದೀಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ॥೧೭-೧೮-೧೯॥

ಇಡಾ, ಪಿಂಗಲಾ, ಸುಷುಮ್ನಾ, ಗಾಂಧಾರೀ, ಹಸ್ತಿಜಿಹ್ವಾ, ಪೂಷಾ, ಅಪೂಷಾ, ಅಲಂಬುಸಾ, ಕುಹೂಃ, ಶಂಖಿನೀ, ಪ್ರಾಣವಾಹಿನೀ ಮುಂತಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ನಾಡೀರೂಪಳೂ ಎಂಬದಾಗಿ ನೀನು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ. ॥೧೯-೨೦॥

ಹೃತ್ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪಳಾಗಿಯೂ, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ, ಸ್ವಪ್ನಜನಕಳಾಗಿಯೂ, ತಾಲುವಿನ (ದವಡೆಯ)ಲ್ಲಿರುತ್ತಾ ಸರ್ವಾಧಾರಳಾಗಿಯೂ, ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ (ಹುಬ್ಬಿನ) ಬಿಂದುರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಳಾಗಿಯೂ, ಮೂಲಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲೀಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪಳಾಗಿಯೂ, ಕೇಶಮೂಲದಲ್ಲಿ

ಶಿಖಾ ಮಧ್ಯಾಸನಾ ತ್ವಂ ಹಿ ಶಿಖಾಗ್ರೇ ತು ಮನೋನ್ಮನೀ ।

ಕಿಮನ್ಯದ್ಬಹುನೋಕ್ತೇನ ಯತ್ಕಿಂಚಿಜ್ಜಗತೀತ್ರಯೇ ॥೨೩॥

ತತ್ಸರ್ವಂ ತ್ವಂ ಮಹಾದೇವಿ ಶ್ರಿಯೇಸಂಭ್ಯೇ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ।

ಇತೀದಂ ಕೀರ್ತಿದಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ಬಹುಪುಣ್ಯದಂ ॥೨೪॥

ಮಹಾಪಾಪಪ್ರಶಮನಂ ಮಹಾಸಿದ್ಧಿವಿಧಾಯಕಂ ।

ಯ ಇದಂ ಕೀರ್ತಯೇತ್ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೇ ಸಮಾಹಿತಃ ॥೨೫॥

ಅಪುತ್ರಃ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ಪುತ್ರಂ ಧನಾರ್ಥೀ ಧನಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ।

ಸರ್ವತೀರ್ಥತಪೋದಾನ ಯಜ್ಞಯೋಗಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥೨೬॥

ಭೋಗಾನ್ಭಿಕ್ಷಾ ಚಿರಂ ಕಾಲಂ ಅಂತೇ ಮೋಕ್ಷಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ।

ತಪಸ್ವಿಭಿಃ ಕೃತಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸ್ನಾನಕಾಲೇ ತು ಯಃ ಪಠೇತ್ ॥೨೭॥

ರುತ್ತಾ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿನಿಯಾಗಿಯೂ, ಜ್ಞಾನಜನಕವಾದ ಶಿಖಾಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುತ್ತಾ (ಪರಮಾತ್ಮರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಮನೋನ್ಮನೀ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ (ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ) ಎಂದು ಯೋಗ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುನಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತೀಯೆ. ॥೨೧-೨೩॥

ಓ ಜಗನ್ಮಾತೆಯೇ, ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಗಳು ಯಾವುವಾವುವು ಇವೆಯೋ ಆ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ॥೨೩॥

ಮಹಾ ಪಾಪಹರಿಹಾರಕವೂ, ಮಹಾ ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕವೂ, ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯ ಕರವೂ ಆದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನಚಿತ್ತದಿಂದ ಪಠಿಸುವನೋ, ಅಂತಹವನು ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುತ್ರರನ್ನೂ, ದರಿದ್ರನಾದರೆ ಧನವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವನು. ಮತ್ತು ಸರ್ವತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ತಪಸ್ಸು, ದಾನ, ಯಜ್ಞ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಉತ್ತಮ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವನೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಫಲವನ್ನೂ ಸಹ ಹೊಂದುವನು.

॥೨೪-೨೫-೨೬॥

ಇಹದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಸಹ ಪಡೆಯುವನು. ತಪಸ್ವಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಯಾವ

ಯತ್ರ ಕುತ್ರ ಜಲೇ ಮಗ್ನಃ ಸಂಧ್ಯಾಮಜ್ಜನಜಂ ಫಲಂ ।

ಲಭತೇ ನಾತ್ರ ಸಂದೇಹಃ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಚ ನಾರದ ||೨೮||

ಶೃಣುಯಾದ್ಯೋಽಪಿ ತಥ್ವಕ್ತ್ಯಾ ಸ ತು ಪಾಪಾತ್ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।

ಪೀಯೂಷಸದೃಶಂ ನಾಕೃಂ ಸಂಧ್ಯೋಕ್ತಂ ನಾರದೇರಿತಂ ||೨೯||

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ
ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಮನುಷ್ಯನೇ ಆಗಲಿ, ಯಾವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಜಪಿಸಿ
ದರೆ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.
ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಹೇಳುವೆನು.
||೨೭-೨೮||

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಂದ ನಾರದರಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ
ಸಂಧ್ಯೋದ್ದೇಶಕವಾದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರ (ಮಂತ್ರ) ವನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು
ಹೊಂದುವನು, ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ||೨೯||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ಷಷ್ಠೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ನಾರದ ಉವಾಚ ॥

ಭಗವನ್ ಸರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದ ।

ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಪುರಾಣಾನಾಂ ರಹಸ್ಯಂ ತ್ವನ್ಮುಖಾಚ್ಛ್ರುತಂ

॥೧॥

ಸರ್ವಪಾಪಹರಂ ದೇವ ಯೇನವಿದ್ಯಾ ಪ್ರವರ್ತತೇ

ಕೇನವಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಜ್ಞಾನಂ ಕಿಂತು (ಕೇನ) ವಾ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಂ ॥೨॥

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ನೂರರವತ್ತೈದು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರಿಯ ಸಹಸ್ರ ನಾಮಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದವೂ, ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ನ್ಯೂನತೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಆದ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರೀ ಸಹಸ್ರನಾಮಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಲಿಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದರು ಕೇಳಿದರು—ಸರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞನೂ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪಂಡಿತನೂ, ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಪುರಾಣಗಳ ರಹಸ್ಯವು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ॥೧॥

ಸಮಸ್ತಪಾಪನಾಶಕವೂ, ನೇದವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ, ಯಾವುದು? ಯಾವುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವೂ, ಮೋಕ್ಷಸಿದ್ಧಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಉತ್ತಮಗತಿದಾಯಕವಾದದ್ದು ಯಾವುದು? ಮೃತ್ಯುನಾಶಕವಾದದ್ದು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಗತಿಃ ಕೇನ ಕೇನ ವಾ ವ್ಯತ್ಯುನಾಶನಂ ।
ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕ ಫಲಂ ಕೇನ ವಾ ಪದ್ಮಲೋಚನ ॥೩॥

ವಕ್ತುಮರ್ಹಸ್ಯಶೇಷೇಣ ಸರ್ವಂ ನಿಖಿಲಮಾದಿತಃ ।
ಸಾಧು ಸಾಧು ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಸನ್ಮುಕ್ತೈಷ್ಯಂ ತ್ವಯಾನಘ ॥೪॥

ಶೃಣು ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯತ್ನೇನ ಗಾಯತ್ರೈಷ್ಯಸಹಸ್ರಕಂ ।
ನಾಮ್ನಾಂ ಶುಭಾನಾಂ ದಿವ್ಯಾನಾಂ ಸರ್ವಪಾಪ ವಿನಾಶನಂ ॥೫॥

ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದೌ ಯದ್ಭಗವತಾ ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಬ್ರವೀಮಿ ತೇ ।
ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಋಷಿಃಬ್ರಹ್ಮಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ॥೬॥

ಭಂದೋಽನುಷ್ಠಪ್ರಥಾ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವತಾ ಸ್ತುತಾ ।

॥ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಉದಾಚ ॥

ಹಲೋ ಬೀಜಾನಿ ತಸ್ಯೈವ ಸ್ವರಾಃ ಶಕ್ತಯ ಈರಿತಾಃ ॥೭॥

ಯಾವುದು ? ಓ ಕಮಲಲೋಚನನೇ, ಯಾವುದರಿಂದ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕಫಲವು
ಲಭಿಸುವುದು ? ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೊದಲಿನಿಂದ ವಯೆಯಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು
ನಾರದನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ॥೩-೬॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು—ಎಲೈ ಪ್ರಜ್ಞಾಶಾಲಿಯೋ, ಮಹಾ
ತ್ಮನೋ ಆದ ನಾರದನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ವಿಷಯವು ಕೇಳಲ್ಪ
ಟ್ಟಿತು. ॥೪॥

ಮಂಗಳಕರಗಳೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠಗಳೂ, ಸರ್ವಪಾಪಪರಿಹಾರಕಗಳೂ ಆದ
ಗಾಯತ್ರಿಯ ಸಾವಿರದೊಂಟು ನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ॥೫॥

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಯಾವ ವಿಷಯವು ಹೇಳ
ಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಆ ವಿಷಯವನ್ನೇ ನಾನೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಗಾಯತ್ರಿಯ ಅಷ್ಟೋ
ತ್ತರಸಹಸ್ರನಾಮಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಋಷಿಯು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ॥೬॥

ಅನುಷ್ಠಪ್ ಭಂದಸ್ಸು, ದೈವೀಗಾಯತ್ರೀ ದೇವತಾ, ಹಲಃ (ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರ
ಗಳೆಲ್ಲ) ಬೀಜವೂ, ಸ್ವರ (ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳೂ, -ಉದಾತ್ತಾನುದಾತ್ತಸ್ಥರಿತ)ಗಳೇ ಶಕ್ತಿ
ಗಳೂ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ॥೭॥

ಅಂಗನ್ಯಾಸಕರನ್ಯಾಸಾವುಚ್ಛೇತೇ ಮಾತೃಕಾಕ್ಷರೈಃ ।

ಅಥ ಧ್ಯಾನಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಾಧಕಾನಾಂ ಹಿತಾಯ ನೈ ||೮||

ರಕ್ತಶ್ವೇತ ಹಿರಣ್ಯ ನೀಲಧವಲೈರ್ಯುಕ್ತಾಂ ತ್ರಿನೇತ್ರೋಜ್ಜಲಾಂ ।

ರಕ್ತಾಂ ರಕ್ತನವಸ್ರಜಂ ಮಣಿಗಣೈರ್ಯುಕ್ತಾಂ ಕುಮಾರೀ ಮಿಮಾಂ ||

ಗಾಯತ್ರೀಂ ಕಮಲಾಸನಾಂ ಕರತಲವ್ಯಾನದ್ಧ ಕುಂಡಾಂಬುಜಾಂ ।

ಪದ್ಮಾಕ್ಷೀಂ ಚ ವರಸ್ರಜಂ ಚ ದಧತೀಂ ಹಂಸಾಧಿರೂಢಾಂ ಭಜೇ ||೯||

ಅಚಿಂತ್ಯಲಕ್ಷಣಾವ್ಯಕ್ತಾಃ ಸ್ವರ್ಥಮಾತೃಮಹೇಶ್ವರೀ ।

ಅನ್ಯುತಾರ್ಣವಮಧ್ಯಸ್ಥಾಃ ಸ್ವಜಿತಾ ಚಾಪರಾಜಿತಾ ||೧೦||

ಗಾಯತ್ರೀ ಮೂಲಮಂತ್ರದ ಷಡಂಗರೂಪವಾದ ಮಾತೃಕಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಅಂಗನ್ಯಾಸಕರನ್ಯಾಸಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸಾಧಕರಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ಯಾನಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ||೮||

ಅಥಧ್ಯಾನಂ—

ರಕ್ತ, ಶ್ವೇತ, ಹಿರಣ್ಯ (ಚಿನ್ನ), ನೀಲ, ಧವಳಾದಿ ನಾನಾ ವರ್ಣವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮಣಿಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಳೂ, ಕಮಲಾಸನಳೂ, ಕುಂಡ (ಕಪಾಲ) ಮತ್ತು ಕಮಲಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವಳೂ, ಹಂಸವಾಹನಳೂ ಆದ ಕುಮಾರೀ ರೂಪಿಣಿಯಾದ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಭಜಿಸುವೆನು. ||೯||

ಅನಂತರ ಮಾತೃಕಾಕ್ಷರಕ್ರಮದಿಂದ ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ನೊದಲಿನಲ್ಲಿ “ಅಚಿಂತ್ಯಲಕ್ಷಣಾ” ಎಂಬ ನಾಮದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ “ಅಂತ್ಯಜಾರ್ಜಿತಾ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗೆ ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಮೂವತ್ತೈದು ನಾಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ೧ ಅಚಿಂತ್ಯಲಕ್ಷಣಾ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳವಳು ೨ ಅನ್ಯಕ್ತಾ (ನಾಮರೂಪರಹಿತಳು) ೩ ಅರ್ಥಮಾತೃಮಹೇಶ್ವರೀ (ಪ್ರಪಂಚರೂಪಾರ್ಥಪರಿಚ್ಛೇದಕ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣಿಯು) ೪ ಅನ್ಯುತಾರ್ಣವಮಧ್ಯಸ್ಥಾ (ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವಳು) ೫ ಅಪರಾಜಿತಾ (ಇತರಿಂದ ಜಯಿಸಲಸಾಧ್ಯಳು) ೬ ಅಪರಾಜಿತಾ (ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಹೊಂದದವಳು) ಅಥವಾ (೫-೬ ಅಷ್ಟಪೀಠಶಕ್ತ್ಯಂತರ್ಗತಳು)

ಅಣಿಮಾದಿಗುಣಾಧಾರಾಃ ಪೃರ್ವಮಂಡಲಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।

ಅಜರಾಃ ಜಾಃ ಪರಾಃ ಧರ್ಮಾಃ ಅಕ್ಷಸೂತ್ರಧರಾಃ ಧರಾಃ ॥೧೧॥

ಅಕಾರಾದಿ ಕ್ಷಕಾರಾಂತಾಃ ಪೃರಿಷಡ್ವರ್ಗಭೇದಿನೀಃ ।

ಅಂಜನಾದ್ರಿ ಪ್ರತೀಕಾಶಾಃ ಪೃಂಜನಾದ್ರಿನಿವಾಸಿನೀಃ ॥೧೨॥

ಅದಿತಿಶ್ಚಾಃ ಜಪಾಃ ನಿರ್ದ್ಯಾಃ ಪೃರನಿಂದನಿಭೇಕ್ಷಣಾಃ ।

ಅಂತರ್ಬಹಿಸ್ಪಿತಾಃ ನಿರ್ದ್ಯಾಃ ಧ್ವಂಸಿನೀಃ ಚಾಂತರಾತ್ಮಿಕಾಃ ॥೧೩॥

೭ ಅಣಿಮಾದಿಗುಣಾಧಾರಾ (ಅಣಿಮಾದಿ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಳು)
೮ ಅರ್ವಮಂಡಲ ಸಂಸ್ಥಿತಾ (ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವವಳು) ೯ ಅಜರಾ
(ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದವಳು) ೧೦ ಅಜಾ (ಜನ್ಮರಹಿತಳು) ೧೧ ಅಪರಾ (ತನಗಿಂತಲೂ
ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಲ್ಲದವಳು) ೧೨ ಅಧರ್ಮಾ (ಜಾತ್ಯಾದಿ ನಿಮಿತ್ತಗಳಾದ ಧರ್ಮರಹಿತಳು)
೧೩ ಅಕ್ಷಸೂತ್ರಧರಾ (ಅಕ್ಷಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು) ೧೪ ಅಧರಾ
(ನಿಕ್ಕುಷ್ಟರೂಪಗಳೂ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಉಳ್ಳವಳು). ॥೧೧॥

೧೫ ಅಕಾರಾದಿಕ್ಷಕಾರಾಂತಾ (ಅಕಾರವೇ ಆದಿಯಾಗಿಯೂ ಕ್ಷಕಾರವೇ
ಅಂತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ವರ್ಣಮಾಲಾಸ್ವರೂಪಳು) ೧೬ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಭೇದಿನೀ
(ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೆಂಬ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ
ಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ೧೭ ಅಂಜನಾದ್ರಿಪ್ರತೀಕಾಶಾ (ಅಂಜನಪರ್ವತಕ್ಕೆ
ಸಮಾನಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೧೮ ಅಂಜನಾದ್ರಿನಿವಾಸಿನೀ (ಅಂಜನಪರ್ವತದಲ್ಲಿ
ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕವಳು). ॥೧೨॥

೧೯ ಅದಿತಿಃ (ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಯು) ೨೦ ಅಜಪಾ (ಗಾಯತ್ರೀ
ಮಂತ್ರಧ್ಯೇಯಳು) ೨೧ ಅನಿರ್ದ್ಯಾರೂಪಳು ೨೨ ಅರವಿಂದನಿಭೇಕ್ಷಣಾ (ಕಮಲಕ್ಕೆ
ಸಮನಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು) ೨೩ ಅಂತರ್ಬಹಿಸ್ಪಿತಾ (ಹೊರಗೆ ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳ
ದಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವಳು) ೨೪ ಅನಿರ್ದ್ಯಾಃ ಧ್ವಂಸಿನೀ (ಜೀವೋಪಾಧಿಯನ್ನು ನಾಶ
ಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ೨೫ ಅಂತರಾತ್ಮಿಕಾ (ಅಂತರಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಳು). ॥೧೩॥

ಅಜಾಚಾಜಮುಖಾನಾಸಾಸ್ವರವಿಂದನಿಭಾನನಾ ।

ಅರ್ಧಮಾತ್ರಾರ್ಥದಾನಜ್ಞಾಸ್ವರಿಮಂಡಲಮರ್ದಿನೀ

॥೧೪॥

ಅಸುರಘ್ನೀಹ್ಯಮಾನಾಸ್ಯಾಪ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಘ್ನಾಂತ್ಯಜಾರ್ಚಿತಾ ।

ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವಾದಿಶಕ್ತಿರಾಕೃತಿಶ್ಚಾಯತಾನನಾ

॥೧೫॥

ಆದಿತ್ಯಪದವೀಚಾರಾಸ್ವಾದಿತ್ಯ ಪರಿಸೇವಿತಾ ।

೨ ಆಚಾರ್ಯಾವರ್ತನಾಚಾರಾಸ್ವಾದಿಮೂರ್ತಿನಿವಾಸಿನೀ

॥೧೬॥

೨೬ ಅಜಾ (ಭಾಗಿ-ಹೆಣ್ಣುಮೇಕೆ ಸ್ವರೂಪಳು) ೨೭ ಅಜಮುಖಾನಾಸಾ (ಬ್ರಹ್ಮನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವಳು) ೨೮ ಅರವಿಂದ ನಿಭಾನನಾ (ಕಮಲದಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು) ೨೯ ಅರ್ಧಮಾತ್ರಾ (ಯಾನಾಗಲೂ ಪ್ರಣವದ ತುದಿಯ ಅರ್ಧಮಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕವಳು. ೩೦ ಅರ್ಧದಾನಜ್ಞಾ (ಧರ್ಮ, ಅರ್ಧ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ದಾನವನ್ನು ತಿಳಿದಿರತಕ್ಕವಳು) ೩೧ ಅರಿಮಂಡಲ ಮರ್ದಿನೀ (ಶತ್ರುಸಮೂಹನಾಶಕಳು) ॥೧೪॥

೩೨ ಅಸುರಘ್ನೀ (ರಾಕ್ಷಸಸಂಹಾರಕಳು) ೩೩ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ (ಅಮಾವಾಸ್ಯಾಸ್ವರೂಪಳು) ೩೪ ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಘ್ನೀ (ದಾರಿದ್ರ್ಯನಾಶಕಳು-ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಳು). ೩೫ ಅಂತ್ಯಜಾರ್ಚಿತಾ (ಮಾತಂಗೀರೂಪದಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವಳು).

“ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮೀ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು, “ಅಂತರಧ್ವಾಂತನಾಶಿನೀ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರೆಗಿನ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ನಾಮಗಳು “ಆಕಾರಾದಿಯಾಗಿ” ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೩೬ ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಮಾಯಾಶಬಲಿತ ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿಯು) “ತಪ್ತಕಾಂಚನ ವರ್ಣಭಾತಪ್ತಕಾಂಚನ ಭುಷಣಾ” ಎಂದು ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು. ೩೭ ಆದಿಶಕ್ತಿ (ಮಾಯಾರೂಪಳು). ೩೮ ಆಕೃತಿ (ಆಕಾರರೂಪಿನಿಯು) ೩೯ ಆಯತಾನನಾ (ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ವಿಸ್ಮಯವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು.) ॥೧೫॥

೪೦ ಆದಿತ್ಯಪದವೀಚಾರಾ (ಆದಿತ್ಯನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವಳು). ೪೧ ಆದಿತ್ಯಪರಿಸೇವಿತಾ (ಆದಿತಿಪುತ್ರನಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ಆಚಾರ್ಯಾ (ಸ್ವತಃ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡತಕ್ಕವಳು). ೪೨ ಅವರ್ತನಾ (ಜಗತ್ತನ್ನು ವರ್ತಿಸು

ಅಗ್ನೀಯಾ ಚಾನುರೀ ಚಾದ್ಯಾಃಚಾರಾಧ್ಯಾ ಚಾಸನಸ್ಥಿತಾ ।

ಅಧಾರ ನಿಲಯಾಧಾರಾ ಚಾಕಾಶಾಂತ ನಿವಾಸಿನೀ ॥೧೭॥

ಅದ್ಯಾಕ್ಷರಸಮಾಯುಕ್ತಾ ಚಾಂತರಾಕಾಶರೂಪಿನೀ ।

ಅದಿತ್ಯಮಂಡಲಗತಾ ಚಾಂತರಧ್ವಾಂತನಾಶಿನೀ ॥೧೮॥

ಇಂದಿರಾ ಚೇಷ್ಟದಾ ಚೇಷ್ಟಾಚೇಂದೀವರ ನಿಭೇಕ್ಷಣಾ ।

ಇರಾವತೀ ಚೇಂದ್ರಪದಾ ಚೇಂದ್ರಾಣೀ ಚೇಂದುರೂಪಿನೀ ॥೧೯॥

ವವಳು). ೪೪ ಆಚಾರಾ (ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಆಚಾರರೂಪಿನಿಯು) ೪೫ ಅದಿಮೂರ್ತಿ ನಿವಾಸಿನೀ (ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಶೀಲವುಳ್ಳವಳು). ॥೧೬॥

೪೬ ಅಗ್ನೀಯೀ (ಅಗ್ನಿ ದೇವತಾಕವಾದ ಋಕ್ ಅಥವಾ ದಿಕ್ ಸ್ವರೂಪಳು.) ೪೭ ಅನುರೀ (ದೇವತೆಗಳ ಪುರಸಂಬಂಧಿನಿಯು ಅನುರಾವತೀರೂಪಿನಿಯು) ೪೮ ಆದ್ಯಾ (ಮೊದಲನೆಯವಳು) ೪೯ ಆರಾಧ್ಯಾ (ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು). ೫೦ ಆಸನಸ್ಥಿತಾ (ಆಸನದಲ್ಲಿರುವವಳು). ೫೧ ಅಧಾರನಿಲಯಾ (ಮೂಲಾಧಾರವೇ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗುಳ್ಳ ಕುಂಡಲಿನಿಗೆ ಅಧಾರವಾಗಿರುವವಳು). ೫೨ ಅಧಾರಾ (ಸರ್ವಾಧಾರರೂಪಿನಿಯು) ೫೩ ಆಕಾಶಾಂತನಿವಾಸಿನೀ (ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ನಾಶಹೊಂದುವ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವಳು.) ॥೧೭॥

೫೪ ಅದ್ಯಾಕ್ಷರ ಸಮಾಯುಕ್ತಾ (ಅದ್ಯಕ್ಷರದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು) ೫೫ ಅಂತರಾಕಾಶರೂಪಿನೀ (ದೇಹಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ದಹರಾಕಾಶರೂಪಿನಿಯು) ೫೬ ಅದಿತ್ಯ ಮಂಡಲಗತಾ (ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವಳು) ೫೭ ಅಂತರಧ್ವಾಂತ ನಾಶಿನೀ (ಅವಿದ್ಯಾರೂಪವಾದ ಒಳಗಿನ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವಳು.) ॥೧೮॥

“ಇಂದಿರಾ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ಇಂದ್ರಾಕ್ಷೀ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರೆಗಿನ ಹದಿಮೂರು ನಾಮಗಳು “ಇಕಾರಾದಿಯಾಗಿ” ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೫೮ ಇಂದಿರಾ ೫೯ ಇಷ್ಟದಾ (ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವಳು) ೬೦ ಇಷ್ಟಾ ೬೧ ಇಂದೀವರನಿಭೇಕ್ಷಣಾ ಇಂದೀವರ (ಪುಷ್ಪಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಣ್ಣು (ನೋಟವುಳ್ಳವಳು) ೬೨ ಇರಾವತೀ (ಭೂವಾಕ್ಸುರಾಂಬುಗಳುಳ್ಳವಳು)

ಇಕ್ಷುಕೋದಂಡಸಂಯುಕ್ತಾ ಚೇಷುಸಂಧಾನಕಾರಿಣೀ ।

ಇಂದ್ರನೀಲಸಮಾಕಾರಾ ಚೇಡಾಪಿಂಗಳರೂಪಿಣೀ ॥೨೦॥

ಇಂದ್ರಾಕ್ಷೀ ಚೇಶ್ವರೀದೇವೀ ಚೇಹಾತ್ರಯ ವಿವರ್ಜಿತಾ ।

ಉಮಾಚೋಷಾಹ್ಯುಡುನಿಭಾ ಉರ್ವಾರುಕೆ ಫಲಾನನಾ ॥೨೧॥

ಉಡುಪ್ರಭಾ ಚೋಡುಮತೀ ಹ್ಯುಡುಪಾ ಹ್ಯುಡುಮಧ್ಯಗಾ ।

ಊರ್ಧ್ವಂ ಚಾಪ್ಸ್ಯರ್ಧ್ವಂ ಕೇಶೀಚಾಪ್ಸ್ಯರ್ಧ್ವಾ ಧೋಗತಿಭೇದಿನೀ॥೨೨॥

೬೩ ಇಂದ್ರಪದಾ ೬೪ ಇಂದ್ರಾಣೀ ೬೫ ಇಂದುರೂಪಿಣೀ (ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಳಾದವಳು). ॥೧೯॥

೬೬ ಇಕ್ಷುಕೋದಂಡಸಂಯುಕ್ತಾ (ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷುವೆಂಬ ಕಬ್ಬಿನ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು) ೬೭ ಇಷುಸಂಧಾನಕಾರಿಣೀ (ಬಾಣಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುವವಳು. ೬೮ ಇಂದ್ರನೀಲಸಮಾಕಾರಾ (ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗೆ ಸಮವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವಳು) ೬೯ ಇಡಾಪಿಂಗಳ ರೂಪಿಣೀ (ಇಡಾ-ಪಿಂಗಳರೂಪವುಳ್ಳವಳು) ॥೨೦॥

೭೦ ಇಂದ್ರಾಕ್ಷೀ (ಶತಾಕ್ಷೀ ಎಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ದೇವತೆಯು). “ಈ”ಕಾರಕ್ಕೆ ಎರಡು ನಾಮಗಳು. ೭೧ ಈಶ್ವರೀದೇವಿ (ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೇವಿಯು) ೭೨ ಈಹಾತ್ರಯವಿವರ್ಜಿತಾ (ವಿತ್ತೇಷಣ, ದಾರೇಷಣ, ಪುತ್ರೇಷಣ ಎಂಬ ಈಷಣತ್ರಯದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವಳು). “ಉಮಾ” ಎಂಬ ನಾಮದಿಂದ “ಉಡುಮಧ್ಯಗಾ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗಿನ ಎಂಟು ನಾಮಗಳು “ಉಕಾರಾದಿ”ಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ೭೩ ಉಮಾ ೭೪ (ರಾತ್ರಿರೇಷರೂಪಿಣೀ ಅಥವಾ ಬಾಣಾಸುರನ ಮಗಳು) ೭೫ ಉಡುನಿಭಾ (ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದವಳು) ೭೬ ಉರ್ವಾರುಕಫಲಾನನಾ (ಕರ್ಕಟೇ, ಸೌತೇಕಾಯಿ ಫಲಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು). ॥೨೧॥

೭೭ ಉಡುಪ್ರಭಾ (ನಕ್ಷತ್ರಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೭೮ ಉಡುಮತೀ ೭೯ ಉಡುಪಾ (ನಾವೆಯ ರೂಪವುಳ್ಳವಳು ಅಥವಾ ಚಂದ್ರರೂಪಿಣಿಯು) ೮೦ ಉಡುಮಧ್ಯಗಾ (ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮಧ್ಯವರ್ತಿನಿಯು).

“ಊರ್ಧ್ವಂ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ವಾಗ್ಗಂಠದಾಯಿನೀ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗಿನ ಐದು ನಾಮಗಳು “ಊಕಾರಾದಿ”ಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೮೧ ಊರ್ಧ್ವಂ (ಊರ್ಧ್ವದೇಶರೂಪಿಣಿಯು) ೮೨ ಊರ್ಧ್ವಕೇಶೀ ೮೩ ಊರ್ಧ್ವಾಧೋಗತಿಭೇದಿನೀ (ಉಚ್ಚನೀಚಮಾರ್ಗಭೇದಕಳು). ॥೨೨॥

ಉರ್ಧ್ವಬಾಹುಪ್ರಿಯಾ ಚೋರ್ಮಿಮಲಾವಾಗ್ಗಂಧದಾಯಿನೀ ।

ಋತಂಚರ್ಷಿ ಋತುಮತೀ ಋಷಿದೇವನಮಸ್ಯತಾ ॥೨೩॥

ಋಗ್ವೇದಾ ಋಣಹತ್ರೀ ಚ ಋಷಿಮಂಡಲಚಾರಿಣೀ ।

ಋದ್ಧಿದಾ ಋಜುಮಾರ್ಗಸ್ಥಾ ಋಜುಧರ್ಮಾ ಋತುಪ್ರದಾ ॥೨೪॥

ಋಗ್ವೇದನಿಲಯಾ ಋಜ್ವೇ ಲುಪ್ತಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಿನೀ ।

ಲೂತಾರಿವರಸಂಭೂತಾ ಲೂತಾದಿವಿಷಹಾರಿಣೀ ॥೨೫॥

೮೪ ಉರ್ಧ್ವಬಾಹುಪ್ರಿಯಾ ೮೫ ಉರ್ಮಿಮಲಾವಾಗ್ಗಂಧದಾಯಿನೀ (ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಂತೆ ಬರುವ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವಳು).

“ ಋತಂ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಋಜ್ವೇ ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರಿಗಿನ ಹದಿಮೂರು ನಾಮಗಳು “ ಋಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ” ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೮೬ ಋತಂ (ಒಳ್ಳೆಯ ವಾಕ್ಸ್ವರೂಪಳು) ೮೭ ಋಷಿಃ (ದೇವರೂಪಳು)

೮೮ ಋತುಮತೀ (ರಜಸ್ವಲೆಯು) ೮೯ ಋಷಿದೇವನಮಸ್ಯತಾ (ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ, ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು). ॥೨೩॥

೯೦ ಋಗ್ವೇದಾ (ಋಗ್ವೇದ ಸ್ವರೂಪಳು) ೯೧ ಋಣಹತ್ರೀ (ಮೂರು ಸಾಲಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸತಕ್ಕವಳು) ೯೨ ಋಷಿಮಂಡಲ ಚಾರಿಣೀ (ಯಾವಾಗಲೂ ಋಷಿಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವವಳು) ೯೩ ಋದ್ಧಿದಾ (ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ೯೪ ಋಜುಮಾರ್ಗಸ್ಥಾ (ಋಜುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವಳು) ೯೫ ಋಜುಧರ್ಮಾ (ಋಜುಧರ್ಮವುಳ್ಳವಳು) ೯೬ ಋತುಪ್ರದಾ (ಋತುಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ॥೨೪॥

೯೭ ಋಗ್ವೇದ ನಿಲಯಾ (ಋಗ್ವೇದವೇ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗುಳ್ಳವಳು) ೯೮ ಋಜ್ವೇ (ಋಜುವಾಗಿರುವವಳು) (ದೀರ್ಘ “ ಋ ” ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ನಾಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ) (“ ಲೃ ” ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದಾಗ್ಯೂ ಅದರಲ್ಲಿ “ ಲ ” ಕಾರ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಮೂರು ನಾಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ) ೯೯ ಲುಪ್ತಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಿನೀ ೧೦೦ ಲೂತಾರಿವರಸಂಭೂತಾ (ಲೂತವೆಂಬ ಕಾಹಿಲೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕ

ಏಕಾಕ್ಷರಾಚೈಕಮಾತ್ರಾ ಚೈಕಾ ಚೈಕೈಕನಿಷ್ಠಿತಾ ।

ಐಂದ್ರೀಹೈರಾವತಾರೂಢಾ ಚೈಹಿಕಾಮುಷ್ಠಿಕಪ್ರದಾ ॥೨೬॥

ಓಂಕಾರಾ ಹ್ಯೋಷಧೀ ಚೋತಾ ಚೋತಪ್ರೋತ ನಿವಾಸಿನೀ ।

ಔರ್ವಾ ಹ್ಯೌಷಧಸಂಪನ್ನಾ ಔಪಾಸನಫಲಪ್ರದಾ ॥೨೭॥

ಮಂತ್ರದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೧೦೧ ಲೂತಾದಿ ವಿಷಹಾರಿಣೀ (ಲೂತವೆಂಬ ವಿಷವನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವಳು)

“ ಏಕಾಕ್ಷರಾ ” ಎಂಬ ನಾಮದಿಂದ “ ಏಕೈಕನಿಷ್ಠಿತಾ ” ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳು ಏಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ॥೨೫॥

೧೦೨ ಏಕಾಕ್ಷರಾ ೧೦೩ ಏಕಮಾತ್ರಾ ೧೦೪ ಏಕಾ ೧೦೫ ಏಕೈಕನಿಷ್ಠಿತಾ. “ ಐಂದ್ರೀ ” ಮುಂತಾದ ಮೂರು ನಾಮಗಳು ಏಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೧೦೬ ಐಂದ್ರೀ ೧೦೭ ಐರಾವತಾರೂಢಾ (ಐರಾವತವಾಹನವಾಗುವಳು) ೧೦೮ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಠಿಕಪ್ರದಾ (ಇಹಪರಲೋಕಗಳ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವವಳು) ॥೨೬॥

“ ಓಂ ” ಕಾರವೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳು “ ಓ ” ಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೧೦೯ ಓಂಕಾರಾ (ಪ್ರಣವಸ್ವರೂಪಿಣಿಯು) ೧೧೦ ಓಷಧೀ (ಔಷಧಿರೂಪಿಣಿಯು) ೧೧೧ ಓತಾ (ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳ ಒಳಗೂ ಇರತಕ್ಕವಳು) ೧೧೨ ಓತಪ್ರೋತನಿವಾಸಿನೀ (ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಓತಪ್ರೋತದಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಓತಪ್ರೋತ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕು ನೂಲುಗಳಂತೆ ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕವಳು.)

“ ಔರ್ವಾ ” ಮುಂತಾದ ಮೂರು ನಾಮಗಳು “ ಔ ” ಕಾರಾದಿಗಳಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೧೧೩ ಔರ್ವಾ (ಭೂಮಿಸಂಭೂತಳು) ೧೧೪ ಔಷಧಸಂಪನ್ನಾ ಭವರೋಗಕ್ಕೆ ಔಷಧಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವವಳು. ೧೧೫ ಔಪಾಸನಫಲಪ್ರದಾ. (ಉಪಾಸನೆಯ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವಳು.) ॥೨೭॥

ಅಂಡಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಾ ದೇವೀ ಚಾಕಾರ ಮನುರೂಪಿಣೀ ।

ಕಾತ್ಯಾಯನೀ ಕಾಲರಾತ್ರಿಃ ಕಾಮಾಕ್ಷೀ ಕಾಮಸುಂದರೀ ॥೨೮॥

ಕಮಲಾ ಕಾಮಿನೀ ಕಾಂತಾ ಕಾಮದಾ ಕಾಲಕಂಠಿನೀ ।

ಕರಿಕುಂಭಸ್ತನಭರಾ ಕರವೀರಸುವಾಸಿನೀ ॥೨೯॥

ಕಲ್ಯಾಣೀ ಕುಂಡಲವತೀ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರನಿವಾಸಿನೀ ।

ಕುರುವಿಂದ ದಲಾಕಾರಾ ಕುಂಡಲೀ ಕುಮುದಾಲಯಾ ॥೩೦॥

“ ಅನುಸ್ವಾರವಿಸರ್ಗ ” ಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ನಾಮಗಳು.

೧೧೬ ಅಂಡಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಾದೇವೀ (ಅಂಡಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಗಳಾದ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ದೇವಿಯು) ೧೧೭ ಅ: ಕಾರ ಮನುರೂಪಿಣೀ (ವಿಸರ್ಗರೂಪವಾದ ಮಂತ್ರರೂಪಿಣಿಯು).

“ ಕಾತ್ಯಾಯನೀ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಕುಕ್ಷಿಸ್ಥಾಖಿಲ ವಿಷ್ಣವಾ ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರೆಗಿನ ಅರವತ್ತೊಂಬತ್ತು ನಾಮಗಳು “ ಕಕಾರಾದಿ ಯಾಗಿ ” ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೧೧೮ ಕಾತ್ಯಾಯನೀ ೧೧೯ ಕಾಲರಾತ್ರಿಃ ೧೨೦ ಕಾಮಾಕ್ಷೀ ೧೨೧ ಕಾಮಸುಂದರೀ (ಮನ್ಮಥನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರತಿಯಂತೆ ಸುಂದರಿಯು). ॥೨೮॥

೧೨೨ ಕಮಲಾ ೧೨೩ ಕಾಮಿನೀ ೧೨೪ ಕಾಂತಾ (ಮನೋಹರಸ್ವರೂಪಳು). ೧೨೫ ಕಾಮದಾ (ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವಳು) ೧೨೬ ಕಾಲಕಂಠಿನೀ ೧೨೭ ಕರಿಕುಂಭಸ್ತನಭರಾ (ಅನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಸ್ತನಗಳುಳ್ಳವಳು) ೧೨೮ ಕರವೀರ ಸುವಾಸಿನೀ (ಕರವೀರಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವಳು, ಅಥವಾ ಕರವೀರ ನೆಂಬ ದೈತ್ಯ (ವಿಶೇಷ)ನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಸುವಾಸಿನಿಯು, ಅಥವಾ ಮಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕವಳು). ॥೨೯॥

೧೨೯ ಕಲ್ಯಾಣೀ (ಮಂಗಳಕರಳು) ೧೩೦ ಕುಂಡಲವತೀ ೧೩೧ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ನಿವಾಸಿನೀ (ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವಳು) ೧೩೨ ಕುರುವಿಂದ ದಲಾಕಾರಾ (ಕುರುವಿಂದನೆಂಬ ದಳಾಕಾರಳು) ೧೩೩ ಕುಂಡಲೀ ೧೩೪ ಕುಮುದಾಲಯಾ ಕುಮುದಪುಷ್ಪವೇ ಮನೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವಳು). ॥೩೦॥

ಕಾಲಜಿಹ್ವಾ ಕರಾಲಾಸ್ಯಾ ಕಾಲಿಕಾ ಕಾಲರೂಪಿಣೀ ।

ಕಮನೀಯಗುಣಾ ಕಾಂತಿಃ ಕಲಾಧಾರಾ ಕುಮುದ್ವತೀ ||೩೧||

ಕೌಶಿಕೀ ಕಮಲಾಕಾರಾ ಕಾಮಚಾರಪ್ರಭಂಜಿನೀ ।

ಕೌಮಾರೀ ಕರುಣಾಪಾಂಗೀ ಕಕುಬಂತಾ ಕರಿಪ್ರಿಯಾ ||೩೨||

ಕೇಸರೀ ಕೇಶವನುತಾ ಕದಂಬಕುಸುಮಪ್ರಿಯಾ

ಕಾಲಿಂದೀ ಕಾಲಿಕಾ ಕಾಂಚೀ ಕಲಶೋದ್ಭವಸಂಸ್ತುತಾ ||೩೩||

ಕಾಮಮಾತಾ ಕ್ರತುಮತೀ ಕಾಮರೂಪಾ ಕೃಪಾವತೀ ।

ಕುಮಾರೀ ಕುಂಡನಿಲಯಾ ಕಿರಾತೀ ಕೀರವಾಹನಾ ||೩೪||

೧೩೫ ಕಾಲಜಿಹ್ವಾ (ಭಯಂಕರವಾದ ನಾಲಿಗೆಯುಳ್ಳವಳು) ೧೩೬ ಕರಾಲಾಸ್ಯಾ (ಭಯಂಕರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು) ೧೩೭ ಕಾಲಿಕಾ ೧೩೮ ಕಾಲರೂಪಿಣೀ (ಭಯಂಕರವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳು) ೧೩೯ ಕಮನೀಯಗುಣಾ (ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನೋಹರವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವಳು) ೧೪೦ ಕಾಂತಿಃ ೧೪೧ ಕಲಾಧಾರಾ (ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಳು) ೧೪೨ ಕುಮುದ್ವತೀ. ||೩೧||

೧೪೩ ಕೌಶಿಕೀ ೧೪೪ ಕಮಲಾಕಾರಾ (ಪದ್ಮಾಕಾರಳು) ೧೪೫ ಕಾಮಚಾರಪ್ರಭಂಜಿನೀ (ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ೧೪೬ ಕೌಮಾರೀ (ಕುಮಾರ್ಯಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೧೪೭ ಕರುಣಾಪಾಂಗೀ (ಕರುಣಾಮಯವಾದ ಓರೆನೋಟವುಳ್ಳವಳು) ೧೪೮ ಕಕುಬಂತಾ (ದಿಕ್ಕುಗಳೇ ಕೊನೆಯಾಗುಳ್ಳವಳು) ೧೪೯ ಕರಿಪ್ರಿಯಾ. ||೩೨||

೧೫೦ ಕೇಸರೀ (ಸಿಂಹರೂಪಿಣಿಯು) ೧೫೧ ಕೇಶವನುತಾ (ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೧೫೨ ಕದಂಬಕುಸುಮಪ್ರಿಯಾ (ಕದಂಬ (ಈಚಲ) ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೧೫೩ ಕಾಲಿಂದೀ ೧೫೪ ಕಾಲಿಕಾ ೧೫೫ ಕಾಂಚೀ ೧೫೬ ಕಲಶೋದ್ಭವಸಂಸ್ತುತಾ (ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ||೩೩||

೧೫೭ ಕಾಮಮಾತಾ (ಮನ್ಮಥ ಜನನೀ) ೧೫೮ ಕ್ರತುಮತೀ (ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪಿಣಿಯು) ೧೫೯ ಕಾಮರೂಪಾ (ಸ್ವೇಚ್ಛಾರೂಪವುಳ್ಳವಳು) ೧೬೦ ಕೃಪಾವತೀ (ದಯೆಯುಳ್ಳವಳು) ೧೬೧ ಕುಮಾರೀ ೧೬೨ ಕುಂಡನಿಲಯಾ

ಕೈಕೇಯೀ ಕೋಕಿಲಾಲಾಸಾ ಕೇತಕೀಕುಸುಮಪ್ರಿಯಾ ।

ಕಮಂಡಲುಧರಾ ಕಾಲೀ ಕರ್ಮನಿರ್ಮೂಲಕಾರಿಣೀ ||೩೫||

ಕಲಹಂಸಗತಿಃ ಕಕ್ಷಾ ಕೃತ ಕೌತುಕಮಂಗಳಾ ।

ಕಸ್ತೂರಿತಿಲಕಾ ಕಮ್ರಾ ಕರಿಂದ್ರಗಮನಾ ಕುಹೂಃ ||೩೬||

ಕಪೂರಲೇಪನಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಕಪಿಲಾ ಕುಹರಾಶ್ರಯಾ ।

ಕೂಟಿಸ್ಥಾ ಕುಧರಾ ಕಮ್ರಾ ಕುಕ್ಷಿಸ್ಥಾಖಿಲವಿಷ್ವಸಾ ||೩೭||

(ಚಿದಗ್ನಿಹೋತ್ರಕುಂಡವೇ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗುಳ್ಳವಳು) ೧೬೩ ಕಿರಾತೀ ೧೬೪ ಕೀರವಾಹನಾ (ಶುಕವಾಹನಳು) ||೩೪||

೧೬೫ ಕೈಕೇಯೀ ೧೬೬ ಕೋಕಿಲಾಲಾಸಾ (ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ಧ್ವನಿವುಳ್ಳವಳು) ೧೬೭ ಕೇತಕೀ ೧೬೮ ಕುಸುಮಪ್ರಿಯಾ ೧೬೯ ಕಮಂಡಲುಧರಾ ಕಮಂಡಲುವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು (೧೭೦) ಕಾಲೀ (ಕ್ರೂರ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯು) ೧೭೧ ಕರ್ಮನಿರ್ಮೂಲಕಾರಿಣೀ (ಕರ್ಮವನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವಳು. ಎಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಳು) ||೩೫||

೧೭೨ ಕಲಹಂಸಗತಿಃ (ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಮಂದಗಮನವುಳ್ಳವಳು) ೧೭೩ ಕಕ್ಷಾ (ಕುಬ್ಜಳು) ೧೭೪ ಕೃತಕೌತುಕಮಂಗಳಾ (ಕೌತುಕಬಂಧವೆಂಬ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವವಳು) ೧೭೫ ಕಸ್ತೂರಿತಿಲಕಾ (ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ತಿಲಕವಾಗಿ ಧರಿಸುವವಳು) ೧೭೬ ಕಮ್ರಾ (ಸುಂದರಿಯು) ೧೭೭ ಕರಿಂದ್ರಗಮನಾ (ಅನೆಯಂತೆ ನಡಿಗೆಯುಳ್ಳವಳು) ೧೭೮ ಕುಹೂಃ (ನಷ್ಟೇಂದು ಕಲಾ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯು) ||೩೬||

೧೭೯ ಕಪೂರಲೇಪನಾ (ಸರ್ವಾವಯವಗಳಿಗೂ ಕಪೂರವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವವಳು) ೧೮೦ ಕೃಷ್ಣಾ (ಷ್ಣಾ) (ಸರ್ವಭಕ್ತರಿಂದಲೂ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೧೮೧ ಕಪಿಲಾ (ಕಪಿಲವರ್ಣವುಳ್ಳವಳು) ೧೮೨ ಕುಹರಾಶ್ರಯಾ (ಪಾಶಾಳವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರತಕ್ಕವಳು) ೧೮೩ ಕೂಟಿಸ್ಥಾ ೧೮೪ ಕುಧರಾ (ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರತಕ್ಕವಳು) ೧೮೫ ಕಮ್ರಾ (ಒಬ್ಬ ದೇವಾಂಗನಾಸ್ವರೂಪಳು) ೧೮೬ ಕುಕ್ಷಿಸ್ಥಾಖಿಲವಿಷ್ವಸಾ (ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರತಕ್ಕವಳು.) ||೩೭||

ಖಡ್ಗಖೇಟಕರಾ ಖರ್ವಾ ಖೇಚರೀ ಖಗನಾಹನಾ ।

ಖಟ್ಟಾಂಗಧಾರಿಣೀ ಖ್ಯಾತಾ ಖಗರಾಜೋಪರಿಸ್ಥಿತಾ ॥೩೮॥

ಖಲಘ್ನೀ ಖಂಡಿತಜರಾ ಖಂಡಾಖ್ಯಾನಪ್ರದಾಯಿನೀ ।

ಖಂಡೇಂದುತಿಲಕಾ ಗಂಗಾ ಗಣೇಶಗುಹಪೂಜಿತಾ ॥೩೯॥

ಗಾಯತ್ರೀ ಗೋಮತೀ ಗೀತಾ ಗಾಂಧಾರೀ ಗಾನಲೋಲುಪಾ ।

ಗೌತಮೀ ಗಾಮಿನೀ ಗಾಧಾ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸೇವಿತಾ ॥೪೦॥

“ ಖಡ್ಗಖೇಟಕರಾ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಖಂಡೇಂದುತಿಲಕಾ ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರೆಗಿನ ಹನ್ನೊಂದು ನಾಮಗಳು “ ಖ ”ಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೧೮೭ ಖಡ್ಗಖೇಟಕರಾ ಖಡ್ಗ ಖೇಟ ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕೈಯೆಲ್ಲುಳ್ಳವಳು) ೧೮೮ ಖರ್ವಾ ೧೮೯ ಖೇಚರೀ (ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವಳು) ೧೯೦ ಖಗನಾಹನಾ (ಪಕ್ಷಿವಾಹನಳು) ೧೯೧ ಖಟ್ಟಾಂಗಧಾರಿಣೀ ೧೯೨ ಖ್ಯಾತಾ ೧೯೩ ಖಗರಾಜೋಪರಿಸ್ಥಿತಾ (ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರತಕ್ಕವಳು. ||೩೮||

೧೯೪ ಖಲಘ್ನೀ (ದುಷ್ಪನಾಶಕಳು) ೧೯೫ ಖಂಡಿತಜರಾ (ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದವಳು) ೧೯೬ ಖಂಡಾಖ್ಯಾನಪ್ರದಾಯಿನೀ (ಪಾನಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಭೇದಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವವಳು) ೧೯೭ ಖಂಡೇಂದುತಿಲಕಾ (ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರವಾದ ತಿಲಕವುಳ್ಳವಳು).

“ ಗಂಗಾ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಗುಹ್ಯಮಂಡಲವರ್ತಿನೀ ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗಿನ ಮೂವತ್ತಾರು ನಾಮಗಳು “ ಗ ”ಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ೧೯೮ ಗಂಗಾ ೧೯೯ ಗಣೇಶಗುಹಪೂಜಿತಾ (ಗಣಪತಿ, ಷಣ್ಮುಖ ಇವರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು). ||೩೯||

೨೦೦ ಗಾಯತ್ರೀ ೨೦೧ ಗೋಮತೀ ೨೦೨ ಗೀತಾ ೨೦೩ ಗಾಂಧಾರೀ ೨೦೪ ಗಾನಲೋಲುಪಾ (ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಲೋಲಳಾಗಿರತಕ್ಕವಳು) ೨೦೫ ಗೌತಮೀ ೨೦೬ ಗಾಮಿನೀ (ಗಮನಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳು) ೨೦೭ ಗಾಧಾ (ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರೂಪಿಣಿಯು) ೨೦೮ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸೇವಿತಾ (ಗಂಧರ್ವರಿಂದಲೂ, ಅಪ್ಸರೆಯರಿಂದಲೂ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ||೪೦||

ಗೋವಿಂದಚರಣಾಕ್ರಾಂತಾ ಗುಣತ್ರಯವಿಭಾವಿತಾ ।

ಗಂಧರ್ವೀ ಗಹ್ವರೀ ಗೋತ್ರಾ ಗಿರಿಶಾ ಗಹನಾ ಗಮೀ ॥೪೧॥

ಗುಹಾವಾಸಾ ಗುಣವತೀ ಗುರುಪಾಪಪ್ರಣಾಶಿನೀ ।

ಗುರ್ವೀ ಗುಣವತೀ ಗುಹ್ಯಾ ಗೋಪ್ತವ್ಯಾ ಗುಣದಾಯಿನೀ ॥೪೨॥

ಗಿರಿಜಾ ಗುಹ್ಯಮಾತಂಗೀ ಗರುಡಧ್ವಜವಲ್ಲಭಾ ।

ಗರ್ವಾಪಹಾರಿಣೀ ಗೋದಾ ಗೋಕುಲಸ್ಥಾ ಗದಾಧರಾ ॥೪೩॥

ಗೋಕರ್ಣನಿಲಯಾಸಕ್ತಾ ಗುಹ್ಯಮಂಡಲವರ್ತಿನೀ ।

ಘರ್ಮದಾ ಘನದಾ ಘಂಟಾ ಘೋರದಾನವಮರ್ದಿನೀ ॥೪೪॥

೨೦೯ ಗೋವಿಂದ ಚರಣಾಕ್ರಾಂತಾ ೨೧೦ ಗುಣತ್ರಯವಿಭಾವಿತಾ (ಸತ್ಪುರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೨೧೧ ಗಂಧರ್ವೀ ೨೧೨ ಗಹ್ವರೀ ೨೧೩ ಗೋತ್ರಾ (ಭೂದೇವಿಯು) ೨೧೪ ಗಿರಿಶಾ ೨೧೫ ಗಹನಾ (ತಿಳಿಯಲಸಾಧ್ಯಳಾದವಳು) ೨೧೬ ಗಮೀ (ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಮಾಡುವವಳು) ॥೪೧॥

೨೧೭ ಗುಹಾವಾಸಾ ೨೧೮ ಗುಣವತೀ ೨೧೯ ಗುರುಪಾಪಪ್ರಣಾಶಿನೀ (ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ೨೨೦ ಗುರ್ವೀ (ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದವಳು) ೨೨೧ ಗುಣವತೀ ೨೨೨ ಗುಹ್ಯಾ (ಅತಿರಹಸ್ಯವಾಗಿರುವವಳು) ೨೨೩ ಗೋಪ್ತವ್ಯಾ (ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೨೨೪ ಗುಣದಾಯಿನೀ (ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವಳು) ॥೪೨॥

೨೨೫ ಗಿರಿಜಾ ೨೨೬ ಗುಹ್ಯಮಾತಂಗೀ ೨೨೭ ಗರುಡಧ್ವಜವಲ್ಲಭಾ (ವಿಷ್ಣುಪತ್ನಿಯು) ೨೨೮ ಗರ್ವಾಪಹಾರಿಣೀ (ಅಹಂಕಾರನಾಶಕಳು) ೨೨೯ ಗೋದಾ ೨೩೦ ಗೋಕುಲಸ್ಥಾ (ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವಳು) ೨೩೧ ಗದಾಧರಾ (ಗದೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು). ॥೪೩॥

೨೩೨ ಗೋಕರ್ಣನಿಲಯಾಸಕ್ತಾ (ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಲು ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೨೩೩ ಗುಹ್ಯಮಂಡಲವರ್ತಿನೀ (ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವಳು).

ಘೃಣೆಮಂತ್ರಮಯೀ ಘೋಷಾ ಘನಸಂಪಾತದಾಯಿನೀ ।

ಘಂಟಾರವಪ್ರಿಯಾ ಘ್ರಾಣಾ ಘೃಣಿಸಂತುಷ್ಟ(ಶ್ಚಿ)ಕಾರಿಣೀ ॥೪೫॥

ಘನಾರಿಮಂಡಲಾ ಘೂರ್ಣಾ ಘೃತಾಚೀ ಘನವೇಗಿನೀ ।

ಜ್ಞಾನಧಾತುಮಯೀ ಚರ್ಚಾ ಚರ್ಚಿತಾ ಚಾರುಹಾಸಿನೀ ॥೪೬॥ ✓

“ ಘರ್ಮದಾ ” ಎಂಬ ನಾಮದಿಂದ “ ಘನವೇಗಿನೀ ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗಿನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳು “ ಘ ” ಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೨೩೪ ಘರ್ಮದಾ (ಔಷ್ಣ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಳು) ೨೩೫ ಘನದಾ (ಮೋಡವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಳು) ೨೩೬ ಘಂಟಾ ೨೩೭ ಘೋರದಾನವ ಮರ್ದಿನೀ (ಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪರಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವಳು). ॥೪೪॥

೨೩೮ ಘೃಣೆಮಂತ್ರಮಯೀ (ಸೂರ್ಯಮಂತ್ರಮಯಿಯು) ೨೩೯ ಘೋಷಾ ೨೪೦ ಘನಸಂಪಾತದಾಯಿನೀ (ಮೇಘಗಳಿಂದ ಮಳೆ ಸುರಿಸತಕ್ಕವಳು) ೨೪೧ ಘಂಟಾರವಪ್ರಿಯಾ (ಘಂಟೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯಳು) ೨೪೨ ಘ್ರಾಣಾ ೨೪೩ ಘೃಣಿಸಂತುಷ್ಟಕಾರಿಣೀ (ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಳು). ॥೪೫॥

೨೪೪ ಘನಾರಿಮಂಡಲಾ (ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರು ಶತ್ರುಗಳಾಗಿ ಉಳ್ಳವಳು) ೨೪೫ ಘೂರ್ಣಾ ೨೪೬ ಘೃತಾಚೀ ೨೪೭ ಘನವೇಗಿನೀ (ಮೇಘಸದೃಶವೇಗವುಳ್ಳವಳು).^೧

(“ ಜ ” ಕಾರಾದಿ ನಾಮವು ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಇದರಿಂದ ‘ ಜ್ಞ ’ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅದನ್ನು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ “ ಜ ” ಕಾರವೆಂದು ಉಚ್ಚಾರಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ ತದಾದಿಯಾದ ಒಂದೇ ನಾಮವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.) ೨೪೮ ಜ್ಞಾನಧಾತುಮಯೀ (ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪಳು).

“ ಚರ್ಚಾ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಚಾರುಹೇತುಕೀ ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರೆಗಿನ ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ನಾಮಗಳು ಚಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೨೪೯ ಚರ್ಚಾ (ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವವಳು) ೨೫೦ ಚರ್ಚಿತಾ (ಚಂದನಾದಿಗಳಿಂದ ಚರ್ಚಿತಳು) ೨೫೧ ಚಾರುಹಾಸಿನೀ (ನಗುವಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳು) ॥೪೬॥

ಚಟುಲಾ ಚಂಡಿಕಾ ಚಿತ್ರಾ ಚಿತ್ರನಾಲ್ಕುನಿಭೂಷಿತಾ ।

ಚತುರ್ಭುಜಾ ಚಾರುದಂತಾ ಚಾತುರೀ ಚರಿತಪ್ರದಾ ॥೪೭॥

ಚೂಲಿಕಾ ಚಿತ್ರನಸ್ತ್ರಾಂತಾ ಚಂದ್ರಮಃ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಾ ।

ಚಂದ್ರಹಾಸಾ ಚಾರುದಾತ್ರೀ ಚಕೋರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸಿನೀ ॥೪೮॥

ಚಂದ್ರಿಕಾ ಚಂದ್ರಧಾತ್ರೀ ಚ ಚೌರೀ ಚೌರಾ ಚ ಚಂಡಿಕಾ ।

ಚಂಚದ್ವಾಗ್ವಾದಿನೀ ಚಂದ್ರಚೂಡಾ ಚೋರವಿನಾಶಿನೀ ॥೪೯॥

ಚಾರುಚಂದನಲಿಪ್ತಾಂಗೀ ಚಂಚಚ್ಚಾಮರವೀಜಿತಾ ।

ಚಾರುಮಧ್ಯಾ ಚಾರುಗತಿಶ್ಚಂದಿಲಾ ಚಂದ್ರರೂಪಿನೀ ॥೫೦॥

೨೫೨ ಚಟುಲಾ ೨೫೩ ಚಂಡಿಕಾ ೨೫೪ ಚಿತ್ರಾ ೨೫೫ ಚಿತ್ರ
ಮಾಲ್ಯನಿಭೂಷಿತಾ (ಚಿತ್ರವಾದ ಹಾರದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳು) ೨೫೬ ಚತು
ರ್ಭುಜಾ (ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳುಳ್ಳವಳು) ೨೫೭ ಚಾರುದಂತಾ (ಮನೋಹರ
ವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳವಳು) ೨೫೮ ಚಾತುರೀ ೨೫೯ ಚರಿತಪ್ರದಾ. ॥೪೭॥

೨೬೦ ಚೂಲಿಕಾ (ನಾಟಕಾಗಸ್ವರೂಪಳು) ೨೬೧ ಚಿತ್ರನಸ್ತ್ರಾಂತಾ
(ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರವುಳ್ಳವಳು) ೨೬೨ ಚಂದ್ರಮಃಕರ್ಣಕುಂಡಲಾ (ಚಂದ್ರನೇ
ಕರ್ಣಾಭರಣವಾಗುಳ್ಳವಳು) ೨೬೩ ಚಂದ್ರಹಾಸಾ (ಚಂದ್ರನಂತೆ ಆಹ್ಲಾದಕರ
ವಾದ ನಗುವುಳ್ಳವಳು) ೨೬೪ ಚಾರುದಾತ್ರೀ ೨೬೫ ಚಕೋರೀ ೨೬೬ ಚಂದ್ರ
ಹಾಸಿನೀ (ಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವಂತಹ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವಳು) ॥೪೮॥

೨೬೭ ಚಂದ್ರಿಕಾ ೨೬೮ ಚಂದ್ರಧಾತ್ರೀ ೨೬೯ ಚೌರೀ (ಭಕ್ತರ ಪಾಪ
ಭಯಗಳ ನಾಶಕಳು) ೨೭೦ ಚೌರಾ (ಚೇಷಧಿವಿಶೇಷರೂಪಳು) ೨೭೧ ಚಂಡಿಕಾ
೨೭೨ ಚಂಚದ್ವಾಗ್ವಾದಿನೀ ೨೭೩ ಚಂದ್ರಚೂಡಾ (ಚಂದ್ರಶೇಖರಳು)
೨೭೪ ಚೋರವಿನಾಶಿನೀ (ಚೋರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ॥೪೯॥

೨೭೫ ಚಾರುಚಂದನಲಿಪ್ತಾಂಗೀ (ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಂದನದಿಂದ ಲೇಪಿಸ
ಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವಳು) ೨೭೬ ಚಂಚಚ್ಚಾಮರವೀಜಿತಾ (ಚಂಚಲವಾದ
ಚಾಮರಗಳಿಂದ ಬೀಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೨೭೭ ಚಾರುಮಧ್ಯಾ (ಮನೋಹರವಾದ
ಸೊಂಟವುಳ್ಳವಳು) ೨೭೮ ಚಾರುಗತಿಃ (ಮನೋಹರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವಳು)

ಚಾರುಹೋಮಪ್ರಿಯಾ ಚಾರ್ವಾಚರಿತಾ ಚಕ್ರಬಾಹುಕಾ ।

ಚಂದ್ರಮಂಡಲನುಧ್ಯಸ್ಥಾ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದರ್ಪಣಾ ||೫೧||

ಚಕ್ರವಾಕಸ್ತನೀ ಚೇಷ್ಟಾ ಚಿತ್ರಾ ಚಾರುವಿಲಾಸಿನೀ ।

ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪಾ ಚಂದ್ರವತೀ ಚಂದ್ರಮಾತ್ಮಂದನಪ್ರಿಯಾ ||೫೨||

ಚೋದಯಿತ್ರೀ ಚಿರಪ್ರಜ್ಞಾ ಚಾತಕಾ ಚಾರುಹೇತುಕೀ ।

ಭತ್ರಯಾತಾ ಭತ್ರಧರಾ ಭಾಯಾ ಭಂದಃಪರಿಚ್ಛದಾ ||೫೩||

ಭಾಯಾದೇವೀ ಭಿದ್ರನಖಾ ಭನ್ನೇಂದ್ರಿಯ ವಿಸರ್ಪಿಣೀ ।

೨೭೯ ಚಂದಿಲಾ (ಕರ್ಣಾಟದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದೇವತಾಸ್ವರೂಪಳು ಅಥವಾ ಚಂದ್ರಿಕಾಸ್ವರೂಪಳು) ೨೮೦ ಚಂದ್ರರೂಪಿಣೀ. ||೫೦||

೨೮೧ ಚಾರುಹೋಮಪ್ರಿಯಾ ೨೮೨ ಚಾರ್ವಾಚರಿತಾ ೨೮೩ ಚಕ್ರಬಾಹುಕಾ (ಸುದರ್ಶನವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಳ್ಳವಳು) ೨೮೪ ಚಂದ್ರಮಂಡಲನುಧ್ಯಸ್ಥಾ ೨೮೫ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದರ್ಪಣಾ. ||೫೧||

೨೮೬ ಚಕ್ರವಾಕಸ್ತನೀ ೨೮೭ ಚೇಷ್ಟಾ ೨೮೮ ಚಿತ್ರಾ ೨೮೯ ಚಾರುವಿಲಾಸಿನೀ ೨೯೦ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪಾ (ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಳು) ೨೯೧ ಚಂದ್ರವತೀ ೨೯೨ ಚಂದ್ರಮಾಃ (ಚಂದ್ರಸ್ವರೂಪಳು) ೨೯೩ ಚಂದನಪ್ರಿಯಾ. ||೫೨||

೨೯೪ ಚೋದಯಿತ್ರೀ (ಪ್ರೇರಿಸುವವಳು) ೨೯೫ (ಚಿರಪ್ರಜ್ಞಾ) ೨೯೬ ಚಾತಕಾ ೨೯೭ ಚಾರುಹೇತುಕೀ. (ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣಳಾದವಳು).

“ಭತ್ರಯಾತಾ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ಭೇದನಪ್ರಿಯಾ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗಿನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳು “ಭಕಾರಾದಿ”ಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೨೯೮ ಭತ್ರಯಾತಾ ೨೯೯ ಭತ್ರಧರಾ ೩೦೦ ಭಾಯಾ ೩೦೧ ಭಂದಃ ಪರಿಚ್ಛದಾ (ಭಂದಸ್ವರೂಪಳು) ೩೦೨ ಭಾಯಾದೇವೀ ೩೦೩ ಭಿದ್ರನಖಾ (ರಂಧ್ರಯುಕ್ತ ಉಗುರುಗಳುಳ್ಳವಳು) ೩೦೪ ಭನ್ನೇಂದ್ರಿಯವಿಸರ್ಪಿಣೀ (ಗೋಪ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಚರಣ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳು). ||೫೩||

ಭಂದೋಽನುಷ್ಠುಪ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂತಾ ಭಿದ್ರೋಪದ್ರವಭೇದಿನೀ ||೫೪||

ಭೇದಾ ಭತ್ರೇಶ್ವರೀ ಭಿನ್ನಾ ಭುರಿಕಾ ಭೇದನಪ್ರಿಯಾ ।

ಜನನೀ ಜನ್ಮರಹಿತಾ ಜಾತವೇದಾ ಜಗನ್ಮಯಾ ||೫೫||

ಜಾಹ್ನವೀ ಜಟಿಲಾ ಜೇತ್ರೀ ಜರಾಮರಣವರ್ಜಿತಾ ।

ಜಂಬೂದ್ವೀಪವತೀ ಜ್ವಾಲಾ ಜಯಂತೀ ಜಯಶಾಲಿನೀ ||೫೬||

ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾ ಜಿತಕ್ರೋಧಾ ಜಿತಾಮಿತ್ರಾ ಜಗತ್ಪ್ರಿಯಾ ।

ಜಾತರೂಪಮಯಾ ಜಿಹ್ವಾ ಜಾನಕೀ ಜಗತೀ ಜರಾ ||೫೭||

೨೦೫ ಭಂದೋಽನುಷ್ಠುಪ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂತಾ (ಅನುಷ್ಠುಪ್ ಭಂದಸ್ಥ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬೋಧ್ಯಳು) ೨೦೬ ಭಿದ್ರೋಪದ್ರವಭೇದಿನೀ (ಕೃತ್ರಿವೋಪದ್ರವಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ||೫೪||

೨೦೭ ಭೇದಾ ೨೦೮ ಭತ್ರೇಶ್ವರೀ ೨೦೯ ಭಿನ್ನಾ ೨೧೦ ಭುರಿಕಾ ೨೧೧ ಭೇದನಪ್ರಿಯಾ ಭಕ್ತರ ದುಃಖನಾಶಿನಿಯು. “ ಜನನೀ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಜ್ವಲನ್ಮಾಣಿಕೃ ಕುಂಡಲಾ ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರೆಗಿನ ನಲವತ್ತು ನಾಮಗಳು “ ಜ ” ಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೨೧೨ ಜನನೀ (ಜಗನ್ಮಾತೆಯು) ೨೧೩ ಜನ್ಮರಹಿತಾ (ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದವಳು) ೨೧೪ ಜಾತವೇದಾ (ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಮನಾದವಳು) ೨೧೫ ಜಗನ್ಮಯೀ (ಸರ್ವಲೋಕವ್ಯಾಪಕಳು) ||೫೫||

೨೧೬ ಜಾಹ್ನವೀ (ಜಹ್ನುತನಯೆಯು) ೨೧೭ ಜಟಿಲಾ ೨೧೮ ಜೇತ್ರೀ (ಜಯತೀಲಳು) ೨೧೯ ಜರಾಮರಣವರ್ಜಿತಾ (ಮುಪ್ಪುಸಾವು ಇಲ್ಲದವಳು) ೨೨೦ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವತೀ (ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವಳು) ೨೧೧ ಜ್ವಾಲಾ ೨೨೨ ಜಯಂತೀ ೨೨೩ ಜಯಶಾಲಿನೀ. ||೫೬||

೨೨೪ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾ ೨೨೫ ಜಿತಕ್ರೋಧಾ ೨೨೬ ಜಿತಾಮಿತ್ರಾ (ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದವಳು) ೨೨೭ ಜಗತ್ಪ್ರಿಯಾ ೨೨೮ ಜಾತರೂಪಮಯೀ ೨೨೯ ಜಿಹ್ವಾ ೨೩೦ ಜಾನಕೀ ೨೩೧ ಜಗತೀ ೨೩೨ ಜರಾ. ||೫೭||

జనిత్రీ జహ్ను తనయా జగత్త్రయ హిత్యశీణీ ।

జ్వాలాముఖీ జపవతి జ్వరఘ్ని జితనిష్ఠసా ॥౫౮॥

జితాక్రాంతమయీ జ్వాలా జాగ్రతి జ్వరదేవతా ।

జ్వలంతీ జలదా జ్యేష్ఠా జ్యోఘోషాస్ఫోటిదిబ్దుఖీ ॥౫౯॥

జం(జృం)భిని జృంభణా జృంభా జ్వలన్మాణీకృకుండలా ।

ఝంఝికా ఝణనిఘోషా ఝంఝానూరుతవేగిని ॥౬౦॥

౨౨౨ జనిత్రీ ౨౨౪ జుహ్ను తనయా ౨౨౫ జగత్త్రయహిత్య
శీణీ ౨౨౬ జ్వాలాముఖీ ౨౨౮ జపవతి ౨౨౯ జ్వరఘ్ని (జ్వర
వన్న నాశనాడతకృతవు) ౨౩౦ జితనిష్ఠసా (సమస్త లోకగళన్న
జయిసదవళు) ॥౫౮॥

౨౪౦ జితాక్రాంతమయీ (జయదించ ఆక్రమిసల్పట్ట పురుషరుళ్ళ
వళు) ౨౪౧ జ్వాలా ౨౪౨ జాగ్రతి (ఎత్తరవాగిరువవళు) ౨౪౩
జ్వరదేవతా ౨౪౪ జ్వలంతీ (ప్రకాశనానళు) ౨౪౫ జలదా (నిర
న్నంటునాడవవళు) ౨౪౬ జ్యేష్ఠా ౨౪౭ జ్యోఘోషాస్ఫోటిదిబ్దుఖీ
(ధనుష్పంకారదించ వ్యాపిసద దిగంతవుళ్ళవళు) ॥౫౯॥

౨౪౮ జంభిని (ఒళ్ళయ భక్త్య మత్తు దంతగళుళ్ళవళు) ౨౪౯
జృంభణా ౨౫౦ జృంభా ౨౫౧ జ్వలన్మాణీకృ కుండలా (ప్రకాశనానవాద
నాణీకృద కణాభరణవుళ్ళవళు)

“ ఝంఝతా ” ఎంబ నామదించ నాల్కు నామగళు “ ఝ ”కారాది
యాదవుగళు.

౨౫౧ ఝంఝతా (పక్షివికేవస్వరూపళు) ౨౫౨ ఝణనిఘోషా
(ఝణవేంబ తబ్బపుళ్ళవళు) ౨౫౪ ఝంఝానూరుతవేగిని (ఝంఝా
నూరుత వేగదంత వేగవుళ్ళవళు) ॥౬౦॥

ಝಲ್ಲರೀವಾದ್ಯಕುಶಲಾ ಇರೂಪಾ ಇಭುಜಾಸ್ಕೃತಾ ।

ಟಿಂಕಬಾಣಸಮಾಯುಕ್ತಾ ಟಿಂಕಿನೀ ಟಿಂಕಭೇದಿನೀ ||೬೧||

ಟಿಂಕೀಗಣ ಕೃತಾಘೋಷಾ ಟಿಂಕನೀಯಮಹೋರಸಾ ।

ಟಿಂಕಾರಕಾರಿಣೀ ದೇವೀ ತತಶಬ್ದನಿನಾದಿನೀ ||೬೨||

ಡಾಮರೀ ಡಾಕಿನೀ ಡಿಂಭಾ ಡುಂಡುಮಾರೈಕನಿರ್ಜಿತಾ ।

ಡಾಮರೀ ತಂತ್ರಮಾರ್ಗಸ್ಥಾ ಡಮಡ್ಡಮರು ನಾದಿನೀ ||೬೩||

೨೫೫ ಝಲ್ಲರೀವಾದ್ಯಕುಶಲಾ (ಝಲ್ಲರೀ ಎಂಬ ವಾದ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲಳು) “ ಇ ” ಕಾರಾದಿಯಾದ ನಾಮಗಳು ಎರಡು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೨೫೬ ಇರೂಪಾ (ವೃಷಭಸ್ವರೂಪಳು) ೨೫೭ ಇಭುಜಾ (ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಶುಕವುಳ್ಳವಳು)

“ ಟಿಂಕಬಾಣಾ ” ಎಂಬ ನಾಮದಿಂದ ಮೊದಲಾದ ಆರು ನಾಮಗಳು “ ಟ ” ಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೨೫೮ ಟಿಂಕಬಾಣಸಮಾಯುಕ್ತಾ ೨೫೯ ಟಿಂಕಿನೀ (ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು) ೨೬೦ ಟಿಂಕಭೇದಿನೀ (ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸುವವಳು) ||೬೧||

೨೬೧ ಟಿಂಕೀಗಣಕೃತಾಘೋಷಾ (ರುದ್ರಗಣದಂತೆ “ ಆ ” ಎಂಬ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ೨೬೨ ಟಿಂಕನೀಯ ಮಹೋರಸಾ (ವರ್ಣನೀಯವಾದ ವಿಶಾಲ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವುಳ್ಳವಳು) ೨೬೩ ಟಿಂಕಾರಕಾರಿಣೀದೇವೀ (ಟಿಂಕಾರಮಾಡುವ ದೇವಿಯರ ದೇವಿಯು)

“ ತ ” ಕಾರಾದಿ ನಾಮವು ಒಂದು. ೨೬೪ ತತಶಬ್ದನಿನಾದಿನೀ. ||೬೨||

“ ಡ ” ಕಾರಾದಿಯಾದ ನಾಮಗಳು ಎಂಟು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೨೬೫ ಡಾಮರೀ ೨೬೬ ಡಾಕಿನೀ ೨೬೭ ಡಿಂಭಾ (ಬಾಲರೂಪಳು) ೨೬೮ ಡುಂಡುಮಾರೈಕನಿರ್ಜಿತಾ (ಡುಂಡುಮಾರನೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಒಬ್ಬಳೇ ಜಯಿಸಿದವಳು) ೨೬೯ ಡಾಮರೀ ತಂತ್ರಮಾರ್ಗಸ್ಥಾ ೨೭೦ ಡಮಡ್ಡಮರುನಾದಿನೀ. ||೬೩||

ಡಿಂಡೀರವಸಹಾ ಡಿಂಭಲಸತ್ಕ್ರೀಡಾಪರಾಯಣಾ ।

ಛುಂಢಿವಿಘ್ನೇಶಜನನೀ ಧಕ್ಕಾಹಸ್ತಾಥಿಲಿವ್ರಜಾ

||೬೪||

ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಾ ನಿರುಪಮಾ ನಿರ್ಗುಣಾ ನರ್ಮದಾ ನದೀ ।

ತ್ರಿಗುಣಾ ತ್ರಿಪದಾ ತಂತ್ರೀ ತುಲಸೀ ತರುಣಾ ತರುಃ

||೬೫||

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪದಾಕ್ರಾಂತಾ ತುರೀಯಪದಗಾಮಿನೀ ।

ತರುಣಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಾ ತಾಮಸೀ ತುಹಿನಾ ತುರಾ

||೬೬||

೩೬೧ ಡಿಂಡೀರವಸಹಾ (ಡಿಂಡೀರನೆಂಬ ನಾದ್ಯಶಬ್ದವನ್ನು ಸಹಿಸುವವಳು)

೩೬೨ ಡಿಂಭಲಸತ್ಕ್ರೀಡಾಪರಾಯಣಾ ಮಕ್ಕಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಟದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳು.

“ ಧ ” ಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಮೂರು ನಾಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೩೬೩ ಛುಂಢಿವಿಘ್ನೇಶಜನನೀ (ಛುಂಢಿರಾಜನ ತಾಯಿಯು) ೩೬೪ ಧಕ್ಕಾಹಸ್ತಾ (ಧಕ್ಕೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವವಳು) ೩೬೫ ಥಿಲಿವ್ರಜಾ (ಥಿಲಿ ಎಂಬ ದೇವಗಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವಳು) ||೬೪||

“ಣ”ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ನಕಾರಾದಿಯಾದ ಐದು ನಾಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೩೬೬ ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಾ ೩೬೭ ನಿರುಪಮಾ ೩೬೮ ನಿರ್ಗುಣಾ ೩೬೯ ನರ್ಮದಾ ೩೭೦ ನದೀ.

“ ತ್ರಿಗುಣಾ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಅರವತ್ತೆರಡು ನಾಮಗಳು “ ತ ” ಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೩೭೧ ತ್ರಿಗುಣಾ (ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಯುಕ್ತಳು) ೩೭೨ ತ್ರಿಪದಾ ೩೭೩ ತಂತ್ರೀ ೩೭೪ ತುಲಸೀ ೩೭೫ ತರುಣಾ ೩೭೬ ತರುಃ. ||೬೫||

೩೭೭ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪದಾಕ್ರಾಂತಾ ೩೭೮ ತುರೀಯಪದಗಾಮಿನೀ (ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವಳು) ೩೭೯ ತರುಣಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಾ (ಬಾಲಸೂರ್ಯ ಸಮಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವಳು) ೩೮೦ ತಾಮಸೀ (ತಾಮಸ್ವಭಾವವೂ ಉಳ್ಳವಳು) ೩೮೧ ತುಹಿನಾ ೩೮೨ ತುರಾ. ||೬೬||

ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನಾ ತ್ರಿವಲೀ ಚ ತ್ರಿಲೋಚನಾ ।

ತ್ರಿಶಕ್ತಿಪುರಾ ತುಂಗಾ ತುರಂಗವದನಾ ತಥಾ ॥೬೭॥

ತಿಮಿಂಗಿಲಗಿಲಾ ತೀವ್ರಾ ತ್ರಿಸ್ತೋತಾ ತಾಮಸಾದಿನೀ ।

ತಂತ್ರಮಂತ್ರವಿಶೇಷಜ್ಞಾ ತನುಮುಧ್ಯಾ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಾ ॥೬೮॥ ✓

ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾ ತ್ರಿಸ್ತನೀ ತೋಷಾಸಂಸ್ಥಾ ತಾಲಪ್ರತಾಪಿನೀ ।

ತಾಟಂಕಿನೀ ತುಷಾರಾಭಾ ತುಹಿನಾಚಲನಾಸಿನೀ ॥೬೯॥

ತಂತುಜಾಲಸಮಾಯುಕ್ತಾ ತಾರಹಾರಾವಲಿಪ್ರಿಯಾ ।

ತಿಲಹೋಮುಪ್ರಿಯಾ ತೀರ್ಥಾ ತಮಾಲಕುಸುಮಾಕೃತಿಃ ॥೭೦॥

ತಾರಕಾ ತ್ರಿಯುತಾ ತನ್ವೀ ತ್ರಿಶಂಕುಪರಿವಾರಿತಾ ।

ತಲೋದರೀ ತಿಲಾಭೂಷಾ ತಾಟಂಕಪ್ರಿಯವಾಹಿನೀ ॥೭೧॥

೩೯೩ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನಾ ೩೯೪ ತ್ರಿವಲೀ ೩೯೫ ತ್ರಿಲೋಚನಾ
೩೯೬ ತ್ರಿಶಕ್ತಿಃ ೩೯೭ ತ್ರಿಪುರಾ ೩೯೮ ತುಂಗಾ ೩೯೯ ತುರಂಗವದನಾ. ॥೬೭॥

೪೦೦ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಿಲಾ ೪೦೧ ತೀವ್ರಾ ೪೦೨ ತ್ರಿಸ್ತೋತಾ ೪೦೩ ತಾಮ
ಸಾದಿನೀ ೪೦೪ ತಂತ್ರಮಂತ್ರವಿಶೇಷಜ್ಞಾ ೪೦೫ ತನುಮುಧ್ಯಾ ೪೦೬ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಾ.
॥೬೮॥

೪೦೭ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾ ೪೦೮ ತ್ರಿಸ್ತನೀ (ಮಲಯಧ್ವಜರಾಜನ ಮಗಳಾದ
ಪಾರ್ವತಿಯು) ೪೦೯ ತೋಷಾಸಂಸ್ಥಾ (ಸಂತೋಷಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವಳು.) ೪೧೦
೪೧೧ ತಾಟಂಕಿನೀ ೪೧೨ ತುಷಾರಾಭಾ ಶುಭ್ರಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳು. ೪೧೩ ತುಹಿನಾ
ಚಲವಾಸಿನೀ (ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವಳು.) ॥೬೯॥

೪೧೪ ತಂತುಜಾಲಸಮಾಯುಕ್ತಾ (ಸಣ್ಣ ದಾರದ ಬಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳು) ೪೧೫ ತಾರಹಾರಾವಲಿಪ್ರಿಯಾ (ಮಣಿಪಾರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ
ಯುಳ್ಳವಳು) ೪೧೬ ತಿಲಹೋಮುಪ್ರಿಯಾ (ತಿಲಹೋಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು.)
೪೧೭ ತೀರ್ಥಾ (ತೀರ್ಥಸ್ವರೂಪಳು) ೪೧೮ ತಮಾಲಕುಸುಮಾಕೃತಿಃ (ಹೊಂಗೆ
ಹೂವಿನ ಆಕಾರವುಳ್ಳವಳು). ॥೭೦॥

೪೧೯ ತಾರಕಾ (ನಕ್ಷತ್ರಸ್ವರೂಪಳು) ೪೨೦ ತ್ರಿಯುತಾ (ನೇದತ್ರಯಸ್ವ
ರೂಪಳು) ೪೨೧ ತನ್ವೀ ೪೨೨ ತ್ರಿಶಂಕುಪರಿವಾರಿತಾ (ತ್ರಿಶಂಕುವಿನಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪ

ತ್ರಿಜಟಾ ತಿತ್ತಿರೀ ತೃಷ್ಣಾ ತ್ರಿವಿಧಾ ತರುಣಾಕೃತಿಃ |

ತಸ್ತುಕಾಂಚನಸಂಕಾಶಾ ತಸ್ತುಕಾಂಚನ ಭೂಷಣಾ ||೨೨||

ತ್ಪ್ರಿಯಂಬಕಾ ತ್ರಿವರ್ಗಾ ಚ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನದಾಯಿನೀ |

ತರ್ಪಣಾ ತೃಪ್ತಿದಾ ತೃಪ್ತಾ ತಾಮಸೀ ತುಂಬುರುಸ್ತುತಾ ||೨೩||

ತಾಕ್ಷ್ಯಸ್ಥಾ ತ್ರಿಗುಣಾಕಾರಾ ತ್ರಿಭಂಗೀ ತನುವಲ್ಲರೀ |

ಥಾತ್ಮಾರೀ ಥಾರವಾ ಥಾಂತಾ ದೋಹಿನೀ ದೀನವತ್ಸಲಾ ||೨೪||

ಡುವವಳು) ೪೨೩ ತಲೋದರೀ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವಳು) ೪೨೪ ತಿಲಾಭೂಷಾ (ರತ್ನ ಕಣ) (ತಿಲವೇ ಆಭರಣವಾಗುಳ್ಳವಳು) ೪೨೫ ತಾಂಟಿಕಪ್ರಿಯ ವಾಹಿನೀ ||೨೧||

೪೨೬ ತ್ರಿಜಟಾ (ಮೂರು ಜಡೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು) ೪೨೭ ತಿತ್ತಿರಿ ಎಂಬ ಪಕ್ಷಿಸ್ವರೂಪಳು) ೪೨೮ ತೃಷ್ಣಾ (ಬಾಯಾರಿಕೆಯುಳ್ಳವಳು) ೪೨೯ ತ್ರಿವಿಧಾ (ಮೂರು ಬಗೆಗಳುಳ್ಳವಳು) ೪೩೦ ತರುಣಾಕೃತಿಃ ೪೩೧ ತಸ್ತುಕಾಂಚನ ಸಂಕಾಶಾ (ಸ್ಪರ್ಶವರ್ಣವುಳ್ಳವಳು) ೪೩೨ ತಸ್ತುಕಾಂಚನ ಭೂಷಣಾ (ಸ್ಪರ್ಶಾಭರಣವುಳ್ಳವಳು). ||೨೨||

೪೩೩ ತ್ರೈಯಂಬಕಾ (ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು) ೪೩೪ ತ್ರಿವರ್ಗಾ ಚ (ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮವೆಂಬ ತ್ರಿವರ್ಗಸ್ವರೂಪಳು) ೪೩೫ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನದಾಯಿನೀ (ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಜ್ಞಾನವನ್ನಂಟುಮಾಡುವವಳು) ೪೩೬ ತರ್ಪಣಾ (ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವವಳು) ೪೩೭ ತೃಪ್ತಿದಾ (ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವಳು) ೪೩೮ ತೃಪ್ತಾ (ತಾನೂ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟಿರುವವಳು) ೪೩೯ ತಾಮಸೀ (ತಾಮಸಸ್ವಭಾವವು ಉಳ್ಳವಳು) ೪೪೦ ತುಂಬುರುಸ್ತುತಾ (ತುಂಬುರು ಋಷಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಡುವವಳು). ||೨೩||

೪೪೧ ತಾಕ್ಷ್ಯಸ್ಥಾ (ಗರುಡವಾಹನಳು) ೪೪೨ ತ್ರಿಗುಣಾಕಾರಾ (ಸತ್ತರಜ ಸ್ತವೋಗುಣಾಕಾರಳು) ೪೪೩ ತ್ರಿಭಂಗೀ (ಸ್ಥಾನತ್ರಯ) (ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಕ್ರತೆಯುಳ್ಳ ಬಳುಕುವವಳು) ೪೪೪ ತನುವಲ್ಲರೀ (ಲತೆಯಂತೆ ಇರುವ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳು).

೪೪೫ ಥಾತ್ಮಾರೀ (ಥಾತ್ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುವವಳು) ೪೪೬ ಥಾರವಾ (ಭಯರಕ್ಷಕವಾದ “ಥಾ” ಎಂಬ ಶಬ್ದವುಳ್ಳವಳು) ೪೪೭ ಥಾಂತಾ (“ಥಾ” ಎಂಬ ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಆಗುವ (ಮಂಗಳವೇ ಕೊನೆಯಾಗುಳ್ಳವಳು).

ದಾನವಾಂತಕರೀ ದುರ್ಗಾ ದುರ್ಗಾಸುರನಿಬರ್ಹಣೀ ।

ದೇವರೀತಿದಿನಾರಾತ್ರಿಃ ದ್ರೌಪದೀ ದುಂದುಭಿಸ್ತನಾ ॥೨೫॥

ದೇವಯಾನೀ ದುರಾವಾಸಾ ದಾರಿದ್ರ್ಯೋದ್ವೇದಿನೀ ದಿನಾ ।

ದಾನೋದರಪ್ರಿಯಾ ದೀಪ್ತಾ ದಿಗ್ವಾಸಾ ದಿಗ್ವಿನೋಹಿನೀ ॥೨೬॥

ದಂಡಕಾರಣ್ಯನಿಲಯಾ ದಂಡಿನೀ ದೇವಪೂಜಿತಾ ।

ದೇವವಂದ್ಯಾ ದಿವಿಷದಾ ದ್ವೇಷಿಣೀ ದಾನವಾಕೃತಿಃ ॥೨೭॥

“ ದೋಹಿನೀ ” ಎಂಬ ನಾನು ನೋಡಲುಗೊಂಡು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಾನುಗಳು
“ ದ ” ಕಾರಾದಿಯಾದವುಗಳು.

೪೪೮ ಮೋಹಿನೀ (ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವವಳು) ೪೪೯ ದೀನವತ್ಸಲಾ
ದೀನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು). ॥೨೪॥

೪೫೦ ದಾನವಾಂತಕರೀ (ರಾಕ್ಷಸನಾಶಕಳು) ೪೫೧ ದುರ್ಗಾ ೪೫೨ ದುರ್ಗಾ
ಸುರನಿಬರ್ಹಣೀ (ದುರ್ಗಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವಳು ೪೫೩ ದೇವರೀತಿಃ ೪೫೪
ದಿನಾರಾತ್ರಿಃ (ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳ ಸ್ವರೂಪಳು) ೪೫೫ ದ್ರೌಪದೀ ೪೫೬ ದುಂದುಭಿ
ಸ್ತನಾ (ದುಂದುಭಿವಾದ್ಯದಂತೆ ಶಬ್ದವುಳ್ಳವಳು.) ॥೨೫॥

೪೫೭ ದೇವಯಾನೀ ೪೫೮ ದುರಾವಾಸಾ (ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಮಸ್ಸಾ
ಧ್ಯಳು) ೪೫೯ ದಾರಿದ್ರ್ಯೋದ್ವೇದಿನೀ (ಬಡತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವಳು)
೪೬೦ ದಿನಾ (ದಿನಾಯುಕ್ತವಾದ ರಾತ್ರಿಸ್ವರೂಪಳು) ೪೬೧ ದಾಮೋದರಪ್ರಿಯಾ
(ವಿಷ್ಣುಪ್ರಿಯಳು) ೪೬೨ ದೀಪ್ತಾ (ಪ್ರಕಾಶಮಾನಳು) ೪೬೩ ದಿಗ್ವಾಸಾಃ (ದಿಕ್ಕೇ
ವಸ್ತುವಾಗುಳ್ಳವಳು) ೪೬೪ ದಿಗ್ವಿನೋಹಿನೀ (ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ನೋಹಕಳು). ॥೨೬॥

೪೬೫ ದಂಡಕಾರಣ್ಯನಿಲಯಾ (ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವಳು)
೪೬೬ ದಂಡಿನೀ (ನಾರಾಹೀರೂಪಳು) ೪೬೭ ದೇವಪೂಜಿತಾ (ದೇವತೆಗಳಿಂದ
ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವಳು) ೪೬೮ ದೇವವಂದ್ಯಾ (ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡು
ವವಳು) ೪೬೯ ದಿವಿಷದಾ (ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿನಿಯು) ೪೭೦ ದ್ವೇಷಿಣೀ (ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು
ದ್ವೇಷಿಸುವವಳು) ೪೭೧ ದಾನವಾಕೃತಿಃ (ರಾಕ್ಷಸರಂತೆ ಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪಳು) ॥೨೭॥

ದೀನಾನಾಥಸ್ತುತಾ ದೀಕ್ಷಾ ದೈವತಾದಿಸ್ವರೂಪಿಣೀ ।

ಧಾತ್ರೀ ಧನುರ್ಧರಾ ಭೇನುಃ ಧಾರಿಣೀ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ ॥೨೮॥

ಧ(ಧು)ರಂಧರಾ ಧರಾಧಾರಾ ಧನದಾ ಧಾನ್ಯದೋಹಿನೀ ।

ಧರ್ಮಶೀಲಾ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಾ ಧನುರ್ವೇದವಿಶಾರದಾ ॥೨೯॥

ಧೃತಿರ್ಧನ್ಯಾ ಧೃತಪದಾ ಧರ್ಮರಾಜಪ್ರಿಯಾ ಧ್ರುವಾ ।

ಧೂಮಾವತೀ ಧೂಮಕೇಶೀ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕಾಶಿನೀ ॥೩೦॥

೪೭೨ ದೀನಾನಾಥಸ್ತುತಾ ೪೭೩ ದೀಕ್ಷಾ (ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು)

೪೭೪ ದೈವತಾದಿಸ್ವರೂಪಿಣೀ.

“ ಧಾತ್ರೀ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಇಪ್ಪತ್ತು “ ಧ ” ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೪೭೫ ಧಾತ್ರೀ (ರಕ್ಷಕಳು) ೪೭೬ ಧನುರ್ಧರಾ (ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು) ೪೭೭ ಭೇನುಃ (ಗೋಸ್ವರೂಪಳು) ೪೭೮ ಧಾರಿಣೀ (ಭೂಸ್ವರೂಪಳು) ೪೭೯ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ (ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವಳು) ॥೨೮॥

೪೮೦ ಧ(ಧು)ರಂಧರಾ (ಪರ್ವತಭಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು) ೪೮೧ ಧರಾ ಧಾರಾ (ಭೂಮಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವವಳು) ೪೮೨ ಧನದಾ (ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಳು) ೪೮೩ ಧಾನ್ಯದೋಹಿನೀ (ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವಳು) ೪೮೪ ಧರ್ಮಶೀಲಾ (ಧರ್ಮ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳು) ೪೮೫ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಾ (ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಡೆಯಳು) ೪೮೬ ಧನು ವೇದ ವಿಶಾರದಾ (ಧನುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತಳು) ॥೨೯॥

೪೮೭ ಧೃತಿಃ (ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳವಳು) ೪೮೮ ಧನ್ಯಾ ೪೮೯ ಧೃತಪದಾ (ಪದವೀಧರಳು) ೪೯೦ ಧರ್ಮರಾಜಪ್ರಿಯಾ (ಯಮಧರ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳು) ಧ್ರುವಾ (ಶಾಶ್ವತಳು) ೪೯೨ ಧೂಮಾವತೀ ೪೯೩ ಧೂಮಕೇಶೀ (ಹೊಗೆಯಂತೆ ೪೯೪ ಕೂದಲುಗಳುಳ್ಳವಳು) ೪೯೫ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕಾಶಿನೀ (ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವವಳು) ॥೩೦॥

ನಂದಾ ನಂದಪ್ರಿಯಾ ನಿದ್ರಾ ನೃನುತಾ ನಂದನಾತ್ಮಿಕಾ ।

ನರ್ಮದಾ ನಲಿನೀ ನೀಲಾ ನೀಲಕಂಠಸಮಾಶ್ರಯಾ ||೪೧||

ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯಾ ನಿತ್ಯಾ ನಿರ್ಮಲಾ ನಿರ್ಗುಣಾ ನಿಧಿಃ ।

ನಿರಾಧಾರಾ ನಿರುಪಮಾ ನಿತ್ಯಶುದ್ಧಾ ನಿರಂಜನಾ ||೪೨||

ನಾದಬಿಂದುಕಲಾತೀತಾ ನಾದಬಿಂದುಕಲಾತ್ಮಿಕಾ ।

ನೃಸಿಂಹಿನೀ ನಗಧರಾ ನೃಪನಾಗವಿಭೂಷಿತಾ ||೪೩||

“ ನಂದಾ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಐವತ್ತೈದು “ ನ ” ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೪೧೫ ನಂದಾ (ಆನಂದಜನಕಳು) ೪೧೬ ನಂದಪ್ರಿಯಾ (ನಂದನಪ್ರೀತಿ ಜನಕಳು) ೪೧೭ ನಿದ್ರಾ ೪೧೮ ನೃನುತಾ (ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೪೧೯ ನಂದನಾತ್ಮಿಕಾ (ನಂದನಸ್ವಭಾವಳು) ೫೦೦ ನರ್ಮದಾ (ನರ್ಮದಾ ನದೀ ಸ್ವರೂಪಳು) ೫೦೧ ನಲಿನೀ (ಕಮಲಿನೀಪ್ರಾಯಳು) ೫೦೨ ನೀಲಾ ೫೦೩ ನೀಲ ಕಂಠಸಮಾಶ್ರಯಾ (ಈಶ್ವರನಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವವಳು) ||೪೧||

೫೦೪ ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯಾ (ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳು) ೫೦೫ ನಿತ್ಯಾ ೫೦೬ ನಿರ್ಮಲಾ ೫೦೭ ನಿರ್ಗುಣಾ (ಗುಣರಹಿತಳು) ೫೦೮ ನಿಧಿಃ (ನಿಧಿಪ್ರಾಯಳು) ೫೦೯ ನಿರಾಧಾರಾ (ಆಧಾರವಿಲ್ಲದವಳು) ೫೧೦ ನಿರುಪಮಾ (ಹೋಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದವಳು) ೫೧೧ ನಿತ್ಯಶುದ್ಧಾ (ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಿಶುದ್ಧಳಾಗಿರುವವಳು) ೫೧೨ ನಿರಂಜನಾ (ನಿರ್ಲಿಪ್ತಳು) ||೪೨||

೫೧೩ ನಾದಬಿಂದುಕಲಾತೀತಾ (ಹದಿನೈದು ಕಲೆಗಳಿಂದ ಅತೀತವಾದ, ನಾದ ಮುಂತಾದ ಕಲಾತೀತವಾದ, ತ್ರಿವಿದ್ಯಾತ್ಮಕಳು) ೫೧೪ ನಾದಬಿಂದು ಕಲಾತ್ಮಿಕಾ (ನಾದಬಿಂದು ಕಲೆಗಳೆಂಬ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳು) ೫೧೫ ನೃಸಿಂಹಿನೀ (ನೃಸಿಂಹನ ವೇಷವುಳ್ಳವಳು) ೫೧೬ ನಗಧರಾ (ಪರ್ವತವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು) ೫೧೭ ನೃಪನಾಗವಿಭೂಷಿತಾ (ಅದಿಶೇಷನೇ ಅಭರಣವಾಗುಳ್ಳವಳು) ||೪೩||

ನರಕಕ್ಕೆ ಶಶಮನೀ ನಾರಾಯಣಪದೋದ್ಭವಾ ।

ನಿರವದ್ಯಾ ನಿರಾಕಾರಾ ನಾರದಪ್ರಿಯಕಾರಿಣೀ

॥೮೪॥

ನಾನಾಜ್ಯೋತಿಸ್ಸಮಾಖ್ಯಾತಾ ನಿಧಿದಾ ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮಿಕಾ ।

ನವಸತ್ತಧರಾ ನೀತಿಃ ನಿರುಪದ್ರವಕಾರಿಣೀ

॥೮೫॥

ನಂದಜಾ ನವರತ್ನಾಢ್ಯಾ ನೈಮಿಶಾರಣ್ಯವಾಸಿನೀ ।

ನವನೀತಪ್ರಿಯಾ ನಾರೀ ನೀಲಜೀಮೂತನಿಸ್ಸನಾ

॥೮೬॥

ನಿರ್ಮೇಷಿಣೀ ನದೀರೂಪಾ ನೀಲಗ್ರೀವಾ ನಿಶೀಶ್ವರೀ ।

ನಾಮಾವಲಿರ್ನಿಶುಂಭಘ್ನೀ ನಾಗಲೋಕನಿವಾಸಿನೀ

॥೮೭॥

೫೮೪ ನರಕಕ್ಕೆ ಶಶಮನೀ (ನರಕದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವಳು) ೫೮೫ ನಾರಾಯಣಪದೋದ್ಭವಾ (ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು) ೫೮೬ ನಿರವದ್ಯಾ (ದೋಷವಿಲ್ಲದವಳು-ಶ್ರೇಷ್ಠಳು) ೫೮೭ ನಿರಾಕಾರಾ (ಅಕಾರರಹಿತಳು) ೫೮೮ ನಾರದಪ್ರಿಯಕಾರಿಣೀ (ನಾರದನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಳು) ॥೮೪॥

೫೮೯ ನಾನಾಜ್ಯೋತಿಸ್ಸಮಾಖ್ಯಾತಾ (ನಾನಾವಿಧವಾದ ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೫೯೦ ನಿಧಿದಾ (ನಿಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವಳು) ೫೯೧ ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮಿಕಾ (ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಆತ್ಮವುಳ್ಳವಳು) ೫೯೨ ನವಸತ್ತಧರಾ (ಹೊಸಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವಳು) ೫೯೩ ನೀತಿಃ (ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನನುಸರಿಸುವವಳು) ೫೯೪ ನಿರುಪದ್ರವಕಾರಿಣೀ (ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವಳು) ॥೮೫॥

೫೯೫ ನಂದಜಾ (ನಂದಪುತ್ರಿಯು) ೫೯೬ ನವರತ್ನಾಢ್ಯಾ (ನವರತ್ನಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣಳಾಗಿರುವವಳು) ೫೯೭ ನೈಮಿಶಾರಣ್ಯವಾಸಿನೀ (ನೈಮಿಶಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವಳು) ೫೯೮ ನವನೀತಪ್ರಿಯಾ (ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವಳು) ೫೯೯ ನಾರೀ ೫೯೦ ನೀಲಜೀಮೂತನಿಸ್ಸನಾ (ನೀಲಮೇಘದಂತೆ ಶಬ್ದವುಳ್ಳವಳು). ॥೮೬॥

೫೯೫ ನಿರ್ಮೇಷಿಣೀ (ಮಹಿಮೆಯರೆಪ್ಪೆಯುಳ್ಳವಳು) ೫೯೬ ನದೀರೂಪಾ ೫೯೭ ನೀಲಗ್ರೀವಾ (ಕಪ್ಪಾದ ಕುತ್ತಿಗೆಯುಳ್ಳವಳು) ೫೯೮ ನಿಶೀಶ್ವರೀ (ರಾತ್ರಿಗೆ ಒಡೆಯಳು) ೫೯೯ ನಾಮಾವಳಿಃ (ಹೆಸರಿನ ಸಮೂಹವುಳ್ಳವಳು) ೫೯೦ ನಿಶುಂಭಘ್ನೀ (ನಿಶುಂಭನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವಳು) ೫೯೧ ನಾಗಲೋಕನಿವಾಸಿನೀ (ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವಳು). ॥೮೭॥

ನವಜಾಂಬೂನದಪ್ರಖ್ಯಾ ನಾಗಲೋಕಾಧಿದೇವತಾ ।

ನೂಪುರಾಕ್ರಾಂತಚರಣಾ ನರಚಿತ್ತಪ್ರಮೋದಿನೀ

॥೮೮॥

ನಿಮಗ್ನಾರಕ್ತನಯನಾ ನಿರ್ಘಾತಸಮನಿಸ್ತನಾ ।

ನಂದನೋದ್ಯಾನನಿಲಯಾ ನಿವ್ಯೂಹೋಪರಿಚಾರಿಣೀ

॥೮೯॥

ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೋದಾರಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಿಕಾ ಪರಾ ।

ಪಂಚಕೋಶವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾ ಪಂಚಪಾತಕನಾಶಿನೀ

॥೯೦॥

ಪರಚಿತ್ತವಿಧಾನಜ್ಞಾ ಪಂಚಿಕಾ ಪಂಚರೂಪಿಣೀ ।

ಪೂರ್ಣಮಾ ಪರಮಾ-ಪ್ರೀತಿಃ ಪರತೇಜಃ ಪ್ರಕಾಶಿನೀ

॥೯೧॥

೫೪೨ ನವಜಾಂಬೂನದಪ್ರಖ್ಯಾ (ಶುದ್ಧಚಿತ್ತದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವಳು) ನಾಗಲೋಕಾಧಿದೇವತಾ (ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಡೆಯಳು) ೫೪೪ ನೂಪುರಾಕ್ರಾಂತ ಚರಣಾ (ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸರಪಣಿಯ ಒಡವೆಯುಳ್ಳವಳು) ೫೪೫ ನರಚಿತ್ತಪ್ರಮೋದಿನೀ (ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವವಳು.) ॥೮೮॥

೫೪೬ ನಿಮಗ್ನಾರಕ್ತನಯನಾ (ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು) ೫೪೭ ನಿರ್ಘಾತ ಸಮನಿಸ್ತನಾ (ಬಿರುಗಾಳಿ ಸಿಡಿಲಿಗೆ ಸಮನಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವಳು) ೫೪೮ ನಂದನೋ ದ್ಯಾನನಿಲಯಾ (ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವಳು) ೫೪೯ ನಿವ್ಯೂಹೋಪರಿ ಚಾರಿಣೀ (ಗಣಗಳಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುವವಳು). ॥೮೯॥

“ ಪಾರ್ವತೀ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಸ್ವಪ್ನೋದರೀ ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರೆಗಿನ ನೂರಿಸ್ಪತ್ತೈದು ನಾಮಗಳು “ ಪ ” ಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೫೫೦ ಪಾರ್ವತೀ ೫೫೧ ಪರಮೋದಾರಾ (ಉದಾರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳು) ೫೫೨ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಿಕಾ (ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಳು) ೫೫೩ ಪರಾ (ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠಳು) ೫೫೪ ಪಂಚಕೋಶವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾ (ಪಂಚಕೋಶಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವಳು) ೫೫೫ ಪಂಚಪಾತಕನಾಶಿನೀ (ಪಂಚಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವಳು). ॥೯೦॥

೫೫೬ ಪರಚಿತ್ತವಿಧಾನಜ್ಞಾ (ಇತರರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿಯತಕ್ಕವಳು) ೫೫೭ ಪಂಚಿಕಾ (ಶ್ರೀವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪಂಚಿಕಾವೇವತಾರೂಪಳು)

ಪುರಾಣೇ ಪೌರುಷೀ ಪುಣ್ಯಾ ಪುಂಡರೀಕನಿಭೇಕ್ಷಣಾ ।

ಪಾತಾಲತಲನಿರ್ಮಗ್ನಾ ಪ್ರೀತಾ ಪ್ರೀತಿನಿವರ್ಧಿನೀ

॥೯೨॥

ಪಾವನೀ ಪಾದಸಹಿತಾ ಪೇಶಲಾ ಪಾಪನಾಶಿನೀ ।

ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಪರಿಶ್ರಾಂತಾ ಪರ್ವತ ಸ್ತನಮುಂಡಲಾ

॥೯೩॥

ಪದ್ಮಪ್ರಿಯಾ ಪದ್ಮಸಂಸ್ಥಾ ಪದ್ಮಾಕ್ಷೀ ಪದ್ಮಸಂಭವಾ ।

ಪದ್ಮಪತ್ರಾ ಪದ್ಮಪದಾ ಪದ್ಮಿನೀ ಪ್ರಿಯಭಾಷಿಣೀ

॥೯೪॥ ✓

೫೫೮ ಪಂಚರೂಪಿಣೀ (ಪಂಚದೇವೀಸ್ವರೂಪಿಣಿಯು) ೫೫೯ ಪೂರ್ಣಮಾಸ್ವರೂಪಳು) ೫೬೦ ಪರಮಾ (ಉತ್ಕೃಷ್ಟಳು) ೫೬೧ ಪ್ರೀತಿಃ (ಪ್ರೀತಿಜನಕಳು) ೫೬೨ ಪರತೇಜಃಪ್ರಕಾಶಿನೀ (ಇತರ ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವವಳು). ॥೯೧॥

೫೬೩ ಪುರಾಣೀ (ಪ್ರಾಚೀನಳು) ೫೬೪ ಪೌರುಷೀ (ಪುರುಷಸಂಬಂಧಿನಿಯು) ೫೬೫ ಪುಣ್ಯಾ ೫೬೬ ಪುಂಡರೀಕನಿಭೇಕ್ಷಣಾ (ಕಮಲನೇತ್ರಿಯು) ೫೬೭ ಪಾತಾಲತಲನಿರ್ಮಗ್ನಾ (ಪಾತಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಿಸತಕ್ಕವಳು) ೫೬೮ ಪ್ರೀತಾ (ತಾನು ಸಂತೋಷಪಡುವವಳು) ೫೬೯ ಪ್ರೀತಿನಿವರ್ಧಿನೀ (ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವಳು) ॥೯೨॥

೫೭೦ ಪಾವನೀ (ಪರಿಶುದ್ಧಳಾದವಳು) ೫೭೧ ಪಾದಸಹಿತಾ (ಕಿರಣಸಹಿತಳು) ೫೭೨ ಪೇಶಲಾ (ಮೃದುಸಮರ್ಥಳು) ೫೭೩ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ (ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣಿಯು) ೫೭೪ ಪರಿಶ್ರಾಂತಾ (ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವಳು) ೫೭೫ ಪರ್ವತಸ್ತನಮುಂಡಲಾ (ಕ್ಷೀರಪುಷ್ಪವಾದ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತನಗಳುಳ್ಳವಳು) ॥೯೩॥

೫೭೬ ಪದ್ಮಪ್ರಿಯಾ (ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೫೭೭ ಪದ್ಮಸಂಸ್ಥಾ (ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವಳು) ೫೭೮ ಪದ್ಮಾಕ್ಷೀ (ಪದ್ಮದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು) ೫೭೯ (ಪದ್ಮಸಂಭವಾ-ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು) ೫೮೦ ಪದ್ಮಪತ್ರಾ (ಪದ್ಮಪತ್ರಳು) ೫೮೧ ಪದ್ಮಪದಾ (ಪದ್ಮರೇಖೆಯುಳ್ಳ ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವಳು) ೫೮೨ ಪದ್ಮಿನೀ (ಕಮಲಸ್ವರೂಪಳು) ೫೮೩ ಪ್ರಿಯಭಾಷಿಣೀ (ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವವಳು) ॥೯೪॥

ಪಶುಪಾಶವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾ ಪುರಂಧ್ರೀ ಪುರವಾಸಿನೀ ।

ಪುಷ್ಕಲಾ ಪುರುಷಾ ಪರ್ವಾ ಪಾರಿಜಾತಸುಮಪ್ರಿಯಾ ||೯೫||

ಪತಿವ್ರತಾ ಪವಿತ್ರಾಂಗೀ ಪುಷ್ಪಹಾಸಪರಾಯಣಾ ।

ಪ್ರಜ್ಞಾವತೀಸುತಾ ಪೌತ್ರೀ ಪುತ್ರಪೂಜ್ಯಾ ಪಯಸ್ವಿನೀ ||೯೬||

ಪಟ್ಟಿಪಾಶಧರಾ ಪಂಪ್ತೀ ಪಿತೃಲೋಕಪ್ರದಾಯಿನೀ ।

ಪುರಾಣೀ ಪುಣ್ಯಶೀಲಾ ಚ ಪ್ರಣತಾರ್ತಿನಿನಾಶಿನೀ ||೯೭||

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಜನನೀ ಪುಷ್ಪಾ ಪಿತಾಮಹ ಪರಿಗ್ರಹಾ ।

ಪುಂಡರೀಕಪುರಾವಾಸಾ ಪುಂಡರೀಕಸಮಾನನಾ ||೯೮||

೫೮೪ ಪಶುಪಾಶವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾ(ಪಶುಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವಳು) ೫೮೫ ಪುರಂಧ್ರೀ (ಕುಟುಂಬಿನಿಯು) ೫೮೬ ಪುರವಾಸಿನೀ (ತ್ರೀನಗರವಾಸಿನೀ ಮಾತೆಯು) ೫೮೭ ಪುಷ್ಕಲಾ(ಪೂರ್ಣಳು) ೫೮೮ ಪುರುಷಾ (ಪುರುಷಸ್ವರೂಪಳು) ೫೮೯ ಪರ್ವಾ (ಪರ್ವಕಾಲಸ್ವರೂಪಳು) ೫೯೦ ಪಾರಿಜಾತಸುಮಪ್ರಿಯಾ (ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು) ||೪೫||

೫೯೧ ಪತಿವ್ರತಾ ೫೯೨ ಪವಿತ್ರಾಂಗೀ (ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳು) ೫೯೩ ಪುಷ್ಪಹಾಸಪರಾಯಣಾ (ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ೫೯೪ ಪ್ರಜ್ಞಾವತೀಸುತಾ (ಪ್ರಜ್ಞಾವತಿಯ ಮಗಳು) ೫೯೫ ಪೌತ್ರೀ ೫೯೬ ಪುತ್ರಪೂಜ್ಯಾ (ಮಗನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೫೯೭ ಪಯಸ್ವಿನೀ (ಧೇನುಸ್ವರೂಪಳು) ||೯೬||

೫೯೮ ಪಟ್ಟಿಪಾಶಧರಾ (ಪಟ್ಟಿಪಾಶಗಳೆಂಬ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು) ೫೯೯ ಪಂಪ್ತೀ: (ಭಂದೆಸ್ವರೂಪಳು) ೬೦೦ ಪಿತೃಲೋಕಪ್ರದಾಯಿನೀ (ಪಿತೃಲೋಕವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವಳು) ೬೦೧ ಪುರಾಣೀ (ಪುರಾತನಳು) ೬೦೨ ಪುಣ್ಯಶೀಲಾ (ಪುಣ್ಯಶೀಲಳು) ೬೦೩ ಪ್ರಣತಾರ್ತಿನಿನಾಶಿನೀ (ಭಕ್ತರ ದುಃಖನಾಶಕಳು) ||೯೭||

೬೦೪ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಜನನೀ (ಮನ್ಮಥ ಮಾತೆಯು) ೬೦೫ ಪುಷ್ಪಾ ೬೦೬ ಪಿತಾಮಹಪರಿಗ್ರಹಾ (ಬ್ರಹ್ಮಪತ್ನಿಯು) ೬೦೭ ಪುಂಡರೀಕಪುರಾವಾಸಾ (ಜಿದಂಬರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವಳು) ೬೦೮ ಪುಂಡರೀಕಸಮಾನನಾ (ಕಮಲಸದೃಶಮುಖವುಳ್ಳವಳು) ||೯೮||

ಸೃಘುಜಂಘಾ ಸೃಘುಭುಜಾ ಸೃಘುಸಾದಾ ಸೃಘೂದರೀ ।

ಪ್ರನಾಲ ಶೋಭಾ ಪಿಂಗಾಕ್ಷೀ ಪೀತವಾಸಾಃ ಪ್ರಚಾಪಲಾ ॥೯೯॥

ಪ್ರಸವಾ ಪುಷ್ಪಿದಾ ಪುಣ್ಯಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಣವಾಗತಿಃ ।

ಪಂಚವರ್ಣಾ ಪಂಚವಾಣೀ ಪಂಚಿಕಾ ಪಂಜರಸ್ಥಿತಾ ॥೧೦೦॥

ಪರಮಾಯಾ ಪರಜ್ಯೋತಿಃ ಪರಪ್ರೀತಿಃ ಪರಾಗತಿಃ ।

ಪರಾಕಾಷ್ಠಾ ಪರೇಶಾನೀ ಸಾವಿನೀ ಸಾವಕದ್ಯುತಿಃ ॥೧೦೧॥

೬೦೯ ಸೃಘುಜಂಘಾ (ವಿಶಾಲವಾದ ಜಂಘೆಯುಳ್ಳವಳು) ೬೧೦ ಸೃಘು
ಭುಜಾ (ವಿಶಾಲವಾದ ಭುಜಗಳುಳ್ಳವಳು) ೬೧೧ ಸೃಘುಸಾದಾ (ವಿಸ್ತಾರವಾದ
ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವಳು) ೬೧೨ ಸೃಘೂದರೀ (ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವಳು)
೬೧೩ ಪ್ರನಾಲಶೋಭಾ (ಹವಳದಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೬೧೪ ಪಿಂಗಾಕ್ಷೀ
(ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು) ೬೧೫ ಪೀತವಾಸಾಃ (ಪೀತಾಂಬರ ಧಾರಿಣಿಯು)
೬೧೬ ಪ್ರಚಾಪಲಾ (ವಿಶೇಷ ಚಾಪಲ್ಯವುಳ್ಳವಳು). ॥೯೯॥

೬೧೭ ಪ್ರಸವಾ (ಪ್ರಸೂತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೬೧೮ ಪುಷ್ಪಿದಾ (ಪುಷ್ಪಯುಕ್ತಂ
ಟುಮಾಡುವವಳು) ೬೧೯ ಪುಣ್ಯಾ (ಪುಣ್ಯಕರಳು) ೯೨೦ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ೬೨೧
ಪ್ರಣವಾಗತಿಃ (ಪ್ರಸ್ತೋತ್ರೀದೇವಿಯರ ಗತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೬೨೨ ಪಂಚವರ್ಣಾ ಐದು
ಬಣ್ಣಗಳುಳ್ಳವಳು) ೬೨೩ ಪಂಚವಾಣೀ (ವಿಶಾಲವಾದ ವಾಣಿಯುಳ್ಳವಳು) ೬೨೪
ಪಂಚಿಕಾ (ಪಂಚಿಕೆಯೆಂಬ ದೇವತಾಸ್ವರೂಪಳು) ೬೨೫ ಪಂಜರಸ್ಥಿತಾ (ಪಂಜರದಲ್ಲಿ
ವಾಸಮಾಡುವವಳು). ॥೧೦೦॥

೬೨೬ ಪರಮಾಯಾ (ಮೂಲಮಾಯಾಸ್ವರೂಪಳು) ೬೨೭ ಪರಜ್ಯೋತಿಃ
(ಉತ್ಕೃಷ್ಟಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪಳು) ೬೨೮ ಪರಪ್ರೀತಿಃ (ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ
ವಳು) ೬೨೯ ಪರಾಗತಿಃ (ಉತ್ತಮಗತಿದಾಯಕಳು) ೬೩೦ ಪರಾಕಾಷ್ಠಾ (ಉತ್ಕೃ
ಷ್ಟವಾದವಳು) ೬೩೧ ಪರೇಶಾನೀ (ಉತ್ತಮ ನಾಯಕಳು) ೬೩೨ ಸಾವಿನೀ
(ಪರಿಶುದ್ಧಳು) ೬೩೩ ಸಾವಕದ್ಯುತಿಃ (ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವಳು). ॥೧೦೧॥

ಪುಣ್ಯಭದ್ರಾ ಪರಿಚ್ಛೇದ್ಯಾ ಪುಷ್ಪಹಾಸಾ ಪೃಥೂದರೀ ।

ಪೀತಾಂಗೀ ಪೀತವಸನಾ ಪೀತಶಯ್ಯಾ ಪಿಶಾಚಿನೀ ||೧೦೨||

ಪೀತಕ್ರಿಯಾ ಪಿಶಾಚಘ್ನೀ ಸಾಟಲಾಕ್ಷೀ ಪಟುಕ್ರಿಯಾ ।

ಪಂಚಭಕ್ತಾ ಪ್ರಿಯಾಚಾರಾ ಪೂತನಾ ಪ್ರಾಣಘಾತಿನೀ ||೧೦೩||

ಪುನ್ನಾಗವನಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥನಿಷೇವಿತಾ ।

ಪಂಚಾಂಗೀ ಚ ಪರಾಶಕ್ತಿಃ ಪರಮಾಹ್ಲಾದಕಾರಿಣೀ ||೧೦೪||

ಪುಷ್ಪಕಾಂಡಸ್ಥಿತಾ ಪೂಷಾ ಪೋಷಿತಾಖಿಲವಿಷ್ವಪಾ ।

ಪಾನಪ್ರಿಯಾ ಪಂಚಶಿಖಾ ಪನ್ನಗೋಪರಿಶಾಯಿನೀ ||೧೦೫||

೬೩೪ ಪುಣ್ಯಭದ್ರಾ (ಮಂಗಳಕರಳು) ೬೩೫ ಪರಿಚ್ಛೇದ್ಯಾ (ಜಗದ್ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಳತೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವವಳು) ಅಪರಿಚ್ಛೇದ್ಯಾ (ವಿಭಾಗಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯಳು) ೬೩೬ ಪುಷ್ಪಹಾಸಾ (ಪುಷ್ಪದಂತೆಯಾಸವುಳ್ಳವಳು) ೬೩೭ ಪೃಥೂದರೀ ವಿಸ್ತಾರದ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವಳು) ೬೩೮ ಪೀತಾಂಗೀ (ಪೀತವರ್ಣವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳು) ೬೩೯ ಪೀತವಸನಾ (ಪೀತವರ್ಣವಾದ ಬಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವಳು) ೬೪೦ ಪೀತಶಯ್ಯಾ (ಪೀತವರ್ಣವಾದ ಶಯ್ಯೆಯುಳ್ಳವಳು) ೬೪೧ ಪಿಶಾಚಿನೀ (ಪಿಶಾಚಿಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕಳು). ||೧೦೨||

೬೪೨ ಪೀತಕ್ರಿಯಾ ೬೪೩ ಪಿಶಾಚಘ್ನೀ (ಪಿಶಾಚವನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ೬೪೪ ಸಾಟಲಾಕ್ಷೀ (ಸಾಟಲವರ್ಣವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು) ೬೪೫ ಪಟುಕ್ರಿಯಾ (ಸಮರ್ಥಕ್ರಿಯೆಯುಳ್ಳವಳು) ೬೪೬ ಪಂಚಭಕ್ತಾ (ವಾಮಾಚಾರಪ್ರಿಯಳು) ೬೪೭ ಪ್ರಿಯಾಚಾರಾ (ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಆಚಾರವುಳ್ಳವಳು) ೬೪೮ ಪೂತನಾ ೬೪೯ ಪ್ರಾಣಘಾತಿನೀ (ಪ್ರಾಣನಾಶಕಳು). ||೧೦೩||

೬೫೦ ಪುನ್ನಾಗವನಮಧ್ಯಸ್ಥಾ (ಪುನ್ನಾಗಪುಷ್ಪವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವಳು) ೬೫೧ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥನಿಷೇವಿತಾ (ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇರುವವಳು) ೬೫೨ ಪಂಚಾಂಗೀ (ಪಂಚಾಂಗಗಳ್ಳವಳು) ೬೫೩ ಪರಾಶಕ್ತಿಃ (ಪರಾಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪಳು) ೬೫೪ ಪರಮಾಹ್ಲಾದಕಾರಿಣೀ (ಪರಮಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಳು). ||೧೦೪||

೬೫೫ ಪುಷ್ಪಕಾಂಡಸ್ಥಿತಾ (ಪುಷ್ಪಕಾಂಡದಲ್ಲಿರುವವಳು) ೬೫೬ ಪೂಷಾ ೬೫೭ ಪೋಷಿತಾಖಿಲವಿಷ್ವಪಾ (ಸಮಸ್ತಲೋಕರಕ್ಷಕಳು) ೬೫೮ ಪಾನಪ್ರಿಯಾ

ಪಂಚಮಾತ್ರಾತ್ಮಿಕಾ ಪೃಥ್ವೀ ಪಥಿಕಾ ಪೃಥುದೋಹಿನೀ ।

ಪುರಾಣನ್ಯಾಯಮೀಮಾಂಸಾ ಪಾಟಲೀ ಪುಷ್ಪಗಂಧಿನೀ ॥೧೦೬॥

ಪುಣ್ಯಪ್ರಜಾ ಪಾರದಾತ್ರೀ ಪರಮಾರ್ಗೈಕಗೋಚರಾ ।

ಪ್ರವಾಲಶೋಭಾ ಪೂರ್ಣಾಶಾ ಪ್ರಣವಾ ಪಲ್ಲವೋದರೀ ॥೧೦೭॥

ಫಲಿನೀ ಫಲದಾ ಫಲ್ಲಃ ಫೂತ್ಯಾರೀ ಫಲಕಾಕೃತಿಃ ।

ಫಣೇಂದ್ರ ಭೋಗ ಶಯನಾ ಫಣೆಮಂಡಲಮಂಡಿತಾ ॥೧೦೮॥

೬೫೯ ಪಂಚಶಿಖಾ (ಪಂಚಶಿಖೆಗಳುಳ್ಳವಳು) ೬೬೦ ಪನ್ನ ಗೋಪರಿಶಾಯಿನೀ (ಹಾವಿನಮೇಲೆ ಮಲಗುವವಳು). ॥೧೦೫॥

೬೬೧ ಪಂಚಮಾತ್ರಾತ್ಮಿಕಾ ಪಂಚಮಾತ್ರಾ (ಅಕ್ಷರ, ಸ್ವರೂಪಳು ೬೬೨ ಪೃಥ್ವೀ (ಭೂಸ್ವರೂಪಳು) ೬೬೩ ಪಥಿಕಾ (ಮಾರ್ಗಚಾರಿನಿಯು) ೬೬೪ ಪೃಥುದೋಹಿನೀ ೬೬೫ ಪುರಾಣನ್ಯಾಯಮೀಮಾಂಸಾ ೬೬೬ ಪಾಟಲೀ (ಪಾಟಲೀಪುಷ್ಪ ರೂಪಳು) ೬೬೭ ಪುಷ್ಪಗಂಧಿನೀ (ಪುಷ್ಪಗಂಧವುಳ್ಳವಳು) ॥೧೦೬॥

೬೯೮ ಪುಣ್ಯಪ್ರಜಾ (ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಪ್ರಜೆಗಳುಳ್ಳವಳು) ೬೯೯ ಪಾರದಾತ್ರೀ (ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವವಳು) ೭೦೦ ಪರಮಾರ್ಗೈಕಗೋಚರಾ (ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಗೋಚರಳು) (ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ಗೋಚರಿಸುವವಳು) ೭೦೧ ಪ್ರವಾಲಶೋಭಾ (ಪ್ರವಾಳದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವಳು) ೭೦೨ ಪೂರ್ಣಾಶಾ (ಪರಿ ಪೂರ್ಣಕಾಮಳು) ೭೦೩ ಪ್ರಣವಾ (ಪ್ರಣವಸ್ವರೂಪಳು) ೭೦೪ ಪಲ್ಲವೋದರೀ (ಚಿಗುರಿನಂತೆ ಇರುವ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವಳು) ॥೧೦೭॥

“ಫಲಿನೀ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಏಳು “ಫ”. ಕಾರಾದಿ ಯಾದ ನಾಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೭೦೫ ಫಲಿನೀ (ಅಗ್ನಿ ಶಿಖಾಸ್ವರೂಪಳು) ೭೦೬ ಫಲದಾ (ಫಲವನ್ನು ಕೊಡ ತಕ್ಕವಳು) ೭೦೭ ಫಲ್ಲಃ (ನದೀಭೇದಸ್ವರೂಪಳು) (ಅಸಾರಳು) ೭೦೮ ಫೂತ್ಯಾರೀ (“ಫೂ” ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ೭೦೯ ಫಲಕಾಕೃತಿಃ (ಹಲಗೆಯ ಆಕಾರ ವುಳ್ಳವಳು) ೭೧೦ ಫಣೇಂದ್ರಭೋಗಶಯನಾ (ಹಾವಿನ ಶರೀರದಮೇಲೆ ಮಲಗ ತಕ್ಕವಳು) ೭೧೧ ಫಣೆಮಂಡಲಮಂಡಿತಾ (ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾದವಳು) ॥೧೦೮॥

ಬಾಲಬಾಲಾ ಬಹುಮತಾ ಬಾಲಾತಪನಿಭಾಂಶುಕಾ ।

ಬಲಭದ್ರಪ್ರಿಯಾ ವಂದ್ಯಾ ವಡನಾ ಬುದ್ಧಿಸಂಸ್ಥಿತಾ ||೧೦೯||

ಬಂದೀದೇವೀ ಬಿಲವತೀ ಬಡಿತಘ್ನೀ ಬಲಿಪ್ರಿಯಾ ।

ಬಾಂಧವೀ ಬೋಧಿತಾ ಬುದ್ಧಿಃ ಬಂಧೂಕಕುಸುಮಪ್ರಿಯಾ ||೧೧೦||

ಬಾಲಭಾನುಪ್ರಭಾಕಾರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದೇವತಾ ।

ಬೃಹಸ್ಪತಿಸ್ತುತಾ ವೃಂದಾ ವೃಂದಾವನವಿಹಾರಿಣೀ ||೧೧೧||

“ ಬಾಲಬಾಲಾ ” ಎಂಬ ನಾಮ ನೋಡಲುಗೊಂಡು “ ಬ್ರಹ್ಮಕಂಕಣ ಸೂತ್ರೀಣೀ ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗಿನ ಐವತ್ತು ನಾಮಗಳು “ ಬ ” ಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೬೮೨ ಬಾಲಬಾಲಾ (ಬಾಲೇಂತಲೂ ಬಾಲಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪಳು) ೬೮೩ ಬಹು ಮತಾ (ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯಳು) ೬೮೪ ಬಾಲಾತಪನಿಭಾಂಶುಕಾ (ಎಳೆಬಿಸಲಿನಕಾಂತಿಗೆ ಸಮವಾದ ವಸ್ತ್ರವುಳ್ಳವಳು) ೬೮೫ ಬಲಭದ್ರಪ್ರಿಯಾ (ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾದ ವಳು) ೬೮೬ ವಂದ್ಯಾ (ನಮಸ್ಕಾರಾರ್ಹಳು) ೬೮೭ ವಡನಾ (ಬಡಬಾಗಿಲಾಯಳು) “ ವ-ಬ ಯೋರಭೇದಃ ” ಎಂಬುದರಿಂದ ಮಧ್ಯೆ ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ) ೬೮೮ ಬುದ್ಧಿಸಂಸ್ಥಿತಾ (ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು.) ||೧೦೯||

೬೮೯ ಬಂದೀದೇವೀ (ಬಂದೀ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವಳು) ೬೯೦ ಬಿಲವತೀ (ಕರ್ಮಭಿದ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕವಳು) ೬೯೧ ಬಡಿತಘ್ನೀ (ಕಪಟದ ಬಲೆಯ ನಾಶ ಕಳು) ೬೯೨ ಬಲಿಪ್ರಿಯಾ (ಬಲಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವಳು) ೬೯೩ ಬಾಂಧವೀ ೬೯೪ ಬೋಧಿತಾ (ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವವಳು) ೬೯೫ ಬುದ್ಧಿಃ (ಬುದ್ಧಿಸ್ವರೂಪಳು) ೬೯೬ ಬಂಧೂಕ ಕುಸುಮಪ್ರಿಯಾ (ಬಂಧೂಕಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು.) ||೧೧೦||

೬೯೭ ಬಾಲಭಾನುಪ್ರಭಾಕಾರಾ (ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೬೯೮ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ೬೯೯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದೇವತಾ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೭೦೦ ಬೃಹಸ್ಪತಿಸ್ತುತಾ (ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೭೦೧ ವೃಂದಾ (ಬೃಂದೆಯೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳವಳು) ೭೦೨ ವೃಂದಾವನವಿಹಾರಿಣೀ (ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ವಿಹಾರಮಾಡುವವಳು.) ||೧೧೧||

ಬಾಲಾಕಿನೀ ಬಿಲಾಹಾರಾ ಬಿಲವಾಸಾ ಬಹೂದಕಾ ।

ಬಹುನೇತ್ರಾ ಬಹುಪದಾ ಬಹುಕರ್ಣಾವತಂಸಿಕಾ ॥೧೧೨॥

ಬಹುಬಾಹುಯುತಾ ಬೀಜರೂಪಿಣೀ ಬಹುರೂಪಿಣೀ !

ಬಿಂದುನಾದಕಲಾತೀತಾ ಬಿಂದುನಾದಸ್ವರೂಪಿಣೀ ॥೧೧೩॥

ಬದ್ಧಗೋಧಾಂಗುಲಿತ್ರಾಣಾ ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮವಾಸಿನೀ ।

ಬೃಂದಾರಕಾ ಬೃಹತ್‌ಸ್ಕಂಧಾ ಬೃಹತೀ ಬಾಣಸಾತಿನೀ ॥೧೧೪॥

ವೃಂದಾಧ್ಯಕ್ಷಾ ಬಹುನುತಾ ವನಿತಾ ಬಹುವಿಕ್ರಮಾ ।

ಬದ್ಧಪದ್ಮಾಸನಾಸೀನಾ ಬಿಲ್ವಪತ್ರತಲಸ್ಥಿತಾ ॥೧೧೫॥ ✓

೬೦೩ ಬಾಲಾಕಿನೀ (ಬಕಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು) ೬೦೪ ಬಿಲಾಹಾರಾ (ಕರ್ಮಭಿದ್ರವನ್ನು (ನಾಶ) ಭಕ್ಷಣಮಾಡತಕ್ಕವಳು) ೬೦೫ ಬಿಲವಾಸಾ (ಬುದ್ಧಿಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವಳು) ೬೦೬ ಬಹೂದಕಾ (ಜಲಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳು) ೬೦೭ ಬಹುನೇತ್ರಾ (ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವಳು) ೬೦೮ ಬಹುಪದಾ(ಅನೇಕ ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವಳು) ೬೦೯ ಬಹುಕರ್ಣಾವತಂಸಿಕಾ (ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತಿರೀಕವುಳ್ಳ ಮುಂತಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು). ॥೧೧೨॥

೬೧೦ ಬಹುಬಾಹುಯುತಾ (ಅನೇಕ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು) ೬೧೧ ಬೀಜರೂಪಿಣೀ (ಬೀಜ (ಕಾರಣ) ಸ್ವರೂಪಳು) ೬೧೨ ಬಹುರೂಪಿಣೀ (ಅನೇಕ ರೂಪಗಳುಳ್ಳವಳು) ೬೧೩ ಬಿಂದುನಾದಕಲಾತೀತಾ (ಹದಿನೈದು ಕಲೆಗಳಿಂದ ಅತೀತವಾದ “ ಸಾದಾ ” ಎಂಬ ಕಲಾಸಹಿತಳಾದ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಸ್ವರೂಪಳು) ೬೧೪ ಬಿಂದುನಾದಸ್ವರೂಪಿಣೀ (ಬಿಂದು ನಾದ ಮುಂತಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸ್ವರೂಪಳು). ॥೧೧೩॥

೬೧೫ ಬದ್ಧಗೋಧಾಂಗುಲಿತ್ರಾಣಾ (ಹಸ್ತತಲ ಮತ್ತು ಅಂಗುಲಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿರುವವಳು) ೬೧೬ ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮವಾಸಿನೀ (ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವವಳು) ೬೧೭ ಬೃಂದಾರಕಾ (ದೇವತಾಸ್ವರೂಪಳು) ೬೧೮ ಬೃಹತ್‌ಸ್ಕಂಧಾ ೬೧೯ ಬೃಹತೀ (ಸರ್ವರಿಗೂ ದೊಡ್ಡವಳು) ೬೨೦ ಬಾಣಸಾತಿನೀ (ಬಾಣವನ್ನು ಸುರಿಸುವವಳು) ॥೧೧೪॥

೬೨೧ ವೃಂದಾಧ್ಯಕ್ಷಾ (ವೃಂದ ಅಥವಾ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷಳು) ೬೨೨ ಬಹುನುತಾ(ಅನೇಕರಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೬೨೩ ವನಿತಾ(ಶಿವನಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತ

ಬೋಧಿದ್ರುಮನಿಜಾನಾಸಾ ಬಡಿಸ್ಥಾ ಬಿಂದುದರ್ಪಣಾ ।

ಬಾಲಾ ಬಾಣಾಸನವತೀ ವಡನಾನಲವೇಗಿನೀ ||೧೧೬||

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಬಹಿರಂತಸ್ಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಂಕಣಸೂತ್ರಣೀ ।

ಭವಾನೀ ಭೀಷಣವತೀ ಭಾವಿನೀ ಭಯಹಾರಿಣೀ ||೧೧೭||

ಭದ್ರಕಾಲೀ ಭುಜಂಗಾಕ್ಷೀ ಭಾರತೀ ಭಾರತಾಶಯಾ ।

ಭೈರವೀ ಭೀಷಣಾಕಾರಾ ಭೂತಿದಾ ಭೂತಿನಾಲಿನೀ ||೧೧೮||

ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೬೨೪ ಬಹುವಿಕ್ರಮಾ (ಬಹಳ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿನಿಯು) ೬೨೫ ಬದ್ಧಪದ್ಮಾಸನಾಸೀನಾ (ಬದ್ಧಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವಳು) ೬೨೬ ಬಿಲ್ವಪತ್ರತಲ ಸ್ಥಿತಾ (ಬಿಲ್ವಪತ್ರದಲ್ಲಿರುವವಳು.) ||೧೧೫||

೬೨೭ ಬೋಧಿದ್ರುಮನಿಜಾನಾಸಾ (ಬೋಧಿದ್ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ವಾಸಮಾಡುವವಳು) ೬೨೮ ಬಡಿಸ್ಥಾ (ಲಡಯೋರಭೇದ:-ಬಲಿಸ್ಥಾ-ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿನಿಯು) ೬೨೯ ಬಿಂದುದರ್ಪಣಾ (ಅನ್ಯಕ್ಷಮಾಯಾತ್ಮಕವಾದ ದರ್ಪಣವುಳ್ಳವಳು) ೬೩೦ ಬಾಲಾ ೬೩೧ ಬಾಣಾಸನವತೀ (ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವಳು) ೬೩೨ ವಡನಾನಲವೇಗಿನೀ (ಬಡಬಾಗ್ನಿ ಸಮವೇಗವುಳ್ಳವಳು.) ||೧೧೬||

೬೩೩ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಬಹಿರಂತಸ್ಥಾ (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವಳು) ೬೩೪ ಬ್ರಹ್ಮಕಂಕಣಸೂತ್ರಣೀ (ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತಳು.)

“ ಭವಾನೀ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಭಾಗಧೇಯಿನೀ ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗಿನ ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ನಾಮಗಳು ಭಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ೬೩೫ ಭವಾನೀ ೬೩೬ ಭೀಷಣವತೀ (ಭಯಂಕರಳು) ೬೩೭ ಭಾವಿನೀ (ಧ್ಯಾನಾರ್ಹಳು) ೬೩೮ ಭಯಹಾರಿಣೀ (ಭಯನಾಶಕಳು). ||೧೧೭||

೬೩೯ ಭದ್ರಕಾಲೀ (ಭದ್ರಕಾಳೇ ಸ್ವರೂಪಳು) ೬೪೦ ಭುಜಂಗಾಕ್ಷೀ (ಸರ್ಪದಂತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು) ೬೪೧ ಭಾರತೀ (ಪಾಕ್ಷ್ಯರೂಪಳು) ೬೪೨ ಭಾರತಾಶಯಾ (ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜ್ಞಾನಗೋಚರಳು) ೬೪೩ ಭೈರವೀ ೬೪೪ ಭೀಷಣಾಕಾರಾ (ಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪಳು) ೬೪೫ ಭೂತಿದಾ (ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವಳು) ೬೪೬ ಭೂತಿನಾಲಿನೀ (ಐಶ್ವರ್ಯಪರಂಪರೆಯ ರಕ್ಷಕಳು). ||೧೧೮||

ಭಾಮಿನೀ ಭೋಗನಿರತಾ ಭದ್ರದಾ ಭೂರಿವಿಕ್ರಮಾ ।

ಭೂತವಾಸಾ ಭೈಗುಲತಾ ಭಾರ್ಗವೀ ಭೂಸುರಾರ್ಚಿತಾ ॥೧೧೯॥

ಭಾಗೀರಥೀ ಭೋಗವತೀ ಭವನಸ್ಥಾ ಭಿಷಗ್ವರಾ ।

ಭಾಮಿನೀ ಭೋಗಿನೀ ಭಾಷಾ ಭವಾನೀ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಾ ॥೧೨೦॥

ಭರ್ಗಾತ್ಮಿಕಾ ಭೀಮವತೀ ಭವಬಂಧವಿಮೋಚಿನೀ ।

ಭಜನೀಯಾ ಭೂತಧಾತ್ರೀ ರಂಜಿತಾ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ॥೧೨೧॥

ಭುಜಂಗವಲಯಾ ಭೀಮಾ ಭೇರುಂಡಾ ಭಾಗಧೇಯಿನೀ ।

ಮಾತಾ ಮಾಯಾ ಮಧುಮತೀ ಮಧುಜಿಹ್ವಾ ಮಧುಪ್ರಿಯಾ॥೧೨೨॥

೭೪೭ ಭಾಮಿನೀ ೭೪೮ ಭೋಗನಿರತಾ (ಭೋಗಾಸಕ್ತಳು ೭೪೯ ಭದ್ರದಾ (ಮಂಗಳಕರಳು) ೭೫೦ ಭೂರಿವಿಕ್ರಮಾ (ಬಹಳ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿನಿಯು) ೭೫೧ ಭೂತವಾಸಾ (ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಿಸತಕ್ಕವಳು) ೭೫೨ ಭೈಗುಲತಾ (ಪ್ರಪಾತಸ್ಥಿತಲತಾಸ್ವರೂಪಳು) ೭೫೩ ಭಾರ್ಗವೀ (ಪಾರ್ವತೀ ಅಥವಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ವರೂಪಳು) ೭೫೪ ಭೂಸುರಾರ್ಚಿತಾ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ॥೧೧೯॥

೭೫೫ ಭಾಗೀರಥೀ ೭೫೬ ಭೋಗವತೀ ೭೫೭ ಭವನಸ್ಥಾ (ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವಳು) ೭೫೮ ಭಿಷಗ್ವರಾ (ವೈದ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠಳು) ೭೫೯ ಭಾಮಿನೀ ೭೬೦ ಭೋಗಿನೀ ೭೬೧ ಭಾಷಾ ೭೬೨ ಭವಾನೀ ೭೬೩ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಾ ॥೧೨೦॥

೭೬೪ ಭರ್ಗಾತ್ಮಿಕಾ ೭೬೫ ಭೀಮವತೀ ೭೬೬ ಭವಬಂಧವಿಮೋಚಿನೀ (ಸಂಸಾರಾವರ್ಣವದಿಂದ ದಾಟಿಸತಕ್ಕವಳು) ೭೬೭ ಭಜನೀಯಾ (ಭಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೭೬೮ ಭೂತಧಾತ್ರೀರಂಜಿತಾ ೭೬೯ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ॥೧೨೧॥

೭೭೦ ಭುಜಂಗವಲಯಾ (ಸರ್ಪನೇ ಬಳಿಯಾಗುಳ್ಳವಳು) ೭೭೧ ಭೀಮಾ ೭೭೨ ಭೇರುಂಡಾ ೭೭೩ ಭಾಗಧೇಯಿನೀ (ಅದ್ವೈತದಾತಳು)

“ ಮಾತಾ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನೀ ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರೆಗಿನ ಐವತ್ತುನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳು “ ಮ ” ಕಾರಾದಿಯಾದವು ಗಳು.

ಮಹಾದೇವೀ ಮಹಾಭಾಗಾ ಮಾಲಿನೀ ಮೀನಲೋಚನಾ ।

ಮಾಯಾತೀತಾ ಮಧುಮತೀ ಮಧುಮಾಂಸಾ ಮಧುದ್ರವಾ ॥೧೨೩॥

ಮಾನವೀ ಮಧುಸಂಭೂತಾ ಮಿಥಿಲಾಪುರವಾಸಿನೀ ।

ಮಧುಕೈಟಭಸಂಹರ್ತ್ರೀ ಮೇದಿನೀ ಮೇಘಮಾಲಿನೀ ॥೧೨೪॥

ಮಂದೋದರೀ ಮಹಾಮಾಯಾ ಮೈಥಿಲೀ ಮಸ್ಯಣಪ್ರಿಯಾ ।

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಮಹಾಕಾಳೀ ಮಹಾಕನ್ಯಾ ಮಹೇಶ್ವರೀ ॥೧೨೫॥

ಮಾಹೇಂದ್ರೀ ಮೇರುತನಯಾ ಮಂದಾರಕುಸುಮಾರ್ಚಿತಾ ।

ಮಂಜುಮಂಜೀರಚರಣಾ ಮೋಕ್ಷದಾ ಮಂಜುಭಾಷಿಣೀ ॥೧೨೬॥

೭೭೪ ಮಾತಾ ೭೭೫ ಮಾಯಾ ೭೭೬ ಮಧುಮತೀ ೭೭೭ ಮಧುಜಿಹ್ವಾ (ಜೇನಿನಂತೆ ನಾಲಿಗೆಯುಳ್ಳವಳು) ೭೭೮ ಮಧುಪ್ರಿಯಾ (ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು) ॥೧೨೩॥

೭೭೯ ಮಹಾದೇವೀ ೭೮೦ ಮಹಾಭಾಗಾ ೭೮೧ ಮಾಲಿನೀ ೭೮೨ ಮೀನಲೋಚನಾ ೭೮೩ ಮಾಯಾತೀತಾ (ಮಾಯೆಗೂ ಮೀರಿದವಳು) ೭೮೪ ಮಧುಮತೀ ೭೮೫ ಮಧುಮಾಂಸಾ ೭೮೬ ಮಧುದ್ರವಾ. ॥೧೨೪॥

೭೮೭ ಮಾನವೀ (ಮನುಷ್ಯಸ್ವರೂಪಳು) ೭೮೮ ಮಧುಸಂಭೂತಾ (ಮಧುವಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವಳು) ೭೮೯ ಮಿಥಿಲಾಪುರವಾಸಿನೀ (ಮಿಥಿಲಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವಳು) ೭೯೦ ಮಧುಕೈಟಭಸಂಹರ್ತ್ರೀ (ಮಧುಕೈಟಭರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವಳು) ೭೯೧ ಮೇದಿನೀ (ಭೂಸ್ವರೂಪಳು) ೭೯೨ ಮೇಘಮಾಲಿನೀ. ॥೧೨೪॥

೭೯೩ ಮಂದೋದರೀ (ಸ್ವರ್ಣಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವಳು) ೭೯೪ ಮಹಾಮಾಯಾ ೭೯೫ ಮೈಥಿಲೀ (ಮಿಥಿಲೆಯ ರಾಜನ ಮಗಳು) ೭೯೬ ಮಸ್ಯಣಪ್ರಿಯಾ ಪೇಶವಳು. ೭೯೭ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ೭೯೮ ಮಹಾಕಾಳೀ ೭೯೯ ಮಹಾಕನ್ಯಾ ೮೦೦ ಮಹೇಶ್ವರೀ. ॥೧೨೫॥

೮೦೧ ಮಾಹೇಂದ್ರೀ (ಮಹೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಳು) ೮೦೨ ಮೇರುತನಯಾ (ಮೇರುಪರ್ವತ ಪುತ್ರಿಯು) ೮೦೩ ಮಂದಾರಕುಸುಮಾರ್ಚಿತಾ (ಮಂದಾರಪುಷ್ಪದಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ೮೦೪ ಮಂಜುಮಂಜೀರಚರಣಾ (ಮನೋಹರವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ಪಾದಾಭರಣವುಳ್ಳವಳು) ೮೦೫ ಮೋಕ್ಷದಾ

ಮಧುರದ್ರಾವಿಣೀ ಮುಬ್ರಾ ಮಲಯಾ ಮಲಯಾನ್ವಿತಾ ।

ಮೇಘಾ ಮರಕತಶ್ಯಾಮಾ ಮಾಗಧೀ ಮೇನಕಾತ್ಮಜಾ ||೧೨೭||

ಮಹಾಮಾರೀ ಮಹಾವೀರಾ ಮಹಾಶ್ಯಾಮಾ ಮನುಸ್ತುತಾ ।

ಮಾತೃಕಾ ಮಿಹಿರಾಭಾಸಾ ಮುಕುಂದಪದವಿಕ್ರಮಾ ||೧೨೮||

ಮೂಲಾಧಾರಸ್ಥಿತಾ ಮುಗ್ಧಾ ಮಣಿಪೂರಕವಾಸಿನೀ ।

ಮೃಗಾಕ್ಷೀ ಮಹಿಷಾರೂಢಾ ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನೀ ||೧೨೯||

ಯೋಗಾಸನಾ ಯೋಗಗಮ್ಯಾ ಯೋಗಾ ಯೌವನಕಾಶ್ರಯಾ ।

ಯೌವನೀ ಯುದ್ಧಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ಯಮುನಾ ಯುಗಧಾರಿಣೀ ||೧೩೦||

(ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವವಳು) ೮೦೬ ಮಂಜುಭಾಷಿಣೀ (ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವವಳು) ||೧೨೭||

೮೦೭ ಮಧುರದ್ರಾವಿಣೀ ೮೦೮ ಮುಬ್ರಾ ೮೦೯ ಮಲಯಾ ೮೧೦ ಮಲಯಾನ್ವಿತಾ ೮೧೧ ಮೇಘಾ ೮೧೨ ಮರಕತಶ್ಯಾಮಾ ೮೧೩ ಮಾಗಧೀ ೮೧೪ ಮೇನಕಾತ್ಮಜಾ ||೧೨೭||

೮೧೫ ಮಹಾಮಾರೀ ೮೧೬ ಮಹಾವೀರಾ ೮೧೭ ಮಹಾಶ್ಯಾಮಾ (ಬಹಳ ಶಾಮಲವರ್ಣಳು) ೮೧೮ ಮನುಸ್ತುತಾ (ಮನುವಿನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವಳು) ೮೧೯ ಮಾತೃಕಾ ೮೨೦ ಮಿಹಿರಾಭಾಸಾ ೮೨೧ ಮುಕುಂದಪದವಿಕ್ರಮಾ ||೧೨೮||

೮೨೨ ಮೂಲಾಧಾರಸ್ಥಿತಾ (ಮೂಲಾಧಾರಚಕ್ರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವಳು) ೮೨೩ ಮುಗ್ಧಾ ೮೨೪ ಮಣಿಪೂರಕವಾಸಿನೀ ೮೨೫ ಮೃಗಾಕ್ಷೀ ೮೨೬ ಮಹಿಷಾರೂಢಾ ೮೨೭ ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನೀ (ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವಳು) ||೧೨೯||

“ಯೋಗಾಸನಾ” ಎಂಬ ನಾಮದಿಂದ “ಯಾತುಥಾನಭಯಂಕರೀ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರೆಗಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು “ಯ” ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು. -

೮೨೮ ಯೋಗಾಸನಾ ೮೨೯ ಯೋಗಗಮ್ಯಾ (ಯೋಗಧ್ಯಾನದಿಂದ ಹೊಂದ ಲರ್ಹಳು) ೮೩೦ ಯೋಗಾ ೮೩೧ ಯೌವನಕಾಶ್ರಯಾ ೮೩೨ ಯೌವನೀ ೮೩೩ ಯುದ್ಧಮಧ್ಯಸ್ಥಾ (ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥಳಾಗಿರುವವಳು) ೮೩೪ ಯುಮುನಾ ೮೩೫ ಯುಗಧಾರಿಣೀ (ಯುಗವನ್ನು ಧರಿಸುವವಳು). ||೧೩೦||

ಯಕ್ಷಿಣೀ ಯೋಗಯುಕ್ತಾ ಚ ಯಕ್ಷರಾಜಪ್ರಸೂತಿನೀ ।

ಯಾತ್ರಾ ಯಾನವಿಧಾನಜ್ಞಾ ಯದುವಂಶಸಮುದ್ಯವಾ ॥೧೩೧॥

ಯಕಾರಾದಿಹಕಾರಾಂತಾ ಯಾಜುಷೀ ಯಜ್ಞರೂಪಿಣೀ ।

ಯಾಮಿನೀ ಯೋಗನಿರತಾ ಯಾತುಧಾನ ಭಯಂಕರೀ ॥೧೩೨॥

ರುಕ್ಮಿಣೀ ರಮಣೀ ರಾಮಾ ರೇವತೀ ರೇಣುಕಾ ರತಿಃ ।

ರೌದ್ರೀ ರೌದ್ರಪ್ರಿಯಾಕಾರಾ ರಾಮಮಾತಾ ರತಿಪ್ರಿಯಾ ॥೧೩೩॥

ರೋಹಿಣೀ ರಾಜ್ಯದಾ ರೇನಾ ರಮಾ ರಾಜೀವಲೋಚನಾ ।

ರಾಕೇಶೀ ರೂಪಸಂಪನ್ನಾ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥಿತಾ ॥೧೩೪॥

೮೩೧ ಯಕ್ಷಿಣೀ ೮೩೨ ಯೋಗಯುಕ್ತಾ (ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು). ೮೩೨ ಯಕ್ಷರಾಜಪ್ರಸೂತಿನೀ (ಕುಬೇರಜನನಿಯು) ೮೩೩ ಯಾತ್ರಾ ಯಾನವಿಧಾನಜ್ಞಾ (ಯಾತ್ರೆ, ಯಾನ ಇವುಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವಳು) ೮೪೦ ಯದುವಂಶಸಮುದ್ಯವಾ (ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು). ॥೧೩೧॥

೮೪೧ ಯಕಾರಾದಿ ಹಕಾರಾಂತಾ (ಯಕಾರಾದಿಯಾದ ಹಕಾರಾಂತವಾದ ವರ್ಣಸ್ವರೂಪಳು) ೮೪೨ ಯಾಜುಷೀ (ಯಜುರ್ವೇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವಳು) ೮೪೩ ಯಜ್ಞರೂಪಿಣೀ (ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪಳು) ೮೪೪ ಯಾಮಿನೀ ೮೪೫ ಯೋಗ ನಿರತಾ (ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳು) ೮೪೬ ಯಾತುಧಾನಭಯಂಕರೀ (ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಭಯಂಕರಳು). ॥೧೩೨॥

“ ರುಕ್ಮಿಣೀ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ರುಕ್ಮಭೂಷಣಾ ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗಿನ ಮೂವತ್ತೇಳು “ ರ ” ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು.

೮೪೭ ರುಕ್ಮಿಣೀ ೮೪೮ ರಮಣೀ ೮೪೯ ರಾಮಾ ೮೫೦ ರೇವತೀ ೮೫೧ ರೇಣುಕಾ ೮೫೨ ರತಿಃ ೮೫೩ ರೌದ್ರೀ (ಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪಳು) ೮೫೪ ರೌದ್ರ ಪ್ರಿಯಾಕಾರಾ ೮೫೫ ರಾಮಮಾತಾ ೮೫೬ ರತಿಪ್ರಿಯಾ. ॥೧೩೩॥

೮೫೭ ರೋಹಿಣೀ ೮೫೮ ರಾಜ್ಯದಾ (ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವವಳು) ೮೫೯ ರೇನಾ ೮೬೦ ರಮಾ ೮೬೧ ರಾಜೀವಲೋಚನಾ (ಕಮಲದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು) ೮೬೨ ರಾಕೇಶೀ (ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಯುಕ್ತವಾದ ರಾತ್ರಿಗೆ ಒಡೆಯಳು) ೮೬೩ ರೂಪ ಸಂಪನ್ನಾ ೮೬೪ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥಿತಾ. ॥೧೩೪॥

ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಾ ರಕ್ತಗಂಧಾನುಲೇಪನಾ ।

ರಾಜಹಂಸಸಮಾರೂಢಾ ರಂಭಾ ರಕ್ತಬಲಿಪ್ರಿಯಾ

||೧೩೫||

ರಮಣೀಯಯುಗಾಧಾರಾ ರಾಜಿತಾಖಿಲಭೂತಲಾ ।

ರುರುಚರ್ಮಪರೀಧಾನಾ ರಥಿನೀ ರತ್ನಮಾಲಿಕಾ

||೧೩೬||

ರೋಗೇಶೀ ರೋಗಶಮನೀ ರಾವಣೀ ರೋಮಹರ್ಷಿಣೀ ।

ರಾಮಚಂದ್ರಪದಾಕ್ರಾಂತಾ ರಾವಣಚ್ಛೇದಕಾರಿಣೀ

||೧೩೭||

ರತ್ನವಸ್ತ್ರಪರಿಚ್ಛನ್ನಾ ರಥಸ್ಥಾ ರುಕ್ಮಭೂಷಣಾ ।

ಲಜ್ಜಾಧಿದೇವತಾ ಲೋಲಾ ಲಲಿತಾ ಲಿಂಗಧಾರಿಣೀ

||೧೩೮||

೮೬೫ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಾ (ರಕ್ತವರ್ಣದ ಹೂ, ಬಟ್ಟೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವವಳು) ೮೬೬ ರಕ್ತಗಂಧಾನುಲೇಪನಾ (ರಕ್ತವರ್ಣದ ಗಂಧವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವವಳು) ೮೬೭ ರಾಜಹಂಸಸಮಾರೂಢಾ (ರಾಜಹಂಸದಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವವಳು) ೮೬೮ ರಂಭಾ ೮೬೯ ರಕ್ತಬಲಿಪ್ರಿಯಾ. ||೧೩೫||

೮೬೦ ರಮಣೀಯಯುಗಾಧಾರಾ ೮೬೧ ರಾಜಿತಾಖಿಲಭೂತಲಾ (ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಳಾದವಳು) ೮೬೨ ರುರುಚರ್ಮಪರೀಧಾನಾ (ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಧಾರಿಣಿಯು) ೮೬೩ ರಥಿನೀ ೮೬೪ ರತ್ನಮಾಲಿಕಾ (ರತ್ನಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವವಳು) ||೧೩೬||

೮೬೫ ರೋಗೇಶೀ ೮೬೬ ರೋಗಶಮನೀ (ರೋಗನಾಶಕಳು) ೮೬೭ ರಾವಣೀ (ಗರ್ಜಿಸುವವಳು) ೮೬೮ ರೋಮಹರ್ಷಿಣೀ ೮೬೯ ರಾಮಚಂದ್ರಪದಾಕ್ರಾಂತಾ ೮೭೦ ರಾವಣಚ್ಛೇದಕಾರಿಣೀ. ||೧೩೭||

೮೭೧ ರತ್ನವಸ್ತ್ರಪರಿಚ್ಛನ್ನಾ (ರತ್ನಮಯವಾದ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳು) ೮೭೨ ರಥಸ್ಥಾ ೮೭೩ ರುಕ್ಮಭೂಷಣಾ (ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಆಭರಣಗಳುಳ್ಳವಳು).

“ಲಜ್ಜಾ” ಎಂಬ ನಾಮವೊದಲುಗೊಂಡು “ಲೋಕಧಾರಿಣೀ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗೆ ಹದಿಮೂರು “ಲ”ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು.

೮೭೪ ಲಜ್ಜಾಧಿದೇವತಾ (ಲಜ್ಜೆಗೆ ಅಧಿದೇವತೆಯು) ೮೭೫ ಲೋಲಾ ೮೭೬ ಲಲಿತಾ ೮೭೭ ಲಿಂಗಧಾರಿಣೀ. ||೧೩೮||

ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಲೋಲಾ ಲುಪ್ತವಿಷಾ ಲೋಕಿನೀ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಾ ।

ಲಜ್ಜಾ ಲಂಬೋದರೀದೇವೀ ಲಲನಾ ಲೋಕಧಾರಿಣೀ ||೧೩೯||

ವರದಾ ವಂದಿತಾ ವಿದ್ಯಾ ವೈಷ್ಣವೀ ವಿಮಲಾಕೃತಿಃ ।

ವಾರಾಹೀ ವಿರಜಾ ವರ್ಷಾ ವರಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ವಿಲಾಸಿನೀ ||೧೪೦||

ವಿನುತಾ ವೈಮು ಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ವಾರಿಜಾಸನಸಂಸ್ಥಿತಾ ।

ವಾರುಣೀ ವೇಣಿಸಂಭೂತಾ ವೀತಿಹೋತ್ರಾ ವಿರೂಪಿಣೀ ||೧೪೧||

ವಾಯುಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ವಿಷ್ಣುರೂಪಾ ವಿಧಿಪ್ರಿಯಾ ।

ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ ವಿಷ್ಣುಮತೀ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ ವಸುಂಧರಾ ||೧೪೨||

೮೮೮ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ೮೮೯ ಲೋಲಾ (ಚಂಚಲಳು) ೮೯೦ ಲುಪ್ತವಿಷಾ (ವಿಷ ವಿಲ್ಲದವಳು) ೮೯೧ ಲೋಕಿನೀ ೮೯೨ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಾ ೮೯೩ ಲಜ್ಜಾ ೮೯೪ ಲಂಬೋದರೀದೇವೀ ೮೯೫ ಲಲನಾ ೮೯೬ ಲೋಕಧಾರಿಣೀ. ||೧೩೯||

“ವರದಾ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ವಾಲ್ಮೀಕಿಸಂಪದಿತಾ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗಿನ ಮೂವತ್ತೇಳು “ವ”ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು.

೮೯೭ ವರದಾ ೮೯೮ ವಂದಿತಾ ೮೯೯ ವಿದ್ಯಾ ೯೦೦ ವೈಷ್ಣವೀ ೯೦೧ ವಿಮಲಾಕೃತಿಃ (ನಿರ್ಮಲವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವಳು) ೯೦೨ ವಾರಾಹೀ ೯೦೩ ವಿರಜಾ ೯೦೪ ವರ್ಷಾ ೯೦೫ ವರಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ೯೦೬ ವಿಲಾಸಿನೀ. ||೧೪೦||

೯೦೭ ವಿನುತಾ ೯೦೮ ವೈಮುಮಧ್ಯಸ್ಥಾ (ಆಕಾಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವಳು) ೯೦೯ ವಾರಿಜಾಸನಸಂಸ್ಥಿತಾ ೯೧೦ ವಾರುಣೀ ೯೧೧ ವೇಣುಸಂಭೂತಾ ೯೧೨ ವೀತಿಹೋತ್ರಾ (ಅಗ್ನಿಸ್ವರೂಪಳು) ೯೧೩ ವಿರೂಪಿಣೀ. ||೧೪೧||

೯೧೪ ವಾಯುಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ೯೧೫ ವಿಷ್ಣುರೂಪಾ ೯೧೬ ವಿಧಿಪ್ರಿಯಾ ೯೧೭ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ದೇವನ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯು; ೯೧೮ ವಿಷ್ಣುಮತೀ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವಳು; ೯೧೯ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ ೯೨೦ ವಸುಂಧರಾ. ||೧೪೨||

నానుదేవప్రియా నేలా వజ్రిణీ నసుదోఘిని ।

నేదాక్షరపరితాంగీ నాజపేయఫలప్రదా ॥౧౪౩॥

నాసవి నానుజనని వృకుంతనిలయా వరా !

వ్యాసప్రియా నమోధరా వాల్మీకిపరిశేవితా ॥౧౪౪॥

శాకంభరి తివా శాంతా శారదా శరణాగతి ।

శాత్రోదరి శుభాజారా శుంభాసురవినుదిని ॥౧౪౫॥

శోభావతి తివాకారా శంకరాధాశరిరిణీ ।

శోణా శుభాశయా శుభ్రా తిరస్సంధానకారిణీ ॥౧౪౬॥

౯౨౧ నానుదేవప్రియా (ఈశ్వరప్రియళు) ౯౨౨ నేలా జ్యేతన్య ప్రవాహకృ దడదంతిరువవళు; ౯౨౩ వజ్రిణీ రక్తితళు మత్తు రక్షకళు; ౯౨౪ నసుదోఘిని (రత్నగళన్న కరియువవళు) ౯౨౫ నేదాక్షరపరితాంగీ (నేదాక్షరగళంద వృంజనావృత్తియింద యోగళుడతక్కవళు) ౯౨౬ నాజపేయ ఫలప్రదా (నాజపేయ యజ్ఞద ఫలవన్న కేడతక్కవళు) ॥౧౪౩॥

౯౨౭ నాసవి ఇంద్రశక్తిరువళు ౯౨౮ నానుజనని, హృదయకృ ఆప్యాయకళాద తాయయు ౯౨౯ వృకుంతనిలయా ౯౩౦ వరా ౯౩౧ వ్యాస ప్రియా జ్ఞానప్రచారకరల్లి ప్రితియుళువళు; ౯౩౨ నమోధరా సందక్షణ సామగ్రియుళువళు ౯౩౩ వాల్మీకిపరిశేవితా (వాల్మీకియింద శేవివల్పడ తక్కవళు). ॥౧౪౪॥

“శాకంభరి” ఎంబ నాను నేదలుగొండు “శావరివంద్యా” ఎంబ నానుదవరేగిన ఇప్పత్తోంబత్తు “శ” కారాది నానుగళు.

౯౩౪ శాకంభరి ౯౩౫ తివా ౯౩౬ శాంతా ౯౩౭ శారదా ౯౩౮ శరణాగతి ౯౩౯ శాత్రోదరి ౯౪౦ శుభాజారా ౯౪౧ శుంభాసుర వినుదిని. ॥౧౪౫॥

౯౪౨ శోభావతి ౯౪౩ తివాకారా ౯౪౪ శంకరాధాశరిరిణీ ౯౪౫ శోణా ౯౪౬ శుభాశయా ౯౪౭ శుభ్రా ౯౪౮ తిరస్సంధానకారిణీ (తలేగళన్న (కపాలగళన్న) శేఖరిసువవళు) ॥౧౪౬॥

ಶರಾವತೀ ಶರಾನಂದಾ ಶರಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಶುಭಾನನಾ ।

ಶರಭಾ ಶೂಲಿನೀ ಶುದ್ಧಾ ಶಬರೀ ಶುಕನಾಹನಾ ॥೧೪೭॥

ಶ್ರೀಮತೀ ಶ್ರೀಧರಾನಂದಾ ಶ್ರವಣಾನಂದದಾಯಿನೀ ।

ಶರ್ವಾಣೀ ಶರ್ವರೀವಂದ್ಯಾ ಷಡ್ಭಾಷಾ ಷಡೈತುಪ್ರಿಯಾ ॥೧೪೮॥

ಷಡಾಧಾರಸ್ಥಿತಾದೇವೀ ಷಣ್ಮುಖಪ್ರಿಯಾಕಾರಿಣೀ ।

ಷಡಂಗರೂಪಸುಮತಿ ಸುರಾಸುರನಮಸ್ಯತಾ ॥೧೪೯॥

ಸರಸ್ವತೀ ಸದಾಧಾರಾ ಸರ್ವಮಂಗಳಕಾರಿಣೀ ।

ಸಾಮಗಾನಪ್ರಿಯಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ಸಾಮಸಂಭವಾ ॥೧೫೦॥

೧೪೭ ಶರಾವತೀ ೧೪೮ ಶರಾನಂದಾ ೧೪೯ ಶರಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ೧೫೦ ಶುಭಾನನಾ ೧೫೧ ಶರಭಾ ೧೫೨ ಶೂಲಿನೀ ೧೫೩ ಶುದ್ಧಾ ೧೫೪ ಶಬರೀ ೧೫೫ ಶುಕನಾಹನಾ. ॥೧೪೭॥

೧೪೮ ಶ್ರೀಮತೀ ೧೪೯ ಶ್ರೀಧರಾನಂದಾ ೧೫೦ ಶ್ರವಣಾನಂದದಾಯಿನೀ ೧೫೧ ಶರ್ವಾಣೀ ೧೫೨ ಶರ್ವರೀವಂದ್ಯಾ.

“ ಷಡ್ಭಾಷಾ ” ಎಂಬ ನಾಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಷಡಂಗರೂಪಸುಮತಿ ಸುರಾಸುರನಮಸ್ಯತಾ ” ಎಂಬ ನಾಮದ ವರೆಗೆ ಐದು “ಷ” ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು.

೧೫೩ ಷಡ್ಭಾಷಾ (ಅರು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವಳು) ೧೫೪ ಷಡೈತುಪ್ರಿಯಾ (ಅರು ರುತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು) ೧೪೮॥

೧೫೫ ಷಡಾಧಾರಸ್ಥಿತಾದೇವೀ (ಮೂಲಾಧಾರಾದಿಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇವಿಯ ರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೇವಿಯು) ೧೫೬ ಷಣ್ಮುಖಪ್ರಿಯಾಕಾರಿಣೀ (ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗೆ ಪ್ರಿಯವ ನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಳು) ೧೫೭ ಷಡಂಗರೂಪಸುಮತಿಸುರಾಸುರ ನಮಸ್ಯತಾ (ಷಡಂಗರೂಪರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ, ರಾಕ್ಷಸರೂ ಇವರಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳು) ॥೧೪೯॥

“ ಸರಸ್ವತೀ ” ಎಂಬ ನಾಮದ ಮೊದಲೊಂದು “ ಸೋಮಸಂಹತಿಃ ” ಎಂಬ ನಾಮದವರೆಗಿನ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು “ ಸ ” ಕಾರಾದಿ ನಾಮಗಳು.

೧೫೮ ಸರಸ್ವತೀ ೧೫೯ ಸದಾಧಾರಾ ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರ ಇರು ವಿಕೆಗೂ ಅಶ್ರಯಕೊಡುವವಳು ೧೬೦ ಸರ್ವಮಂಗಳಕಾರಿಣೀ ೧೬೧ ಸಾಮಗಾನ

ಸರ್ವಾವಾಸಾ ಸದಾನಂದಾ ಸುಸ್ತನೀ ಸಾಗರಾಂಬರಾ ।

ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರಿಯಾ ಸಿದ್ಧಿಃ ಸಾಧುಬಂಧುಪರಾಕ್ರಮಾ ||೧೫೧||

ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲಗತಾ ಸೋಮಮಂಡಲವಾಸಿನೀ ।

ಸರ್ವಜ್ಞಾ ಸಾಂದ್ರಕರುಣಾ ಸಮಾನಾಧಿಕವರ್ಜಿತಾ ||೧೫೨||

ಸರ್ವೋತ್ತುಂಗಾ ಸಂಗಹೀನಾ ಸದ್ಗುಣಾ ಸಕಲೇಷ್ಟದಾ ।

ಸರಘಾ ಸೂರ್ಯತನಯಾ ಸುಕೇಶೀ ಸೋಮಸಂಹತಿಃ ||೧೫೩||

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾ ಹರಿಣೀ ಹ್ರೀಂಕಾರೀ ಹಂಸವಾಹಿನೀ ।

ಕ್ಷಾಮವಸ್ತ್ರಪರಿತಾಂಗೀ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿತನಯಾ ಕ್ಷಮಾ ||೧೫೪||

ಪ್ರಿಯಾ ೯೭೨ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ೯೭೩ ಸಾವಿತ್ರೀ ೯೭೪ ಸಾಮಸಂಭವಾ (ಸಾಮವೇದದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಾಗೆ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿರುವವಳು. ||೧೫೦||

೯೭೫ ಸರ್ವಾವಾಸಾ (ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆಧಾರವಾಗಿ ಯೂ ಇರತಕ್ಕವಳು) ೯೭೬ ಸದಾನಂದಾ ೯೭೭ ಸುಸ್ತನೀ ೯೭೮ ಸಾಗರಾಂಬರಾ (ಸಾಗರವೇ ವಸ್ತ್ರವಾಗುಳ್ಳ ಭೂಮಿಯ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಇರುವವಳು) ೯೭೯ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರಿಯಾ ೯೮೦ ಸಿದ್ಧಿಃ ೯೮೧ ಸಾಧುಬಂಧುಪರಾಕ್ರಮಾ ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳು. ||೧೫೧||

೯೮೨ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲಗತಾ (ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವಳು) ೯೮೩ ಸೋಮಮಂಡಲವಾಸಿನೀ (ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಿಸುವವಳು) ೯೮೪ ಸರ್ವಜ್ಞಾ ೯೮೫ ಸಾಂದ್ರಕರುಣಾ (ಕರುಣಾಪೂರ್ಣಳು) ೯೮೬ ಸಮಾನಾಧಿಕವರ್ಜಿತಾ ತನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಅಥವಾ ತನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಇತರರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದವಳು. ||೧೫೨||

೯೮೭ ಸರ್ವೋತ್ತುಂಗಾ (ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೀರಿ ಮೇಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠಳು) ೯೮೮ ಸಂಗಹೀನಾ ೯೮೯ ಸದ್ಗುಣಾ ೯೯೦ ಸಕಲೇಷ್ಟದಾ ೯೯೧ ಸರಘಾ (ಮಧುಮಕ್ಷಿಕೆಯು-ದುಂಬಿ) ೯೯೨ ಸೂರ್ಯತನಯಾ ೯೯೩ ಸುಕೇಶೀ ೯೯೪ ಸೋಮಸಂಹತಿಃ. ||೧೫೩||

“ ಹ ” ಕಾರಾದಿ ನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳು.

ಗಾಯತ್ರೀ ಚೈವ ಸಾವಿತ್ರೀ ಪಾರ್ವತೀ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ।

ವೇದಗರ್ಭಾ ವರಾರೋಹಾ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರೀ ಪರಾಂಬಿಕಾ ||೧೫೫||

ಇತಿ ಸಾಹಸ್ರಕಂ ನಾಮ್ನಾಂ ಗಾಯತ್ರಾಶ್ಚೈವ ನಾರದ ।

ಪುಣ್ಯದಂ ಸರ್ವಸಾಪಘ್ನಂ ಮಹಾಸಂಪತ್ತಿದಾಯಕಂ ||೧೫೬||

ಏವಂ ನಾಮಾನಿ ಗಾಯತ್ರಾಸ್ತೋಷೋತ್ಪತ್ತಿಕರಾಣಿ ಹಿ ।

ಅಷ್ಟನ್ಯಾಂ ಚ ವಿಶೇಷೇಣ ಪಠಿತವ್ಯಂ ದ್ವಿಜೈಸ್ಸಹ ||೧೫೭||

೯೯೫ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾ ೯೯೬ ಹರಿಣೀ ೯೯೭ ಹ್ರಿಂಕಾರೀ 'ಹ್ರೀಂಕಾರ ಉಭಯಾತ್ಮಕಃ' ಎಂಬಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುವವಳು ; ೯೯೮ ಹಂಸವಾಹಿನೀ ಹಂಸ ಮಂತ್ರಜಪದಿಂದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ತೋರುವವಳು ; "ಕ್ಷ" ಕಾರಾದಿ ಮೂರು ನಾಮಗಳು.

೯೯೯ ಕೌಸ್ವಿಮವಸ್ತ್ರಪರೀತಾಂಗೀ ರೇಷ್ಮೆಬಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವಳು ೧೦೦೦ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ ತನಯಾ ಸಮುದ್ರಪುತ್ರಿಯು ೧೦೦೧ ಕ್ಷಮಾ ಶಾಂತಿಗುಣಸ್ವರೂಪಳು. ||೧೫೪||

೧೦೦೨ ಗಾಯತ್ರೀ ನಾಮಜಪಮಾಡುವವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವಳು ; ೧೦೦೩ ಸಾವಿತ್ರೀ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಕಾರಣಳು ; ೧೦೦೪ ಪಾರ್ವತೀ ಪರ್ವತ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಉಮಾದೇವಿಯು ; ೧೦೦೫ ಸರಸ್ವತೀ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ಸಾಧನವಾದ ವಾಣೀರೂಪಳು ; ೧೦೦೬ ವೇದಗರ್ಭಾ ವೇದಗಳ ಅವಿಭಾವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದವಳು ; ೧೦೦೭ ವರಾರೋಹಾ ಶಿವಸುಖಕರಳು. ೧೦೦೮ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರೀಪರಾಂಬಿಕಾ ಎಲ್ಲ ತಾಯಿಯರಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರಳಾದ ತಾಯಿಯಾಗಿರುವವಳು. ||೧೫೫||

ಎಲೈ ನಾರದನೇ, ಪುಣ್ಯಕರವೂ, ಸಕಲ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕವೂ, ಮಹದೈ ಶ್ಚರ್ಯಪ್ರದವೂ ಆದ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಸಹಸ್ರನಾಮವು, ||೧೫೬||

ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನಾಮಗಳು (ಎಂಟು ನಾಮಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯರಿಂದ ಪಠನಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕು. ||೧೫೭||

ಜಪಂ ಕೃತ್ವಾ ಹೋಮಪೂಜಾಧ್ಯಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಶೇಷತಃ |

ಯಸ್ಮೈಕಸ್ಮೈ ನ ದಾತವ್ಯಂ ಗಾಯತ್ರಾಸ್ತು ವಿಶೇಷತಃ ||೧೫೮||

ಸುಭಕ್ತಾಯ ಸುರಿಷ್ಯಾಯ ವಕ್ತವ್ಯಂ ಭೂಸುರಾಯ ನೈ |

ಭ್ರಷ್ಟೇಭ್ಯಸ್ಸಾಧಕೇಭ್ಯಶ್ಚ ಬಾಂಧವೇಭ್ಯೋ ನ ದರ್ಶಯೇತ್ ||೧೫೯||

ಯದ್ಗೃಹೇ ಲಿಖಿತಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಭಯಂ ತಸ್ಯ ನ ಕಸ್ಯಚಿತ್ |

ಚಂಚಲಾಽಪಿ ಸ್ಥಿರಾ ಭೂತ್ವಾ ಕಮಲಾ ತತ್ರ ತಿಸ್ಥತಿ ||೧೬೦||

ಇದಂ ರಹಸ್ಯಂ ಪರಮಂ ಗುಹ್ಯಾದ್ಗುಹ್ಯತರಂ ಮಹತ್ |

ಪುಣ್ಯಪ್ರದಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ದರಿದ್ರಾಣಾಂ ನಿಧಿಪ್ರದಂ ||೧೬೧||

ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಂ ಮುಮುಕ್ಷುಣಾಂ ಕಾಮಿನಾಂ ಸರ್ವಕಾಮದಂ |

ರೋಗಾದ್ವೈ ಮುಚ್ಯತೇ ರೋಗೀ ಬದ್ಧೋ ಮುಚ್ಯೇತ ಬಂಧನಾತ್ ||೧೬೨||

ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯಮಂತ್ರ ಜಪ, ಹೋಮ, ಪೂಜಾ, ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ
ಅದನ್ನು ಯಾವನಿಗಾದರೂ ಅಪ್ರಯೋಜಕನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬಾರದು. ||೧೫೮||

ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸಚ್ಚಿಷ್ಠನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಈ
ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಬೇಕೇ ಎನಿಸಿ ಭ್ರಷ್ಟನೂ, ನೀಚನೂ ಆಗಿರತಕ್ಕವ
ನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಉಪದೇಶಮಾಡಲೇಬಾರದು. ||೧೫೯||

ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಬರವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪುರ
ಶ್ವರಣೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಂಚಲಕಾದಾಗ್ಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು
ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಳು. ||೧೬೦||

ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯತಮವಾದ ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಜಪದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ
ಪುಣ್ಯವೂ ದರಿದ್ರನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ||೧೬೧||

ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಗಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವೂ, ಕಾಮಿಗೆ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.
ರೋಗಿಯು ರೋಗದಿಂದಲೂ, ಬಂಧಿತನು ಬಂಧನದಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದು
ವನು. ||೧೬೨||

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಸುರಾಪಾನಂ ಸುವರ್ಣಸ್ತೇಯಿನೋನರಾಃ |

ಗುರುತಲ್ಪಗತೋಽನಾ ಪಿ ಪಾತಕಾನ್ಮುಚ್ಯತೇಽಸಕ್ಯತ್ ||೧೬೩||

ಅಸತ್ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾಚ್ಛೇವಾಃ ಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಾದ್ವಿಶೇಷತಃ |

ಪಾಖಂಡಾನ್ಯತ ಮುಖ್ಯೇಭ್ಯಃ ಪಠನಾದೇವ ಮುಚ್ಯತೇ ||೧೬೪||

ಇದಂ ರಹಸ್ಯಮನುಲಂ ಮಯೋಕ್ತಂ ಪದ್ಮಜೋದ್ಭವ |

ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯದಂ ನ್ನಾಣಾಂ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ನ ಸಂಶಯಃ ||೧೬೫||

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ
ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಮನುಷ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಸುರಾಪಾನ, ಸ್ವರ್ಣಸ್ತೇಯ, ಗುರುಶಯ್ಯಾ ಪ್ರವೇಶ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಪಾತಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅ ಮಹಾಪಾತಕಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ||೧೬೩||

ದುರ್ದಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅಭಿಕ್ಷ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಣಮಾಡಿ ದ್ವಾಗ್ಯೂ, ಪಾಪಂಧಿಗಳು, ಅನ್ಯತವಾದಿಗಳು ಇವರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ದುಷ್ಟನಾಗಿ ದ್ವಾಗ್ಯೂ, ಒಂದಾವ್ರತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಜಪಿಸಿದರೆ ಪಾಪ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ||೧೬೪||

ಎಲೈ ನಾರದನೇ, ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅತ್ಯಂತರಹಸ್ಯವೂ, ನಿರ್ಮಲವೂ, ಪಾಪವಿಮೂರವೂ ಅದ ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಜಪತಪಾದ್ಯನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಮಾನವನು ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ||೧೬೫||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ
ಅರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ನಾರದ ಉವಾಚ ॥

ಶ್ರುತಂ ಸಹಸ್ರನಾಮಾಙ್ಕಂ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರಾಃ ಫಲಪ್ರದಂ ।

ಸ್ತೋತ್ರಂ ಮಹೋನ್ನತಿಕರಂ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಕರಂ ಪರಂ ॥೧॥

ಅಥುನಾ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ದೀಕ್ಷಾಲಕ್ಷಣಮುತ್ತಮಂ ।

ವಿನಾ ಯೇನ ನ ಸಿದ್ಧೇತ ದೇವೀಮಂತ್ರೇಽಧಿಕಾರಿತಾ ॥೨॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ವಿಶಾಂಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ತಥೈವ ಚ ।

ಸಾಮಾನ್ಯವಿಧಿನಾ ಸರ್ವಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ವದ ಪ್ರಭೋ ॥೩॥

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು -- ಓ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು, ಮಹತ್ಪದವಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು, ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಕರವೂ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಆದ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರಿಯ ಸಹಸ್ರನಾಮಸ್ತೋತ್ರಜಪಾದಿಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಗಳೂ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ॥೧॥

ಯಾವುದನ್ನು ಹೊಂದದಿದ್ದರೆ, ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದ ಜಪಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳ ಅಧಿಕಾರವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ದೀಕ್ಷಾಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಈಗ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥೨॥

ಓ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ದೇವೀಮಂತ್ರಜಪಾದಿಗಳ ಅಧಿಕಾರವು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ॥೩॥

|| ತ್ರೀನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ||

ಶೃಣು ದೀಕ್ಷಾಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ |

ದೇವಾಗ್ನಿ ಗುರುಪೂಜಾದಾವಧಿಕಾರೋ ಯಯಾ ಭವೇತ್ ||೪||

ದಿವ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಹಿ ಯಾ ದದ್ಯಾತ್ಕುರ್ಯಾತ್ಪಾಪಕ್ಷಯಂ ತು ಯಾ |

ಸೈವ ದೀಕ್ಷೇತಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಾ ನೇದತಂತ್ರವಿಶಾರದೈಃ ||೫||

ಅವಶ್ಯಂ ಸಾ ತು ಕರ್ತವ್ಯಾ ಯತೋ ಬಹುಫಲಾ ಮತಾ |

ಗುರುಶಿಷ್ಯಾವುಭಾವತ್ರಾಪ್ಯತಿಶುದ್ಧಾವಶೇಕ್ಷಿತೌ ||೬||

ಗುರುಸ್ತು ವಿಧಿವತ್ಪ್ರಾತಃಕೃತ್ಯಂ ಸರ್ವಂ ವಿಧಾಯ ಚ |

ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ ಯಥಾವಿಧಿ ವಿಧಾಯ ಚ ||೭||

ಕಮಂಡಲುಕರೋ ಮೌನೀ ಗೃಹಂ ಯಾಯಾತ್ಸರಿತ್ವಟಾತ್ |

ಯಾಗಮಂಡಪಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಶೇತ್ತತ್ರಾಸನೇ ವರೇ ||೮||

ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಿದನು — ಎಲೈ ನಾರದನೇ, ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧಾಸಹಿತರಾದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ದೇವಾಗ್ನಿ ಗುರುಪೂಜಾದಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವು ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ||೪||

ಪಾಪಕ್ಷಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವು ಯಾವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಂಗತರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ “ದೀಕ್ಷಾ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ||೫||

ಬಹುಫಲಪ್ರದವಾದ ಆ ದೀಕ್ಷಾಕ್ರಿಯೆಯು ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಮಾತೃ, ಪಿತೃ, ಆಚಾರಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು. ||೬||

ಗುರುವು ಪ್ರತಿಧಿವಸವೂ ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾದಿಸಮಸ್ತ ಆಹ್ನಿಕಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಮುಗಿಸಿ, ಜಲಪಾತ್ರ ಹಸ್ತನಾಗಿಯೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ದೇವರ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವನಾಗಿಯೂ, ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಮಾತನಾಡದೆಯೂ, ನದಿಯ ತೀರದಿಂದ ಹೊರಟು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಯಾಗಮಂಡಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕು. (ಮಂಡಪ ಶಬ್ದದಿಂದ-ಕುಂಡ

ಅಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ಗಂಧಪುಷ್ಪವಿಮಿಶ್ರಿತಂ ।

ಸಪ್ತನಾರಾಸ್ಮನುಂತ್ರೇಣ ಜಪ್ತಂ ನಾರಿ ಸುಸಾಧಯೇತ್

||೯||

ನಾರಿಣಾ ತೇನ ಮತಿನಾನ್ ಅಸ್ಮ ಮಂತ್ರಂ ಸಮುಚ್ಚರನ್ ।

ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇದ್ಧಾರಮಖಿಲಂ ತತಃ ಪೂಜಾಂ ಸನಾಚರೇತ್

||೧೦||

ಉಘ್ನೋದಮಂಬರಕೇ ದೇವಂ ಗಣನಾಥಂ ತಥಾ ಶ್ರಿಯಂ ।

ಸರಸ್ವತೀಂ ನಾನುಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಯೇದ್ಗಂಧಪುಷ್ಪಕೈಃ

||೧೧||

ದ್ವಾರದಕ್ಷಿಣಶಾಖಾಯಾಂ ಗಂಗಾಂ ವಿಘ್ನೇಶಮರ್ಚಯೇತ್ ।

ದ್ವಾರಸ್ಯ ನಾನುಶಾಖಾಯಾಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ ಚ ಸೂರ್ಯಜಾಂ

||೧೨||

ಮಂಡಪೋಕ್ತವಿಧಿಯಿಂದ ಷೋಡಶಹಸ್ತಪರಿಮಿತನಾದ ಕುಂಡಮಂಟಪವು ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ)

ಪಿಂಗಲಾಮತೇ-(ಕಲಾಕರಪ್ರಮಾಣಸ್ಸ್ಯಾನ್ಮಂಡಪೋ ಮುಖ್ಯ ಏವ ಚ ।)

ಇತಿ. ||೭-೮||

ಅಚಮನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಜಲವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಆ ಜಲವನ್ನು ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಏಳುಸಲ “ ಫಟ್ ” ಎಂಬ ಅಸ್ಮಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಬೇಕು. ||೯||

“ ಫಟ್ ” ಎಂಬ ಅಸ್ಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಮಂಡಪದ್ವಾರವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತ ಜಲದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಅನಂತರ ಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ||೧೦||

ದ್ವಾರದ ಉರ್ಧ್ವಫಲಕದ ಪ್ರಥಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಣನಾಥನನ್ನೂ, ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನೂ, ದ್ವಿತೀಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನೂ, ಗಣೇಶಾಯನಮಃ-ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೧೧||

ದ್ವಾರದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಅದರ ವಾಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನೇಶನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ದ್ವಾರದ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕನನ್ನೂ, ತದ್ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಯಮುನೆಯನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೧೨||

ದೇಹಲ್ಯಾಂ ಪೂಜಯೇದಸ್ಯ ದೇವತಾಮಸ್ಮಮಂತ್ರತಃ ।

ಸರ್ವಂ ದೇವೀಮಯಂ ದೃಶ್ಯಮಿತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಸರ್ವತಃ ॥೧೩॥

ದಿನ್ಯಾನುತ್ಸಾರಯೇದ್ವಿಘ್ನಾನಸ್ಮಮಂತ್ರ ಜಪೇನ ತು ।

ಅಂತರಿಕ್ಷಗರ್ತಾ ವಿಘ್ನಾ ಪಾದಘಾತೈಸ್ತು ಭೂಮಿಗಾರ್ ॥೧೪॥

ವಾಮಶಾಖಾಂಸ್ಪೃಶನ್ಮತ್ಪ್ರಾಪ್ತವಿಶೇದ್ಧಕ್ಷಿಣಾಂಘ್ರಿಕಾ ।

ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಕುಂಭಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯಂ ವಿಧಾಯ ಚ ॥೧೫॥

ತೇನ ಚಾರ್ಘ್ಯಜಲೇನಾಪಿ ನೈರ್ಮತ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ವಾಸ್ತುನಾಥಂ ಪದ್ಮಯೋನಿಂ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಭಿಃ ॥೧೬॥

ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಪಂಚಗವ್ಯಂ ತೇನಚಾರ್ಘ್ಯೋದಕೇನ ಚ ।

ತೋರಣಸ್ತಂಭಪರ್ಯಂತಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇನ್ಮಂಡಪಂ ಗುರುಃ ॥೧೭॥

ದ್ವಾರದ ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿ “ ಫಟ್ ” ಎಂಬ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂವ ಅಸ್ತ್ರದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಮಂಡಪಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ದೇವೀಮಯವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅನಂತರ, ॥೧೩॥

ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ, ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಜಪದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಗಳಾದ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನೂ, ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಾದಾಘಾತದಿಂದ ಭೂಮಿಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥೧೪॥

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಂತಸ್ಥಿತವಿಘ್ನಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದ್ವಾರದ ವಾಮಶಾಖೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಬಲಗಾಲನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಮಂಡಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ (ಎಂದರೆ--ಅಂತಸ್ಥಿತ ವಿಘ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ನಾನು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವೆನು. ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು) ಕುಂಭಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ॥೧೫॥

ಆ ಅರ್ಘ್ಯಜಲದಿಂದಲೇ, ನೈರುತ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುನಾಥನಾದ ಪದ್ಮಯೋನಿಯನ್ನು ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥೧೬॥

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ಅರ್ಘ್ಯೋದಕದಿಂದಲೇ ಪಂಚಗವ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಣಸ್ತಂಭಗಳವರೆಗೂ ಗುರುವು ಪ್ರೋಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥೧೭॥

ಸರ್ವಂ ದೇವೀಮಯಂ ಚೇದಂ ಭಾವಯೇನ್ಮನಸಾ ಕಿಲ ।

ಮೂಲ ಮಂತ್ರಂ ಜಪನ್ಮಕ್ತಾ ಪೋಕ್ಷೇಣಂ ಸ್ಥಾಚ್ಛರಾಣುನಾ ॥೧೮॥

ತರಮಂತ್ರಂ ಸಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ತಾಡಯೇನ್ಮಂಡಪಕ್ಷಮಾಂ ।

ಹುಂ ಮಂತ್ರಂ ತು ಸಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ಕುರ್ಯಾದಭ್ಯಕ್ಷಣಂ ತತಃ ॥೧೯॥

ಧೂಪಯೇದಂತರಂ ಧೂಪೈಃ ವಿಕಿರಾನ್ವಿಕಿರೇತ್ತತಃ ।

ಮಾರ್ಜಯೇತ್ತಾಂಸ್ತು ಮಾರ್ಜನ್ಯಾ ಕುಶನಿರ್ಮಿತಯಾ ಪುನಃ ॥೨೦॥

ಈಶಾನದಿಶಿ ತತ್ಪುಂಜಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇನ್ಮನೇ ।

ಪುಣ್ಯಾಹನಾಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ದೀನಾನಾಥಾಂಶ್ಚ ತೋಷಯೇತ್ ॥೨೧॥

ವಿಶೇನ್ಮದ್ವಾಸನೇ ಪಶ್ಚಾನ್ನಮಸ್ಯುತ್ಯ ಗುರುಂ ನಿಜಂ ।

ಪ್ರಾಜ್ಞುಪೋ ವಿಧಿವದ್ಧ್ಯಾತ್ವಾ ದೇಯಮಂತ್ರಸ್ಯ ದೇವತಾಂ ॥೨೨॥

ಸರ್ವವೂ ದೇವೀಮಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಪಿಸುತ್ತಾ, ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣವನ್ನು ಸರ್ವತ್ರಮಾಡಬೇಕು. ॥೧೮॥

ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಂಡಪಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಕು. “ ಹುಂ ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಶುದ್ಧಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥೧೯॥

ಅನಂತರ ಧೂಪದೀಪಾದಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ ಸರ್ವ ವಿಘ್ನನಾಶಕಗಳಾದ (ಜಲ, ಗಂಧ, ಭಸ್ಮ, ದೂರ್ವಾಂಕುರ, ಅಕ್ಷತಾದಿ ಮಿಶ್ರಿತಗಳಾದ) ವಿಕಿರಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಅಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕುಶನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮಾರ್ಜನಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೨೦॥

ರಾಶಿಮಾಡಿ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾಡಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೀನಾನಾಥಾದಿಗಳನ್ನು (ಭೋಜನ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ) ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. (ಇದು ಗುರುಗಳು ಆಚರಿಸತಕ್ಕ ನಿಯಮವು. ಶಿಷ್ಯನು ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮವು ಯಾವುದೆಂದರೆ,) ॥೨೧॥

ಸ್ನಾನಾಬ್ಧಿಕಾದಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆಸನಾರೂಢನಾಗಿರುವ ಗುರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನು ಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಜ್ಞುಪುನಾಗಿ ಮೃಣ್ಮಯವಾದ

ಭೂತಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನೈವ ವರ್ತುನಾ ।

ಋಷ್ಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಕಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಧೇಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ನೈ ಮುನೇ ॥೨೩॥

ನೈಸೇನ್ಮುನಿಂ ತು ಶಿರಸಿ ಮುಖೇ ಛಂದಸ್ಸಮೀರಿತಂ ।

ದೇವತಾಂ ಹೃದಯಾಂ ಭೋಜೇ ಗುಹ್ಯೇ ಬೀಜಂ ತು ಪಾದಯೋಃ ॥೨೪॥

ಶಕ್ತಿಂ ವಿನೈಸ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತ ತಾಲತ್ರಯರವಾತ್ತತಃ ।

ದಿಗ್ಬಂಧಂ ಕಾರಯೇತ್ಪಶ್ಚಾ ಚ್ಛೋಟಿಕಾಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ನರಃ ॥೨೫॥

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಮೂಲಮಂತ್ರಮನುಸ್ಮರತ್ ।

ಮಾತೃಕಾಂ ವಿನೈಸೇದ್ಧೇಹೇ ತತ್ಪ್ರಕಾರಸ್ತಥೋಚ್ಯತೇ ॥೨೬॥

(ಮೃದುವಾದ ದರ್ಭಮಯವಾದ) ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಗುರುವಿನಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಮಂತ್ರದೇವತೆಯನ್ನು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ, ॥೨೨॥

ಹಿಂದೆ ಏಕಾದಶಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂತಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಗುರುವಿನಿಂದ ಉಪದೇಶಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕ (ದೇಯ) ಮಂತ್ರದ, ಋಷ್ಯಾದಿ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೨೩॥

ಋಷ್ಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಸ್ಥಾನಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ:—

ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಋಷಿಯನ್ನೂ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸನ್ನೂ, ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಯನ್ನೂ, ಗುಹ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೀಜವನ್ನೂ, ॥೨೪॥

ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವಿನೈಸಮಾಡಿ ಅನಂತರ ದಿವ್ಯಂತರಿಕ್ಷ ಭೂಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಚುಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದರಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಅನಂತರ ದಿಗ್ಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥೨೫॥

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಮಾತೃಕಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದೇವತಾ ಆವಾಹನಕ್ರಮವು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಏನೆಂದರೆ, ॥೨೬॥

ಓಂ ಅಂನಮುಇತಿ ಪ್ರೋಚ್ಯ ನ್ಯಸೇಚ್ಛಿರಸಿ ಮಂತ್ರನಿತ್ ।

ಏವಮೇವ ತು ಸರ್ವೇಷು ನ್ಯಸೇತ್ ಸ್ಥಾನೇಷು ವೈ ಮುನೇ ॥೨೭॥

ಮೂಲಮಂತ್ರ ಷಡಂಗಂ ಚ ನ್ಯಸೇದಂಗೇಷು ಸತ್ತಮಃ ।

ಅಂಗುಷ್ಠಾದಿಷ್ಟಂಗುಳೀಷು ಹೃದಯಾದಿಷು ಚ ಕ್ರಮಾತ್ ॥೨೮॥

ನಮಃ ಸ್ವಾಹಾ ವಷಡ್ಕುಕ್ಪೈರ್ಹುಂ ನೌಷಟ್ಫಟ್ಟಿದಾನ್ವಿತೈಃ ।

ಪ್ರಣವಾದಿಯುತ್ಪ್ರಮಂತ್ರೈಷ್ಠಾಧಿರೇವಂ ಷಡಂಗಕಂ ॥೨೯॥

ವರ್ಣನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಪಶ್ಚಾತ್ ಮೂಲಮಂತ್ರಸ್ಯ ಯೋಜಯೇತ್ ।

ಸ್ಥಾನೇಷು ತತ್ತತ್ಕಲ್ಪೋಕ್ತೇಷ್ಟಿತಿ ನ್ಯಾಸವಿಧಿಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥೩೦॥

ಓಂ ಅಂ ನಮಃ, ಓಂ ಅಂ ನಮಃ, ಓಂ ಇಂ ನಮಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಶಿರ ಅದಿ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾತೃಕಾಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ದೇವತಾ ಆವಾಹನೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ॥೨೭॥

ತತ್ತತ್ಕಲ್ಪಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ (ದೇಯ) ಮೂಲ ಮಂತ್ರದ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅಂಗುಷ್ಠಾದಿ ಅಂಗುಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೃದಯಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥೨೮॥

ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ, ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ, ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ, ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ, ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ, ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ಎಂದು ಅಂಗುಳಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ, (ಓಂ ನಮಃ ಸ್ವಾಹಾ) ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್, ಓಂ ಕವಚಾಯಹುಂ, ಓಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯೌಷಟ್, ಓಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್, ಎಂಬದಾಗಿ ಪ್ರಣವಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ॥೨೯॥

ಅನಂತರ ತತ್ತತ್ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪ್ರಕಾರದಿಂದ ವರ್ಣನ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಮೂಲ ಮಂತ್ರದೊಡನೆ ಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನ್ಯಾಸವಿಧಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. (ಅನಂತರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಿಯ ಆಸನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು) ಆಕ್ರಮವು ಪೇಗಿಂದರೆ, ॥೩೦॥

ತತೋ ನಿಜೇ ಶರೀರೇಽಸ್ತಿಂತ್ರಿಂತಯೇದಾಸನಂ ಶುಭಂ ।
 ದಕ್ಷಾಂಸೇ ಚ ನ್ಯಸೇದ್ಧರ್ಮಂ ವಾಮಾಂಸೇ ಜ್ಞಾನಮೇವ ಚ ॥೩೧॥
 ವಾಮೋರೌ ಚಾಪಿ ವೈರಾಗ್ಯಂ ಧಕ್ಷೋರಾವಥ ವಿಸ್ಯಸೇತ್ ।
 ಐಶ್ವರ್ಯಂ ಮುಖದೇಶೇ ತು ಮುನೇ ಧ್ಯಾಯೇದಧರ್ಮಕಂ ॥೩೨॥
 ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ ನಾಭಿದೇಶೇ ದಕ್ಷಪಾರ್ಶ್ವೇ ತಥಾ ಪುನಃ ।
 ನಜಾದೀಂಶ್ಚಾಪಿ ಜ್ಞಾನಾದೀಃ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾನೇವ ವಿಸ್ಯಸೇತ್ ॥೩೩॥
 ಪಾದಾ ಧರ್ಮಾದಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಪೀಠಸ್ಯ ಮುನಿಸತ್ತಮ ।
 ಅಧರ್ಮಾದ್ಯಸ್ತು ಗಾತ್ರಾಣಿ ಸ್ಮೃತಾನಿ ಮುನಿಪುಂಗವೈಃ ॥೩೪॥
 ಮಧ್ಯೇನಂತಂ ಹೃದಿಸ್ಥಾನೇ ನ್ಯಸೇನ್ಮದ್ವಾಸನೇ ಸ್ಥಲೇ ।
 ಪ್ರಪಂಚಪದ್ಮಂ ವಿಮಲಂ ತಸ್ಮಿನ್ನೂರ್ಯೇಂದು ಪಾವಕಾನ್ ॥೩೫॥

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಆಸನವನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣಾಂಸದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಸನವನ್ನೂ, ವಾಮಾಂಸದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾಸನವನ್ನೂ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥೩೧॥

ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾಭಿದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ, ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, ನಯ್ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಶಬ್ದಗಳು, ಎಂದರೆ, ಅಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ, ಅಜ್ಞಾನಾಯ ನಮಃ ಅವೈರಾಗ್ಯಾಯ ನಮಃ, ಅನೈಶ್ವರ್ಯಾಯ ನಮಃ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥೩೩॥

(ಆಸನವು ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಅನಂತರ ಪರ್ಯಂಕ ಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.) ಪರ್ಯಂಕಪಾದಗಳು (ಮುರಗಳು), ಧರ್ಮಾದಿಗಳು, ಅಧರ್ಮಾದಿಗಳು ಪರ್ಯಂಕ ಗಾತ್ರಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ॥೩೪॥

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಹೃದಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅನಂತನನ್ನು ಮೃದುತೂಲಿಕಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೂ, ಆ ಅನಂತನಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಪ್ರಪಂಚಪದ್ಮವಿರುವಂತೆಯೂ, ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಮೇಲಿಮೇಲಿನ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೂ, ಭಾವಿಸಬೇಕು. ॥೩೫॥

ನ್ಯಸೇತ್ಕಲಾಯುತಾನ್ಮಂತ್ರೀ ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ತಾ ವದಾನ್ಯುಹಂ ।

ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದ್ವಾದಶಕಲಾಸ್ತಾ ಇಂದೋಷ್ಣೋಡಶ ಸ್ತುತಾಃ ॥೩೬॥

ದಶ ವಹ್ನೇಃ ಕಲಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ತಾಭಿರ್ಯುಕ್ತಾಂಸ್ತುತಾಃ ಸ್ಮರೇತ್ ।

ಸತ್ತಂ ರಜಸ್ತಮಶ್ಚೈವ ನ್ಯಸೇತ್ತೇಷಾನ್ಮುಢೋಪರಿ ॥೩೭॥

ಆತ್ಮಾನಮಂತರಾತ್ಮಾನಂ ಪರಮಾತ್ಮಾನಮೇವ ಚ ।

ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾನಂ ನ್ಯಸೇದ್ವಿದ್ವಾನಿತ್ಯಂ ಪೀಠಸ್ಯ ಕಲ್ಪನಾ ॥೩೮॥

ಅಮುಕಾಸನಾಯ ನಮ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸಾಧಕಃ ।

ಆಸನಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತು ತಸ್ಮಿನ್ ಧ್ಯಾಯೇತ್ಪರಾಂಬಿಕಾಂ ॥೩೯॥

ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಮಂತ್ರೀ ದೇಯಮಂತ್ರಸ್ಯ ದೇವತಾಂ ।

ಮಾನಸೈರುಪಚಾರೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ತಾಂ ಯಥಾವಿಧಿ ॥೪೦॥

ಅವುಗಳನ್ನು ಕಲಾಯುತಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಆ ಕಲೆಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ, ಸೂರ್ಯನ ಯಾವ ದ್ವಾದಶಕಲೆಗಳಿವೆಯೋ ಅವೇ ಚಂದ್ರನ ಪೋಷಕಲೆಗಳೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವೇ, ॥೩೬॥

ಅಗ್ನಿಗೆ ದಶಕಲೆಗಳೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. “ ಆಂ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾಯ ದ್ವಾದಶಕಲಾತ್ಮನೇ ನಮಃ, ಉಂ ಸೋಮಮಂಡಲಾಯ ಪೋಷಕಲಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ಮಂ ವಹ್ಮಮಂಡಲಾಯ ದಶಕಲಾತ್ಮನೇ ನಮಃ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.” ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ “ ಸಂ ಸತ್ತಾಯ ನಮಃ, ರಂ ರಜಸೇ ನಮಃ, ತಂ ತಮಸೇ ನಮಃ ” ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥೩೭॥

ದೇವೀಸ್ಥಾನದಿಂದ ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಆತ್ಮಾ, ಅಂತರಾತ್ಮಾ, ಪರಮಾತ್ಮಾ, ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾ ಎಂಬುದಾಗಿ ಈ ನಾಲ್ಕನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳು. (ಜ್ಞಾನಿಯು)ವನು, ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಪೀಠಕಲ್ಪನಾಕ್ರಮವು. ॥೩೮॥

ಈ ಆಸನಕ್ಕೆ ಎಂದರೆ ಈ ಆಸನಾಧಿಸ್ಥಿತ ದೇವತೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಎಂದು ಸಾಧಕನು ಆಸನವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಅನಂತರ ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು (ದುರ್ಗಾಸನಾಯ ನಮಃ, ಗಾಯತ್ರಾಸನಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ॥೩೯॥

ಮಂತ್ರವೇತ್ತನು ಉಪದೇಶ (ದೇಯ) ಮಂತ್ರದ ದೇವತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪೋಕ್ತ

ಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶಯೇದ್ವಿದ್ವಾರ್ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಾನೋದಕಾರಿತಾಃ ।
ಯಾಭಿರ್ವಿರಚಿತಾಭಿಸ್ತು ನೋದೋ ದೇವ್ಯಾಸ್ತು ಜಾಯತೇ ॥೪೧॥

॥ ನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ॥

ತತಃ ಸ್ವನಾಮಭಾಗಾಗ್ರೇ ಷಟ್ಕೋಣೋಪರಿವರ್ತುಲಂ ।
ಚತುರಶ್ರಯುತಂ ಸಮ್ಯಜ್ಜ್ಯೋ ಮಂಡಲಮಾಲಿಖೇತ್ ॥೪೨॥

ಮಧ್ಯೇತ್ರಿಕೋಣಂ ಸಂಲಿಖ್ಯ ಶಂಖಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ ।
ಷಡಂಗಾನಿ ಚ ಷಟ್ಕೋಣೇಷ್ವರ್ಚಯೇತ್ಕುಸುಮಾದಿಭಿಃ ॥೪೩॥

ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಷು ತು ಕೋಣೇಷು ಷಡಂಗಾರ್ಚನಮಾಚರೇತ್ ।
ಆಧಾರಪಾತ್ರಮಾದಾಯ ಶಂಖಸ್ಯ ಮುನಿಸತ್ತಮ ॥೪೪॥

ವಿಧಿಯಿಂದಲೂ, ಮಾನಸೋಪಚಾರಗಳಿಂದಲೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾದಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.
॥೪೦॥

ಯಾವವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೇವಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೋ
ಅಂತಹ ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಾದ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ॥೪೧॥

ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಿದನು. — ತನ್ನ ವಾಮಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲು ಷಟ್ಕೋಣ
ವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ವರ್ತುಲಾಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅನಂತರ ಅದರ ಮೇಲೆ
ಚತುರಶ್ರಮಂಡಲವನ್ನೂ ಗಂಧದಿಂದ ರಚಿಸಬೇಕು. ॥೪೨॥

ಆ ಷಟ್ಕೋಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕೋಣವನ್ನು ಅಧೋಮುಖವಾಗಿ ರಚಿಸಿ,
ಶಂಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ದೇಯಮಂತ್ರದ ಷಡಂಗಗಳನ್ನು ಷಟ್ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ
ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು. (ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಷಡಂಗಗಳನ್ನು
ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದರೆ) ॥೪೩॥

(ಪೂಜ್ಯಪೂಜಕರ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಾಚೀದಿಕೈಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತದನು
ಸಾರವಾಗಿ ಅಗ್ನ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.) ಅಗ್ನ್ಯಾದಿ ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ
ಷಡಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಎಲೈ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಶಂಖ
ರೂಪವಾದ ಆಧಾರಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ॥೪೪॥

ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತತ್ರ ಮಂಡಲೇ ।
ಮಂ ವಹ್ನಿ ಮಂಡಲಾಯೋಕ್ತ್ವಾ ತತೋ ದಶಕಲಾತ್ಮನೇ ॥೪೫॥

ಅಮುಕದೇವ್ಯಾ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರಸ್ಥಾನಾಯ ನಮ ಇತ್ಯಪಿ ।
ಮಂತ್ರೋಽಯಮುಕ್ತಃ ಶಂಖಸ್ಯಾಪ್ಯಾಧಾರಸ್ಥಾಪನೇ ಬುಧೈಃ ॥೪೬॥

ಆಧಾರೇ ಪೂರ್ವಮಾರಭ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕ್ರಮೇಣ ತು ।
ದಶವಹ್ನಿಕಲಾಃ ಪೂಜ್ಯಾ ವಹ್ನಿ ಮಂಡಲಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥೪೭॥

ತತೋ ವೈ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ತಂ ಶಂಖಮುತ್ತಮಂ ।
ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತತ್ರ ಚಾಧಾರೇ ಮೂಲಮಂತ್ರಮನುಸ್ಮರನ್ ॥೪೮॥

ಅಂ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾಯೋಕ್ತ್ವಾ ದ್ವಾದಶಾಂತೇ ಕಲಾತ್ಮನೇ ।
ಅಮುಕದೇವ್ಯರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರಾಯ ನಮ ಇತ್ಯುಚ್ಚರೇತ್ತತಃ ॥೪೯॥

ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ಆ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. “ ಮಂ ವಹ್ನಿ ಮಂಡಲಾಯ ದಶಕಲಾತ್ಮನೇ ದುರ್ಗಾದೇವ್ಯರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರಸ್ಥಾನಾಯ ನಮಃ ” ಎಂದು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥೪೫॥

“ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದೇವ್ಯಾಃ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರಸ್ಥಾನಾಯ ನಮಃ ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರವು ಶಂಖಾಧಾರಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ॥೪೬॥

ಪೂರ್ವದಿಕ್ಯು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ತ್ರಿಪಾದಿಕಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ವಹ್ನಿ ಮಂಡಲಸಂಯುತವಾದ ದಶವಹ್ನಿಕಲೆಗಳು ಪೂಜನೀಯಗಳು. ॥೪೭॥

ದೇಯವಾದ (ಮೂಲ) ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಂಖವನ್ನು, ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೪೮॥

ಅಂ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾಯ ದ್ವಾದಶಕಲಾತ್ಮನೇ, ದುರ್ಗಾದೇವ್ಯರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರಾಯ ನಮಃ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥೪೯॥

ಶಂ ಶಂಖಾಯ ಪದಂ ಪ್ರೋಚ್ಯ ನಮ ಇತ್ಯೇತದುಚ್ಚರೇತ್ |
 ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ತೇನ ತಂ ಶಂಖಂ ತಸ್ಮಿನ್ ದ್ವಾದಶ ಪೂಜಯೇತ್ ||೫೦||
 ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದ್ವಾದಶಕಲಾಸ್ತು ಪಿನ್ಯಾದ್ಯಾ ಯಥಾಕ್ರಮಂ |
 ವಿಲೋಮಮಾತ್ಮಕಾಂ ಪ್ರೋಚ್ಯ ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ವಿಲೋಮಕಂ ||೫೧||
 ಜಲೈರಾಪೂರಯೇಚ್ಛಂಖಂ ತತ್ರಚೇಂದೋಃ ಕಲಾಂ ನ್ಯಸೇತ್ |
 ಉಂ ಸೋಮಮಂಡಲಾಯೋಕ್ತ್ವಾಂ ತೇ ಷೋಡಶಕಲಾತ್ಮನೇ ||೫೨||
 ಅಮುಕಾರ್ಘ್ಯಾನ್ಯುತಾಯೇತಿ ಹೃನ್ಮಂತ್ರಾಂತೋ ಮನುಃ ಸ್ಮೃತಃ |
 ಪೂಜಯೇನ್ಮನುನಾ ತೇನ ಜಲಂ ತು ಸೃಣಿ ಮುದ್ರಯಾ ||೫೩||
 ತೀರ್ಥಾನ್ಯಾವಾಹ್ಯ ತತ್ರೈವಾಪ್ಯಷ್ಟಕೃತ್ನೋ ಜಪೇನ್ಮನುಂ |
 ಷಡಂಗಾನಿ ಜಲೇ ನ್ಯಸ್ಯ ಹೃದಾಂಸೇ ಪೂಜಯೇದಪಃ ||೫೪||

ಶಂ ಶಂಖಾಯ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಚೈರಿಸಿ, ಅನಂತರ ಶಂಖಾಯ ನಮಃ ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಜಲದಿಂದ ಶಂಖವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಾತ್ಮನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ||೫೦||

ತಪಿನೀ, ತಾಪಿನೀ, ಧೂಮ್ರಾದಿ ಸೂರ್ಯನ ದ್ವಾದಶಕಲೆಗಳನ್ನು ಯಥಾ ಕ್ರಮವಾಗಿಯೂ, ಮಾತೃಕಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಲೋಮಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಹೇಳಿ, ಮೂಲ ಮಂತ್ರವನ್ನು ವಿಲೋಮಕ್ರಮದಿಂದ ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡಿದ ಅನಂತರ, ||೫೧||

ಶಂಖವನ್ನು ಜಲದಿಂದ ತುಂಬಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಂದು ಕಲೆಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಸಮಾಡ ಬೇಕು. “ಉಂ ಸೋಮಮಂಡಲಾಯ ನಮಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಷೋಡಶಕಲಾತ್ಮನಿಗೆ, ||೫೨||

ಹೃನ್ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಮೃತಸ್ವರೂಪನಾದವನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಜಲವನ್ನು ಅಂಕುಶಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೫೩||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ್ಥವನ್ನೂ ಆವಾಹನಮಾಡಿ, ಮನುವನ್ನು ಎಂಟು ಸಲ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು, ಮತ್ತು ಷಡಂಗಗಳನ್ನು ಜಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೃನ್ಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಲವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೫೪||

ಅಷ್ಟಕೃತ್ನೋ ಜಪೇನ್ಮೂಲಂ ಭಾದಯೇನ್ಮತ್ಸ್ಯಮುದ್ರಯಾ ।

ತತೋ ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ಭಾಗೇ ಶಂಖಸ್ಯ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೇಂ ನೃಸೇತ್ ॥೫೫॥

ಶಂಖಾಂಬು ಕಿಂಚಿನ್ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ತೇನ ಸರ್ವತಃ ।

ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಂ ನಿಜಾತ್ಮಾನಂ ವಿಶುದ್ಧಂ ಭಾವಯೇತ್ತತಃ ॥೫೬॥

॥ ನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ॥

ತತಃ ಸ್ವಪುರತೋ ವೇದ್ಯಾಂ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲಂ ।

ಸಂಲಿಖ್ಯ ಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯಂ ಪೂರಯೇಚ್ಛಾಲಿ ತಂಡುಲೈಃ ॥೫೭॥

ಆಸ್ತ್ರೀರ್ಯದರ್ಭಾಂಸ್ತತ್ತ್ರಿವ ನೃಸೇತ್ಕೂರ್ಚಂ ಸಲಕ್ಷಣಂ ।

ಆಧಾರಶಕ್ತಿಮಾರಭ್ಯ ಪೀಠಮನ್ದಂತಮರ್ಚಯೇತ್ ॥೫೮॥

ಮೂಲ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಎಂಟು ಸಲ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ಜಲದ ಮೇಲೆ ಮತ್ಸ್ಯಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಅನಂತರ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶಂಖದ (ಸಾಮಾನ್ಯಾಘ್ರಸ್ಥಾನೀಯವನ್ನು) ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ॥೫೫॥

ಶಂಖೋದಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ತನ್ನನ್ನೂ, ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಶುದ್ಧವಾದವುಗಳನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ॥೫೬॥

ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಿದನು.—ಅನಂತರ ತನ್ನ ಎದುರಿಗಿರುವ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ಭತ್ತದಿಂದಲೂ, ಅನಂತರ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದಲೂ ತುಂಬಬೇಕು. ॥೫೭॥

ಅಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದಿರುವ ಕೂರ್ಚವನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಆಧಾರಶಕ್ತಿಯೇ ನಮಃ, ಮೂಲಪ್ರಕೃತ್ಯೈ ನಮಃ, ಶೇಷಾಯ ನಮಃ, ಕ್ಷಮಾಯೈ ನಮಃ, ಸುಧಾಸಿಂಧವೇ ನಮಃ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ, ದುರ್ಗಾದೇವೀಯೋಗಪೀಠಾಯ ನಮಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

॥೫೮॥

ನಿರ್ವಣಂ ಕುಂಭಮಾದಾಯಾಸ್ಕಸ್ತ್ರಾಧ್ವಿಃ ಕ್ಷ್ಣಾಲಿತಾಂತರಂ ।

ತಂತುನಾ ನೇಷ್ಠಯೇತ್ತಂತುತ್ರಿಗುಣೇನಾರುಣೇನ ಚ ||೫೯||

ನವರತ್ನೋದರಂ ಕೂರ್ಚಯುತಂ ಗಂಧಾದಿ ಪೂಜಿತಂ ।

ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತತ್ರ ಪೀಠೇ ತು ತಾರಮಂತ್ರೇಣ ದೇಶಿಕಃ || ೬೦ ||

ಐಕ್ಯಂ ಕುಂಭಸ್ಯ ಪೀಠಸ್ಯ ಭಾವಯೇತ್ಪೂರಯೇತ್ತತಃ ।

ಮಾತೃಕಾಂ ಪ್ರತಿಲೋಮೇನ ಜಪಂಸ್ತೀರ್ಥೋದಕೈರ್ಮುನೇ ||೬೧||

ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಚ ಸಂಜಸ್ಯ ಪೂಜಯೇದ್ದೇವತಾ ಧಿಯಾ ।

ಅಶ್ವತ್ಥಪನಸಾಮ್ರಾಣಾಂ ಕೋಮಲೈರ್ನವಪಲ್ಲವೈಃ ||೬೨||

ಭಾದಯೇತ್ಕುಂಭವದನಂ ಚಷಕಂ ನಫಲಾಕ್ಷತಂ ।

ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇತ ಮತಿರ್ಮಾ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನ ನೇಷ್ಠಯೇತ್ ||೬೩||

ರಂಧ್ರವಿಲ್ಲದ ಕುಂಭವನ್ನು ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ತೊಳೆದು, ಮೂರು ಎಳೆಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಸತ್ತರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ದಾರದಿಂದ ಸುತ್ತಬೇಕು. ||೫೯||

ನವರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಕೂರ್ಚದಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿ ಗಂಧಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟ ಕುಂಭವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನು ಪ್ರಣವೋಚ್ಚಾರಣದಿಂದ ಆ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ||೬೦||

ಅಲ್ಲಿ ಪೀಠಕ್ಕೂ, ಕುಂಭಕ್ಕೂ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಭಾವಿಸಿ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ “ಕ್ಷಕಾರ” ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ಅಕಾರ” ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಮಾತೃಕಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ತೀರ್ಥೋದಕದಿಂದ ಕುಂಭವನ್ನು ಪೂರಣಮಾಡ (ತುಂಬ) ಬೇಕು. ||೬೧||

ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ, ದೇವತಾಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥ, ಹಲಸು, ಮಾವು ಇವುಗಳ ಹೊಸ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಕುಂಭಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು. ||೬೨||

ಫಲಾಕ್ಷತಾದಿಗಳಿಂದ ಕುಂಭದ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಕೆಂಪುವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮದಿಂದ ಸುತ್ತಿ (ಹೊದಿಸಿ) ಇಡಬೇಕು. ||೬೩||

ಪ್ರಾಣಸ್ಥಾಪನಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಾಪನಮಾಚರೇತ್ |

ಅವಾಹನಾದಿಮುದ್ರಾಭಿಃ ನೋದಯೇದ್ಧೇವತಾಂ ಪರಾಂ ||೬೪||

ಧ್ಯಾಯೇತ್ತಾಂ ಪರಮೇಶಾನೀಂ ಕಲ್ಪೋಕ್ತೇನ ಪ್ರಕಾರತಃ |

ಸ್ವಾಗತಂ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನಂ ದೇವ್ಯಾ ಅಗ್ರೇ ಸಮುಚ್ಚರೇತ್ ||೬೫||

ಪಾದ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ತತೋಽಪ್ಯರ್ಘ್ಯಂ ತತಶ್ಚಾಮನೀಯಕಂ |

ಮಧುಪರ್ಕಂ ಚ ಸಾಭ್ಯಂಗಂ ದೇವ್ಯೈಸ್ಸಾನಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ||೬೬||

ನಾಸಸೀ ಚ ತತೋ ದದ್ಯಾದ್ರಕ್ತೇ ಕ್ಷಾಮೇ ಸುನಿರ್ಮಲೇ |

ನಾನಾ ಮಣಿಗಣಾಕೀರ್ಣಾನಾಕಲ್ಪಾನ್ಮಲ್ಲಯೇತ್ತತಃ ||೬೭||

ಮನುನಾ ಪುಟಿತೈರ್ವರ್ಣೈರ್ನಾರ್ತಕಾಯಾ ವಿಧಾನತಃ |

ದೇವ್ಯಾ ಅಂಗೇಷು ವಿದ್ಯಸ್ಯ ಚಂದನಾದ್ಯೈಸ್ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ||೬೮||

ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರಾಣದ ದೇವತೆಯನ್ನು ಅವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸ್ತೂಜಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ||೬೪||

ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಿಧಾನದಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ (ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ), ಅನಂತರ ಸ್ವಾಗತ, ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ದೇವಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಪಠಿಸಬೇಕು. ||೬೫||

ಪಾದ್ಯ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಆಚಮನೀಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅನಂತರ, ಮಧುಪರ್ಕವನ್ನೂ, ಅಭ್ಯಂಗನನ್ನೂ ನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದಂತೆ ದೇವಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಬೇಕು. ||೬೬||

ರಕ್ತ ಮತ್ತು ಶುಕ್ಲವರ್ಣದ ಎರಡು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿಸಿ, ಅನಂತರ ಕಲ್ಪಾಂತದವರೆಗೂ ನಾಶಹೊಂದದ ನಾನಾ ಒಡವೆಗಳನ್ನೂ ತೊಡಿಸಬೇಕು. ||೬೭||

ಹ್ರೀಂ, ಮಂ, ಹ್ರೀಂ, ಮಾಂ ಹ್ರೀಂ, ಇಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ, ದೇಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಪುಟಿತಗಳಾದ ಮಾತೃಕಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ, ದೇವತೆಯ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತೃಕಾಕ್ಷರನ್ಯಾಸಸ್ಥಾನಗಳಾದ ತಿರಃಪ್ರಭೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೬೮||

ಗಂಧಃ ಕಾಲಾಗರುಭವಃ ಕರ್ಪೂರೇಣ ಸಮನ್ವಿತಃ ।

ಕಾಶ್ಮೀರಂ ಚಂದನಂ ಚಾಪಿ ಕಸ್ತೂರೀ ಸಹಿತಂ ಮುನೇ ॥೭೯॥

ಕುಂದಪುಷ್ಪಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಪರದೇವೈಃ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।

ಧೂಪೋಽಗರು ಪುರುವ್ರಾತೋಶೀರಚಂದನಶರ್ಕರಾಃ ॥೮೦॥

ಮಧುಮಿಶ್ರಾಃ ಸ್ತೃತಾ ದೇವ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯಾ ಧೂಪಾತ್ಮನಾ ಸಹ ।

ದೀಪಾನನೇರ್ಕಾ ದತ್ವಾಥ ನೈವೇದ್ಯಂ ದರ್ಶಯೇತ್ಸುಧೀಃ ॥೮೧॥

ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯಂ ಜಲಂ ದದ್ಯಾತ್ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಣೀಸ್ಥಂ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ ।

ತತಃ ಕುರ್ಯಾದಂಗ ಪೂಜಾಂ ಕಲೋಕ್ತಾನರಣಾನಿ ಚ ॥೮೨॥

ಸಾಂಗಾಂ ದೇವೀಮುಠಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ವೈಶ್ವದೇವಂ ತತಶ್ಚ ರೇತ್ ।

ದಕ್ಷಿಣೇ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ರಾಧಾಯ ಹುತಾಶನಂ ॥೮೩॥

ಕಾಲಾಗರುಸಮುದ್ಭೂತವಾದ, ಕರ್ಪೂರದಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ, ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶ
ಜಾತವಾದ ಕಸ್ತೂರೀಸಹಿತವಾದ ಗಂಧವನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ॥೭೯॥

ಕುಂದ (ಮಲ್ಲಿಗೆ) ಪುಷ್ಪವೇ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾವಿಧ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ದೇವಿಗೆ
ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡಬೇಕು. ಅಗರು, ಗುಗ್ಗುಲ, ಉಶೀರ, ಚಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಚೂರ್ಣ
ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಶರ್ಕರಾ ಮಧುಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಗುಳಿಗೆಗಳಾಗಿ
ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಧೂಪವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. (ಇದೇ ದೇವಿಗೆ
ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಧೂಪವು) ಅನಂತರ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ದೀಪಗಳನ್ನು
ಆರತಿ (ಮಾಡಿ) ಎತ್ತಿ, ನೈವೇದ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೮೦-೮೧॥

ಧೂಪದೀಪಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಘ್ಯ
ಜಲವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯವಾತ್ರಸ್ಥ ಜಲದಿಂದ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ
ದೇವತೆಗೆ ಷಡಂಗಪೂಜೆಯನ್ನೂ, ಕಲೋಕ್ತ ಅವರಣಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡ
ಬೇಕು. ॥೮೨॥

ಕುರಿತಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಅನಂತರ ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಂಡಿಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥೮೩॥

ಮೂರ್ತಿಸ್ಥಾಂ ದೇವತಾಂ ತತ್ರಾನ್ವಾಹ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಚ ಕ್ರಮಾತ್ |
ತಾರವ್ಯಾಹೃತಿಭಿರ್ಹುತ್ವಾ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ನೈ ತತಃ ||೭೪||

ಪಂಚವಿಂಶತಿನಾರಂ ತು ಸಾಯಸೇನ ಸಸರ್ಪಿಷಾ |
ಹುನೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪುನಶ್ಚ ಜುಹುಯಾನ್ಮನೇ ||೭೫||

ಗಂಧಾದ್ವೈರರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಚ ದೇವೀಂ ಪೀಠೇ ತು ಯೋಜಯೇತ್ |
ವಹ್ನಿಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಹವಿಷಾ ಪರಿತೋ ವಿಕಿರೇದ್ಬಲಿಂ ||೭೬||

ದೇವತಾಯಾಃ ಸಾರ್ಷದೇಭ್ಯೋ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿ ಸಂಯುತಾಃ |
ಪಂಚೋಪಚಾರಾನ್ ದತ್ವಾಥ ತಾಂಬೂಲಂ ಭತ್ರಚಾಮರೇ ||೭೭||

ದದ್ಯಾದ್ವೇಂತ್ಯೈ ತತೋ ಮಂತ್ರಂ ಸಹಸ್ರಾವೃತ್ತಿತೋ ಜಪೇತ್ |
ಜಪಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಚೈಶಾನ್ಯಾಂ ವಿಕಿರೇ ದ್ವಿತಿ ಸಂಸ್ಥಿತೇ ||೭೮||

ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಅವಾಹಿತವಾದ ದೇವತೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಓಂಸ್ವಾಹಾ ಭೂಃಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಮೊದಲು ಹೋಮಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಲ ದೇವಯ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ತಾರವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಿಂದ (ಓಂಸ್ವಾಹಾ, ಭೂಃಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬ ರೀತಿಯಿಂದ) ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ||೭೪||

ಕ್ಷೀರಮಿಶ್ರವಾದ ಪಾಯಸದಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಲ ಹೋಮಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ||೭೫||

ಗಂಧಾದಿಗಳಿಂದ ದೇವಿಯನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, ಅನಂತರ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಹ್ನಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆಮಾಡಿ, ಅವಶಿಷ್ಟಪಾಯಸದಿಂದ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ||೭೬||

ದೇವಿಯ ಅನುಚರರಾದ ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಸಾಡಿ, ಭತ್ರಚಾಮರಾದಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ||೭೭||

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಹಸ್ರ ಅನ್ವೃತ್ತಿ ಜಪಮಾಡಬೇಕು. ಜಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಅನಂತರ ಮೊದಲು ವಿಕಿರವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದ ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ, ||೭೮||

ಕರ್ಕರೀಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತಸ್ಯಾಂ ದುರ್ಗಾಮಾನಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ |
ರಕ್ಷರಕ್ಷೇತಿ ಚೋಚ್ಚಾರ್ಯ ನಾಲಮುಕ್ತೇನ ವಾರಿಣಾ ||೭೯||

ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಂ ಜಪನ್ ದೇಶಂ ಸೇಚಯೇತ್ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ |
ಕರ್ಕರೀಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ಸ್ಥಾನೇ ಪೂಜಯೇಚ್ಚಾಸ್ತ್ರದೇವತಾಂ ||೮೦||
ಪಶ್ಚಾದ್ಗುರುಸ್ತು ಶಿಷ್ಯೇಣ ಸಹಭುಂಜೀತ ವಾಗ್ಧತಃ |
ತಸ್ಯಾಂ ರಾತ್ರೆ ತು ತದ್ವೇದ್ಯಾಂ ನಿದ್ರಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರಯತ್ನತಃ ||೮೧||

|| ನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ||

ತತಃ ಕುಂಡಸ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಂ ಸ್ಥಂಧಿಲಸ್ಯ ಚ ವಾ ಮುನೇ |
ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಮಾಸೇನ ಯಥಾವಿಧಿ ವಿಧಾನತಃ ||೮೨||
ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಸಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ವೀಕ್ಷಯೇದಸ್ತ್ರಮಂತ್ರತಃ |
ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ತಾಡನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ತೇನೈವ ಕವಚೇನ ತು ||೮೩||

ಕುಂಭವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಆವಾಹನಮಾಡಿ
ರಕ್ಷಿಸು, ರಕ್ಷಿಸು, ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ||೭೯||

ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಜಲಸೇಚನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು
ಮಾಡಿ, ಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.
||೮೦||

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭೋಜನಮಾಡ
ಬೇಕು, ಮತ್ತು ಆ ಮಂಡಪದಲ್ಲಿಯೇ ನಿದ್ರೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಬೇಕು. (ಇದೇ
ಅಧಿವಾಸನ ಪ್ರಕಾರವು) ಅಥವಾ ಸದ್ಯೋಧಿವಾಸನವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೧||

ಸರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಿದನು - (ಅಧಿವಾಸಾನಂತರ ಅಗ್ನಿಮುಖಪ್ರಕಾರವನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.) ಅನಂತರ ನವ (ಕುಂಡದ) ಕುಂಭದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು, ಅಥವಾ
ಸ್ಥಂಧಿಲ (ಅಗ್ನಿಮುಖ) ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ||೮೨||

ಮೂಲ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಕುಂಡವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅದೇ
ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ

ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣಂ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ತಿಸ್ರಸ್ತಿಸ್ರಸ್ತತಃ ಪರಂ ।

ಪ್ರಾಗಗ್ರಾ ಉದಗಗ್ರಾಶ್ಚ ಲಿಖೇಲ್ಲೇಖಾಸ್ಸಮಂತತಃ

||೮೪||

ಪ್ರಣವೇನ ಸಮಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ಪೀತಂ ದೇವ್ಯಾಸ್ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ।

ಆಧಾರಶಕ್ತಿನಾರಭ್ಯ ಪೀತಮಂತ್ರಾವಸಾನಕಂ

||೮೫||

ತಸ್ಮಿನ್ನೀತೇ ಸಮಾನಾಹ್ಯ ಶಿನೌ ಪರಮಕಾರಣೌ ।

ಗಂಧಾದ್ಯೈರುಪಚಾರೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ತ್ವಾ ಸಮಾಹಿತಃ

||೮೬||

ದೇವೀಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ಯತುಸ್ನಾತಾಂ ಸಂಸಕ್ತಾಂ ಶಂಕರೇಣ ತು ।

ಕಾಮಾತುರಾಂ ತಯೋಃಕ್ರೀಡಾಂ ಕಿಂಚಿತ್ಕಾಲಂ ವಿಭಾವಯೇತ್ ||೮೭||

ಅಥ ವಹ್ನಿಂ ಸಮಾದಾಯ ಸಾಪ್ರೇಣ ಪುರತೋ ನ್ಯಸೇತ್ ।

ಕ್ರವ್ಯಾದಾಂಶಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೈರ್ವೀಕ್ಷಣಾದಿಭಿಃ

||೮೮||

“ ಹುಂ ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಮಿಧಾದಿಗಳಿಂದ ತಾಡನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

||೮೯||

ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪ್ರಾಗಗ್ರಗಳಾದ ಅಥವಾ ಉದಗಗ್ರಗಳಾದ ಮೂರು ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಸಮಿಧಾದಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಬೇಕು.

||೯೦||

ಆಧಾರಶಕ್ತಿಯೇ ನಮಃ ಎಂಬುದರ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಈ ದೇವಿಯ ಯೋಗಪೀತಾಯ ನಮಃ ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಪ್ರಣವಸಹಿತವಾಗಿ ಪೀತವನ್ನು ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೯೧||

ಆ ಪೀತದಲ್ಲಿ ಪರಮಕಾರಣಕರ್ತರಾದ ಸಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರನ್ನು ಅವಾಹನಮಾಡಿ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತದಿಂದ ಗಂಧಾದಿ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

||೯೨||

ಯತುಸ್ನಾತಳಾಗಿಯೂ, ಈಶ್ವರನೊಡನೆ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿಯೂ, ಕಾಮಾತುರಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ದೇವಿಯನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಆ ಸಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರ ರತಿ (ಕ್ರೀಡೆ) ಯನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ||೯೩||

ಅನಂತರ ಸಾತ್ರೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಎದುರಿಗೆ

ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ವಹ್ನಿಂ ರಂಬೀಜಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ತದನಂತರಂ ।

ಚೈತನ್ಯಂ ಯೋಜಯೇತ್ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಣವೇನಾಭಿ ಮಂತ್ರಯೇತ್ ||೮೯||

ಸಪ್ತನಾರಂ ತತೋ ಧೇನುಮುದ್ರಾಂ ಸಂದರ್ಶಯೇದ್ಗುರುಃ ।

ತರೇಣ ರಕ್ಷಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ತನುತ್ರೇಣಾವಗುಂಠಯೇತ್ ||೯೦||

ಅರ್ಚಿತಂ ತ್ರಿಃ ಪರಿಭ್ರಾಮ್ಯ ಪ್ರಾದಕ್ಷಿಣ್ಯೇನ ಸತ್ತಮಃ ।

ಕುಂಡೋಪರಿ ಜಪಂಸ್ತಾರಂ ಜಾನುಸ್ಪೃಷ್ಯ ಮಹೀತಲಃ ||೯೧||

ಶಿವಬೀಜಧಿಯಾ ದೇನ್ಯಾ ಯೋನ್ ವಹ್ನಿಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ।

ಆಚಾಮಯೇತ್ತತೋ ದೇವಂ ದೇವೀಂ ಚ ಜಗದಂಬಿಕಾಂ ||೯೨||

ಚಿತ್ತಿಂಗಲ ಹನದಹಪಚಯುಗ್ಮಂ ತತಃ ಪರಂ ।

ಸರ್ವಜ್ಞಾಜ್ಞಾಪಯ ಸ್ವಾಹಾ ಮಂತ್ರೋಕ್ತಯಂ ವಹ್ನಿದೀಪನೇ||೯೩||

ಇಡಬೇಕು. ರಾಕ್ಷಸ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವೀಕ್ಷಣಾದಿ ಗಳಿಂದ, ||೮೮||

ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, " ರಂ " ಎಂಬ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ಚೈರಿಸಿ, ಪ್ರಣವದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೯||

ಗುರುಪು ಎಳಸಲ ಪ್ರಣವದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಶರಮಂತ್ರದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಯನ್ನು ಮಾಡಿ " ಹುಂ " ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅವಗುಂಠನಮಾಡ (ಮುಚ್ಚಿ) ಬೇಕು. ||೯೦||

ಗಂಧಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕುಂಡದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಸಲ ಪರಿಭ್ರಮಣ (ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ) ಮಾಡಿಸಿ, ನೆಲದಮೇಲೆ ನೋಣಕಾಲನ್ನೂರಿ ತಾರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ, ||೯೧||

ಶಿವನ ವೀರ್ಯವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ದೇವಿಯ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ವಹ್ನಿಯನ್ನು ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ದೇವನಿಗೂ, ದೇವಿಗೂ ಆಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಿಸ ಬೇಕು. ||೯೨||

ಹನಹನ, ದಹದಹ, ಪಚಪಚ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ, ಸರ್ವಜ್ಞಾ ಆಜ್ಞಾಪಯ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಮಾಡ (ಉರಿಸ) ಬೇಕು. ||೯೩||

ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಂ ವಂದೇ ಜಾತವೇದಂ ಹುತಾಶನಂ ।

ಸುವರ್ಣವರ್ಣಮಮಲಂ ಸಮಿದ್ಧಂ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಂ ॥೯೪॥

ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ತಂ ವಹ್ನಿಂ ಸ್ತುನೀತ ಪರಮಾದರಾತ್ ।

ತತೋ ನ್ಯಸೇದ್ವಹ್ನಿಮಂತ್ರಂ ಷಡಂಗಂ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ॥೯೫॥

ಸಹಸ್ರಾರ್ಚಿಃ ಸ್ವಸ್ತಿಪೂರ್ಣ ಉತ್ತಿಷ್ಠಪುರುಷಃಸ್ತೃತಃ ।

ಧೂಮವ್ಯಾಪೀ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೋ ಧನುರ್ಧರ ಇತಿ ಕ್ರಮಾತ್ ॥೯೬॥

ಜಾತಿಯುಕ್ತಾಃ ಷಡಂಗಾಃ ಸ್ಯುಃ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾನೇಷು ವಿಸ್ತಸೇತ್ ।

ಧ್ಯಾಯೇದ್ವಹ್ನಿಂ ಹೇಮವರ್ಣಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ ಪದ್ಮಸಂಸ್ಥಿತಂ ॥೯೭॥

ಇಷ್ಟಶಕ್ತಿಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಭೀ ಧಾರಕಂ ಮಂಗಲಂ ಪರಂ ।

ಪರಿಷಿಂಚೇತ್ತತಃ ಕುಂಡಂ ಮೇಖಲೋಪರಿ ಮಂತ್ರವಿತ್ ॥೯೮॥

ಜಾತವೇದ, ಹುತಾಶನ, ಸುವರ್ಣವರ್ಣ, ಅಮಲ, ಸಮಿದ್ಧ, ವಿಶ್ವತೋಮುಖ ಎಂಬ ನಾಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ॥೯೪॥

ಮೇಲೆಹೇಳಿದಂತೆ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ವಹ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯನು ಷಡಂಗಯುಕ್ತವಾದ ವಹ್ನಿಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಉಪಸ್ಥಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೯೫॥

ಸಹಸ್ರಾರ್ಚಿಃ, ಸ್ವಸ್ತಿಪೂರ್ಣ, ಉತ್ತಿಷ್ಠಪುರುಷಃ, ಧೂಮವ್ಯಾಪೀ, ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಃ, ಧನುರ್ಧರಃ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಬೇಕು. ॥೯೬॥

ನಮಃ, ಸ್ತಾಹಾ, ವಷಟ್, ಹುಂ, ಟೆಷಟ್, ಫಟ್ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು (ಓಂ ಸಹಸ್ರಾರ್ಚಿಷ್ಣೇಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ಪೂರ್ಣಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ತಾಹಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಷಡಂಗ ಮಂತ್ರಗಳು ಊಹಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವುಗಳು) ಹೃದಯಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸುವರ್ಣ ವರ್ಣವೂ, ತ್ರಿನೇತ್ರವೂ, ಪದ್ಮಸಂಸ್ಥಿತವೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ॥೯೭॥

ವರಮುದ್ರಾ, ಶಕ್ತಿ, ಸ್ವಸ್ತಿಕಾ, ಅಭಯಾದಿ ಮುದ್ರಾಧಾರಕನೂ, ಮಂಗಲಕರನೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೂ, ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮೇಖಲೆಯ ಮೇಲೆ (ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಮೇಲೆ) (ಕುಂಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು) ಪರಿಷೇಷನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೯೮॥

ದರ್ಭಿಃ ಪರಿಸ್ತರೇತ್ವಶ್ಚಾತ್ ಪರಿಧೀನ್ನಿನ್ಯಸೇದಥ |

ತ್ರಿಕೋಣವೃತ್ತಷಟ್ಕೋಣಂ ಸಾಷ್ಟಪತ್ರಂ ಸಭೂಪುರಂ ||೯೯||

ಯಂತ್ರಂ ವಿಭಾವಯೇದ್ವಹ್ನೇಃ ಪೂರ್ವ(೦) ವಾ(ರ)೦-ಲಿಖೇದಥ |

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಪೂಜಯೇದ್ವಹ್ನಿಂ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ವೈ ಮುನೇ ||೧೦೦||

ವೈಶ್ವಾನರ ತತೋ ಜಾತವೇದಃ ಪಶ್ಚಾದಿಹಾವಹ |

ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಪದಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ವಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಸಾಧಯ ||೧೦೧||

ವಹ್ನಿಜಾಯಾಂ ತತೋ ಮಂತ್ರಸ್ತೇನ ವಹ್ನಿಂ ತು ಪೂಜಯೇತ್ |

ಮಧ್ಯೇ ಷಟ್ಸ್ವಿತಿ ಕೋಣೇಷು ಹಿರಣ್ಯಾಗಗನಾ ತಥಾ ||೧೦೨||

ರಕ್ತಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಸುಪ್ರಭಾ ಚ ಬಹುರೂಪಾಃ ತಿರಕ್ತಿಕಾ |

ಪೂಜಯೇತ್ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾಸ್ತಾಃ ಕೇಸರೇಷ್ವಂಗಪೂಜನಂ ||೧೦೩||

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿ, ಪರಿಸ್ತರಣಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಇಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ತ್ರಿಕೋಣದ ಮೇಲೆ ಷಟ್ಕೋಣ, ಅದರ ಮೇಲೆ ವೃತ್ತ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟಪತ್ರ, ಆಮೇಲೆ ಭೂ ಪುರ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ, ||೯೯||

ಅಗ್ನಿಯ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಅಥವಾ ಮೊದಲೇ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಸರಿಯೆ. ಆ ಯಂತ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಸಂಬಂಧವಾದ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೧೦೦||

ವೈಶ್ವಾನರ, ಜಾತವೇದ, ಆವಹ, ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ||೧೦೧||

ವಹ್ನಿಜಾಯಾಂತವಾದ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಆರು ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಿರಣ್ಯ, ಗಗನಾ, (ಅಕಾಶವರ್ಣ-ನೀಲ) ||೧೦೨||

ರಕ್ತಾ (ಕೆಂಪು), ಕೃಷ್ಣಾ (ಕಪ್ಪು), ಸುಪ್ರಭಾ, ಬಹುರೂಪಾ, ಅತಿರಿಕ್ತಾ ಈ ರೀತಿಯಾದ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೆಗಳನ್ನು ಕೇಸರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಾಹಿಸಿ ಅಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ||೧೦೩||

ದಲೇಷು ಪೂಜಯೇನ್ಮೂರ್ತಿಃ ಶಕ್ತಿ ಸ್ಪಸ್ತಿ ಕಧಾರಿಣೀಃ ।

ಜಾತವೇದಾಸ್ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೋ ಹವ್ಯವಾಹನ ಏವ ಚ ||೧೦೪||

ಅಶ್ವೋದರಜಸಂಜ್ಞೋಽನ್ಯಃ ಪುನರ್ವೈಶ್ವಾನರಾಹ್ವಯಃ ।

ಕೌಮಾರ ತೇಜಾಃ ಸ್ಯಾದ್ವಿಶ್ವಮುಖೋ ದೇವಮುಖಃ ಸ್ಕೃತಃ ||೧೦೫||

ತಾರಾಗ್ನಯೇ ಪದಾದ್ಯಾಃ ಸ್ಯುಃ ನತ್ಯಂತಾವಹ್ನಿ ಮೂರ್ತಯಃ ।

ಲೋಕಸಾಲಾಂಶ್ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ವಜ್ರಾದ್ಯಾಯುಧ ಸಂಯುತಾನ್ ||೧೦೬||

|| ನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ||

ತತಃ ಸ್ತುಕ್ಸ್ಪ್ರವ ಸಂಸ್ಕಾರಾನಾಜ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಏವ ಚ ।

ಕೃತ್ವಾ ಹೋಮಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸ್ತುವೇಣಾದಾಯ ವೈ ಘೃತಂ ||೧೦೭||

ದಕ್ಷಿಣಾಧ್ಯತಥಾಗಾತ್ಪು ವಹ್ನೇರ್ದಕ್ಷಿಣ ಲೋಚನೇ ।

ಜುಹುಯಾದಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹೇತ್ಯೇವಂ ವೈ ವಾಮತೋಽನ್ಯತಃ ||೧೦೮||

ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಪಸ್ತಿಕ (ಅಯುಧ)ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಜಾತವೇದಾಃ, ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಃ, ಹವ್ಯವಾಹನಃ. ||೧೦೪||

ಅಶ್ವೋದರಜ, ವೈಶ್ವಾನರ, ಕೌಮಾರತೇಜಾಃ, ವಿಶ್ವಮುಖಃ, ದೇವಮುಖಃ ಈ ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ, ||೧೦೫||

“ ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಜಾತವೇದಸೇ ನಮಃ ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಜ್ರಾದ್ಯಾಯುಧಸಂಪನ್ನರಾದ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷಾಲಕರನ್ನೂ ಸಹ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೧೦೬||

ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಿದನು—ಅನಂತರ ಸ್ತುಕ್ಸ್ಪ್ರವಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಅಜ್ಯಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ಸ್ತುವದಿಂದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ||೧೦೭||

ಅಜ್ಯಸ್ಥಾಲಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣವಾಮಭಾಗ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಿಂದ ಸ್ತುವದಿಂದ ಅಜ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು “ ಅಗ್ನಯೇಸ್ವಾಹಾ ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯ ದಕ್ಷಿಣಲೋಚನದಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ

ಸೋಮಾಯ ಸ್ವಾಹೇತಿ ಮಧ್ಯಾತ್ಮ ಘೃತಮಾದಾಯ ಸತ್ತಮು ।

ಅಗ್ನಿ ಸೋಮಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಹೇತಿ ಮಧ್ಯನೇತ್ರೇ ಹುನೇತ್ತತಃ ॥೧೦೯॥

ಪುನರ್ದಕ್ಷಿಣಭಾಗಾತ್ಮ ಘೃತಮಾದಾಯ ವೈ ಮುಖೇ ।

ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇ ಸ್ವಾಹೇತ್ಯನೇನೈವ ಹುನೇತ್ತತಃ ॥೧೧೦॥

ಸತಾರಾಭಿಃ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಜುಹುಯಾದಥ ಸಾಧಕಃ ।

ಜುಹುಯಾದಗ್ನಿ ಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿವಾರಂ ತು ತತಃ ಪರಂ ॥೧೧೧॥

ತತಸ್ತು ಪ್ರಣನೇನೈವಾಃಪೃಷ್ಠಾವಷ್ಟೌ ಘೃತಾಹುತಿಃ ।

ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕೃತೇ ತು ಜುಹುಯಾನ್ಮುನೇ ॥೧೧೨॥

ಗರ್ಭಾಧಾನಂ ಪುಂಸವನಂ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಂ ತತಃ ।

ಜಾತಕರ್ಮ ನಾಮಕರ್ಮಾಪ್ಯುಪನಿಷ್ಕ್ರಮಣಂ ತಥಾ ॥೧೧೩॥

ವಾಮಭಾಗದಿಂದ ಅಜ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು “ ಸೋಮಾಯಸ್ವಾಹಾ ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯ ವಾಮನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಅಜ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು “ ಅಗ್ನಿ ಸೋಮಾಭ್ಯಾಂಸ್ವಾಹಾ ” ಎಂದು ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೧೦೮-೧೦೯॥

ಮತ್ತೆ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಿಂದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಖಭಾಗದಲ್ಲಿ “ ಅಗ್ನಯೇಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇಸ್ವಾಹಾ ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೧೧೦॥

ಸಾಧಕನು “ ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಅಗ್ನಿಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೂರಾವೃತ್ತಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೧೧೧॥

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಪೂಜ್ಞಾಂಶ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಷ್ಟ, ಅಷ್ಟ (ಎಂಟು) ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೧೧೨॥

ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ -

ಗರ್ಭಾಧಾನ, ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನ, ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ, ಚೂಡಾಕರ್ಮ, ಮಹಾನಾಮೀವ್ರತ, ಔಪನಿಷದವ್ರತ,

ಅನ್ನಾಶನಂ ತಥಾ ಚೂಡಾವ್ರತಬಂಧಸ್ತಥೈವ ಚ |

ಮಹಾನಾನ್ಮ್ಯಂ ವ್ರತಂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಥಾಪನಿಷದಂ ವ್ರತಂ ||೧೧೪||

ಗೋದಾನೋದ್ವಾಹ ಕೌಪೋಕ್ತಾಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ಶ್ರುತಿಚೋದಿತಾಃ |

ತತಃ ಶಿವಂ ಸಾರ್ವತೀಂ ಚ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ||೧೧೫||

ಜುಹುಯಾತ್ಪಂಚ ಸಮಿಧೋ ವಹ್ನಿಮುದ್ಧಿಶ್ಯ ಸಾಧಕಃ |

ಪಶ್ಚಾದಾವರಣಾನಾಂ ಚಾಪ್ಯೇಕೈಕಾಮಾಹುತಿಂ ಹುನೇತ್ ||೧೧೬||

ಘೃತಂ ಸ್ತುಚಿ ಸಮಾದಾಯ ಚತುರ್ವಾರಂ ಸ್ತುವೇಣ ಚ |

ಪಿಥಾಯ ತಾಂ ತು ತೇನೈವ ಮುನೇ ತಿಷ್ಠನ್ನಿಜಾಸನೇ ||೧೧೭||

ಮೌಷಡಂತೇನ ಮನುನಾ ವಹ್ನೇಸ್ತು ಜುಹುಯಾತ್ತತಃ |

ಮಹಾಗಣೇಶಮಂತ್ರೇಣ ಜುಹುಯಾದಾಹುತೀರ್ಧಶ ||೧೧೮||

ಗೋದಾನಿಕವ್ರತ, ವಿವಾಹಕರ್ಮ ಇವು ಶ್ರುತಿಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಅನಂತರ ವಹ್ನಿಗೆ ಪಿತ್ಯಭೂತರಾದ (ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾದ) ಈಶ್ವರಪೂರ್ವತಿಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ವಿಸರ್ಜನೆಮಾಡಬೇಕು. ||೧೧೩-೧೧೪-೧೧೫||

ವಹ್ನಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ, ಐದು ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೋಮಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಅವರಣ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಸಮಿತ್ತನ್ನು ಆಹುತಿ (ಹೋಮ) ಮಾಡಬೇಕು. ||೧೧೬||

ಸ್ತುಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸ್ತುವದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಪಾಕಿ ಕೊಂಡು, ಸ್ತುಕ್ತನ್ನು ಸ್ತುವದಿಂದಲೇ ಮುಚ್ಚಿ, ತನ್ನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ||೧೧೭||

“ಮೌಷಟ್” ಎಂಬುದೇ ಕೊನೆಯಲ್ಲುಳ್ಳ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಮನುವಿನಿಂದಲೂ (ಜ್ಞಾನದಿಂದ) ಮಹಾಗಣೇಶಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ಓಂ ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಹ್ರೀಂ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಹ್ರೀಂ ಕ್ಲೀಂ ಗ್ಲೌಂ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಹ್ರೀಂ ಕ್ಲೀಂ ಗ್ಲೌಂ ಗಂ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಹ್ರೀಂ ಕ್ಲೀಂ ಗ್ಲೌಂ ಗಂ ಗಣಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ, ವರವರದಸ್ವಾಹಾ, ಸರ್ವಜನಂ ಮೇ ವಶಂ (ಕುರು) ಸ್ವಾಹಾ, ಅನಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಎಂಬುದಾಗಿ ದಶಾಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ||೧೧೮||

ವಹ್ನಾ ಪೀಠಂ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ದೇಯಮಂತ್ರಸ್ಯ ದೇವತಾಂ |
 ವಹ್ನಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ತು ತದ್ವಕ್ತ್ರೇ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಯಾ ||೧೧೯||
 ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಜುಹುಯಾದ್ವಕ್ತ್ರೈಕೀಕರಣಾಯ ಚ |
 ವಹ್ನಿದೇವತಯೋರೈಕ್ಯಂ ಭಾವಯನ್ನಾತ್ಮನಾ ಸಹ ||೧೨೦||
 ಏಕೀಭೂತಂ ಭಾವಯೇತ್ತು ತತಸ್ತು ಸಾಧಕೋತ್ತಮಃ |
 ಷಡಂಗದೇವತಾನಾಂ ಚ ಜುಹುಯಾದಾಹುತೀಃ ಪೃಥಕ್ ||೧೨೧||
 ಏಕಾದಶೈವ ಜುಹುಯಾದಾಹುತೀರ್ಮುನಿಸತ್ತಮ |
 ಏತೇನ ನಾಡೀಸಂಧಾನಂ ವಹ್ನಿದೇವತಯೋರ್ಮುನೇ ||೧೨೨||
 ಏಕೈಕಕ್ರಮಯೋಗೇನಾಪ್ಯಾವೃತ್ತೀನಾಂ ತಥೈವ ಚ |
 ಏಕೈಕಕ್ರಮಯೋಗೇನ ಘೃತೇನ ಜುಹುಯಾನ್ಮನೇ ||೧೨೩||
 ತತಃ ಕಲ್ಪೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಸ್ತು ಜುಹುಯಾದಥವಾ ತಿಲೈಃ |
 ದೇವತಾಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಗಜಾಂತಕಸಹಸ್ರಕಂ ||೧೨೪||

ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪೀಠವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಹಾಗೆಯೇ ದೇಯ ಮಂತ್ರದೇವತೆಯನ್ನು ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದುಸಲ ವಹ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ದೇವತಾವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ||೧೧೯||

ವಹ್ನಿ, ದೇವತೆಗಳ ಏಕವಕ್ತ್ರತಾ ಸಂಪಾದನೆಗೋಸ್ಕರ ತನಗೂ, ವಹ್ನಿದೇವತೆಗೂ ಏಕೈಕವನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಮೂಲ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ||೧೨೦||

ಸಾಧಕಶ್ರೇಷ್ಠನು ಏಕೀಭೂತವಾಗಿದ್ದ ವಹ್ನಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತನಗೂ, ಏಕೈಕತೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಷಡಂಗದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ||೧೨೧||

ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಹೀಗೆಯೇ ಏಕಾದಶ ಆಹುತಿಗಳನ್ನೂ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ವಹ್ನಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಾಡೀಸಂಧಾನವು (ಏಕೈಕತೆಯು) ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ||೧೨೨||

ಅನಂತರ ಕಲ್ಪೋಕ್ತದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ತಿಲದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದಾಗಲಿ

ಏವಂ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ದೇವೀಂ ಸಂತುಷ್ಟಾಂ ಭಾವಯೇನ್ಮನೇ ।

ತಥೈನಾವೃತಿದೇವೀಶ್ಚ ವಹ್ನಾ ದ್ಯಾ ದೇವತಾ ಅಪಿ ॥೧೨೫॥

ತತಃ ಶಿಷ್ಯಂಚ ಸುಸ್ನಾತಂ ಕೃತ ಸಂಧ್ಯಾದಿಕಕ್ರಿಯಂ ।

ವಸ್ತ್ರದ್ವಯಯುತಂ ಸ್ವರ್ಣಾಭರಣೇನ ಸಮನ್ವಿತಂ ॥೧೨೬॥

ಕಮಂಡಲುಕರಂ ಶುದ್ಧಂ ಕುಂಡಸ್ಯಾಂತಿಕಮಾನಯೇತ್ ।

ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ತತಶ್ಶಿಷ್ಯೋ ಗುರೂನಥಸಭಾಸದಃ ॥೧೨೭॥

ಕುಲದೇವಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ವಿಶೇತ್ತತ್ಪ್ರಾಥಮಿಷ್ವರೇ ।

ಗುರುಸ್ತತಸ್ತು ತಂ ಶಿಷ್ಯಂ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟ್ಯಾ ವಿಲೋಕಯೇತ್ ॥೧೨೮॥

ತಚ್ಚೈತನ್ಯಂ ನಿಜೇ ದೇಹೇ ಭಾವಯೇತ್ಸಂಗತಂ ತ್ವತಿ ।

ತತಶ್ಶಿಷ್ಯ ತನುಸ್ಥಾನಾ ಮಧ್ವನಾಂ ಪರಿಶೋಧನಂ ॥೧೨೯॥

ದೇವತಾಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಆಷ್ಟೋತ್ತರ ಸಹಸ್ರ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೧೨೫-೧೨೯॥

ಈ ರೀತಿ ಹೋಮಮಾಡಿದ ಅನಂತರ ದೇವಿಯನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಳಾದಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಆವರಣ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ವಹ್ನಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಸಂತುಷ್ಟರಾದಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ॥೧೨೫॥

ಅನಂತರ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ, ಸಂಧ್ಯಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರದ್ವಯಸಹಿತನಾದ ಸ್ವರ್ಣಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲುವನ್ನು (ಜಲಸಹಿತವಾದ ಪಂಚಪಾತ್ರೆಯನ್ನು) ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಪೀಠಸಹಿತವಾಗಿ ಕುಂಡದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆತರಬೇಕು. ಆ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುಗಳಿಗೂ ಸಭಾಸದರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡದಮೇಲೆ, ॥೧೨೬-೧೨೭॥

ಕುಲದೇವತೆಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ದಯಾಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕು. ॥೧೨೮॥

ಶಿಷ್ಯನ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಶಿಷ್ಯನ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹೋಮ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪರಿಶೋಧಿಸಬೇಕು. ॥೧೨೯॥

ಕುರ್ಯಾತ್ತು ಹೋಮತೋ ವಿದ್ವಾನ್ನಿದೃಷ್ಟ್ಯವಲೋಕನಾತ್ |

ಯೇನ ಜಾಯೇತ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಯೋಗ್ಯದೇವಾದ್ಯನುಗ್ರಹೇ ||೧೩೦||

|| ನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ||

ತನ್ ಧ್ಯಾಯೇತ್ತು ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಷಡಧ್ಯನಃ ಕ್ರಮೇಣ ತು |

ಪಾದಯೋಸ್ತು ಕಲಾಧ್ಯಾನ ಮಂಥೌ ತತ್ಪ್ರಾಧ್ಯಕಂ ಪುನಃ ||೧೩೧||

ನಾಭೌ ತು ಭುವನಾಧ್ಯಾನಂ ವರ್ಣಾಧ್ಯಾನಂ ತಥಾ ಹೃದಿ |

ಪದಾಧ್ಯಾನಂ ತಥಾ ಭಾಲೇ ಮಂತ್ರಾಧ್ಯಾನಂ ತು ಮೂರ್ಧನಿ ||೧೩೨||

ಶಿಷ್ಯಂ ಸ್ಪೃಶಂತಸ್ತು ಕೂರ್ಚೇನ ತಿಲೈರಾಜ್ಯಪರಿಪ್ಲುತೈಃ |

ಶೋಧಯಾಮ್ಯಮುಮಧ್ಯಾನಂ ಸ್ವಾಹೇತಿ ಮನುಮುಚ್ಚರನ್ ||೧೩೩||

ತಾರಾಢ್ಯಂ ಜುಜುಯಾದಷ್ಟವಾರಂಪ್ರತ್ಯಧ್ಯಮೇವ ಹಿ |

ಷಡಧ್ಯನ ತತಸ್ತಂತಸ್ತು ಲೀನಾನ್ಪ್ರಹ್ಮಣಿ ಭಾವಯೇತ್ ||೧೩೪||

ಹೋಮಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಯೋಗ್ಯದೇವತೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ. ||೧೩೦||

ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಿದನು—ಶಿಷ್ಯನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಧ್ಯಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಧ್ಯವನ್ನೂ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತತ್ಪ್ರಾಧ್ಯವನ್ನೂ, ||೧೩೧||

ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಭುವನಾಧ್ಯವನ್ನೂ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಧ್ಯವನ್ನೂ, ಫಾಲದಲ್ಲಿ ಪದಾಧ್ಯವನ್ನೂ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಧ್ಯವನ್ನೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ||೧೩೨||

ತಿಲಾಜ್ಯಪರಿಪ್ಲುತವಾದ (ಮಿಶ್ರಿತವಾದ) ಕೂರ್ಚದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು “ಅಸ್ಯಶಿಷ್ಯಸ್ಯಕಲಾಧ್ಯಾನಂ ಶೋಧಯಾಮಿ ಸ್ವಾಹಾ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಚೈರಿಸುತ್ತಾ, ||೧೩೩||

ಎಂಟುಸಲ ಪಾದದಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಧ್ಯವನ್ನು ಕೂರ್ಚಸಹಿತವಾದ ವಾಮಹಸ್ತದಿಂದ ಮುಟ್ಟುತ್ತಾ, ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಮ ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ||೧೩೪||

ಪುನರುತ್ಪಾದಯೇತ್ಸ್ಮಾತ್ ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗೇಣ ವೈ ಗುರುಃ ।

ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಂ ತ ಚಕ್ಷಿತನ್ಯಂ ಪುನಃ ಶಿಷ್ಯೇ ತು ಯೋಜಯೇತ್ ||೧೩೫||

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತೋ ಹುತ್ವಾ ದೇವತಾಂ ಕಲಶೇ ನಯೇತ್ ।

ಪುನರ್ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿರ್ಹುತ್ವಾ ವಹ್ನೇರಂಗಾಹುತೀಸ್ತಥಾ ||೧೩೬||

ಏಕೈಕತೋ ಗುರುರ್ದತ್ತಾ ವಿಸೃಜೇದ್ವಹ್ನಿ ಮಾತ್ಮನೇ ।

ತತಶ್ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ನೇತ್ರೇ ತು ಬಧ್ನೀಯಾದ್ವಾಸಸಾ ಗುರುಃ ||೧೩೭||

ನೇತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ತಂ ಶಿಷ್ಯಂ ಕುಂಡತೋ ಮಂಡಲಂ ನಯೇತ್ ।

ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಮುಖ್ಯದೇವ್ಯಾಂ ಕಾರಯೇಚ್ಛಿಷ್ಯಹಸ್ತತಃ ||೧೩೮||

ನೇತ್ರಬಂಧಂ ನಿರಾಕೃತ್ಯ ವೇಶಯೇತ್ಕುಶವಿಷ್ಕರೇ ।

ಭೂತಶುದ್ಧಿಂ ಶಿಷ್ಯದೇಹೇ ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರೋಕ್ತೇನ ವರ್ತುನಾ ||೧೩೯||

ಆದ್ದರಿಂದ ಗುರುವು ಮೊದಲು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯನ
ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸಬೇಕು. ||೧೩೫||

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಆವಾಹಿತದೇವತೆ
ಯನ್ನು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಇರುವವಳನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು, ಮತ್ತೆ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಿಂದ
ವಹ್ನಿಯ ಅಂಗದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಹೋಮಮಾಡಿ, ||೧೩೬||

ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿತದೇವತೆಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದನ್ನಾಗಿ ವಿಸರ್ಜನೆಮಾಡ
ಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶಿಷ್ಯನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಗುರುವು ಒಟ್ಟಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ||೧೩೭||

“ ವಾಷಟ್ ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಆ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು
ಕುಂಡಸ್ಥಳದ ಬೆಲೆಯಿಂದ ಕಲಶಸ್ಥಾನನೆ* ಮಾಡಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆತರಬೇಕು.
ಅನಂತರ ಮುಖ್ಯವಾದ ದೇವಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸ
ಬೇಕು. ||೧೩೮||

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಒಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ
ದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಭೂತಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ||೧೩೯||

ಮಂತ್ರೋದಿತಾಂಸ್ತಥಾನ್ಯಾಸಾನ್ಯುತ್ಥಾ ಶಿಷ್ಯತನ್ ತತಃ |

ಮಂಡಲೇ ವೇಶಯೇಚ್ಛಿಷ್ಯ ಮನ್ಯಸ್ಥಿನ್ಯುಂಭಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ||೧೪೦||

ಪಲ್ಲವಾಃ ಶಿಷ್ಯಶಿರಸಿ ವಿನ್ಯಸೇನ್ಮಾತ್ರಕಾಂ ಜಪೇತ್ |

ಕಲಶಸ್ಥ ಜಲೈಶ್ಚಿಷ್ಯಂ ಸ್ನಾಪಯೇದ್ದೇವತಾತ್ಮಕೈಃ ||೧೪೧||

ವರ್ಧನೀ ಜಲಸೇಕಂ ಚ ಕುರ್ಯಾದ್ರಕ್ಷಾರ್ಥಮಂಜಸಾ |

ತತಶ್ಚಿಷ್ಯಸ್ತಮುತ್ಥಾಯ ವಾಸಸೀ ಪರಿಧಾಯ ಚ ||೧೪೨||

ಕೃತ ಭಸ್ಮಾವಲೇಪಶ್ಚ ಸಂವಿಶೇದ್ಗುರು ಸನ್ನಿಧೌ |

ತತೋ ಗುರುಃ ಸ್ವಕೀಯಾತ್ಮ ಹೃದಯಾನ್ನಿರ್ಗತಾಂ ಶಿವಾಂ ||೧೪೩||

ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಂ ಶಿಷ್ಯ ಹೃದಯೇ ಭಾವಯೇತ್ಪರುಣಾನಿಧಿಃ |

ಪೂಜಯೇದ್ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದ್ಯೈಃ ಐಕ್ಯಂ ವೈ ಭಾವಯಂಸ್ತಯೋಃ ||೧೪೪||

ಶಿಷ್ಯನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ದೇಯ ಮಂತ್ರೋಕ್ತವಾದ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಅವನನ್ನು ಬೇರೆ ಕುಂಭವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ||೧೪೦||

ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಚಿಗುರಲೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಮಾತೃಕಾ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಕಲಶಸ್ಥ ಜಲದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ||೧೪೧||

ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಕುಂಭದಲ್ಲಿನ ಜಲದಿಂದ ರಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದ ಅನಂತರ ಶಿಷ್ಯನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಬೇಕು. ||೧೪೨||

ಅನಂತರ ಭಸ್ಮಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಗುರುವಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಗುರುವು ತನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ಮಂಗಳಕರಳಾದ ದೇವಿಯು ಹೊರಹೊರಟಂತೆಯೂ ಶಿಷ್ಯನ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತೆಯೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ||೧೪೩||

ಶಿಷ್ಯದೇವತೆಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ದೇವತಾಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಗುರುವು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೧೪೪||

ತತಸ್ತ್ರಿಂಶೋ ದಕ್ಷಕರ್ಣೇ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯೋಪದಿಶೇದ್ಗುರುಃ ।

ಮಹಾಮಂತ್ರಂ ಮಹಾದೇವ್ಯಾಃ ಸ್ವಹಸ್ತಂ ತಿರಸಿ ನೃಸನ್ ||೧೪೫||

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಂ ಮಂತ್ರಂ ಶಿಷ್ಯೋಽಪಿ ಪ್ರಜಪೇನ್ಮನೇ ।

ದಂಡವತ್ಪ್ರಣಮೇದ್ಭಾವೌ ತಂ ಗುರುಂ ದೇವತಾತ್ಮಕಂ ||೧೪೬||

ಸರ್ವಸ್ವಮರ್ಪಯೇತ್ಸ್ಮೈ ಯಾವಜ್ಜೀವಮನನ್ಯಥೀಃ ।

ಯತ್ಪ್ರಿಗ್ಘ್ನೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಭೋಜಯೇತ್ ||೧೪೭||

ಸುವಾಸಿನೀಃ ಕುಮಾರೀಶ್ಚ ಬಟುಕಾಂಶ್ಚೈವ ಸರ್ವಶಃ ।

ದೀನಾನಾಥಾನ್ ದರಿದ್ರಾಂಶ್ಚ ವಿತ್ತಶಾತ್ಮವಿವರ್ಜಿತಃ ||೧೪೮||

ಕೃತಾರ್ಥತಾಂ ಸ್ವಸ್ಯ ಬುದ್ಧ್ವಾ ನಿತ್ಯಮಾರಾಧಯೇನ್ಮನುಂ ।

ಇತಿ ತೇ ಕಥಿತಃ ಸಮ್ಯಕ್ ದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಿರನುತ್ತಮಃ ||೧೪೯||

ಅನಂತರ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಬಲಕೈಯನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಮಹಾದೇವಿಯ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಅವನ ಬಲಗಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರಾವೃತ್ತಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಬೇಕು. ||೧೪೫||

ಶಿಷ್ಯನೂ ಸಹ ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನೂರೆಂಟುಸಲ ಜಪಮಾಡಿ ದೇವತಾತ್ಮಕ ನಾದ ಗುರುವನ್ನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಬೇಕು. ||೧೪೬||

ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಗುರುವಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡಿ, ಅನನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವರನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಭೋಜನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ, ||೧೪೭||

ಸುವಾಸಿನಿಯರು, ಬಾಲಿಕೆಯರು, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು, ದೀನರು, ಅನಾಥರು, ದರಿದ್ರರು, ಇವರುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಭೋಜನ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಜಿಪುಣತನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತ ಮಾಡಬಾರದು. ||೧೪೮||

ಈ ರೀತಿಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತದಿಂದ ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಎಲೈ ನಾರದನೇ, ನಿನಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯು ವಿಶದವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ||೧೪೯||

ವಿಮೃಶ್ಯೈತದಶೇಷೇಣ ಭಜ ದೇವೀಪದಾಂಬುಜಂ ।

ನಾನ್ಯಸ್ತು ಪರಮೋ ಧರ್ಮೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾತ್ರ ವಿದ್ಯತೇ ॥೧೫೦॥

ವೈದಿಕಃ ಸ್ವಸ್ತೃ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತಕ್ರಮೇಣೋಪದಿಶೇನ್ಮನುಂ ।

ತಾಂತ್ರಿಕಸ್ತಂತ್ರರೀತ್ಯಾತು ಸ್ಥಿತಿರೇಷಾ ಸನಾತನೀ ॥೧೫೧॥

ತತ್ತದುಕ್ತಪ್ರಯೋಗಾಂಸ್ತೇ ತೇ ತೇ ಕುರ್ಯುರ್ನಚಾನ್ಯಥಾ ।

॥ ನಾರಾಯಣ ಉವಾಚ ॥

ಇತಿ ಸರ್ವಂ ನುಯಾಃಖ್ಯಾತಂ ಯತ್ಪ್ರಪ್ತಂ ನಾರದ ತ್ವಯಾ॥೧೫೨॥

ಅತಃಪರಂ ಪರಾಂಬಾಯಾ ಭಜ ನಿತ್ಯಂ ಪದಾಂಬುಜಂ ।

ನಿತ್ಯಮಾರಾಧ್ಯ ತಚ್ಚಾಹಂ ನಿರ್ವೃತ್ತಿಂ ಪರಮಾಂ ಗತಃ ॥೧೫೩॥

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಚನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ ದೇವಿಯನ್ನು ಭಜಿಸುವವನಾಗು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಬೇರೆ ಉತ್ತಮ ವಾದ ಧರ್ಮವು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ॥೧೫೦॥

ವೈದಿಕರೀತ್ಯಾ ಸ್ವಸ್ತೃಗೃಹ್ಯೋಕ್ತ ವಿಧಾನದಿಂದ ಗುರುವು ವೈದಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕುಂಡಮಂಡಪಾದಿ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ತಂತ್ರೋಕ್ತಪ್ರಕಾರದಿಂದ ದೀಕ್ಷೆವಹಿಸಿರತಕ್ಕವನು ತಾಂತ್ರಿಕಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ಸನಾತನ ವಾದ ಧರ್ಮವು. ॥೧೫೧॥

ಆಯಾ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಅವರವರು ಆ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಿದನು--ಎಲೈ ನಾರದನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ॥೧೫೨॥

ಎಲೈ ನಾರದನೇ, ನೀನೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಆ ಪರಾಂಬಿಕೆಯ ವಾದಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸು. ನಾನೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಆ ದೇವಿಯ ವಾದಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಭಜಿಸುತ್ತಾ ಅದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ॥೧೫೩॥

|| ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ||

ಇತಿ ರಾಜನ್ನಾರದಾಯ ಪ್ರೋಕ್ಷಾ ಸರ್ವಮನುತ್ತಮಂ ।
ಸಮಾಧಿಮೀಲಿತಾಕ್ಷಸ್ತು ದದ್ಧೌ ದೇವೀಪದಾಂಬುಜಂ ||೧೫೪||

ನಾರಾಯಣಸ್ತು ಭಗವಾ ಮುನಿವರ್ಯ ಶಿಖಾಮಣಿಃ ।
ನಾರದೋಽಪಿ ತತೋ ನತ್ವಾ ಗುರುಂ ನಾರಾಯಣಂ ಪರಂ ।
ಜಗಾಮ ಸದ್ಯಸ್ತಪಸೇ ದೇವೀದರ್ಶನಲಾಲಸಃ ||೧೫೫||

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ
ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿದರು—ಎಲೈ ಜನಮೇಜಯನೇ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ನಾರದನಿಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ದೇವಿಯ ಪದಕಮಲಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಭಾವಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ||೧೫೪||

ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾರಾಯಣನು ದೇವೀಧ್ಯಾನತತ್ಪರನಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಪರಮ ಗುರುವಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪರಮ ಪೂಜ್ಯನಾದ ನಾರದನೂ ಸಹ ದೇವಿಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ||೧೫೫||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ
ಎಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ಜನಮೇಜಯ ಉವಾಚ ॥

ಭಗವನ್ ಸರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವತಾಂ (ವಿದಾಂ) ವರ ।

ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಶಕ್ತ್ಯುಪಾಸ್ತಿಃ ಶ್ರುತೀರಿತಾ ॥೧॥

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಂಬತ್ತೊಂದೂವರೆ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಕೇನೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಕಥೆಯ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಪರಿಯಂತವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ಮನುಜರೂ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜನರು ನಿತ್ಯವಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಗಣೇಶ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವನು. ಓ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ವ್ಯಾಸಮಹಾಮುನಿಯೇ, ದ್ವಿಜರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯವರ್ಣದವರು “ ಅಹರಹಃ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸೀತ ” ಎಂಬ ವೇದ ನಿಯಮದಿಂದ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯಾದ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಪ್ರತ್ಯವಾಯವೂ, ಆ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಎಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು. ಶಿವ ವಿಷ್ಣುಪಾಸನೆಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಉಪಾಸನೆಯೇ ನಿತ್ಯವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ॥೧॥

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲತ್ರಯೇಽನ್ಯಸ್ಮಿನ್ಮಾಲೇ ನಿತ್ಯತಯಾ ವಿಭೋ |

ತಾಂ ವಿಹಾಯ ದ್ವಿಜಾಃ ಕಸ್ಮಾದ್ವೈಹ್ಲೇಯುಶ್ಚಾನ್ಯದೇವತಾಃ ||೨||

ದೃಶ್ಯಂತೇ ವೈಷ್ಣವಾಃ ಕೇಚಿತ್ ಗಾಣಪತ್ಯಾಸ್ತಥಾಪರೇ |

ಕಾಪಾಲಿಕಾಶ್ವೀನಮಾರ್ಗರತಾ ವಲ್ಕಲಧಾರಿಣಃ ||೩||

ದಿಗಂಬರಾಸ್ತಥಾ ಬೌದ್ಧಶ್ಚಾರ್ವಾಕಾ ಏವಮಾದಯಃ |

ದೃಶ್ಯಂತೇ ಬಹವೋ ಲೋಕೇ ನೇದಶ್ರದ್ಧಾವಿವರ್ಜಿತಾಃ ||೪||

ಕಿಮುಕ್ತ ಕಾರಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಂಸ್ತಧ್ವನಾನ್ವಕ್ತು ಮರ್ಹತಿ |

ಬುದ್ಧಿಮಂತಃ ಪಂಡಿತಾಶ್ಚ ನಾನಾತರ್ಕವಿಚಕ್ಷಣಾಃ ||೫||

ಅಪಿ ಸಂತ್ಯೇವ ನೇದೇಷು ಶ್ರದ್ಧಯಾ ತು ವಿವರ್ಜಿತಾಃ |

ನ ಹಿ ಕಶ್ಚಿತ್ಸ್ವಕಲ್ಯಾಣಂ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಹಾತು ಮಿಹೇಚ್ಛತಿ ||೬||

ಓ ಗುರುವಾದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯೇ, ಗಾಯತ್ರಿಯು ನಿತ್ಯವಾದ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯಾದುದರಿಂದ ಮೂರು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಇತರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಆ ದೇವಿಯನ್ನೇ ಉಪಾಸನೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೂ ಹೇಳುವುವು. ಇತರ ದೇವತೆಗಳು ಗಾಯತ್ರೀದೇವತೆಯ ಅಂಗಭೂತರಾದವರು ಎಂದು "ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶಿರೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಹೃದಯಂ ರುದ್ರಃ ಶಿಖಾ" ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಧ್ಯಾಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಸ್ತ್ರೀತ್ವವಿತಿಷ್ಠವಾದ ಪರಾಶಕ್ತಿಯೇ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವತೆಯು. ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಕಲ ದ್ವಿಜರೂ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯಾದ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯನ್ನೇ ಉಪಾಸನೆಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವರು ? ||೨||

ನಾವು ವೈಷ್ಣವರು, ನಾವು ಗಣಪತ್ಯುಪಾಸಕರು, ನಾವು ಕಾಪಾಲಿಕರು, ನಾವು ಚೀನದೇಶದವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸುವವರು, ಎಂದು ಹೇಳುವ ಅನೇಕ ಜನರು ಕಾಣುತ್ತಿರುವರು. ||೩||

ಜೈನರು, ಬೌದ್ಧರು, ಚಾರ್ವಾಕರೇ ಮೊದಲಾದವರು ವೇದದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದವರಾದ ಅನೇಕರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವರು. ||೪||

ಓ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯೇ, ಬುದ್ಧಿಮಂತರೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವಾದಮಾಡುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ

శ్లో. ౧౩. ఆ. ఆ గాయత్రిః ఊహసనేయమ్న ఎల్లరూ ఐశీ మాడరు ? ౧౧౫

శిమత్రకారణం తస్మాద్వద వేదవిదాం వర ।

మణిద్విపశ్య మహిమో వణితో భవతా పురా ॥౭॥

శిద్ధక్తేదస్తియద్దేవ్యాః పరం స్థానం మహత్తరం ।

తజ్జాపి వద భక్తాయ శ్రద్ధధానాయ నోఽనఘ ॥౮॥

ప్రసన్నాస్తు వదంత్యేవ గురవో గుర్యమపుత ।

॥ సూత ఊవాచ ॥

ఇతిరాజ్ఞో వచఃశ్రుత్వా భగవా బాదరాయణః ॥౯॥

నిజగాద తతః సర్వం క్రమేణైవ మునిశ్చరాః ।

యచ్ఛ్రుత్వా తు ద్విజాతీనాం వేదశ్రద్ధా వివర్ధతే ॥౧౦॥

ద్వరూ కూడ వేదదల్లి నంబికేయిల్లదిరలు కారణవేసేంబుదన్న ననగి హేళ
బేళకు. తనగి ఒళ్ళయదన్నంటుమాడువ మార్గవన్న తిళద యావను
తానే మనఃపూర్వకవాగి అదన్న బిడలు అపేక్షిసువను ? మంగళకరవాద
వేదమార్గవన్న బిట్టు, అన్యమార్గవన్న వలంబిసువుదక్కే ప్రబలవాద
కారణవేసేంబుదన్న ననగి హేళు. ॥౫-౬॥

ఇదూ అల్లద మూరనేయ స్తుంధదల్లి హేజ్జాగియూ, అదు మోదలు
గొండు దన్నేరడనేయ స్తుంధదవరేగూ అల్లల్లి మణిద్విపద మహిమేయన్న
నిను వణినమాడి హేళిరువే. ఆ దేవియ ఊత్తమవాద మణిద్విపపు
జేగిరువుదు ? అదన్నూ కూడ భక్తియూ, వేదమార్గదల్లి నంబికేయూ,
ఊళ్ళ ననగి హేజ్జిన వివరగళొడనే హేళబేళకు. గురుగళు శిష్యునిగి అను
గ్రహిసజేకేంబు సంతోషదించ కూడిద్దరే అత్యంత గుట్టద విషయవన్నూ
కూడ హేళియే బిడువరు. ॥౬-౮॥

సూతను హేళదను—ఎట్టి మునిగళే, కేళిరి. హేగేందు హేళద
జనమేజయరాజన మాతన్న కేళి మహామహిమరాద వ్యాసరు క్రమవాగి
రాజను కేళద ప్రశ్నగళిగెల్లక్కూ ఊత్తరగళన్న హేళదరు. అవరు హేళద
ఊత్తరగళన్న కేళదరే ద్విజురిగి వేదదల్లి నంబికేయ అభివృద్ధియాగువుదు.

॥౯-౧౦॥

|| ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ||

ಸಮ್ಯಕ್ಪೃಷ್ಟಂ ತ್ವಯಾ ರಾಜನ್ಸಮಯೇ ಸಮಯೋಚಿತಂ |

ಬುದ್ಧಿಮಾನಸಿ ವೇದೇಷು ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಾಂಶ್ಚೈವ ಲಕ್ಷ್ಯಸೇ ||೧೧||

ಪೂರ್ವಂ ಮದೋದ್ಭತಾ ದೈತ್ಯಾದೇವೈರ್ಯುದ್ಧಂ ತು ಚಕ್ರೀ |

ಶತವರ್ಷಂ ಮಹಾರಾಜ ಮಹಾ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಕಂ ||೧೨||

ನಾನಾ ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹರಣಂ ನಾನಾ ಮಾಯಾ ವಿಚಿತ್ರಿತಂ |

ಜಗತ್ಸ್ವಯಂಕರಂ ನೂನಂ ತೇಷಾಂ ಯುದ್ಧಮಭೂನ್ಮುಪ ||೧೩||

ಪರಾಶಕ್ತಿಕ್ರಪಾವೇಶಾದ್ವೈದೈರ್ವೈತ್ಯಾ ಜಿತಾ ಯುಧಿ |

ಭುವಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಗತಾಃ ಪಾತಾಲ ವೇಶ್ಮಿನಿ ||೧೪||

ತತಃ ಪ್ರಹರ್ಷಿತಾಃ ದೇವಾಃ ಸ್ವಪರಾಕ್ರಮ ವರ್ಣನಂ |

ಚಕ್ರುಃ ಪರಸ್ಪರಂ ನೋಹಾತ್ಸಾಭಿಮಾನಾಃ ಸಮಂತತಃ ||೧೫||

ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿದರು—ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವೆ. ಇದರಿಂದ ನೀನು ಬುದ್ಧಿವಂತನೆಂದೂ, ವೇದಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವನೆಂದೂ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ||೧೧||

ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರು ಮದಿಸಿದವರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಒಂದುನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ||೧೨||

ಓ ರಾಜನೇ, ಆ ದೇವದಾನವರ ಯುದ್ಧವು ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಯುಧಗಳ ಏಟಿನಿಂದಲೂ, ಮಾಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದಾಗಿಯೂ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ ನಡೆಯಿತು. ||೧೩||

ಮಹಾ ಮಹಿಮಳಾದ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಜಯಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ದೈತ್ಯರು ಭೂಮಿಯನ್ನೂ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಪಾತಾಲಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋರಟು ಹೋದರು. ||೧೪||

ದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುವ

ಜಯೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಕುತೋ ನ ಸ್ಯಾದಸ್ಮಾಕಂ ಮಹಿನಾ ಯತಃ |
ಸರ್ವೋತ್ತರಃ ಕುತೋ(ತ್ರ) ದೈತ್ಯಾಃ ಸಾಮರಾ ನಿಷ್ಪರಾಕ್ರಮಾಃ ||೧೬||

ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಕ್ಷಯಕರಾ ವಯಂ ಸರ್ವೇ ಯಶಸ್ವಿನಃ |
ಅಸ್ಮದಗ್ರೇ ಸಾಮರಾಣಾಂ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಚೈವ ಕಾ ಕಥಾ ||೧೭||

ಪರಾಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾವಂ ತೇ ನ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ನೋಹಮಾಗತಾಃ |
ತೇಷಾಮನುಗ್ರಹಂ ಕರ್ತುಂ ತದೈವ ಜಗದಂಬಿಕಾ ||೧೮||

ಪ್ರಾದುರಾಸೀತ್ಯುಸಾಪೂರ್ಣಾ ಯಕ್ಷರೂಪೇಣ ಭೂಮಿಪ |
ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಪ್ರತೀಕಾಶಂ ಚಂದ್ರಕೋಟಿಸುಶೀತಲಂ ||೧೯||

ವಿದ್ಯುತ್ಕೋಟಿಸಮಾನಾಭಂ ಹಸ್ತಪಾದಾದಿ ವರ್ಜಿತಂ |
ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂ ತದ್ವೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇಜಃ ಪರಮಸುಂಧರಂ ||೨೦||
ಸವಿಸ್ಮಯಾಸ್ತದಾ ಪ್ರೋಚುಃ ಕಿಮಿದಂ ಕಿಮಿದಂ ತ್ವಿತಿ |

ದೇವತೆಗಳು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮರೆತು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವರ್ಣನೆಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ||೧೫||

ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ನಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಜಯವಾಯಿತು. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಪರಾಕ್ರಮವಿಹೀನರೂ, ಆದ ದೈತ್ಯರು ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ನಿಂತಾರು ? ನಾವು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ, ಕಾಪಾಡಿ, ನಾಶವನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ||೧೬-೧೭||

ಅತ್ಯುತ್ತಮಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನಳಾದ ಆ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ರಾಜನೇ ಕೇಳು, ಇಂತಹ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಜಗದಂಬೆಯು ಅವರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ದಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಯಕ್ಷರೂಪದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾದಳು. ಯಕ್ಷನೆಂದರೆ ಪೂಜ್ಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸು. ||೧೮||

ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಆ ದೇವಿಯು ಕೋಟಿಸೂರ್ಯರ ಸಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕೋಟಿಚಂದ್ರರಷ್ಟು ತಂಪಾದ ಕಿರಣದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕೋಟಿ ಮಿಂಚುಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಕೈಕಾಲು ಮುಂತಾದ ಅವಯವಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ

ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಚೇಷ್ಟಿತಂ ಕಿಂ ನಾ ಮಾಯಾ ಕಾಸಿ ಮಹೀಯಸೀ ||೨೧||

ಕೇನಚಿನ್ನಿರ್ಮಿತಾ ವಾಘ ದೇವಾನಾಂ ಸ್ಮಯಕಾರಿಣೀ |
ಸಂಭೂಯ ತೇ ತಟಾ ಸರ್ವೇ ವಿಚಾರಂ ಚಕ್ರುರುತ್ತಮಂ ||೨೨||

ಯಕ್ಷಸ್ಯ ನಿಕಟೇ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಷ್ಠವ್ಯಂ ಕಸ್ತುಮಿತ್ಯಪಿ |
ಬಲಾಬಲಂ ತತೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ||೨೩||

ತತೋ ವಹ್ನಿಂ ಸಮಾಹೂಯ ಪ್ರೋವಾಚೇಂದ್ರಃ ಸುರಾಧಿಪಃ |
ಗಚ್ಛ ವಹ್ನೇ ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ಯತೋಽಸಿ ಮುಖಮುತ್ತಮಂ ||೨೪||

ತತೋ ಗತ್ವಾ ತು ಜಾನೀಹಿ ಕಿಮಿದಂ ಯಕ್ಷಮಿತ್ಯಪಿ |
ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ್ವಪರಾಕ್ರಮಗರ್ಭಿತಂ ||೨೫||
ವೇಗಾತ್ಸರ್ವಗತೋ ವಹ್ನಿರ್ಯಯೌ ಯಕ್ಷಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧೌ |

ಕೇವಲ ತೇಜೋರಾಶಿ ರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ದೇವತೆಗಳು ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಕಾಣದ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಆ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಇದೇನು? ಇದೇನು? ಎಂದು ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ||೧೯-೨೦||

ಆಗ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಈ ತೇಜೋರೂಪವು ರಾಕ್ಷಸರ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾಯಿತೋ? ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ಮಾಯಾ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವರೋ? ನಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರುವುದು! ಎಂದು ತಿಳಿದು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದರು. ಅದೆಂತೆಂದರೆ, ||೨೧-೨೨||

ಆ ಯಕ್ಷನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೀನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ||೨೩||

ಆ ಬಳಿಕ, ದೇವರಾಜನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ದೇವತೆಗಳಾದ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಖಸ್ವರೂಪನು; ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಹೋಗಿ ಈ ಯಕ್ಷನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿ. ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ||೨೪||

ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅಗ್ನಿಯು

ತದಾ ಪ್ರೋವಾಚ ಯಕ್ಷ ಸ್ತಂ ತ್ವಂ ಕೋಽಸೀತಿ ಹುತಾಶನಂ ||೨೬||

ವೀರ್ಯಂ ಚ ತ್ವಯಿ ಕಿಂ ಯತ್ತದ್ವದ ಸರ್ವಂ ಮಮಾಗ್ರತಃ |

ಅಗ್ನಿರಸ್ಮಿ ತಥಾ ಜಾತವೇದಾ ಅಸ್ಮೀತಿ ಸೋಽಬ್ರವೀತ್ ||೨೭||

ಸರ್ವಸ್ಯ ದಹನೇ ಶಕ್ತಿರ್ಮಯಿ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ |

ತದಾ ಯಕ್ಷಂ ಪರಂ ತೇಜಸ್ತದಗ್ರೇ ನಿಧೌ ತೃಣಂ ||೨೮||

ದಹೈನಂ ಯದಿ ತೇ ಶಕ್ತಿರ್ವಿಶ್ವಸ್ಯ ದಹನೇಽಸ್ಮಿ ಹಿ |

ತದಾ ಸರ್ವಬಲೇನೈವಾಕರೋದ್ಯತ್ನಂ ಹುತಾಶನಃ ||೨೯||

ನ ಶಶಾಕ ತೃಣಂ ದಗ್ಧಂ ಲಜ್ಜಿತೋಽಗಾತ್ಸುರಾನ್ಪ್ರತಿ |

ಪೃಷ್ಠೇ ದೇವೈಸ್ತುತ್ವತ್ತಾಂತೇ ಸರ್ವಂ ಪ್ರೋವಾಚ ಹವ್ಯಭುಕ್ ||೩೦||

ವೃಥಾಭಿಮಾನೋಹ್ಯಸ್ಮಾಕಂ ಸರ್ವೇಶತ್ವಾದಿಕೇ ಸುರಾಃ |

ತತಸ್ತು ವೃತ್ರಹಾ ವಾಯುಂ ಸಮಾಹೂಯೇದಮಬ್ರವೀತ್ ||೩೧||

ವೇಗವಾಗಿ ಆ ಯಕ್ಷನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆಗ ನೀನು ಯಾರೆಂದು ಆ ಯಕ್ಷನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ||೨೫-೨೬||

ಮತ್ತು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಶಕ್ತಿಯೇನು? ಅದನ್ನು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೇಳು. ಎನ್ನುತ್ತಲು, ನಾನು ಅಗ್ನಿಯು, ಜಾತವೇದನೆಂದೂ ನನಗೆ ಹೆಸರಿರುವುದು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವುದು, ಎಂದು ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಳಿದನು. ||೨೭||

ಆಗ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ಯಕ್ಷನು ಅಗ್ನಿಯ ಇದುರಿಗೆ ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಡಾಕಿ, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಸುಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಈ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಸುಡು, ಎಂದನು. ಆಗ ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಆ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಸುಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಮಗೆ ಸರ್ವೇಶತ್ವಾದಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಅಭಿಮಾನವಿರುವುದು! ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ||೨೮-೨೯-೩೦||

ಆಮೇಲೆ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದ ದೇವೇಂದ್ರನು ವಾಯುವನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದನು. ಎಲೈ ವಾಯುದೇವನೇ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೂ

ತ್ವಯಿ ಪ್ರೋತಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ತ್ವಚ್ಛೇಷ್ಠಾಭಿಸ್ತು ಚೇಷ್ಟಿತಂ ।

ತ್ವಂ ಪ್ರಾಣರೂಪಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ವಿಧಾರಕಃ ॥೩೨॥

ತ್ವಮೇವ ಗತ್ವಾ ಜಾನೀಹಿ ಕಮಿದಂ ಯಕ್ಷಮಿತ್ಯಪಿ ।

ನಾನ್ಯಃ ಕೋಽಪಿ ಸಮರ್ಥೋಽಸ್ಮಿ ಜ್ಞಾತುಂ ಯಕ್ಷಂ ಪರಂ ಮಹಃ ॥೩೩॥

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗುಣಗೌರವಗುಂಫಿತಂ ।

ಸಾಭಿಮಾನೋ ಜಗಾಮಾಶು ಯತ್ರ ಯಕ್ಷಂ ನಿರಾಜತೇ ॥೩೪॥

ಯಕ್ಷಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತೋ ನಾಯುಂ ಪ್ರೋವಾಚ ಮೃದುಭಾಷಯಾ ।

ಕೋಽಸಿ ತ್ವಂ ತ್ವಯಿ ಕಾ ಶಕ್ತಿರ್ವದ ಸರ್ವಂ ಮಮಾಗ್ರತಃ ॥೩೫॥

ತತೋ ಯಕ್ಷವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗರ್ವೇಣ ಮರುದಬ್ರವೀತ್ ।

ಮಾತರಿಶ್ವಾಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಾಯುರಸ್ಮೀತಿಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥೩೬॥

ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ನಿನ್ನ ಚಲನೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತು ಚಲಿಸುವುದು. ನೀನು ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವೆ. ನೀನೇ ಹೋಗಿ ಈ ಯಕ್ಷನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿ. ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಯಕ್ಷನನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇನ್ನಾರೂ ಶಕ್ತರಲ್ಲ. ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ॥೩೧-೩೨-೩೩॥

ಗುಣಗೌರವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ವಾಯುವು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಕ್ಷನೆಡೆಗೆ ಬೇಗನೆ ಹೋದನು. ॥೩೪॥

ಬಳಿಕ ಯಕ್ಷನು ವಾಯುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೃದುವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ನೀನು ಯಾರು ? ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಶಕ್ತಿಯೇನು ? ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೇಳು. ಎಂದನು. ॥೩೫॥

ಆಮೇಲೆ ಆ ಯಕ್ಷನ ಎಂದರೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಯುವು ಗರ್ವದಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ನಾನು ವಾಯುದೇವನಾಗಿ ದ್ದೇನೆ! ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಮತ್ತು, ॥೩೬॥

ವೀರ್ಯಂ ತು ಮಯಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ಚಾಲನೇ ಗ್ರಹಣೇಽಪಿ ಹಿ ।

ಮಚ್ಛೇಷ್ಟಯಾ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಾರವಧ್ವನೇತ್ ॥೩೭॥

ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ನಾಯುನಾಣೀಂ ನಿಜಗಾದ ಪರಂ ಮಹಃ ।

ತೃಣಮೇತತ್ತನಾಗ್ರೇ ಯತ್ತಚ್ಛಾಲಯ ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ ॥೩೮॥

ನೋಚೇದ್ಗರ್ವಂ ವಿಹಾಯೈನಂ ಲಜ್ಜಿತೋ ಗಚ್ಛ ನಾಸನಂ ।

ಶ್ರುತ್ವಾ ಯಕ್ಷವಚೋ ವಾಯುಃ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತಃ ॥೩೯॥

ಉದ್ಯೋಗ ಮಕರೋತ್ತಚ್ಛ ಸ್ಪೃಶ್ವಾನನ್ವಚಚಾಲ ಹ ।

ಲಜ್ಜಿತೋಽಗಾದ್ಧೇವ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಹಿತ್ವಾ ಗರ್ವಂ ಸ ಚಾನಿಲಃ ॥೪೦॥

ವೃತ್ತಾಂತಮವದತ್ಸರ್ವಂ ಗರ್ವನಿರ್ವಾಪಕಾರಣಂ ।

ನೈತಜ್ಞಾತುಂ ಸಮರ್ಥಾಃಸ್ಮ ಮಿಥ್ಯಾಗರ್ವಾಭಿಮಾನಿನಃ ॥೪೧॥

ಅಲೌಕಿಕಂ ಭಾತಿ ಯಕ್ಷಂ ತೇಜಃ ಪರಮದಾರುಣಂ ।

ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಶಕ್ತಿಯು ಇರುವುದು. ನನ್ನ ಚಲನೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುವು, ಎಂದನು. ॥೩೭॥

ವಾಯುವು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು, “ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ಇರುವ ಈ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸು, ಅದು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದಾಗದೆ ಹೋದರೆ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗು.” ಎಂದನು. ॥೩೮॥

ಆ ಯಕ್ಷನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಯುವು ತನ್ನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಆ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಅದು ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಲುಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ವಾಯುವು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ॥೩೯-೪೦॥

ತನ್ನ ಅಹಂಕಾರನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಮಸ್ತ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ವಾಯುವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಈ ಪೂಜ್ಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಲೋಕಸಂಬಂಧವಾದುದಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಾವು ಶಕ್ತರಲ್ಲ. ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಾವು ಅಹಂಕಾರಪಡುತ್ತಿರುವೆವು! ಎಂದನು. ॥೪೧॥

ತತಃ ಸರ್ವೇ ಸುರಗಣಾಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ ಸಮೂಚಿರೇ ||೪೨||

ದೇವರಾಡಸಿ ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಯಕ್ಷಂ ಜಾನೀಹಿ ತತ್ವತಃ |

ತತ ಇಂದ್ರೋ ಮಹಾ ಗರ್ವಾತ್ಪದ್ಯಕ್ಷಂ ಸಮುಪಾದ್ರವತ್ ||೪೩||

ಪ್ರಾದ್ರವಚ್ಚ ಪರಂ ತೇಜೋ ಯಕ್ಷರೂಪಂ ಪರಾತ್ಪರಂ |

ಅಂತರ್ಧಾನಂ ತತಃ ಪ್ರಾಪ ತದ್ಯಕ್ಷಂ ವಾಸವಾಗ್ರತಃ ||೪೪||

ಅತೀವ ಲಜ್ಜಿತೋ ಜಾತೋ ವಾಸವೋ ದೇವರಾಡಸಿ |

ಯಕ್ಷ ಸಂಭಾಷಣಾಭಾವಾಲ್ಲಘುತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ ಚೇತಸಿ ||೪೫||

ಅಂತಃಪರಂ ನ ಗಂತವ್ಯಂ ಮಯಾ ತು ಸುರಸಂಸದಿ |

ಕಿಂ ಮಯಾ ತತ್ರ ವಕ್ತವ್ಯಂ ಸ್ವಲಘುತ್ವಂ ಸುರಾನ್ಪ್ರತಿ ||೪೬||

ದೇಹತ್ಯಾಗೋ ವರಸ್ತಸ್ಮಾನ್ಮಾನೋ ಹಿ ಮಹತಾಂ ಧನಂ |

ಮಾನೇ ನಷ್ಟೇ ಜೀವಿತಂ ತು ಮೃತಿತುಲ್ಯಂ ನ ಸಂಶಯಃ ||೪೭||

ಆಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಜನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿನೇ ಆ ಯಕ್ಷನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಎಂದರು. ||೪೨||

ಬಳಿಕ ಇಂದ್ರನು ವಿಶೇಷವಾದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಪೂಜ್ಯವಾದ ತೇಜೋರೂಪದ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಆಮೇಲೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಇದುರಿಗಿದ್ದ ಆ ಯಕ್ಷರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆ ಮರೆಯಾದನು. ||೪೩-೪೪||

ಇಂದ್ರನು ತಾನು ದೇವತೆಗಳ ರಾಜನಾದರೂ, ಆ ಯಕ್ಷನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಲಾಘವದ ಅವಮಾನದಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ||೪೫||

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ನಾನು ಹೋಗಬಾರದು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಲಾಘವವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಗೌರವಶಾಲಿಗಳಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯೇ ಹಣದಂತಿರುವುದು. ಮಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ

ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ತತ್ತ್ವವ ಗರ್ವಂ ಹಿತ್ವಾ ಸುರೇಶ್ವರಃ ।

ಚರಿತ್ರಮೀದೃಶಂ ಯಸ್ಯ ತಮೇವ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥೪೮॥

ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕ್ಷಣೇ ಜಾತಾ ವ್ಯೋಮನಾಣೀ ನಭಸ್ತಲೇ ।

ಮಾಯಾ ಬೀಜಂ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಜಪ ತೇನ ಸುಖೀ ಭವ ॥೪೯॥

ತತೋ ಜಪಾಪ ಪರಮಂ ಮಾಯಾ ಬೀಜಂ ಪರಾತ್ಪರಂ ।

ಲಕ್ಷ್ಯವರ್ಷಂ ನಿರಾಹಾರೋ ಧ್ಯಾನಮೀಲಿತಲೋಚನಃ ॥೫೦॥

ಅಕಸ್ಮಾಚ್ಚೈತ್ರಮಾಸೀಯ ನವಮ್ಯಾಂ ಮಧ್ಯಗೇ ರವೌ ।

ತದೇನಾವಿರಭೂತ್ತೇಜಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಸ್ಥಲೇ ಪುನಃ ॥೫೧॥

ಸಾಯುವುದು ಮೇಲು. ಮಾನವು ಹೋಗಿ ಬದುಕಿದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ॥೪೮-೪೯॥

ಈ ತೇಜಸ್ಸು ನಮಗೆ ಶತ್ರುಸ್ವರೂಪವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಶತ್ರುವಾಗಿದ್ದರೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಈ ತೇಜಸ್ಸು ಮರೆಯಾದುದರಿಂದ ಅದು ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಸರಿ. ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ದೇವೇಂದ್ರನು ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೇ ಶರಣುಹೊಂದಿದನು. ॥೪೮॥

ಆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅಕಾಶದಲ್ಲಿ, “ ಎಲೈ ದೇವೇಂದ್ರನೇ, ಮಾಯಾ ಶಬಲ ಬ್ರಹ್ಮವಾಚಕವಾದ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆ ” ಎಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿಯು ಕೇಳಿಸಿತು. ॥೪೯॥

ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯ ದರ್ಶನವು ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯವಂತರಿಗೆ ಮೊರೆಯತಕ್ಕದ್ದಾದುದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಮಾಡಿದನು. ॥೫೦॥

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ನವಮಿಯ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸು ಮರೆಯಾಯಿತೋ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಅದೇ ತೇಜಸ್ಸು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ॥೫೧॥

ತೇಜೋಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ ತು ಕುಮಾರೀಂ ನವಯೌವನಾಂ ।

ಭಾಸ್ವಜ್ಜಸಾಪ್ರಸೂನಾಭಾಂ ಬಾಲಕೋಟಿರವಿಪ್ರಭಾಂ ॥೫೨॥

ಬಾಲ ಶೀತಾಂತು ಮುಕುಟಾಂ ವಸ್ತ್ರಾಂತರ್ಯಂಜಿತಸ್ತನೀಂ ।

ಚತುರ್ಭಿರ್ವರ ಹಸ್ತ್ಯಸ್ತು ವರಸಾಶಾಂಕುಶಾಭಯಾನ್ ॥೫೩॥

ದಧಾನಾಂ ರಮಣೀಯಾಂಗೀಂ ಕೋಮಲಾಂಗಲತಾಂ ಶಿವಾಂ ।

ಭಕ್ತಕಲ್ಪದ್ರುಮಾನುಂಬಾಂ ನಾನಾಭೂಷಣಭೂಷಿತಾಂ ॥೫೪॥

ತ್ರಿಣೇತ್ರಾಂ ಮಲ್ಲಿಕಾನಾಲಾ ಕಬರೀಜೂಟಿಶೋಭಿತಾಂ ।

ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಚತುರ್ವೇದೈರ್ಮೂರ್ತಿಮಧ್ವಿರಭಿಷ್ಠಿತಾಂ ॥೫೫॥

ದಂತಚ್ಛಟಾಭಿರಭಿತಃ ಪದ್ಮರಾಗೀ ಕೃತಕ್ಷಮಾಂ ।

ಪ್ರಸನ್ನ ಸ್ತೋರವದನಾಂ ಕೋಟಿಕಂದರ್ಪಸುಂದರಾಂ ॥೫೬॥

ಆ ತೇಜೋಮಂಡಲದ ನಡುವೆ ಕೌಮಾರಾವಸ್ಥೆಯುಳ್ಳ ಯೌವನವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ದಾಸವಾಳದ ಹೂವಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ, ಉದಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ, ಹೊಳೆಯು ತ್ತಿರುವ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಪಾಶವನ್ನೂ ಅಂಕುಶಾಯುಧವನ್ನೂ ಧರಿಸಿ ಅಭಯವರದ ಹಸ್ತಗಳೊಡನೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ವಸ್ತ್ರದೊಳಗೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ, ॥೫೨-೫೬॥

ಮನೋಹರವೂ, ಕೋಮಲವೂ, ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಸ್ವರೂಪಳಾದ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಒಡವೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವ, ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿದಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ, ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೂ ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ॥೫೪-೫೫॥

ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಣ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕೆಂಪುರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ, ಶುದ್ಧವಾದ ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳ, ಅನೇಕ ಮನ್ಮಥರಂತೆ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ, ಕೆಂಪಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟು, ಕೆಂಪುಗಂಧ

ರಕ್ತಾಂಬರಪರೀಧಾನಾಂ ರಕ್ತಚಂದನಚರ್ಚಿತಾಂ ।

ಉಮಾಭಿಧಾನಾಂ ಪುರತೋ ದೇವೀಂ ಹೈಮವತೀಂ ಶಿವಾಂ ॥೫೭॥

ನಿರ್ವ್ಯಜಕರುಣಾಮೂರ್ತಿಂ ಸರ್ವಕಾರಣಕಾರಣಾಂ ॥

ದದರ್ಶ ವಾಸವಸ್ತತ್ರ ಪ್ರೇಮಸ(ಗ)ದ್ಗದಿತಾಂತರಃ ॥೫೮॥

ಪ್ರೇಮಾಶ್ರು ಪೂರ್ಣನಯನೋ ರೋಮಾಂಚಿತತನುಸ್ತತಃ ।

ದಂಡವತ್ಪ್ರಣನಾಮಾಥ ಪಾದಯೋರ್ಜಗದೀಶಿತುಃ ॥೫೯॥

ತುಷ್ಪಾವ ವಿವಿಧೈಃಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಭಕ್ತಿಸನ್ನತ ಕಂಠರಃ ।

ಉವಾಚ ಪರಮಪ್ರೀತಃ ಕಿಮಿದಂ ಯಕ್ಷಮಿತ್ಯಪಿ ॥೬೦॥

ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಂ ಚ ಕಸ್ಮಾತ್ತದ್ವದ ಸರ್ವಂ ಸುಶೋಭನೇ ।

ಇತಿ ತಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರೋವಾಚ ಕರುಣಾರ್ಣವಾ ॥೬೧॥

ರೂಪಂ ಮದೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತತ್ಸರ್ವಕಾರಣಕಾರಣಂ ।

ಮಾಯಾಧಿಷ್ಠಾನ ಭೂತಂತು ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿ ನಿರಾಮಯಂ ॥೬೨॥

ವನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಚಿನ್ನದ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, 'ಉಮಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ದಯಾಮೂರ್ತಿಯಾದ, ಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪಳಾದ ದೇವಿಯನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನು ನೋಡಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ॥೫೭-೫೮-೫೯॥

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮೈಯೆಲ್ಲ ರೋಮಾಂಚ ವಾಗಲು, ಆ ಜಗದಂಬಿಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಗೆಬಗೆಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಈ ಯಕ್ಷಸ್ವರೂಪವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ॥೫೯-೬೦॥

ಈ ಯಕ್ಷಸ್ವರೂಪವು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು? ಆ ಕಾರಣ ವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಓ ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ದೇವಿಯೇ, ನನಗೆ ಹೇಳು. ಎಂದು ದೇವೇಂದ್ರನು ಕೇಳುತ್ತಲು, ದಯಾಸಮುದ್ರಳಾದ ದೇವಿಯು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ॥೬೧॥

ಈ ಯಕ್ಷಸ್ವರೂಪವು ನನ್ನ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪವು. ಇದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು; ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದುದು. ಗುಣಗಳ ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು

ಸರ್ವೇವೇದಾ ಯತ್ನದ ಮಾನುನಂತಿ ತಪಾಂಸಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಚ ಯದ್ವದಂತಿ ।
ಯದಿಚ್ಛಂತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಚರಂತಿ ತತ್ತೇಪದಂ ಸಂಗ್ರಹೇಣ ಬ್ರವೀಮಿ ॥

ಓಮಿತ್ಯೇಕಾಕ್ಷರಂಬ್ರಹ್ಮ ತದೇವಾಹುತ್ವ ಹ್ರೀಂ ಮಯಂ ।

ದ್ವೇ ಬೀಜೇ ನಾನು ಮಂತ್ರೈಸ್ತೋ ಮುಖ್ಯತ್ವೇನ ಸುರೋತ್ತಮ ॥೬೪॥

ಭಾಗದ್ವಯವತೀ ಯಸ್ಮಾತ್ಸೃಜಾಮಿ ಸಕಲಂ ಜಗತ್ ।

ತತ್ತೈಕಭಾಗಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಃ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನಾನುಕಃ ॥೬೫॥

ಮಾಯಾಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಜ್ಞಸ್ತು ದ್ವಿತೀಯೋ ಭಾಗ ಈರಿತಃ ।

ಹೊಂದಿದ ಮಾಯೆಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದುದು, ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಸ್ವರೂಪ
ವಾಗಿ ನಿರ್ದೋಷವಾದುದಾಗಿರುವುದು. ॥೬೨॥

ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೊಂದಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಯಾವುದೆಂದು
ಹೇಳುವುದೋ, ಸಮಸ್ತ ತಪಸ್ಸುಗಳೂ ಯಾವುದನ್ನು ಹೊಂದಲು ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವುದೋ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂಬ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿ
ಸುವರೋ, ಆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹೇಳು
ವೆನು. ॥೬೩॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ, ಹ್ರೀಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾಚಕವಾದ ಎರಡು
ಬೀಜಮಂತ್ರಗಳಿರುವುವು. ದೇವೇಂದ್ರನೇ, ಈ ಎರಡೂ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಗಳು. ॥೬೪॥

ನಾನು ಮಾಯಾಭಾಗ, ಬ್ರಹ್ಮಭಾಗ ಎಂಬೆರಡು ಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ,
ಮಾಯಾಶಬಲಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವೆನು.
ಆದುದರಿಂದಲೇ ಎರಡು ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳೂ ನನ್ನ ವಾಚಕಗಳಾಗಿರುವುವು. ಅದರಲ್ಲಿ
ಒಂದು ಭಾಗವು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವನ್ನು ಹೇಳುವುದು.
ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವು ಮಾಯಾಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದು. ಹೀಗಾದ
ಮೇಲೆ, ಓಂ ಕಾರವು ಬ್ರಹ್ಮವಾಚಕವೂ, ಹ್ರೀಂ ಕಾರವು ಶಕ್ತಿವಾಚಕವೂ ಆಗಿದೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಓಂಕಾರೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯ ಉಪಾಸನೆಯೂ, ಹ್ರೀಂಕಾರೋಪಾ
ಸನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನೆಯೂ, ಸೇರದೇ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ, ಸಮಾಧಾನವನ್ನು
ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ॥೬೫॥

ಸಾ ಚ ಮಾಯಾ ಪರಾಶಕ್ತಿಃ ಶಕ್ತಿಮತ್ಯಹಮೀಶ್ವರೀ

||೬೬||

ಚಂದ್ರಸ್ಯ ಚಂದ್ರಿಕೇನೇಯಂ ಮನುಭಿನ್ನ ತ್ವನಾಗತಾ ।

ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥಾ ತ್ವಿಕಾ ಚೈಷಾ ಮಾಯಾ ಮಮ ಸುರೋತ್ತಮ ||೬೭||

ಪ್ರಲಯೇ ಸರ್ವಜಗತೋ ಮದಭಿನ್ನೈವ ತಿಷ್ಠತಿ ।

ಪ್ರಾಣಿಕರ್ಮಪರಿಪಾಕವಶತಃ ಪುನರೇವ ಹಿ

||೬೮||

ರೂಪಂ ತದೇವಮವ್ಯಕ್ತಂ ನ್ಯಕ್ತಭಾವಮುಪೈತಿ ಚ ।

ಅಂತರ್ಮುಖಾ ತು ಯಾವಸ್ಥಾ ಸಾ ಮಾಯೇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ||೬೯||

ಆ ಮಾಯೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯು. ಆ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳು ನಾನು ಜಗದೀಶ್ವರಿಯು, ಚಂದ್ರನಿಗೂ, ಬೆಳದಿಂಗಳಿಗೂ ಹೇಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಮಾಯೆಗೂ ನನಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲವು. ದೇವರಾಜನೇ, ಈ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯು ಸತ್ತರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥಾಸ್ವರೂಪವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿ. ಅಗ್ನಿಗೂ ಸುಡುವ ಶಕ್ತಿಗೂ ಹೇಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ನನಗೂ ಮಾಯೆಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಓಂಕಾರವು ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮವಾಚಕವಾಗಿರುವುದು. ಪ್ರೀಂ ಕಾರವು ಮಾಯಾವಿಶಿಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವಾಚಕವು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಪ್ರೀಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು.

||೬೬-೬೭||

ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತೂ ಪ್ರಳಯವಾದಾಗ ಮಾಯಾ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಮಾಯೆಯು ಬ್ರಹ್ಮಾಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಮಾಯೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದಮೇಲೆ ಪ್ರಪಂಚಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯವೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಮಾಯೆಯು ಕರ್ಮಾದಿಗಳ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸದು. ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕರ್ಮಗಳೂ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದಲೂ ಆ ಪರಿಪಾಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಕಾಲವು ಇಲ್ಲದುದರಿಂದಲೂ ಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಸಹಾಯವು ಮಾಯೆಗೆ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಪ್ರಲಯವಾಗುವುದು. ಅಮೇಲೆ ಮಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಿಕರ್ಮಗಳು ಪರಿಪಾಕಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ. ಆ ಮಾಯೆಯು ಪರಿಪಕ್ವ ಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಸಹಾಯಮೊಡನೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಇದೇ ಸೃಷ್ಟಿಯು. ||೬೯||

ಅಂತರ್ಮುಖವಾದ ಮಾಯೆಯೇ ಗುಣತ್ರಯಗಳ ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥೆಯು. ಗುಣತ್ರಯಗಳ ವಿಷಮಾವಸ್ಥೆಯೇ ಬಹಿರ್ಮುಖವಾದ ಮಾಯೆಯು. ಇದನ್ನೇ

ಬಹಿರ್ಮುಖಾ ತು ಯಾ ಮಾಯಾ ತನುಃ ಶಬ್ದೇನ ಸೋಚ್ಯತೇ |

ಬಹಿರ್ಮುಖಾತ್ತಮೋರೂಪಾಜ್ಞಾಯತೇ ಸತ್ತ್ವಸಂಭವಃ ||೨೦||

ರಜೋಗುಣಸ್ತದೈನ ಸ್ಯಾತ್ಸರ್ಗಾದೌ ಸುರಸತ್ತಮ |

ಗುಣತ್ರಯಾತ್ಮಕಾಃ ಪೋಕ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ ||೨೧||

ರಜೋಗುಣಾಧಿಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಸತ್ವಾಧಿಕೋ ಭವೇತ್ |

ತಮೋಗುಣಾಧಿಕೋ ರುದ್ರಃ ಸರ್ವಕಾರಣರೂಪಧ್ಯಕ್ ||೨೨||

ಸ್ಥೂಲದೇಹೋ ಭವೇದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಲಿಂಗದೇಹೋ ಹರಿಃ ಸ್ಮೃತಃ |

ರುದ್ರಸ್ತು ಕಾರಣೋ ದೇಹಸ್ತುರೀಯಾ ತ್ವಹಮೇವ ಹಿ ||೨೩||

ತಮಸ್ಸೆಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು. “ ತಮಅಸೀತ್ ” ಎಂಬ ವೇದಕ್ಕೆ ಮಾಯೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಮಾಯಾಗುಣಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು. ||೨೦||

ಬಹಿರ್ಮುಖನಾದ ಅವ್ಯಕ್ತದಿಂದ ಮೊದಲು ತಮೋಗುಣವು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಆಮೇಲೆ ಸತ್ತ್ವಗುಣವೂ, ಆಮೇಲೆ ರಜೋಗುಣವೂ ಹುಟ್ಟಿ, ಬಳಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ||೨೦||

ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವರು. ಆದರೂ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಗುಣವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ, ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ತಮೋಗುಣವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ತಮೋಗುಣದಿಂದಲೇ ರಜೋಗುಣವೂ, ಸತ್ತ್ವಗುಣವೂ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ತಮೋಗುಣೋಪಾಧಿಕನಾದ ರುದ್ರನಿಗೆ ಸರ್ವಕಾರಣರೂಪತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದು. ||೨೧-೨೩||

ಸಮಷ್ಟಿರೂಪನಾದ ವಿರಾಟ್ಟಿರುಷನ ಸ್ಥೂಲದೇಹವೇ ಬ್ರಹ್ಮನು. ಅವನ ಲಿಂಗವೇಹವೇ ವಿಷ್ಣುವು. ಕಾರಣಶರೀರವೇ ರುದ್ರನು. ತುರೀಯ (ನಾಲ್ಕನೆಯ) ರೂಪವೇ ನಾನು. ಹೀಗೆಯೇ ವ್ಯಷ್ಟಿಸ್ಥೂಲಲಿಂಗಕಾರಣ ಶರೀರಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೨೩||

ಸಾಮ್ಯವಸ್ಥಾ ತು ಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿರೂಪಿಣೀ ।

ಅತ ಉರ್ಧ್ವಂ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ಮದ್ರೂಪಂ ರೂಪವರ್ಜಿತಂ ||೨೪||

ನಿರ್ಗುಣಂ ಸಗುಣಂ ಚೇತಿ ದ್ವಿಧಾ ಮದ್ರೂಪಮುಚ್ಯತೇ ।

ನಿರ್ಗುಣಂ ಮಾಯಯಾ ಹೀನಂ ಸಗುಣಂ ಮಾಯಯಾ ಯುತಂ ||೨೫||

ಸಾಹಂ ಸರ್ವಂ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತದಂತಃ ಸಂಪ್ರಸಿದ್ಯ ಚ ।

ಪ್ರೇರಯಾಮ್ಯನಿತಂ ಜೀವಂ ಯಥಾಕರ್ಮ ಯಥಾಶ್ರುತಂ ||೨೬||

ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ತಿರೋಧಾನೇ ಪ್ರೇರಯಾಮ್ಯಹಮೇವ ಹಿ ।

ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚ ತಥಾ ವಿಷ್ಣುಂ ರುದ್ರಂ ನೈಕಾರಣಾತ್ಮಕಂ ||೨೭||

ತುರಿಯರೂಪಕ್ಕೆ ಉಪಾಧಿಯಾವುದೆಂದರೆ—ಗುಣತ್ರಯಸಾಮ್ಯವಸ್ಥಾ ರೂಪವಾದ, ಅಂತರ್ಮುಖವಾದ ಮಾಯೆಯೇ ತುರಿಯರೂಪಕ್ಕೆ ಉಪಾಧಿಯು. ತುರಿಯಾತೀತವಾದ, ಮಾಯಾರಹಿತವಾದ ಯಾವ ರೂಪವೂ ಇಲ್ಲದ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವೇ ನಾನು. ಈ ಐದು ಅವಸ್ಥಾಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ತಾಪನೀಯ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು. ||೨೪||

ನನಗೆ ನಿರ್ಗುಣವೆಂದೂ, ಸಗುಣವೆಂದೂ ಎರಡು ರೂಪವಿರುವುದು. ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದುದೇ ನಿರ್ಗುಣರೂಪವು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದೇ ಸಗುಣ ರೂಪವು. ||೨೫||

ಸಗುಣನಿರ್ಗುಣಸ್ವರೂಪಳಾದ ಆ ನಾನೇ ಸಮಸ್ತವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ, ಅದರೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳನ್ನೂ, ಅವರವರ ಕರ್ಮಫಲಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ಅವರವರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯ ವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸುವೆನು. ||೨೬||

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಸ್ಮೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣ ಶರೀರಾಭಿನಾನಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಪಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ನಾನೇ ಪ್ರೇರಿಸು ವೆನು. ನನ್ನಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅವರು ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಪಾರಗಳಿಗೆ ನಾನೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಎಂದು ಘಾಪವು. ||೨೭||

ಮಧ್ಯಯಾದ್ವಾತಿ ಪವನೋ ಭೀತ್ಯಾ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ಗಚ್ಛತಿ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಮೃತ್ಯವಸ್ತದ್ವತ್ಸಾಹಂ ಸರ್ವೋತ್ತಮಾ ಸ್ಮೃತಾ ॥೨೮॥

ಮಹ್ನುಸಾಪಾಢ್ಯವದ್ಭಿಸ್ತು ಜಯೋ ಲಬ್ಧೋಽಸ್ಮಿ ಸರ್ವಥಾ ।

ಯುಷ್ಮಾನಹಂ ನರ್ತಯಾಮಿ ಕಾಷ್ಠಪುತ್ಕಳಿಕೋಪಮಾ ॥೨೯॥

ಕದಾಚಿದ್ಧೇವನಿಜಯಂ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ನಿಜಯಂ ಕ್ವಚಿತ್ ।

ಸ್ವತಂತ್ರಾ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಸರ್ವಂ ಕುರ್ವೇ ಕರ್ಮಾನುರೋಧತಃ ॥೩೦॥

ತಾಂ ಮಾಂ ಸರ್ವಾತ್ತಿಕಾಂ ಯೂಯಂ ವಿಸ್ಮೃತ್ಯ ನಿಜಗರ್ವತಃ ।

ಅಹಂಕಾರಾವೃತಾತ್ಮನೋ ಮೋಹಮಾಪ್ತಾ ದುರಂತಕಂ ॥೩೧॥

ನನ್ನ ಭಯದಿಂದಲೇ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುವುದು. ಸೂರ್ಯನು ಸಂಚರಿಸುವನು. ದೇವೇಂದ್ರನೂ, ಅಗ್ನಿಯೂ, ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನೇ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠಳು. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಯಕ್ಷನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಸ್ವರೂಪವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು? ಎಂಬ ದೇವೇಂದ್ರನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ದೇವಿಯು ಹೇಳುವಳು. ॥೨೮॥

ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನಿಮಗೆ ಜಯವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಮರದ ಬೊಂಬೆಗಳಂತಿರುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ಕುಣಿಸುತ್ತಿರುವೆನು ॥೨೯॥

ಕೆಲವು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಕೆಲವು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರಿಗೂ ಜಯವುಂಟಾಗುವುದು. ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರಳಾದರೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾದ ಒಂದು ನಿಯಮದಿಂದ ನಾನು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಆದುದರಿಂದ ಜೀವರಿಗೆ ಅಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಗಲಿ, ನನಗೆ ವೈಷಮ್ಯನೈಘೃಣ್ಯದೋಷಗಳಾಗಲಿ, ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವವು. ॥೩೦॥

ಸರ್ವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ಮರೆತು, ನಿಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಿವಾರಣೆಮಾಡಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದಿರಿ. ॥೩೧॥

ಅನುಗ್ರಹಂ ತತಃ ಕರ್ತುಂ ಯುಷ್ಮದ್ದೇಹಾದನುತ್ತಮಂ ।

ನಿಃಸೃತಂ ಸಹಸಾ ತೇಜೋ ಮದೀಯಂ ಯಕ್ಷಮಿತ್ಯಪಿ. ||೮೨||

ಅತಃ ಪರಂ ಸರ್ವಭಾವೈರ್ಹಿತಾ ಗರ್ವಂ ತು ದೇಹಜಂ ।

ಮಾಮೇವ ಶರಣಂ ಯಾತ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪೀಣಿಂ ||೮೩||

:: ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ::

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಚ ಮಹಾದೇವೀ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿರೀಶ್ವರೀ ।

ಅಂತರ್ಧಾನಂ ಗತಾ ಸದ್ಯೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೇವೈರಭಿಷ್ಠತಾ ||೮೪||

ತತಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ವಗರ್ವಂ ತು ವಿಹಾಯ ಪದಪಂಕಜಂ ।

ಸಮ್ಯಗಾರಾಧಯಾಮಾಸುರ್ಭಗವತ್ಯಾಃ ಪರಾತ್ಪರಂ ||೮೫||

ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವೇ ಗಾಯತ್ರೀಜಪತಪ್ತರಾಃ ।

ಯಜ್ಞಭಾಗಾದಿಭಿಃ ಸರ್ವೇ ದೇವೀಂ ನಿತ್ಯಂ ಸಿಷೇವಿರೇ ||೮೬||

ನಿಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿರೂಪವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಹೊರಹೊರಟು ಈ ಯಕ್ಷರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ||೮೨||

ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ನೀವು ಶರೀರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪಳಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಂದಿರಿ. ||೮೩||

ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿದರು—ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರಿಯೂ ಆದ ಉಮಾದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಳು, ದೇವತೆಗಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ||೮೪||

ಆ ದಿನ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ಆಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದೇವಿಯ ಪಾದಪದ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. ||೮೫||

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮೂರು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪದಲ್ಲಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಯಜ್ಞಭಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ||೮೬||

ಏನಂ ಸತ್ಯಯುಗೇ ಸರ್ವೇ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪತತ್ಪರಾಃ ।

ತಾರಹ್ಯಲ್ಲೇಖಯೋಶ್ವಾಪಿ ಜಪೇ ನಿಷ್ಣಾತಮಾನಸಾಃ

॥೮೭॥

ನ ವಿಷ್ಣುಪಾಸನಾ ನಿತ್ಯಾ ವೇದೇನೋಕ್ತಾ ತು ಕುತ್ರಚಿತ್ ।

ನ ವಿಷ್ಣುದೀಕ್ಷಾ ನಿತ್ಯಾಸ್ತಿ ಶಿವಸ್ಯಾಪಿ ತಥೈವ ಚ

॥೮೮॥

ಗಾಯತ್ರೃಪಾಸನಾ ನಿತ್ಯಾ ಸರ್ವ ವೇದೈಃ ಸಮೀರಿತಾ ।

ಯಯಾ ವಿನಾ ತ್ವಧಃ ಸಾತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಸರ್ವಥಾ

॥೮೯॥

ತಾನತಾ ಕೃತಕೃತ್ಯತ್ವಂ ನಾನ್ಯಾಪೇಕ್ಷಾ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ಹಿ ।

ಗಾಯತ್ರೀ ಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಣಾತೋ ದ್ವಿಜೋ ಮೋಕ್ಷಮನಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥೯೦॥

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದ್ವಿಜರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿವಾಚಕವಾದ ಗಾಯತ್ರೀ, ಪ್ರಣವ, ಹೃಲ್ಲೇಖಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ॥೮೭॥

ವಿಷ್ಣುಶಿವರ ಉಪಾಸನೆಯು ನಿತ್ಯವಾದುದೆಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುದೀಕ್ಷೆಯಾಗಲಿ, ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಾಗಲಿ ನಿತ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಗಣಪತಿ ಮುಂತಾದ ದೇವತೋಪಾಸಕರಿರುವುದರಿಂದ ಈ ದೇವತೋಪಾಸನೆಗಳು ಕಾಮ್ಯವಾದುವುಗಳೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ॥೮೮॥

ದ್ವಿಜನಿಗೆ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಉಪಾಸನೆಯು ನಿತ್ಯವಾದುದು ಎಂದು ಸಕಲ ವೇದಗಳೂ ಹೇಳುವುವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಗಾಯತ್ರೃಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಪಾಪಿಯಾಗುವನು. ಅವನಿಗೆ ಸರಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದೆಂದು ವೇದವು ಹೇಳುವುದು. ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಗಣಪತಿ ಮುಂತಾದ ದೇವತೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಪಾಪವು ಬರುವುದೆಂದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತ ದ್ವಿಜರೂ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶರೂಪವಾದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸುವರು. ಅದುದರಿಂದ ಗಾಯತ್ರೀ ದೀಕ್ಷೆಯೇ ನಿತ್ಯವಾದುದು. ॥೮೯॥

ದ್ವಿಜನು ಗಾಯತ್ರಿಯ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುವನು. ಮತ್ತೊಂದು ದೇವತೋಪಾಸನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲವು. ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರ ಒಂದನ್ನೇ ಪುರಶ್ಚರಣೆ ಮಾಡುವ ದ್ವಿಜನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಹೊಂದುವನು. ॥೯೦॥

ಕುರ್ಯಾದನ್ಯನ್ನ ವಾಕುರ್ಯಾದಿತಿ ಪ್ರಾಹ ಮನುಃ ಸ್ವಯಂ ।

ವಿಹಾಯ ತಾಂ ತು ಗಾಯತ್ರೀಂ ವಿಷ್ಣುಸಾಸ್ತಿಪರಾಯಣಃ ॥೯೧॥

ಶಿವೋಸಾಸ್ತಿರತೋ ವಿಪ್ರೋ ನರಕಂ ಯಾತಿ ಸರ್ವಥಾ ।

ತಸ್ಮಾದಾದ್ಯಯುಗೇ ರಾಜಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪ ತತ್ಪರಾಃ ॥೯೨॥

ದೇವೀಪದಾಂಬುಜರತಾ ಆಸನ್ನರ್ವೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ ।

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

ಅಷ್ಟನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಇತರ ದೇವತೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿ ಅಥವಾ ಮಾಡದೆ ಹೋಗಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲವು. ಗಾಯತ್ರಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡತಕ್ಕದಲ್ಲವೆಂದು ಮನುವು ಹೇಳಿರುವನು.

ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವಿಷ್ಣುಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಲಿ, ಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಲಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ವಿಷ್ಣ್ವಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರ ಒಂದನ್ನೇ ಉಪಾಸನೆಮಾಡತಕ್ಕವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯ ಉಪಾಸನೆಯೇ ನಿತ್ಯವಾದುದೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದುದೂ ಆಗಿರುವುದು. ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯೇ ಪರಾಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪಳಾದ ದೇವಿಯು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ॥೯೧॥

ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಗಾಯತ್ರೀಜಪದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿಯಾದ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯ ಪಾದಸೇವಕರಾಗಿದ್ದರು. ನೋಡಲು ದ್ವಿಜರಿಗೆ ವೇದವು ಗಾಯತ್ರಿಯ ಮಂತ್ರವನ್ನೇ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಆ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೇ ಅವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅನ್ಯದೇವತೋಪಾಸನೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದುದೆಂದು ಭಾವವು. ॥೯೨॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಪನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

|| ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

|| ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ||

ಕದಾಚಿದಥ ಕಾಲೇ ತು ದಶಪಂಚಸಮಾ ವಿಭೋ |

ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಕರ್ಮವಶತೋ ನ ವನರ್ಷ ಶತಕ್ರತುಃ

||೧||

ಅನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾತಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಮುಭವತ್ಕ್ಸಯಕಾರಕಂ |

ಗೃಹೇಗೃಹೇ ಶವಾನಾಂ ತು ಸಂಖ್ಯಾಂ ಕರ್ತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ

||೨||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು—ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೂರು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಗೌತಮಮುನಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅನ್ಯದೇವತೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಂಟಾಯಿತೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದು. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆ ದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅನ್ಯದೇವತಾಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದ ರಾಜನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕರ್ಮಫಲಾನುಭವವಾಗ ಬೇಕಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವೇವೇಂದ್ರನು ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಲಿಲ್ಲ. ||೧||

ಮಳೆಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಬರಗಾಲವು ಬಂದಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಹೆಣಗಳಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಲೆಖ್ವ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬೀಡಿತರಾಗಿ

ಕೇಚಿದಶ್ವಾನ್ನರಾಹಾನ್ವಾ ಭಕ್ಷಯಂತಿ ಕ್ಷುಧಾರ್ಥಿತಾಃ ।

ಶನಾನಿ ಚ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಭಕ್ಷಯಂತ್ಯಪರೇ ಜನಾಃ

||೩||

ಬಾಲಕಂ ಬಾಲಜನನೀ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಪುರುಷ ಏವ ಚ ।

ಭಕ್ಷಿತುಂ ಚಲಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕ್ಷುಧಿತಾಃ ಪೀಡಿತಾ ನರಾಃ

||೪||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬಹವಸ್ತತ್ರ ವಿಚಾರಂ ಚಕ್ರುರುತ್ತಮಂ ।

ತಪೋಭನೋ ಗೌತಮೋಽಸ್ಮಿ ಸ ನಃ ಖೇದಂ ಹರಿಷ್ಯತಿ

||೫||

ಸರ್ವೈರ್ಮಿಲಿತಾಃ ಗಂತವ್ಯಂ ಗೌತಮಸ್ಯಾಶ್ರಮೇಽಧುನಾ ।

ಗಾಯತ್ರೀಜಪಸಂಸಕ್ತಾ ಗೌತಮಸ್ಯಾಶ್ರಮೇಽಧುನಾ

||೬||

ಸುಭಿಕ್ಷಂ ಶ್ರೂಯತೇ ತತ್ರ ಪ್ರಾಣಿನೋ ಬಹವೋ ಗತಾಃ ।

ಏವಂ ಏವೈತಃ ಭೂದೇವಾಃ ಸಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಾಃ ಕುಟುಂಬಿನಃ

||೭||

ಸಗೋಧನಾಃ ಸದಾಸಾಶ್ಚ ಗೌತಮಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಯಯುಃ ।

ಪೂರ್ವದೇಶಾದ್ಯಯುಃ ಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿದ್ಧಕ್ಷಿಣದೇಶತಃ

||೮||

ಕುದುರೆಯನ್ನೋ, ಹಂದಿಯನ್ನೋ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಮನುಷ್ಯರ ಹೆಣಗಳನ್ನೇ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ||೨-೩||

ಹಸಿವಿನಿಂದ ಹಿಂಸೆಪಡುತ್ತಿರುವ ಜನರಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯು ಮಗುವನ್ನೂ, ಗಂಡನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ತಿನ್ನುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ನಡೆಯಿತು. ||೪||

ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸೇರಿ ಉತ್ತಮವಾದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಾಸಕ್ತನಾದ, ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಗೌತಮನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈಗ ಮಳೆ ಬೆಳೆ ಚನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರುವರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ||೫-೬||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ, ಹಸುಗಳೂ ಮತ್ತು ಸೇವಕರೊಡನೆಯೂ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗೌತಮನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ||೭||

ಪೂರ್ವಾದಿ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡಿ ಗೌತಮನು ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಸನಾದ್ಯುಪಚಾರಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಾ ಔತ್ತರಾಹಾಶ್ಚ ನಾನಾ ದಿಗ್ಭ್ಯಃ ಸಮಾಯಯುಃ |
 ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಮಾಜಂ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಣನಾಮ ಸ ಗೌತಮಃ ||೯||
 ಅಸನಾದ್ಯುಪಚಾರೈಶ್ಚ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ವಾಡನಾನ್ |
 ಚಕಾರ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನಂ ತತಶ್ಚಾಗಮಕಾರಣಂ ||೧೦||
 ತೇ ಸರ್ವೇ ಸ್ವಸ್ತವೃತ್ತಾಂತಂ ಕಥಯಾಮಾಸುರುತ್ಪತ್ತಯಾಃ |
 ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾನ್ದುಃಖಿತಾನ್ವಿಪ್ರಾನಭಯಂ ದತ್ತವಾನ್ಮುನಿಃ ||೧೧||
 ಯುಷ್ಮಾಕಮೇತತ್ಸದನಂ ಭವದ್ವಾಸೋಽಸ್ಮಿ ಸರ್ವಥಾ |
 ಕಾ ಚಿಂತಾ ಭವತಾಂ ವಿಪ್ರಾ ಮಯಿ ದಾಸೇ ವಿರಾಜತಿ ||೧೨||
 ಧನ್ಯೋಹಮಸ್ಮಿನ್ನಮಯೇ ಯೂಯಂ ಸರ್ವೇ ತಪೋಧನಾಃ |
 ಯೇಷಾಂ ದರ್ಶನಮಾತ್ರೇಣ ದುಷ್ಕೃತಂ ಸುಕೃತಾಯತೇ ||೧೩||
 ತೇ ಸರ್ವೇ ಪಾದರಜಸಾ ಪಾವಯಂತಿ ಗೃಹಂ ಮಮ |
 ಕೋ ಮದನ್ಯೋ ಭವೇದ್ಧನ್ಯೋ ಭವತಾಂ ಸಮನುಗ್ರಹಾತ್ ||೧೪||
 ಸ್ಥೇಯಂ ಸರ್ವೈಃ ಸುಖೇನೈವ ಸಂಧ್ಯಾಜಪಪರಾಯಣೈಃ |

ಪೂಜಿಸಿ ಅವರ ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು
 ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ||೮-೯-೧೦||

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ನಗುತ್ತ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದರು.
 ದುಃಖಿತರಾದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಗೌತಮನು ಅಭಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದನು. ||೧೧||

ಈ ಮನೆಯು ನಿಮ್ಮದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸೇವಕನಾಗಿರುವೆನು.
 ನೀವು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ನೀವು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ
 ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು. ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ನನ್ನ ಪಾಪಗಳು ಪುಣ್ಯಗಳಾಗಿ
 ಪರಿಣಮಿಸುವುವು. ||೧೨-೧೩||

ನಿಮ್ಮ ಪಾದಧೂಳಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಮಾಡಿದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ
 ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನಗಿಂತ ಕೃತಾರ್ಥನಾದವನು ಯಾವನಿರುವನು? ಸಂಧ್ಯಾಜಪಾ
 ನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಸುಖವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿ. ಎಂದನು. ||೧೪||

|| ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ||

ಇತಿ ಸರ್ವಾನ್ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಗೌತಮೋ ಮುನಿರಾಟಿ ತತಃ ||೧೫||

ಗಾಯತ್ರೀಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಾಸ ಭಕ್ತಿಸನ್ನತಕಂಧರಃ |
ನಮೋ ದೇವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯೇ ವೇದಮಾತಃ ಪರಾತ್ಪರೇ ||೧೬||

ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾದಿಪರಾಮಂತ್ರರೂಪೇ ಪ್ರಣವರೂಪಿಣಿ |
ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥಾತ್ಮಿಕೇ ಮಾತರ್ನಮೋ ಹ್ರೀಂಕಾರರೂಪಿಣಿ ||೧೭||

ಸ್ವೈಹಾ ಸ್ವಧಾಸ್ವರೂಪೇ ತ್ವಾಂ ನಮಾಮಿ ಸಕಲಾರ್ಥದಾಂ |
ಭಕ್ತಕಲ್ಪಲತಾಂ ದೇವೀಮವಸ್ಥಾತ್ರಯ ಸಾಕ್ಷಿಣೀಂ ||೧೮||

ತುರ್ಯಾತೀತಸ್ವರೂಪಾಂ ಚ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ರೂಪಿಣೀಂ |
ಸರ್ವವೇದಾಂತಸಂವೇದ್ಯಾಂ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವಾಸಿನೀಂ ||೧೯||

ಪ್ರಾತರ್ಬಾಲಾಂ ರಕ್ತವರ್ಣಾಂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಯುವತೀಂ ಪರಾಂ |
ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾಂ ತಾಂ ವೃದ್ಧಾಂ ನಿತ್ಯಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ||೨೦||

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು—ಹೀಗೆಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಗೌತಮನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ||೧೫||

ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ, ವೇದಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯಾದ ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಸ್ವರೂಪಳೇ, ವ್ಯಾಹೃತಿಪ್ರಣವ ಮುಂತಾದ ಮಹಾ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪಳೇ, ಗುಣತ್ರಯ ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥಾ ರೂಪಳಾಗಿ, ಸ್ವಾಹಾಸ್ವಧಾರೂಪಳಾಗಿ ಹ್ರೀಂಕಾರಸ್ವರೂಪಳಾದ ನಿನಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತೆ ಭಕ್ತರ ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೊಡತಕ್ಕ ನೀನು ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವೆ. ||೧೬-೧೭-೧೮||

ನೀನು ಮಾಯಾಶಬಲಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿಂತ ಮೀರಿದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿರ್ಗುಣಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಳು ; ಸಮಸ್ತ ವೇದಾಂತಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ನೀನು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕವಳು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಲಿಕೆಯಾಗಿಯೂ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾದ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿ

ಸರ್ವಭೂತಾಽಣೇ ದೇವಿ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ।

ಇತಿ ಸ್ತುತಾ ಜಗನ್ನಾತಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ದರ್ಶನಂ ದದೌ

||೨೧||

ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಂ ದದೌ ತಸ್ಮೈ ಯೇನ ಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವಪೋಷಣಂ ।

ಉಚಾಚ ಮುನಿ ಮಂಚಾ ಸಾ ಯಂ ಯಂ ಕಾಮಂ ತ್ವಮಿಚ್ಛಸಿ

||೨೨||

ತಸ್ಯ ಪೂರ್ತಿಕರಂ ಪಾತ್ರಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ।

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂತರ್ದಧೇ ದೇವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಪರಮಾ ಕಲಾ

||೨೩||

ಅನ್ನಾನಾಂ ರಾಶಯಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನಿರ್ಗತಾಃ ಪರ್ವತೋಪಮಾಃ ।

ಷಡ್ರಸಾ ವಿವಿಧಾ ರಾಜಂಸ್ತ್ಯುಣಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ

||೨೪||

ಭೂಷಣಾನಿ ಚ ದಿವ್ಯಾನಿ ಕ್ಷೌಮಾಣಿ ವಸನಾನಿ ಚ ।

ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಚ ಸಮಾರಂಭಾಃ ಪಾತ್ರಾಣಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ

||೨೫||

ಯದ್ಯದಿಷ್ಟಮಭೂದ್ರಾಜನ್ಮನೇಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ತತ್ಸರ್ವಂ ನಿರ್ಗತಂ ತಸ್ಮಾದ್ಗಾಯತ್ರೀ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರತಃ

||೨೬||

ಯೌವನವತಿಯಾಗಿಯೂ, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿ ವೃದ್ಧಳಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವೆನು. ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯೇ, ನಮ್ಮ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ದೇವಿಯು, ||೧೯-೨೦||

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ ಆ ಮುನಿಗೆ ಸಮಸ್ತರನ್ನೂ ಪೋಷಣೆಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ದೇವಿಯು ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ ನೀನು ಯಾವ ಯಾವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಪಾತ್ರೆಯು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವುದು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮರೆಯಾದಳು. ||೨೧-೨೨-೨೩||

ಆ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಪರ್ವತದಂತಿರುವ ಅನ್ನದ ರಾಶಿಗಳೂ, ಷಡ್ರಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಗೆಬಗೆಯಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳೂ, ಆಭರಣಗಳೂ, ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಪಾತ್ರೆಗಳೂ, ಇನ್ನೂ ಗೌತಮಮುನಿಯು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು. ||೨೪-೨೫-೨೬||

ಸೃಂ. ೧೨. ಅ. ೯. ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಲಾಭ ೧೩೯

ಅಥಾಹೂಯ ಮುನೀನ್ದರ್ವಾನ್ಮುನಿರಾಡ್ಗೌ ತಮಸ್ತದಾ ।

ಧನಂ ಧಾನ್ಯಂ ಭೂಷಣಾನಿ ವಸನಾನಿ ದದೌ ಮುದಾ ॥೨೭॥

ಗೋಮಹಿಷ್ಯಾದಿಪಶವೋ ನಿರ್ಗತಾಃ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರತಃ ।

ನಿರ್ಗತಾನ್ಯಜ್ಞಸಂಭಾರಾನ್ಸುಕ್ಸ್ಮವಪ್ರಭೃತೀನ್ದದೌ ॥೨೮॥

ತೇ ಸರ್ವೇ ಮಿಲಿತಾ ಯಜ್ಞಾಂಶ್ಚಕ್ರೀ ಮುನಿವಾಕ್ಯತಃ ।

ಸ್ಥಾನಂ ತದೇವ ಭೂಯಿಷ್ಯಮಭವತ್ಸ್ವರ್ಗಸನ್ನಿಭಂ ॥೨೯॥

ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷು ಸುಂದರಂ ವಸ್ತು ದೃಶ್ಯತೇ ।

ತತ್ಸರ್ವಂ ತತ್ರ ನಿಷ್ಪನ್ನಂ ಗಾಯತ್ರೀದತ್ತಪಾತ್ರತಃ ॥೩೦॥

ದೇವಾಂಗನಾಸಮಾ ದಾರಾಃ ಶೋಭಂತೇ ಭೂಷಣಾದಿಭಿಃ ।

ಮುನಯೋ ದೇವಸದೃಶಾ ವಸ್ತ್ರಚಂದನಭೂಷಣೈಃ ॥೩೧॥

ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಃ ಪ್ರವವೃತೇ ಮುನೇರಾಶ್ರಮಮಂಡಲೇ ।

ನ ರೋಗಾದಿ ಭಯಂ ಕಿಂಚಿನ್ನ ಚ ದೈತ್ಯಭಯಂ ಕ್ವಚಿತ್ ॥೩೨॥

ಆ ಮೇಲೆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಗೌತಮನು ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಕರೆದು ಧನಗಳನ್ನೂ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರದಿಂದ ಹೊರಟು ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನೂ ಯಜ್ಞ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸುಕ್ಸ್ಮವಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೊಟ್ಟನು. (೨೭-೩೨)

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಗೌತಮನ ಮಾತಿನಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಸ್ಥಳವು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ಯಾವ ಸುಂದರ ವಸ್ತುಗಳವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. (೨೯-೩೦)

ಆಭರಣವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮುನಿ ಪತ್ನಿಯರು ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆಯೂ, ಮುನಿಗಳು ದೇವತೆಗಳಂತೆಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಗೌತಮ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ರೋಗಭಯವಾಗಲಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಬಾಧೆಯಾಗಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. (೩೧-೩೨)

ಸ ಮುನೇರಾಶ್ರಮೋ ಜಾತಃ ಸಮಂತಾಚ್ಛತ ಯೋಜನಃ |

ಅನ್ಯೇ ಚ ಪ್ರಾಣಿನೋ ಯೇಽಪಿ ತೇಽಪಿ ತತ್ರ ಸಮಾಗತಾಃ ||೩೩||

ತಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್ಮುಪೋಷಾಸ್ಯಂ ದತ್ವಾಭಯಮುಥಾತ್ಮನಾನ್ |

ನಾನಾವಿಧೈರ್ಮಹಾಯಜ್ಞೈರ್ನಿಧಿವತ್ಕಲ್ಪಿತೈಃ ಸುರಾಃ ||೩೪||

ಸಂತೋಷಂ ಪರಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತುರ್ಮುನೇಶ್ಚೈವ ಜಗುರ್ಯಶಃ |

ಅಹೋ ಅಯಂ ನಃ ಕಿಲ ಕಲ್ಪಸಾದಪೋ

ಮನೋರಥಾ ನ್ನಿರಯತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ||

ನೋಚೇದಕಾಂಡೇ ಕ್ವ ಹವಿರ್ವಸಾ ನಾ

ಸುದುರ್ಲಭಾ ಯತ್ರ ತು ಜೀವನಾಶಾ

||೩೬||

ಇತ್ಥಂ ದ್ವಾದಶವರ್ಷಾಣಿ ಪುಪೋಷ ಮುನಿಪುಂಗವಾನ್ |

ಪುತ್ರನನ್ಮನಿರಾಡ್ಗರ್ವ ಗಂಧೇನ ಪರಿವರ್ಜಿತಃ

||೩೭||

ಆ ಗೌತಮಾಶ್ರಮವು ಸುತ್ತಲೂ ನೂರು ಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದಾಯಿತು. ಇತರ ಜನರೂ, ಎಮ್ಮೆ, ಹಸು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದವು. ಮುನಿಯು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯದಾನ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಿದನು. ವಿಧಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಆತ್ಮಂತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ ಮುನಿಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ||೩೩-೩೪||

ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ದೇವೇಂದ್ರನು ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಈ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ||೩೫||

ಈ ಗೌತಮಮುನಿಯು ನಮಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಈ ಮುನಿಯು ನಿಮಮನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಜೀವಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಈ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ, ಹವಿಸ್ಸಾಗಲಿ ವಪೆಯಾಗಲಿ ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು? ಅದುದರಿಂದ ಈ ಮುನಿಯ ಮಹಿಮೆಯು ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾದುದಾಗಿರುವುದು. ||೩೬||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೌತಮಮುನಿಯು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಭಾವಿಸುತ್ತಾ

ಗಾಯತ್ರಾಃ ಪರಮಂ ಸ್ಥಾನಂ ಚಕಾರ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ ।

ಯತ್ರ ಸರ್ವೈಃ ಮುನಿವರೈಃ ಪೂಜ್ಯತೇ ಜಗದಂಬಿಕಾ ॥೩೮॥

ತ್ರಿಕಾಲಂ ಪರಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪುರಶ್ಚರಣಕರ್ಮಭಿಃ ।

ಅದ್ಯಾಪಿ ತತ್ರ ದೇವೀ ಸಾ ಪ್ರಾತರ್ಬಾಲಾ ತು ದೃಶ್ಯತೇ ॥೩೯॥

ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಯುವತೀ ವೃದ್ಧಾ ಸಾಯಂ ಕಾಲೇ ತು ದೃಶ್ಯತೇ ।

ತತ್ರೈಕದಾ ಸಮಾಯಾತೋ ನಾರದೋ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ ॥೪೦॥

ರಣಯನ್ಮಹತೀಂ ಗಾಯನ್ ಗಾಯತ್ರಾಃ ಪರಮಾನ್ಮಜಾನ್ ।

ನಿಷಸಾದ ಸಭಾ ಮಧ್ಯೇ ಮುನೀನಾಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ ॥೪೧॥

ಗೌತಮಾದಿಭಿರತ್ಯುಚ್ಛೈಃ ಪೂಜಿತಃ ಶಾಂತಮಾನಸಃ ।

ಕಥಾರ್ಥಕಾರ ವಿವಿಧಾ ಯಶಸೋ ಗೌತಮಸ್ಯ ಚ ॥೪೨॥

ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಿದನು. ॥೩೭॥

ಆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಗೆ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದೇವಾಲಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಮುನಿಗಳೂ ಜಗದಂಬೆಯಾದ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ॥೩೮॥

ಆ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಲೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಲಿಕೆಯಾಗಿಯೂ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಯುವತಿಯಾಗಿಯೂ, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಳಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ॥೩೯॥

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ದೇವರ್ಷಿಯಾದ ನಾರದಮುನಿಯು ತನ್ನ ಮಹತೀ ಎಂಬ ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತ, ಆ ಗೌತಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಋಷಿಗಳ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಗೌತಮಾದಿಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ತೀಕರಿಸಿ, ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಗೌತಮನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು. ॥೪೦-೪೧-೪೨॥

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ ದೇವಸದಸಿ ದೇವರಾಟ್ ತವ ಯದ್ಯಶಃ |

ಜಗೌ ಬಹುವಿಧಂ ಸ್ವಚ್ಛಂ ಮುನಿಪೋಷಣಜಂ ಪರಂ ||೪೩||

ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಚೀಪತೇರ್ನಾಣೀಂ ತ್ವಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಹಮಾಗತಃ |

ಧನ್ಯೋಽಸಿ ತ್ವಂ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಗದಂಬಾಪ್ರಸಾದತಃ ||೪೪||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮುನಿವರ್ಯಂ ತಂ ಗಾಯತ್ರೀಸದನಂ ಯಯೌ |

ದದರ್ಶ ಜಗದಂಬಾಂ ತಾಂ ಪ್ರೇಮೋತ್ಪಲ್ಲವಿಲೋಚನಃ ||೪೫||

ತುಷ್ಠಾವ ನಿಧಿವದ್ದೇವೀಂ ಜಗಾಮ ತ್ರಿದಿವಂ ಪುನಃ |

ಅಥ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತಾ ಯೇ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಮುನಿಪೋಷಿತಾಃ ||೪೬||

ಉತ್ಕರ್ಷಂ ತು ಮುನೇಃ ಶ್ರುತ್ವಾಽಸೂಯಯಾ ಖೇದಮಾಗತಾಃ |

ಯಥಾಽಸ್ಯ ನ ಯಶೋ ಭೂಯಾತ್ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸರ್ವಭೈವ ಹಿ ||೪೭||

ಕಾಲೇ ಸಮಾಗತೇ ಪಶ್ಚಾದಿತಿ ಸರ್ವೈಸ್ತು ನಿಶ್ಚಿತಂ |

ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಾದ ಗೌತಮನೇ, ದೇವತೆಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ನೀನು ಮುನಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಾದ ಮತ್ತು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿದನು. ಆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಾತನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬಂದನು. ಜಗದಂಬೆಯಾದ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನೀನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ! ||೪೩-೪೪||

ನಾರದನು ಹೀಗೆಂದು ಗೌತಮನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಗದಂಬೆಯಾದ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ವೇದ ವಿಧಿಯಂತೆ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ||೪೫||

ಅಮೇಲೆ ಆ ಮುನಿಯ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗೌತಮನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ದುಃಖಪಡುತ್ತಾ ಸುಭಿಕ್ಷಕಾಲವು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಗೌತಮ ಮುನಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಯು ಬರದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ||೪೬-೪೭||

ತತಃ ಕಾಲೇನ ಕಿಯತಾಪ್ಯಭೂದ್ವೃಷ್ಟಿರ್ಧರಾತಲೇ ||೪೮||

ಸುಭಿಕ್ಷಮಭವತ್ಸರ್ವದೇಶೇಷು ನೃಪಸತ್ತಮ |

ಶ್ರುತ್ವಾ ವಾರ್ತಾಂ ಸುಭಿಕ್ಷಸ್ಯ ಮಿಲಿತಾಃ ಸರ್ವವಾಡನಾಃ ||೪೯||

ಗೌತಮಂ ಶಪ್ತಮುದ್ಯೋಗಂ ಹಾಹಾ ರಾಜನ್ಪ್ರಚಕ್ರೀ |

ಧನ್ಯಾ ತೇಷಾಂ ಚ ಪಿತರ್ ಯಯೋರುತ್ಪತ್ತಿರೀದೃಶೀ ||೫೦||

ಕಾಲಸ್ಯ ಮಹಿಮಾ ರಾಜನ್ಸಕ್ತುಂ ಕೇನ ಹಿ ಶಕ್ಯತೇ |

ಗೌರ್ಮಿಮಿತಾ ಮಾಯಯೈಕಾ ಮುಮೂರ್ಷುರ್ಜರತೀ ನೃಪ ||೫೧||

ಜಗಾಮ ಸಾ ಚ ಶಾಲಾಯಾಂ ಹೋಮಕಾಲೇ ಮುನೇಸ್ತದಾ |

ಹುಂಹುಂಶಬ್ದೈರ್ವಾದಿತಾ ಸಾ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತತ್ಯಜ ತತ್ಕೃಣೇ ||೫೨||

ಗೌರ್ಹತಾಃನೇನ ದುಷ್ಟೇನೇತ್ಯೇವಂ ತೇ ಚುಕ್ರುರುರ್ವಿಜಾಃ |

ಹೋಮಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಮುನಿರಾಡ್ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರಮಂ ಗತಃ ||೫೩||

ಎಲೈ ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಕೇಳು ; ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಳೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಭಿಕ್ಷ ವುಂಟಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಗೌತಮನ ಸಹಾಯವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃತಘ್ನರಾಗಿ, ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಬೈಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ||೪೮-೪೯||

ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಇಂತಹ ಕೃತಘ್ನರಾದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಇವರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು, ವಿಚಾರಮಾಡು. ಕಾಲದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ಹೇಳಬಲ್ಲರು? ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮುದಿಯಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಿರುವಂತಹ ಒಂದು ಹಸುವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಆ ಹಸುವು ಗೌತಮಮುನಿಯು ಹೋಮಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ನುಗ್ಗಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಗೌತಮನು " ಹುಂ ಹುಂ " ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡಿ ದೊಡನೆಯೇ ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ||೫೦-೫೧-೫೨||

ಆಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು " ದುಷ್ಟನಾದ ಗೌತಮನು ಹಸುವನ್ನು ಕೊಂದನು." ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು. ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹೋಮವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ

ಸಮಾಧಿ ಮೀಲಿತಾಕ್ಷಸ್ಪನ್ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಕಾರಣಂ ।

ಕೃತಂ ಸರ್ವಂ ದ್ವಿಜೈರೇತದಿತಿ ಚ್ಛಾತ್ವಾ ತಥೈವ ಸಃ ॥೫೪॥

ದಧಾರ ಕೋಪಂ ಪರಮಂ ಪ್ರಲಯೇ ರುದ್ರಕೋಪವತ್ ।

ಶಶಾಪ ಚ ಋಷೀನ್ಸರ್ವಾನ್ಯೋವಸಂರಕ್ತ ಲೋಚನಃ ॥೫೫॥

ನೇದಮಾತರಿ ಗಾಯತ್ರಾಂ ತದ್ಭಾಷ್ಯಾ ನೇ ತನ್ಮನೋರ್ಜಪೇ ।

ಭವತ್ಯಾನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ॥೫೬॥

ನೇದೇ ನೇದೋಕ್ತಯಜ್ಞೇಷು ತದ್ವಾರ್ತಾಸು ತಥೈವ ಚ ।

ಭವತ್ಯಾನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ॥೫೭॥

ಶಿನೇ ಶಿವಸ್ಯ ಮಂತ್ರೇ ಚ ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರೇ ತಥೈವ ಚ ।

ಭವತ್ಯಾನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ॥೫೮॥

ಮೂಲಪ್ರಕೃತ್ಯಾಂ ಶ್ರೀದೇವ್ಯಾಂ ತದ್ಭಾಷ್ಯಾ ನೇ ತತ್ಕಥಾಸು ಚ ।

ಭವತ್ಯಾನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ॥೫೯॥

ದೇವೀಮಂತ್ರೇ ತಥಾ ದೇವ್ಯಾಃ ಸ್ಥಾನೇನುಷ್ಠಾನಕರ್ಮಣಿ ।

ಭವತ್ಯಾನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ॥೬೦॥

ಆ ಗೌತಮನು ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕಾರಣವನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು, ಇದೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾಡಿದ ಮೋಸವೆಂದು ತಿಳಿದನು. ಮತ್ತು ಪ್ರಲಯ ಕಾಲದ ರುದ್ರನಂತೆ ಗೌತಮಮುನಿಯು ಕೋಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ॥೫೪-೫೯॥

ಗೌತಮನು ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಎಲೈ ನೀಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ, ನೀವು ವೇದಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯಾದ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯ ಧ್ಯಾನ ಜಪ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರಾಗಿರಿ. ॥೫೫-೫೯॥

ಎಲೈ ಸಿಂಧುಪ್ರಾಹ್ಮಣರೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿವನಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿವಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿವನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ದೇವಿಯ ಧ್ಯಾನ ಕಥಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ,

ದೇವೈತ್ಯವದಿದೃಕ್ಷಾ ಯಾಂ ದೇವೀನಾಮಾನುಕೀರ್ತನೇ |

ಭವತಾಃನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೬೧||

ದೇವೀ-ಭಕ್ತಸ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯೇ ದೇವೀಭಕ್ತಾರ್ಚನೇ ತಥಾ |

ಭವತಾಃನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೬೨||

ಶಿವೋತ್ಸವದಿದೃಕ್ಷಾ ಯಾಂ ಶಿವಭಕ್ತಸ್ಯ ಪೂಜನೇ |

ಭವತಾಃನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೬೩||

ರುದ್ರಾಕ್ಷೇ ಬಿಲ್ವಪತ್ರೇ ಚ ತಥಾ ಶುದ್ಧೇ ಚ ಭಸ್ಮನಿ |

ಭವತಾಃನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೬೪||

ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಸದಾಚಾರೇ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗೇ ತಥೈವ ಚ |

ಭವತಾಃನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೬೫||

ಅದ್ವೈತಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಶಾಂತಿದಾಂತ್ಯಾದಿಸಾಧನೇ |

ಭವತಾಃನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೬೬||

ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾದ್ಯನುಷ್ಠಾನೇಽಪ್ಯಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ಸಾಧನೇ |

ಭವತಾಃನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೬೭||

ದೇವೀಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ದೇವಿಯಸ್ಥಾನ, ಆ ದೇವಿಯ ಪೂಜಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರಾಗಿರಿ. ||೫೭-೫೮-೫೯-೬೦||

ಮುಷ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ, ನೀವು ದೇವಿಯ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಿಯ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ದೇವಿಯ ಭಕ್ತರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಅವರ ಪೂಜೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿವನ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿವನ ಭಕ್ತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರಿ, ಭಸ್ಮ, ಶ್ರುತಿಸ್ತೃತಿವಿಹಿತವಾದ ಸದಾಚಾರ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿರಿ. ||೬೧-೬೨-೬೩-೬೪-೬೫||

ನೀವು ಅದ್ವೈತಜ್ಞಾನಸಾಧನವಾದ ಶಾಂತಿದಾಂತಿ ಮುಂತಾದ ನಿಷ್ಠಾಮ ಕರ್ಮನುಷ್ಠಾನಲಭ್ಯವಾದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳು, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಗಳು,

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾಧ್ಯಯನೇ ಚೈವ ತಥಾ ಪ್ರವಚನೇಽಪಿ ಚ |

ಭವತ್ಯಾನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೬೮||

ಗೋದಾನಾದಿಷು ದಾನೇಷು ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧೇಷು ಚೈವ ಹಿ |

ಭವತ್ಯಾನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೬೯||

ಕೃಚ್ಛ್ರ ಚಾಂದ್ರಾಯಣೇ ಚೈವ ಸ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೇ ತಥೈವ ಚ |

ಭವತ್ಯಾನುನ್ಮುಖಾ ಯೂಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೭೦||

ಶ್ರೀದೇವೀಭಿನ್ನದೇವೇಷು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತಾಃ |

ಶಂಖಚಕ್ರಾದ್ಯಂಕಿತಾಶ್ಚ ಭವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೭೧||

ಕಾಪಾಲಿಕಮತಾಸಕ್ತಾ ಬೌದ್ಧಶಾಸ್ತ್ರರತಾಸ್ವದಾ |

ಪಾಖಂಡಾಚಾರನಿರತಾ ಭವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೭೨||

ಪಿತೃಮಾತೃ ಸುತಭ್ರಾತೃ ಕನ್ಯಾವಿಕ್ರಯಿಣಸ್ತಥಾ |

ಧಾರ್ಯಾವಿಕ್ರಯಿಣಸ್ತದ್ವದ್ಭವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೭೩||

ನೇದವಿಕ್ರಯಿಣಸ್ತದ್ವತ್ತೀರ್ಥವಿಕ್ರಯಿಣಸ್ತಥಾ |

ಧರ್ಮವಿಕ್ರಯಿಣಸ್ತದ್ವದ್ಭವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೭೪||

ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವೇದವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವುದು, ಗೋದಾನವೇ ಮುಂತಾದ ದಾನಗಳು, ಪಿತೃಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಗಳು, ಕೃಚ್ಛ್ರಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಮುಂತಾದ ವ್ರತಗಳು, ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳು, ಇವು ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಆಸಕ್ತರಾಗಬೇಡಿ. ||೬೬-೬೭-೬೮-೬೯-೭೦||

ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಹೊರತು ಇತರ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದಿಗಳ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವರಾಗಿಯೂ, ಕಾಪಾಲಿಕಮತ ದಲ್ಲಿಯೂ, ಬೌದ್ಧಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಆಸಕ್ತರಾಗಿಯೂ, ಪಾಖಂಡಮತಾಚಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದವರಾಗಿಯೂ, ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಸಹೋದರರು, ಕನ್ಯೆಯರು, ಹೆಂಡತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಜೀವಿಸುವವರಾಗಿಯೂ, ವೇದ, ತೀರ್ಥ, ಧರ್ಮ ಇವುಗಳಿಂದ ಬಂದ ಫಲವನ್ನು ಮಾರುವವರಾಗಿಯೂ, ಪಾಂಚರಾತ್ರಗಮ, ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಬೌದ್ಧ ತಂತ್ರ, ಕಾಪಾಲಿಕಮತಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ, ತಾಯಿ,

ಪಾಂಚರಾತ್ರೇ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರೇ ತಥಾ ಕಾಪಾಲಿಕೇ ಮತೇ |
 ಬೌದ್ಧೇ ಶ್ರದ್ಧಾಯುತಾ ಯೂಯಂ ಭವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೨೫||
 ಮಾತೃ ಕನ್ಯಾ ಗಾಮಿನಶ್ಚ ಭಗಿನೀ ಗಾಮಿನಸ್ತಥಾ |
 ಪರಸ್ತ್ರೀ ಲಂಪಟಾಃ ಸರ್ವೇ ಭವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮಾಃ ||೨೬||
 ಯುಷ್ಮಾಕಂ ವಂಶಜಾತಾಶ್ಚ ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ಪುರುಷಾಸ್ತಥಾ |
 ಮುದ್ದತ್ತ ಶಾಪದಗ್ಧಾಸ್ತೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಭವತ್ಸಮಾಃ ||೨೭||
 ಕಿಂ ಮಯಾ ಬಹುನೋಕ್ತೇನ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿರೀಶ್ವರೀ |
 ಗಾಯತ್ರೀ ಪರಮಾ ಭೂಯಾದ್ಯುಷ್ಮಾಸು ಖಲು ಕೋಪಿತಾ ||೨೮||
 ಅಂಧಕೂಪಾದಿಕುಂಡೇಷು ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಸ್ಯಾತ್ಸದಾ ಸ್ಥಿತಿಃ |

|| ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ||

ವಾಗ್ಗಂಡಮಾದೃಶಂ ಕೃತ್ವಾಃ ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಜಲಂ ತತಃ ||೨೯||
 ಜಗಾಮ ದರ್ಶನಾರ್ಥಂ ಚ ಗಾಯತ್ರಾಃ ಪರಮೋತ್ಸುಕಃ |
 ಪ್ರಣನಾಮ ಮಹಾದೇವೀಂ ಸಾಸಿ ದೇವೀ ಪರಾತ್ಪರಾ ||೩೦||
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಕೃತಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ಮಯಂ ಚಿತ್ತೇ ಚಕಾರ ಹ |
 ಅದ್ಯಾಪಿ ತಸ್ಯಾ ವದನಂ ಸ್ಮಯಯುಕ್ತಂ ಚ ದೃಶ್ಯತೇ ||೩೧||

ಕನ್ಯೆ, ಸಹೋದರಿ, ಪರಸ್ತ್ರೀ ಇವರ ಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ ಹೀನಸ್ಥಿತಿ
 ಯನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ. ||೨೧-೨೨-೨೩-೨೪-೨೫-೨೬||

ನಿಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದಿಂದ
 ನಿಮ್ಮ ಸಮಾನರೇ ಆಗುವರು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದೇನು? ಮೂಲ
 ಪ್ರಕೃತಿಯಾದ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯು ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪವುಳ್ಳವಳಾಗಲಿ!
 ನಿಮಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಂಧಕೂಪಾದಿ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ದುಃಖವುಂಟಾಗಲಿ! ||೨೭-೨೮||

ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿದರು.....ಗೌತಮ ಮುನಿಯು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಗ್ಗಂಡವನ್ನು
 ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಆಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡ
 ಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೋದನು. ಆ ದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು.
 ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಳಾದ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೃತಘ್ನತೆಯನ್ನು

ಉನಾಚ ಮುನಿವರ್ಯಂ ತಂ ಸ್ಮಯಮಾಸ ಮುಖಾಂಬುಜಾ ।

ಭುಜಂಗಾಯಾರ್ಪಿತಂ ದುಗ್ಧಂ ವಿಷಾಯೈವೋಪಜಾಯತೇ ॥೮೨॥

ಶಾಂತಿಂ ಕುರು ಮಹಾಭಾಗ ಕರ್ಮಣೋ ಗತಿರೀದೃಶೀ ।

ಇತಿ ದೇವೀಂ ಪ್ರಣಮ್ಯಾಥ ತತೋಽಗಾತ್ಸ್ವಾಶ್ರಮಂ ಸೃತಿ ॥೮೩॥

ತತೋ ವಿಪ್ರೈಃ ಶಾಪದಗ್ಧೈರ್ವಿಸ್ಕೃತಾ ವೇದರಾಶಯಃ ।

ಗಾಯತ್ರೀ ವಿಸ್ಕೃತಾ ಸರ್ವೈಸ್ತದದ್ಭುತಮಿನಾಃ ಭವತ್ ॥೮೪॥

ತೇ ಸರ್ವೇಽಥಮಿಲಿತ್ವಾ ತು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಯುತಾಸ್ತಥಾ ।

ಪ್ರಣೇಮುರ್ಮುನಿವರ್ಯಂ ತಂ ದಂಡವಸ್ಪತಿತಾ ಭುವಿ ॥೮೫॥

ನೋಚುಃ ಕಿಂಚ ನ ವಾಕ್ಯಂ ತು ಲಜ್ಜಯಾಃ ಧೋಮುಖಾಃ ಸ್ಥಿತಾಃ ।

ಪ್ರಸೀದೇತಿ ಪ್ರಸೀದೇತಿ ಪ್ರಸೀದೇತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ॥೮೬॥

ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಾಸುರಭಿತಃ ಪರಿವಾರ್ಯ ಮುನೀಶ್ವರಂ ।

ಕರುಣಾಪೂರ್ಣಹೃದಯೋ ಮುನಿಸ್ತಾನ್ಮಮುನಾಚ ಹ ॥೮೭॥

ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಕ್ಕಳು. ಈಗಲೂ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯ ಮುಖವು ನಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಕಾಣುವುದು. ॥೮೯-೮೦-೮೧॥

ಆ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯು ನಗುತ್ತಿರುವ ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಕೂಡಿ ಗೌತಮ ಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾವಿಗೆ ಹಾಲೆರೆದರೆ ವಿಷವೇ ಆಗುವುದು. ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇ ಇಂತಹುದು. ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನೀನು ಶಾಂತನಾಗು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಗೌತಮನು ದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ॥೮೨-೮೩॥

ಬಳಿಕ ಶಾಪದ ತಾಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದವನ್ನೂ, ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರು. ಇದು ಅವರಿಗೆ ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ, ತಾವು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ಆ ಮುನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ॥೮೪-೮೫॥

ಅವರು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗೆಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಗೌತಮನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ॥೮೬-೮೭॥

ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಪರ್ಯಂತಂ ಕುಂಭಿಸಾಕೇ ಭವೇತ್ಪ್ರೀತಿಃ |

ನ ಮೇ ವಾಕ್ಯಂ ಮೃಷಾ ಭೂಯಾದಿತಿ ಜಾನೀಥ ಸರ್ವಥಾ ||೮೮||

ತತಃ ಪರಂ ಕಲಿಯುಗೇ ಭುವಿ ಜನ್ಮ ಭವೇದ್ಧಿನಾಂ |

ಮದುಕ್ತಂ ಸರ್ವಮೇತತ್ತು ಭವೇದೇವ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ ||೮೯||

ಮಚ್ಛಾಪಸ್ಯ ವಿನೋಕ್ತ್ವಾರ್ಥಂ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಸ್ಯಾದ್ಯದೀಷಣಾ |

ತರ್ಹಿ ಸೇನ್ಯಂ ಸದಾ ಸರ್ವೈರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಪದಪಂಕಜಂ ||೯೦||

|| ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ||

ಇತಿ ಸರ್ವಾನ್ವಿಸ್ತೃಜ್ಯಾಥ ಗೌತಮೋ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ |

ಪ್ರಾರಬ್ಧಮಿತಿ ಮತ್ಪಾ ತು ಚಿತ್ತೇ ಶಾಂತಿಂ ಜಗಾಮ ಹ ||೯೧||

ಏತಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾದ್ರಾಜನ್ ಗತೇ ಕೃಷ್ಣೇ ತು ಧಾಮನಿ |

ಕಲೌಯುಗೇ ಪ್ರವೃತ್ತೇ ತು ಕುಂಭಿಸಾಕಾತ್ತು ನಿರ್ಗತಾಃ ||೯೨||

ಭುವಿ ಜಾತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ಶಾಪದಗ್ಧಾಃ ಪುರಾ ತು ಯೇ |

ಸಂಧ್ಯಾತ್ರಯ ವಿಹೀನಾಶ್ಚ ಗಾಯತ್ರೀ ಭಕ್ತಿನರ್ಜಿತಾಃ ||೯೩||

ನಿಮಗೆ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಕುಂಭೀಪಾಕನೆಂಬ ನರಕವಾಸವುಂಟಾಗುವುದು. ನನ್ನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದು, ಎಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಆಮೇಲೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವುಂಟಾಗುವುದು. ನಾನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವುದು ! ||೮೮-೮೯||

ನನ್ನ ಶಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಮಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ, ನೀನೆಲ್ಲರೂ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೯೦||

ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿದರು... ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಗೌತಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿ, ಹೀಗೆ ನಡೆದುದು ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಫಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ||೯೧||

ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಕೇಳು, ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಲು ಕುಂಭೀಪಾಕನರಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಗೌತಮನ ಶಾಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು

ವೇದಭಕ್ತಿವಿಹೀನಾಶ್ಚ ಪಾಖಂಡಮತಗಾಮಿನಃ |

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ಸತ್ಕರ್ಮ ಸ್ವಧಾಸ್ವಾಹಾ ವಿವರ್ಜಿತಾಃ ||೯೪||

ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಮನ್ಯಕ್ತಾಂ ನೈವ ಜಾನಂತಿ ಕರ್ಮಜಿತ್ |

ತಪ್ತ ಮುದ್ರಾಂಕಿತಾಃ ಕೇಚಿತ್ಕಾಮಾಚಾರರತಾಃ ಪರೇ ||೯೫||

ಕಾಪಾಲಿಕಾಃ ಕೌಲಿಕಾಶ್ಚ ಬೌದ್ಧಾ ಜೈನಾಸ್ತಥಾ ಪರೇ |

ಪಂಡಿತಾ ಅಪಿ ತೇ ಸರ್ವೇ ದುರಾಚಾರ ಪ್ರವರ್ತಕಾಃ ||೯೬||

ಲಂಪಟಾಃ ಪರದಾರೇಷು ದುರಾಚಾರಪರಾಯಣಾಃ |

ಕುಂಭೀಪಾಕಂ ಪುನಃ ಸರ್ವೇ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ನಿಜಕರ್ಮಭಿಃ ||೯೭||

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ರಾಜನ್ ಸಂಸೇವ್ಯಾ ಪರಮೇಶ್ವರೀ |

ನ ವಿಷ್ಣುಪಾಸನಾ ನಿತ್ಯಾ ನ ಶಿವೋಪಾಸನಾ ತಥಾ ||೯೮||

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ತ್ರಿಕಾಲಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಗಾಯತ್ರಿದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿರುವರು. ||೯೨-೯೫||

ವೇದದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿ, ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ವಧಾಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವೇ ಮುಂತಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಅವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಪಾಖಂಡಮತವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ತಪ್ತಮುದ್ರಾ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ, ಮನಬಂದ ಆಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಲೂ ಕಾಪಾಲಿಕ, ಕೌಲ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನಮತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ||೯೪-೯೮||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದರೂ, ತಾಪೂ ಕೆಟ್ಟಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಇತರರನ್ನೂ ಆ ದಾರಿಗೆ ಎಳೆಯುವರು. ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಾ ಸಕ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ದುಷ್ಟ ಮರ್ಮಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕುಂಭೀಪಾಕ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು. ||೯೬-೯೮||

ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯನ್ನೇ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಉಪಾಸನೆಯಾಗಲಿ, ಶಿವನ ಉಪಾಸನೆಯಾಗಲಿ ನಿತ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಶಕ್ತಿವೇದತೆಯಾದ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಉಪಾಸನೆಯೇ ನಿತ್ಯವಾದುದು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ನಿತ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನರಕವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ||೯೮||

ಸೃಂ. ೧೨. ಅ. ೯. ಗಾಯತ್ರೀ ಉಪಾಸನೆಯೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು

೧೫೧

ನಿತ್ಯಾಚೋಪಾಸನಾ ಶಕ್ತೀರ್ಯಾಂ ವಿನಾ ತು ಪತತ್ಯಧಃ |

ಸರ್ವಮುಕ್ತಂ ಸಮಾಸೇನ ಯತ್ಪುಷ್ಪಂ ತತ್ತ್ವಯಾಃನಘಃ ||೯೯||

ಅತಃಪರಂ ಮಣಿದ್ವೀಪವರ್ಣನಂ ಶೃಣು ಸುಂದರಂ |

ಯತ್ಪರಂ ಸ್ಥಾನಮಾದ್ಯಾಯಾ ಭುವನೇಶ್ಯಾ ಭವಾರಣೇಃ ||೧೦೦||

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಪಾಪರಹಿತನಾದ ರಾಜನೇ, ನೀನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಸುಂದರವಾದ ಮಣಿದ್ವೀಪದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳು. ಆ ಮಣಿದ್ವೀಪವು ಪ್ರಸಂಚದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅದಿಶಕ್ತಿಯಾದ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯ ಉತ್ತಮವಾದ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವುದು. ||೯೯-೧೦೦||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ದಶಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾದೂರ್ಧ್ವಭಾಗೇ ಸರ್ವಲೋಕೋಸ್ತಿಯಃ ಶ್ರುತಃ |
ಮಣಿದ್ವೀಪಃ ಸಏನಾಸ್ತಿ ಯತ್ರ ದೇವೀ ವಿರಾಜತೇ ॥೧॥

ಸರ್ವಸ್ಮಾದಧಿಕೋ ಯಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಲೋಕಸ್ತುತಃ ಸ್ತುತಃ |
ಪುರಾ ಪರಾಂಬಯೈನಾಯಂ ಕಲ್ಪಿತೋ ಮನಸೇಚ್ಛಯಾ ॥೨॥

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೂರೂವರೆ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ದೇವಿಯ ಭಕ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಣಿದ್ವೀಪದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಸರು ಯಥಾಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದರು. ಸುಬಾಲೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ಪಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಲೋಕವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಲೋಕವಿರುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಣಿದ್ವೀಪವೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿರೂಪವಾದ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. “ ಸರ್ವಲೋಕಾ ಆತ್ಮನಿಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಮಣಯಇವ ಓತಾಶ್ಚಪ್ರೋತಾಶ್ಚ ” ಎಂದು ಸುಬಾಲೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ॥೧॥

ಎಲ್ಲ ಲೋಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೋಕವಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಲೋಕವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಶ್ರೀ ಭಗವತಿಯೇ ತನ್ನ ನಿವಾಸಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದಳು. ॥೨॥

ಸರ್ವಾದೌ ನಿಜವಾಸಾರ್ಥಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಮೂಲಭೂತಯಾ ।

ಕೈಲಾಸಾದಧಿಕೋ ಲೋಕೋ ವೈಕುಂಠಾದಪಿ ಚೋತ್ತಮಃ ॥೩॥

ಗೋಲೋಕಾದಪಿ ಸರ್ವಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಲೋಕೋಽಧಿಕಃ ಸ್ತುತಃ ।

ನೈತತ್ಸಮಂ ತ್ರಿಲೋಕ್ಯಾಂ ತು ಸುಂದರಂ ವಿದ್ಯತೇ ಕೃಚಿತ್ ॥೪॥

ಛತ್ರೀಭೂತಂ ತ್ರಿಜಗತೋ ಭವಸಂತಾಪನಾಶಕಂ ।

ಭಾಯಾಭೂತಂ ತದೇವಾಸ್ತಿ ಬಹ್ವಾಂಡಾನಾಂ ತು ಸತ್ತಮ ॥೫॥

ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚಸ್ತಷ್ಟಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಾದ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯು, ಕೈಲಾಸ, ವೈಕುಂಠ, ಗೋಲೋಕ ಇವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಾದ ಸರ್ವಲೋಕವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರದೇಶವು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಣಿದ್ವೀಪವೆಂಬ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ದೇವಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಶಿವನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನೆಂದು ಶಿವರಹಸ್ಯದ ದ್ವಿತೀಯಾಂಕದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಹದಿನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದವರೆಗೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಣಿದ್ವೀಪದ ವರ್ಣನೆಯು ಇರುವುದು. ಆ ಮಣಿದ್ವೀಪವು ಕೈಲಾಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸುಂದರವಾದುದು. ಅಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಆಯಾಸ, ಮುಳ್ಳು ಮೊದಲಾದುವು ಗಳಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂತೋಷವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು. ಶಿವನು ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ತೇಜೋರೂಪವಾಗಿ ಆ ಲೋಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹದ ವರ್ಣನೆಯು ಇರುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಲಲಿತೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸುಮೇರು ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಏಶ್ವಕರ್ಮನು ಈ ಲೋಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನೆಂದು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಎರಡು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಣಿದ್ವೀಪವು ಶ್ರೀ ತ್ರಿಪುರಸುಂದರೀದೇವಿಯಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು. ಈ ದೇವೀಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಣಿದ್ವೀಪವು ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ ಸರ್ವಲೋಕವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದುದಾಗಿರುವುದೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು. ॥೩-೪॥

ಜನನೋಜಯನೇ ಕೇಳು. ಮಣಿದ್ವೀಪವು ಸಕಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳ ಮೇಲುಭಾಗ

ಬಹುಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣೋ ಗಂಭೀರಸ್ತಾವದೇವ ಹಿ ।

ಮಣಿದ್ವೀಪಸ್ಯ ಪರಿತೋ ವರ್ತತೇ ತು ಸುಧೋದಧಿಃ ॥೬॥

ಮರುತ್ಸಂಘಟ್ಟನೋತ್ಥೀರ್ಣ ತರಂಗಶತಸಂಕುಲಃ ।

ರತ್ನಾಚ್ಛವಾಲುಕಾಯುಕ್ತೋ ರ್ಯುಷಶಂಖಸಮಾಕುಲಃ ॥೭॥

ವೀಚಿಸಂಘರ್ಷಸಂಜಾತ ಲಹರಿಕೇಣಶೀತಲಃ ।

ನಾನಾಧ್ವಜಸಮಾಯುಕ್ತ ನಾನಾಪೋತಗತಾಗತ್ಯೈಃ ॥೮॥

ವಿರಾಜಮಾನಃ ಪರಿತಸ್ತೀರರತ್ನದ್ವುನೋ ಮಹಾನ್ ।

ತದುತ್ತರಮಯೋಧಾತು ನಿರ್ಮಿತೋ ಗಗನೇ ತತಃ ॥೯॥

ಸಪ್ತಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಃ ಪ್ರಾಕಾರೋ ವರ್ತತೇ ಮಹಾನ್ ।

ನಾನಾ-ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹರಣಾ ನಾನಾಯುದ್ಧವಿಶಾರದಾಃ ॥೧೦॥

ದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಭತ್ತಿಯಂತಿರುತ್ತ ನೆರಳಿನಂತಾಗಿ ಆ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜೀವರುಗಳ ಸಂತಾಪವನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕದಾಗಿರುವುದು. ||೫||

ಮಣಿದ್ವೀಪದ ಸುತ್ತಲೂ ಅನೇಕ ಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಮೃತ ಸಮುದ್ರವು ಅಷ್ಟೇ ಆಳವಾಗಿರುವುದು. ||೬॥

ಆ ಅಮೃತ ಸಮುದ್ರವು ಗಾಳಿಯ ಬೀಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಎದ್ದ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಶುದ್ಧವಾದ ರತ್ನಗಳಂತಿರುವ ಮರಳುಗಳಿಂದಲೂ, ಮೀನು ಮತ್ತು ಶಂಖಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿ, ಸಣ್ಣ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರವಾಹಗಳ ಹನಿಗಳಿಂದ ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬಾವುಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನೇಕ ಹಡಗುಗಳ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳದಾಗಿದ್ದಿತು. ||೭-೮॥

ಆ ಅಮೃತ ಸಮುದ್ರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳಿರುವುವು. ಆ ಮರಗಳಿಂದಾಚೆಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬಹಳ ಎತ್ತರವಾದ ಏಳುಗಾವುದ ಉದ್ದವಾದ ಸುತ್ತಣ ಗೋಡೆಯು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವುದು. ||೯॥

ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ದ್ವಾರಪಾಲಕರೂ ಕೋಟೆಯು

ರಕ್ಷಕಾನಿ ವಸಂತ್ಯತ್ರ ಮೋದಮಾನಾಃ ಸಮಂತತಃ |

ಚತುರ್ವಾರಸಮಾಯುಕ್ತೋ ದ್ವಾರಪಾಲಶತಾನ್ವಿತಃ ||೧೧||

ನಾನಾಗಣೈಃ ಪರಿವೃತೋ ದೇವೀಭಕ್ತಿಯುತ್ಕರ್ಷಪಃ |

ದರ್ಶನಾರ್ಥಂ ಸಮಾಯಾಂತಿ ಯೇ ದೇವಾ ಜಗದೀಶಿತುಃ ||೧೨||

ತೇಷಾಂ ಗಣಾ ವಸಂತ್ಯತ್ರ ವಾಹನಾನಿ ಚ ತತ್ರ ಹಿ |

ವಿಮಾನಶತಸಂಘರ್ಷ ಘಂಟಾಸ್ಪನಸಮಾಕುಲಃ ||೧೩||

ಹಯಹೇಷಾ ಋರಾಘಾತ ಬಧಿರೀಕೃತದಿಬ್ಬುಖಃ |

ಗಣೈಃ ಕಿಲಕಿಲಾರಾನ್ಯರ್ವೇತ್ರಹಸ್ತೈಶ್ಚ ತಾಡಿತಾಃ ||೧೪||

ಸೇವಕಾದೇವ ಸಂಘಾನಾಂ ಭ್ರಾಜಂತೇ ತತ್ರ ಭೂಮಿಪಃ |

ತಸ್ಮಿನ್ನೋಲಾಹಲೇ ರಾಜನ್ ಶಬ್ದಃ ಕೇನಚಿತ್ಕೃಚಿತ್ ||೧೫||

ಕಸ್ಯಚಿಚ್ಛ್ರಾಯತೇತ್ಯಂತಂ ನಾನಾಧ್ವನಿಸಮಾಕುಲೇ |

ಸುತ್ತಲೂ ಅನೇಕ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿರುವರು. ||೧೦-೧೧||

ಆ ಮೋದಲನೆಯ ಪ್ರಾಕಾರದೊಳಗೆ ದೇವೀಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇವತೆಗಳು ಜಗದಂಬೆಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವಾಸವಾಗಿರುವರು. ಅನೇಕ ವಿಮಾನಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಆದರ ಗಂಟೆಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ತುಂಬಿರುವುದು.

||೧೨-೧೩||

ಕುದುರೆಗಳ ಕೂಗಿನಿಂದಲೂ, ಗೊರಸಿನ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳು ತುಂಬಿರುವುವು. ದೇವತೆಗಳ ಗಣಗಳು ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತ, ಬೆತ್ತಗಳಿಂದ ಸೇವಕರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೆಲಸಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಬಗೆಬಗೆಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ಮಾತು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲವು. ||೧೪-೧೫||

ಪದೇಪದೇ ಮಿಷ್ಪನಾರಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಸರಾಂಸಿ ಚ ||೧೬||

ನಾಟಿಕಾ ನಿವಿಧಾ ರಾಜನ್ ರತ್ನದ್ರುಮವಿರಾಜಿತಾಃ |
ತದುತ್ತರಂ ಮಹಾಸಾರ ಧಾತು ನಿರ್ಮಿತ ಮಂಡಲಃ ||೧೭||

ಸಾಲೋಃಪರೋ ಮಹಾನಸ್ತಿ ಗಗನಸ್ಪರ್ಶಿ ಯಚ್ಚಿರಃ |
ತೇಜಸಾ ಸ್ಯಾಚ್ಛತಗುಣಃ ಪೂರ್ವಸಾಲಾದಯಂ ಪರಃ ||೧೮||

ಗೋಪುರದ್ವಾರಸಹಿತೋ ಬಹುವೃಕ್ಷಸಮನ್ವಿತಃ |
ಯಾ ವೃಕ್ಷಜಾತಯಃ ಸಂತಿ ಸರ್ವಾಸ್ತಾಸ್ತತ್ರ ಸಂತಿ ಚ ||೧೯||

ನಿರಂತರಂ ಪುಷ್ಪಯುತಾಃ ಸದಾ ಫಲಸಮನ್ವಿತಾಃ |
ನವಪಲ್ಲವಸಂಯುಕ್ತಾಃ ಪರಸೌರಭಸಂಕುಲಾಃ ||೨೦||

ಪನಸಾ ಬಕುಲಾ ಲೋಧ್ರಾಃ ಕರ್ಣಿಕಾರಾಶ್ಚ ಶಿಂಶಪಾಃ |
ದೇವದಾರು ಕಾಂಚನಾರಾ ಆಮ್ರಾಶ್ಚೈವ ಸುಮೇರವಃ ||೨೧||

ಲಿಕುಚಾ ಹಿಂಗುಲಾಶ್ಚೈಲಾ ಲವಂಗಾಃ ಕಟ್ಟಿಲಾಸ್ತಥಾ |
ಪಾಟಿಲಾ ಮುಚುಕುಂದಾಶ್ಚ ಫಲಿನೋ ಜಘನೇಫಲಾಃ ||೨೨||

ಆ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಹಿಯಾದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸರೋವರಗಳೂ, ರತ್ನಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೂ ತೋಟಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ||೧೬||

ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಕಂಚಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರಾಕಾರವು ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಾಕಾರದ ನೂರರಷ್ಟು ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದು. ||೧೭-೧೮||

ಆ ಪ್ರಾಕಾರವು ಗೋಪುರಗಳುಳ್ಳ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಒಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ, ಚಿಗುರು, ಹೂ, ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಮಸ್ತ ವೃಕ್ಷಜಾತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದು. ||೧೯-೨೦||

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದು. ಹಲಸು, ಪಗಡೆ, ಲೋಧ್ರ (ಅರಗ), ಕಣಿಗಲು (ಬಿಟ್ಟಿದಾವರೆ), ಅಶೋಕ, ದೇವದಾರು, ಕಾಂಚನಾರ, ಮಾವು, ಸುಮೇರು, ಕಿತ್ತಲೆ, ಹಿಂಗು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ, ತೇಗ, ಪಾದರಿ, ಮುಚುಕುಂದ, ಫಲಿನೀ, ಜಘನೇಫಲ, ತಾಳೆ, ಹೊಂಗೆ, ಧೂಪದಗಿಡ ಕಂಕೋಲ,

తాలాస్తమాలాః సాలాత్త కంకాలా నాగభద్రకాః ।

పున్నాగాః పిలవస్సల్పకాన్యే కర్పూరభావినః ॥౨౩॥

అత్తకర్ణా హస్తికర్ణాస్తాలపర్ణాత్తదాడినాః ।

గణికా బంధు జీవాత్త జంబిరాత్త కురండకాః ॥౨౪॥

జాంబేయా బంధుజీవాత్త తథా న్యే కనకద్రుమాః ।

కాలాగరుద్రుమాత్త్యన తథా చందనసాదసాః ॥౨౫॥

ఖజూరా యూధికాస్తాలపర్ణాత్త్యన తథేక్షవః ।

క్షీరవృక్షాత్త మిదిరాత్తింజా భల్లాతకాస్తథా ॥౨౬॥

రుచకాః కుటిజా వృక్షా బిల్వవృక్షాస్తథేవ చ ।

తులసీనాం వనాన్యేవం మల్లికానాం తథేవ చ ॥౨౭॥

ఇత్యాది తరుజాతీనాం వనాన్యృపవనాని చ ।

నానావాపిలత్యేయ్యుక్తాన్యేవం సంతి ధరాధిప ॥౨౮॥

కలశిలారావసంయుక్తా గుంజద్భ్రమరభూషితాః ।

నిర్యాసప్రావిణః సర్వే స్నిగ్ధాభ్యాస్తరూప్తనాః ॥౨౯॥

జీవు, పున్నాగ, గోలేరి, కర్పూరద మర, అత్తకర్ణ, హస్తికర్ణ, తాలపర్ణ, దాళింబ, గణిక, బిందుగి, నింబ, గోలరంటి, సంపిగి, హొన్నే, కరి అగురు, శ్రీగంధ, ఖజూర, సేవంతిగి, కబ్బు, హాలేమర, కగ్గలి, హుణిసే, బీల, శోడసిగి, బిల్వ, తులసీవన, మల్లగివన, ఇవుగళ్ళివు ఇద్దువు.

॥౨౧-౨౨-౨౩-౨౪-౨౫-౨౬-౨౭॥

జనమేజయ రాజనీ, అనీక జాతీయ మరగళింద కూడిద వనగళి, 'ఁబవనగళి, నూరారు ఇళియువ బావిగళి ఆ ఎరడనేయ ప్రాకారదల్లరువువు. ॥౨౮॥

అల్లిరువ టుత్తమవాద మరగళ్ళివు భ్రమర మత్తు శోగిలీగళి ధ్వనిగళింద కూడి రసవన్న సురిసుత్తిరువువు. అవుగళి నేరళుగళు ఓత్తాగి బిద్దిరువువు. సమస్త ఋతుగళి సంబంధవాద మరగళి అనీక పక్షిగళింద

ನಾನಾಚುತುಭವಾ ವೃಕ್ಷಾ ನಾನಾಪಕ್ಷಿ ಸಮಾಕುಲಾಃ |

ನಾನಾರಸಸ್ರಾವಿಣೀಭರ್ತೃ ದೀಭಿರತಿಶೋಭಿತಾಃ

||೩೦||

ಪಾರಾವತಶುಕನ್ರಾತಸಾರಿಕಾಪಕ್ಷ್ಮನಾರುತ್ಯೈಃ |

ಹಂಸಪಕ್ಷಸಮುದ್ಭೂತ ವಾತನ್ರಾತ್ಯೈಶ್ಚ ಲದ್ಧುಮಂ

||೩೧||

ಸುಂಗಧಗ್ರಾಹಿಪವನಪೂರಿತಂ ತದ್ವನೋತ್ತಮಂ |

ಸಹಿತಂ ಹರಿಣೀಯೂಥೈರ್ಧಾವನಮಾನೈರಿತಸ್ತತಃ

||೩೨||

ನೃತ್ಯದ್ಬರ್ಹಿ ಕದಂಬಸ್ಯ ಕೇಕಾರಾವೈಃ ಸುಖಪ್ರದೈಃ |

ನಾದಿತಂ ತದ್ವನಂ ದಿವ್ಯಂ ಮಧುಸ್ರಾವಿ ಸಮಂತತಃ

||೩೩||

ಕಾಂಸ್ಯಸಾಲಾದುತ್ತರೇ ತು ತಾಮ್ರಸಾಲಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |

ಚತುರಸ್ರಸಮಾಕಾರ ಉನ್ನತ್ಯಾ ಸಪ್ತಯೋಜನಃ

||೩೪||

ದ್ವಯೋಸ್ತು ಸಾಲಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಾ ಕಲ್ಪವಾಟಿಕಾ |

ಯೇಷಾಂ ತರೂಣಾಂ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಕಾಂಚನಾಭಾನಿ ಭೂಮಿಪಃ

||೩೫||

ಕೂಡಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ರಸಗಳನ್ನು ಸ್ರವಿಸುತ್ತಲೂ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುವು. ||೩೬-೩೮||

ಪಾರಿವಾಳಗಳು, ಹೆಣ್ಣುಗಂಡು ಗಿಳಿಗಳು, ಹಂಸಗಳು ಇವುಗಳ ರೆಕ್ಕೆಯು ಗಾಳಿಗಳಿಂದ ಮರಗಳು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವುವು. ||೩೯||

ಆ ಉತ್ತಮವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿರುವುದು. ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ನವಿಲುಗಳು ಕುಣಿಯುತ್ತ ಕೇಳೇವಾಕುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ದಿವ್ಯವಾದ ವನದ ಸುತ್ತಲೂ ಮಕರಂದವು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ||೪೦-೪೨||

ಕಂಚಿನ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ತಾಮ್ರದ ಪ್ರಾಕಾರವು ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳೂ ಸಮಕೋಣವಾಗಿ ಏಳು ಗಾವುದ ಎತ್ತರವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಎರಡು ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹೂವುಗಳುಳ್ಳ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ತೋಟಗಳಿರುವುವು. ||೪೩-೪೫||

ಪತ್ರಾಣಿ ಕಾಂಚನಾಭಾನಿ ರತ್ನ ಬೀಜಫಲಾನಿ ಚ |

ದಶಯೋಜನಗಂಧೋ ಹಿ ಪ್ರಸರ್ಪತಿ ಸಮಂತತಃ

||೩೬||

ತದ್ವನಂ ರಕ್ಷಿತಂ ರಾಜನ್ವಸಂತೇನರ್ತುನಾಃನಿಶಂ |

ಪುಷ್ಪಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನಃ ಪುಷ್ಪಚೈತ್ರವಿರಾಜಿತಃ

||೩೭||

ಪುಷ್ಪಭೂಷಾ ಭೂಷಿತಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಾಸವವಿಘೂರ್ಣಿತಃ |

ಮಧುಶ್ರೀರ್ಮಾರ್ಧವಶ್ರೀಶ್ಚ ದ್ವೇ ಭಾರ್ಯೇ ತಸ್ಯ ಸಮಂತೇ

||೩೮||

ಕ್ರೀಡತಃ ಸ್ಮೇರವದನೇ ಸುಮಸ್ತಬಕಕಂದುಕೈಃ |

ಅತೀವ ರಮ್ಯಂ ವಿಪಿನಂ ಮಧುಸ್ರಾವಿ ಸಮಂತತಃ

||೩೯||

ದಶಯೋಜನಪರ್ಯಂತಂ ಕುಸುಮಾಮೋದನಾಯುನಾ |

ಪೂರಿತಂ ದಿವ್ಯಗಂಧವೈಃ ಸಾಂಗನೈರ್ಗಾನಲೋಲುಪೈಃ

||೪೦||

ಶೋಭಿತಂ ತದ್ವನಂ ದಿವ್ಯಂ ಮತ್ತಕೋಕಿಲನಾದಿತಂ |

ವಸಂತಲಕ್ಷ್ಮೀಸಂಯುಕ್ತಂ ಕಾಮಿಕಾಮಪ್ರವರ್ಧನಂ

||೪೧||

ಆ ಮರದ ಎಲೆಗಳು ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವುವು. ರತ್ನಗಳನ್ನೇ ಬೀಜಗಳಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಹಣ್ಣುಗಳು ಅದರಲ್ಲಿರುವುವು. ಅದರ ಸುವಾಸನೆಯು ಸುತ್ತಲೂ ಹತ್ತುಯೋಜನದವರೆಗೆ ಹರಡುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ವನವು ಯಾವಾಗಲೂ ವಸಂತ ರಾಜನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದು. ಆ ರಾಜನು ಹೂವಿನ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಹೂವಿನ ಭತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅಭರಣಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿ, ಹೂವಿನ ರಸದ ಮದ್ಯದಿಂದ ಮದಿಸಿರುವನು. ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಮಧುಶ್ರೀ ಎಂದೂ, ಮಾರ್ಧವಶ್ರೀ ಎಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು. ||೩೬-೩೭-೩೮||

ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಬ್ಬರೂ ನಗುತ್ತ ಹೂವಿನ ಗೊಂಚಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಚೆಂಡನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಆ ಕಾಡು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ಮಕರಂದವು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ಹತ್ತು ಗಾವುದದವರೆಗೂ ಹೂವಿನ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರೊಡನೆ ಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವರು. ||೩೯-೪೦||

ಸುಂದರವಾದ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆ ವನವು ಮದಿಸಿದ ಕೋಗಿಲೆಯು

ತಾಮ್ರಸಾಲಾದುತ್ತರತ್ರ ಸೀಸಸಾಲಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |

ಸಮುಚ್ಛ್ರಾಯಃ ಸ್ಮೃತೋಽಪ್ಯಸ್ಯ ಸಪ್ತಯೋಜನಸಂಖ್ಯಯಾ ||೪೨||

ಸಂತಾನವಾಟಿಕಾ ಮಧ್ಯೇ ಸಾಲಯೋಸ್ತು ದ್ವಯೋರ್ನ್ಯಪ |

ದಶಯೋಜನಗಂಧಸ್ತು ಪ್ರಸೂನಾನಾಂ ಸಮಂತತಃ ||೪೩||

ಹಿರಣ್ಯಾಭಾನಿ ಕುಸುಮಾನ್ಯುತ್ಫಲ್ಲಾನಿ ನಿರಂತರಂ |

ಅನ್ಯತದ್ರವಸಂಯುಕ್ತಫಲಾನಿ ಮಧುರಾಣಿ ಚ ||೪೪||

ಗ್ರೀಷ್ಮರ್ತುರ್ನಾರ್ಯಕಸ್ತಸ್ಯಾ ವಾಟಿಕಾಯಾ ನೃಪೋತ್ತಮ |

ಶುಕ್ರ ಶ್ರೀಶ್ಚ ಶುಚಿಶ್ರೀಶ್ಚ ದ್ವೇ ಭಾರ್ಯೇ ತಸ್ಯ ಸಮಂತೇ ||೪೫||

ಸಂತಾಪತ್ರಸ್ತ-ಲೋಕಾಸ್ತು ವೃಕ್ಷಮೂಲೇಷು ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ |

ನಾನಾಸಿದ್ಧಿಃ ಪರಿವೃತೋ ನಾನಾದೇವೈಃ ಸಮನ್ವಿತಃ ||೪೬||

ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳದಾಗಿ ವಸಂತಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಾಮುಕರ ಕಾಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಾಗಿರುವುದು. ||೪೧||

ತಾಮ್ರದ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸೀಸದ ಪ್ರಾಕಾರವಿರುವುದು. ಅದೂ ಏಳುಗಾವುದ ಎತ್ತರವಾಗಿರುವುದು. ||೪೨||

ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಸೀಸದ ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಸಂತಾನವೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ತೋಟವಿರುವುದು. ಆ ಮರದ ಹೂಗಳ ವಾಸನೆಯು ಹತ್ತು ಗಾವುದಗಳವರೆಗೆ ಹರಡಿರುವುದು. ಅದರ ಹೂಗಳು ಚಿನ್ನದಂತೆ ಇರುತ್ತ ಯಾವಾಗಲೂ ಅರಳಿರುವುವು. ಅದರ ಹಣ್ಣುಗಳು ಅನ್ಯತ ರಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ರುಚಿಯಾಗಿರುವುವು. ||೪೩-೪೪||

ಎಲೈ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಗ್ರೀಷ್ಮಋತುವೇ ಅಧಿಪತಿಯು. ಆ ಗ್ರೀಷ್ಮನಿಗೆ ಶುಕ್ಲಶ್ರೀ ಎಂದೂ ಶುಚಿಶ್ರೀ ಎಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು. ||೪೫||

ಸಂತಾಪದಿಂದ ಹೆದರಿದ ಜನರು ಆ ಮರಗಳ ಬುಡಗಳಲ್ಲಿರುವರು. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸಿದ್ಧರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಂಪುಗಳೂ, ಅಲ್ಲಿರುವುವು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಕೆಸರನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಹೂಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು,

ವಿಲಾಸಿನೀನಾಂ ವ್ಯಂದೈಸ್ತು ಚಂದನದ್ರವ ಪಂಕಿಲೈಃ |

ಪುಷ್ಪಮಾಲಾ ಭೂಷಿತೈಸ್ತು ತಾಲವೃಂತ ಕರಾಂಬುಜೈಃ ||೪೭||

ಪ್ರಾಕಾರಃ ಶೋಭಿತೋ ರಾಜನ್ ಶೀತಲಾಂಬುನಿಷೇವಿಭಿಃ |

ಸೀಸಸಾಲಾದುತ್ತರತ್ತಾ ಪ್ಯಾರಕೂಟಮಯಃ ಶುಭಃ ||೪೮||

ಪ್ರಾಕಾರೋ ವರ್ತತೇ ರಾಜನ್ಮುನಿಯೋಜನ ದೈರ್ಘ್ಯವಾನ್ |

ಹರಿಚಂದನವೃಕ್ಷಾಣಾಂ ವಾಟೇ ಮಧ್ಯೇ ತಯೋಃ ಸ್ತೃತಾ ||೪೯||

ಸಾಲಯೋರಧಿನಾಥಸ್ತು ವರ್ಷತುರ್ಮೇಘವಾಹನಃ |

ವಿದ್ಯುತ್ಪಿಂಗಲ ನೇತ್ರಶ್ಚ ಜೀಮೂತಕವಚಃ ಸ್ತೃತಃ ||೫೦||

ವಜ್ರನಿರ್ಘೋಷಮುಖರಶ್ಚೈಂದ್ರಧನ್ವಾ ಸಮಂತತಃ |

ಸಹಸ್ರಶೋ ವಾರಿಧಾರಾ ಮುಂಚನ್ನಾಸ್ರೇ ಗಣಾವೃತಃ ||೫೧||

ನಭಶ್ಚ್ರೀಶ್ಚ ನಭಸ್ಕಶ್ರೀಃ ಸ್ವರಸ್ಯಾ ರಸ್ಯಮಾಲಿನೀ |

ಅಂಬಾ ದುಲಾ ನಿರತ್ನ ಶ್ಚಾಭ್ರಮಂತೀ ಮೇಘಯಂತಿಕಾ ||೫೨||

ತಾಳೆಗರಿಯ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವರು. ಆ ಪ್ರಾಕಾರವು ತಣ್ಣಗಿರುವ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವುದು. ||೪೭-೪೯||

ಸೀಸದ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಪ್ರಾಕಾರವಿರುವುದು. ಅದು ಏಳು ಗಾವುದ ಎತ್ತರವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಹರಿಚಂದನ ವೃಕ್ಷಗಳ ತೋಟಗಳಿರುವುವು. ||೪೮-೪೯||

ಆ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಿಗೆ ಮೇಘಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ವರ್ಷತುರ್ಮೇ ಅಧಿಪತಿಯು. ಅವನು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಸಿಂಗಳ ವರ್ಣದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು. ಮೇಘಗಳೇ ಅವನ ಕವಚಗಳು. ಸಿಡಿಲಿನ ಧ್ವನಿಯೇ ಅವನ ಧ್ವನಿಯು. ಕಾಮನಬಿಲ್ಲೇ ಅವನ ಧನುಸ್ಸು. ಅವನು ತನ್ನ ಗಣಗಳೊಡನೆ ಸುತ್ತಲೂ ನೀರಿನ ಹಸಿಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ||೫೦-೫೧||

ಆ ವರ್ಷತುರ್ಮಿಗೆ ನಭಶ್ಚ್ರೀ, ನಭಸ್ಕಶ್ರೀ, ಸ್ವರಸ್ಯಾ, ರಸ್ಯಮಾಲಿನೀ, ಅಂಬಾ, ದುಲಾ, ನಿರತ್ನ, ಅಭ್ರಮಂತೀ, ಮೇಘಯಂತಿಕಾ ವರ್ಷಯಂತೀ,

ವರ್ಷಯಂತೀ ಚಿಬುಣಿಕಾ ವಾರಿಧಾರಾ ಚ ಸಮಂತಾಃ ।

ವರ್ಷತೋದ್ವಾರದಶ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಶಕ್ತಿಯೋ ಮದವಿಹ್ವಲಾಃ ॥೫೩॥

ನಪಪಲ್ಲವವೃಕ್ಷಾಶ್ಚ ನವೀನ ಲತಿಕಾನ್ವಿತಾಃ ।

ಹರಿತಾನಿ ತೃಣಾನ್ಯೇವ ವೇಷ್ಪಿತಾ ಯೈರ್ಧರಾಃಖಿಲಾ ॥೫೪॥

ನದೀನದಪ್ರವಾಹಾಶ್ಚ ಪ್ರವಹಂತಿ ಚ ವೇಗತಃ ।

ಸರಾಂಸಿ ಕಲುಷಾಂಬೂನಿ ರಾಗಿಚಿತ್ತಸಮಾನಿ ಚ ॥೫೫॥

ವಸಂತಿ ದೇನಾಃ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಯೇ ದೇವೀಕರ್ಮಕಾರಿಣಾಃ ।

ವಾಸೀಕೂಪತಟಾಕಾಶ್ಚ ಯೈಃ ದೇವ್ಯರ್ಥಂ ಸಮರ್ಪಿತಾಃ ॥೫೬॥

ತೇ ಗಣಾ ನಿವಸಂತ್ಯತ್ರ ಸಸಿಲಾಸಾಶ್ಚ ಸಾಂಗನಾಃ ।

ಅರಕೂಟಮಯಾದಗ್ರೇ ಸಪ್ತಯೋಜನ ದೈರ್ಘ್ಯವಾನ್ ॥೫೭॥

ಚಿಬುಣಿಕಾ, ವಾರಿಧಾರಾ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಮದಿಸಿದ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರು ಪತ್ನಿಯರಾಗಿರುವರು. ॥೫೩-೫೭॥

ಅಲ್ಲಿನ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಚಿಗುರಿದ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ, ಹಸುರು ಹುಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿರುವುದು. ॥೫೪॥

ಅಲ್ಲಿ ನದಿಗಳ ಮತ್ತು ನದಗಳ ಪ್ರವಾಹಗಳು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುವು. ಸರೋವರಗಳು ಕಾಮಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಕದಡಿದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವುವು. ॥೫೫॥

ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ದೇವೀಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರೂ, ಭಾವಿ, ಕೆರೆ ಮುಂತಾದ ಜಲಾಶಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದವರೂ, ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ॥೫೬॥

ಅಲ್ಲಿರುವ ಆ ದೇವಗಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಲಾಸಯುಕ್ತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಪ್ರಾಕಾರದ ಮುಂದೆ ಏಳು ಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಶೇಷದ ಪ್ರಾಕಾರವಿರುವುದು. ಅವೆರಡು ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಮಂದಾರವೃಕ್ಷಗಳ ತೋಟಗಳು

ಪಂಚಲೋಹಾತ್ಮಕಃ ಸಾಲೋ ಮಧ್ಯೇ ಮಂದಾರವಾಟಿಕಾ ।

ನಾನಾಪುಷ್ಪಲತಾ ಕೀರ್ಣಾ ನಾನಾಪಲ್ಲವ ಶೋಭಿತಾ ॥೫೮॥

ಅಧಿಷ್ಠಾತಾಃ ಶರದ್ವತ್ಸುರನಾಮಯಃ ।

ಇಷಲಕ್ಷ್ಮೀ ರೂರ್ಜಲಕ್ಷ್ಮೀ ದ್ವೇಭಾಯೇರ್ ತಸ್ಯ ಸಮತೇ ॥೫೯॥

ನಾನಾಸಿದ್ಧಾ ವಸಂತ್ಯತ್ರ ಸಾಂಗನಾಃ ಸಪರಿಚ್ಛದಾಃ ।

ಪಂಚಲೋಹ ಮಯಾದಗ್ರೇ ಸಪ್ತಯೋಜನದೈರ್ಘ್ಯವಾನ್ ॥೬೦॥

ದೀಪ್ಯಮಾನೋ ಮಹಾಶೃಂಗೈರ್ವರ್ತತೇ ರೌಪ್ಯಸಾಲಕಃ ।

ಪಾರಿಜಾತಾಟಿನೀ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಸೂನಸ್ತಬಕಾನ್ವಿತಾ ॥೬೧॥

ದಶಯೋಜನಗಂಧೀನಿ ಕುಸುಮಾನಿ ಸಮಂತತಃ ।

ನೋದಯಂತಿ ಗಣಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ಯೇ ದೇವೀಕರ್ಮಕಾರಿಣಃ ॥೬೨॥

ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

॥೫೮-೫೯॥

ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಶರದ್ವತ್ಸುರನೇ ಅಧಿಪತಿಯು. ಅವನಿಗೆ ಇಷಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂದೂ ಉರ್ಜಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು. ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಸಿದ್ಧರು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವಾಸವಾಗಿರುವರು. ॥೫೯॥

ಪಂಚಲೋಹದ ಪ್ರಾಕಾರದ ಮುಂದೆ ಏಳು ಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಾಕಾರವು ಎತ್ತರವಾದ ಶಿಖರಗಳಿಂದ ಸ್ವಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ॥೬೦॥

ಆ ಎರಡು ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷಗಳ ಕಾಡುಇರುವುದು. ಆ ಹೂಗಳ ವಾಸನೆಯು ಸುತ್ತಲೂ ಹತ್ತು ಗಾವುದ ಗಳಿಗೆ ಹರಡುವುದು. ದೇವೀಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ದೇವಗಣಗಳನ್ನು ಆ ವಾಸನೆಯು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದು.

॥೬೧-೬೨॥

ತತ್ರಾಧಿನಾಥಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷೋ ಹೇಮಂತರ್ತುರ್ಮಹೋಜ್ವಲಃ |
 ಸಗಣಃ ಸಾಯುಧಃ ಸರ್ವಾನ್ ರಾಗಿಣೋ ರಂಜಯನ್ಮುಪ | ||೬೩||

ಸಹಶ್ರೀಶ್ಚ ಸಹಸ್ಯಶ್ರೀಃ ದ್ವೇ ಭಾರ್ಯೇ ತಸ್ಯ ಸಂಮತೇ |
 ವಸಂತಿ ತತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಯೇ ದೇವೀವ್ರತಕಾರಿಣಃ | ||೬೪||

ರೌಪ್ಯ ಸಾಲನುಯಾದಗ್ರೇ ಸಸ್ತಯೋಜನದೈರ್ಘ್ಯವಾನ್ |
 ಸೌವರ್ಣಸಾಲಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಸ್ತಪ್ತಹಾಟಿಕ ಕಲ್ಪಿತಃ | ||೬೫||

ಮಧ್ಯೇ ಕದಂಬವಾಟೇ ತು ಪುಷ್ಪಪಲ್ಲವಶೋಭಿತಾ |
 ಕದಂಬನುದಿರಾಧಾರಾಃ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಸಹಸ್ರತಃ | ||೬೬||

ಯಾಭಿನಿರ್ದಿಪಿತಪೀತಾಭಿಃ ನಿಜಾನಂದೋನುಭೂಯತೇ |
 ತತ್ರಾಧಿನಾಥಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಃ ಶೈಶಿರರ್ತುರ್ಮಹೋದಯಃ | ||೬೭||

ತಪಶ್ರೀಶ್ಚ ತಪಸ್ಯಶ್ರೀದ್ವೇ ಭಾರ್ಯೇ ತಸ್ಯ ಸಂಮತೇ |

ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಹೇಮಂತಋತುವೇ ಅಧಿಪತಿಯು ಅವನು
 ತನ್ನ ಆಯುಧಗಳಿಂದಲೂ, ಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಕಾಮಿಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷ
 ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ಸಹಶ್ರೀ ಎಂದೂ ಸಹಸ್ಯಶ್ರೀ ಎಂದೂ ಇಬ್ಬರು
 ಪತ್ನಿಯರು. ದೇವಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಸಿದ್ಧರು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವರು.
 ||೬೩-೬೪||

ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಏಳು ಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಚಿನ್ನದ
 ಪ್ರಾಕಾರವು ಪುಟವಿಟ್ಟ ಚಿನ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದುದಾಗಿರುವುದು. ||೬೫||

ಆ ಎರಡು ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಚಿಗುರು ಮತ್ತು ಹೂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸು
 ತ್ತಿರುವ ಕದಂಬವೃಕ್ಷಗಳ ತೋಟಗಳಿರುವುವು. ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಗಳು ವಿಶೇಷ
 ವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ಮಧ್ಯವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕುಡಿದರೆ ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾ
 ನಂದದ ಅನುಭವವು ಉಂಟಾಗುವುದು. ||೬೬||

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಾನುಭವನಾದ ಶಿಶಿರ ಋತುವು ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರುವನು.
 ಅವನಿಗೆ ತಪಶ್ರೀ ಎಂದೂ ತಪಸ್ಯಶ್ರೀ ಎಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು. ಇವರಿಬ್ಬ

ಮೋದಮಾನಃ ಸಹೈತಾಭ್ಯಾಂ ವರ್ತತೇ ಶಿಶಿರಾಕೃತಿಃ ||೬೮||

ನಾನಾ ವಿಲಾಸಸಂಯುಕ್ತೋ ನಾನಾಗಣಸಮಾವೃತಃ |
ನಿವಸಂತಿ ಮಹಾಸಿದ್ಧಾ ಯೇ ದೇವೀ ಡಾನಕಾರಿಣಃ ||೬೯||

ನಾನಾಭೋಗಸಮುತ್ಪನ್ನ ಮಹಾನಂದಸಮನ್ವಿತಾಃ |
ಸಾಂಗನಾಃ ಪರಿವಾರೈಸ್ತು ಸಂಘಃ ಪರಿವಾರಿತಾಃ ||೭೦||

ಸ್ವರ್ಣಸಾಲಮಯಾದಗ್ರೇ ಮುನಿಯೋಜನದೈರ್ಘ್ಯವಾನ್ |
ಪುಷ್ಯರಾಗಮಯಃ ಸಾಲಃ ಕುಂಕುಮಾರುಣವಿಗ್ರಹಃ ||೭೧||

ಪುಷ್ಯರಾಗಮಯೀ ಭೂಮಿಃ ವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿ ಚ |
ರತ್ನವೃಕ್ಷಾಲವಾಲಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಯರಾಗಮಯಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ||೭೨||

ಪ್ರಾಕಾರೋ ಯಸ್ಯ ರತ್ನಸ್ಯ ತದ್ರತ್ನರಚಿತಾ ದ್ರುಮಾಃ |
ವನಭೂಃ ಪಕ್ಷಿಣಶ್ಚೈವ ರತ್ನವರ್ಣಜಲಾನಿ ಚ ||೭೩||

ಮಂಡಪಾ ಮಂಡಪಸ್ತಂಭಾಃ ಸರಾಂಸಿ ಕಮಲಾನಿ ಚ |

ರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಶಾಂತವಾದ
ಆಕಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶಿಶಿರಯುತುವಿನ ಅಭಿಮಾನದೇವತೆಯು ಅಲ್ಲಿರುವಳು.
||೬೭-೬೯||

ಅಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಗೋದಾನವೇ ಮುಂತಾದ ದಾನಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿದವರು ಬಗೆಬಗೆಯ ಸುಖಾನುಭವಗಳಿಂದೂ ಆನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ
ಪ್ರೀಯರಿಂದಲೂ, ಪರಿವಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಮಹಾ
ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿ ನಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ||೬೯-೭೦||

ಚಿನ್ನದ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಒಂಬತ್ತನೆಯದು ಪುಷ್ಯರಾಗವೆಂಬ ರತ್ನದ
ಪ್ರಾಕಾರವು ಕುಂಕುಮದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ನೆಲವೂ
ವನಗಳೂ ರತ್ನಗಳ ಆಕಾರವಾದ ಮರಗಳೂ, ಆ ಮರಗಳ ಪಾತಿಗಳೂ ಪುಷ್ಯರಾಗ
ರತ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವಾಗಿರುವುದು. ||೭೧-೭೨||

ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಕೇಳು, ಯಾವ ರತ್ನದ ಪ್ರಾಕಾರವಿರುವುದೋ ಆ ರತ್ನದಿಂದ
ಮಾಡಿದ ಮರಗಳೂ, ವನ, ಭೂಮಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ನೀರು, ಮಂಟಪಗಳು, ಕಂಭಗಳು,

ಪ್ರಾಕಾರೇ ತತ್ರ ಯದ್ಯತ್ಸ್ಯತ್ಸರ್ವಂ ತತ್ಸಮಂ ಭವೇತ್ ||೨೪||

ಸರಿಭಾಷೇಯ ಮುದ್ದಿಷ್ಟಾ ರತ್ನ ಸಾಲಾದಿಷು ಪ್ರಭೋ ||

ತೇಜಸಾ ಸ್ಯಾಲ್ಲಕ್ಷಗುಣಃ ಪೂರ್ವಸಾಲಾತ್ಪರೋ ನೃಪ ||೨೫||

ದಿಕ್ಪಾಲಾ ನಿವಸಂತ್ಯತ್ರ ಪ್ರತಿಬ್ರಂಹ್ಮಾಂಡವರ್ತಿನಾಂ ।

ದಿಕ್ಪಾಲಾನಾಂ ಸಮಷ್ಟ್ಯಾತ್ಮರೂಪಾಃ ಸ್ಥೂರ್ಜದ್ವರಾಯುಧಾಃ ||೨೬||

ಪೂರ್ವಾಶಾಯಾಂ ಸಮುತ್ತುಂಗ ಶೃಂಗಾ ಪೂರನುರಾವತೀ ।

ನಾನೋಪವನಸಂಯುಕ್ತಾ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ತತ್ರ ರಾಜತೇ ||೨೭||

ಸ್ವರ್ಗಶೋಭಾ ಚ ಯಾ ಸ್ವರ್ಗೇ ಯಾವತೀ ಸ್ಯಾತ್ತತೋಽಧಿಕಾ ।

ಸಮಷ್ಟಿತತನೇತ್ರಸ್ಯ ಸಹಸ್ರಗುಣತಃ ಸ್ತುತಾ ||೨೮||

ಸರೋವರಗಳು, ಕಮಲಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆ ರತ್ನದವುಗಳಾಗಿರುವುವು. ರತ್ನ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮವಾಗಿರುವುದು. ||೨೨-೨೪||

ಎಲೈ ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಪ್ರಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಲಕ್ಷಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿರುವ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಹೇಗೆಂದರೆ, ||೨೫||

ಪ್ರತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿರುವ ದಿಕ್ಪಾಲಕರು ವ್ಯಷ್ಟಿರೂಪರಾದವರು. ಈ ವ್ಯಷ್ಟಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಾದವರು ಸಮಷ್ಟಿದಿಕ್ಪಾಲಕರು. ಈ ಸಮಷ್ಟಿದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನೇ ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರೀ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಭೂಪುರಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವರು. ಅವರೇ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವರು. ಅವರು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವರು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರೀ ಯಂತ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವುದು. ||೨೬||

ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಶಿಖರಗಳುಳ್ಳ, ಅಮರಾವತೀಪಟ್ಟಣವು ಅನೇಕ ಉಪವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ||೨೭||

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಂತಿಯು ಇರುವುದೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸಾವಿರಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಂತಿಯು ಸಮಷ್ಟಿರೂಪನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಇರುವುದು. ||೨೮||

ಐರಾವತಸಮಾರೂಢೋ ವಜ್ರಹಸ್ತಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ।

ದೇವಸೇನಾಪರಿವೃತೋ ರಾಜತೇತ್ರ ಶತಕ್ರತುಃ ॥೭೯॥

ದೇವಾಂಗನಾಗಣಯುತಾ ಶಚೀ ತತ್ರ ವಿರಾಜತೇ ।

ವಹ್ನಿ ಕೋಣೇ ವಹ್ನಿ ಪುರೀ ವಹ್ನಿ ಪೂಃ ಸದೃಶೀ ನೃಪ ॥೮೦॥

ಸ್ವಾಹಾಸ್ವಧಾಸಮಾಯುಕ್ತೋ ವಹ್ನಿ ಸ್ತತ್ರ ವಿರಾಜತೇ ।

ನಿಜನಾಹನಭೂಷಾಢ್ಯೋ ನಿಜದೇವಗಣೈರ್ವೃತಃ ॥೮೧॥

ಯಾಮ್ಯಾಶಾಯಾಂ ಯಮಪುರೀ ತತ್ರ ದಂಡಧರೋ ಮಹಾನ್ ।

ಸ್ವಭಟ್ಟಿರ್ನೇಷ್ಠಿತೋ ರಾಜನ್ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಪುರೋಗಮ್ಯಃ ॥೮೨॥

ನಿಜಶಕ್ತಿಯುತೋ ಭಾಸ್ವತ್ತನಯೋಽಸ್ತಿ ಯಮೋ ಮಹಾನ್ ।

ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಾಂ ರಾಕ್ಷಸೈಃ ಪರಿನಾರಿತಃ ॥೮೩॥

ಖಡ್ಗಧಾರೀ ಸ್ಫುರನ್ನಾಸ್ತೇ ನಿರ್ಋತಿನಿಜಶಕ್ತಿಯುಕ್ ।

ಅಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಐರಾವತವೆಂಬ ಅನೇಯನ್ನೇರಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ದೇವಸೇನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಶಚೀದೇವಿಯು ತೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಳು. ॥೭೯॥

ಅಗ್ನೇಯಕೋಣದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ದೇವನ ಪಟ್ಟಣವು ವ್ಯಷ್ಟಿರೂಪನಾದ ಅಗ್ನಿಯ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುವುದು. ಸ್ವಾಹಾ ಮತ್ತು ಸ್ವಧಾದೇವಿಯರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಗ್ನಿ ದೇವನು ತನ್ನ ವಾಹನ ಮತ್ತು ಅಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ದೇವಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ॥೮೦-೮೧॥

ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಯಮನ ಪಟ್ಟಣವಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ದಂಡಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಯಮನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರೇ ನೋದಲಾದ ತನ್ನ ಭಟರುಗಳೊಡನೆ ಇರುವನು. ॥೮೨॥

ರಾಕ್ಷಸರ ದಿಕ್ಪಾಲಕನೈರ್ಋತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರುಗಳ ಪರಿವಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನಿರ್ಋತಿಯು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ॥೮೩॥

ವಾರುಣ್ಯಾಂ ವರುಣೋ ರಾಜಾ ಪಾಶಧಾರೀ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ||೮೪||

ಮಹಾರ್ಕುಷಸಮಾರೂಢೋ ವಾರುಣೇ ಮಧುವಿಹ್ವಲಃ |

ನಿಜಶಕ್ತಿಸಮಾಯುಕ್ತೋ ನಿಜಯಾದೋ ಗಣಾನ್ವಿತಃ ||೮೫||

ಸಮಾಸ್ತೇ ವಾರುಣೇ ಲೋಕೇ ವರುಣಾನೀರತಾಕುಲಃ |

ವಾಯುಕೋಣೇ ವಾಯುಲೋಕೇ ವಾಯುಸ್ತತ್ರಾಧಿ ತಿಷ್ಠತಿ ||೮೬||

ವಾಯುಸಾಧನಸಂಸಿದ್ಧ ಯೋಗಿಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಃ |

ಧ್ವಜಹಸ್ತೋ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೋ ಮೃಗವಾಹನ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ||೮೭||

ಮರುದ್ಗಣೈಃ ಪರಿವೃತೋ ನಿಜಶಕ್ತಿ ಸಮನ್ವಿತಃ |

ಉತ್ತರಸ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಮಹಾನ್ಯಕ್ಷಲೋಕೋಽಸ್ತಿ ಭೂಮಿಪ ||೮೮||

ಯಕ್ಷಾಧಿರಾಜಸ್ತತ್ರಾಸ್ತೇ ವೃದ್ಧಿಋದ್ಧ್ಯಾದಿ ಶಕ್ತಿಭಿಃ |

ನವಭರ್ನಿ ಧಿಭಿರ್ಯುಕ್ತಃ ತುಂದಿಲೋ ಧನನಾಯಕಃ ||೮೯||

ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪಾಶಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ವರುಣನು ರಾಜನಾಗಿರುವನು. ಅವನು ದೊಡ್ಡ ಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ವಾರುಣೇ ಎಂಬ ಮಧ್ಯಪಾನದಿಂದ ಮದಿಸಿದವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಜಲಜಂತುಗಳಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ವರುಣಾನೀ ಎಂಬ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತ ಆ ವರುಣ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವನು. ||೮೪-೮೫||

ವಾಯವ್ಯದಿಕ್ಕಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವಜಾಯುಧವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಜಂಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ವಾಯುದೇವನು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ವಾಯುವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡಿದ ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಆ ವಾಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಬಗೆಯ ವಾಯುಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವನಾಗಿರುವನು. ||೮೬-೮೭||

ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಯಕ್ಷಲೋಕವಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಾಧಿಪತಿಯಾದ ಕುಬೇರನು ವೃದ್ಧಿ, ಋದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ನವನಿಧಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಸ್ಥೂಲಶರೀರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅವನು ಮಣಿಭದ್ರ, ಪೂರ್ಣಭದ್ರ, ಮಣಿಮಂತ, ಮಣಿಭೂಷ,

ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯೇ ಸ್ತೃತಾ ರುದ್ರಾಸ್ತೈಃ ಸರ್ವೈಶ್ಚ ಸಮಾನ್ಯತಃ ।

ರುದ್ರಾಣೇ ಕೋಟಿಸಹಿತೋ ಭದ್ರಕಾಲ್ಯಾದಿ ಮಾತೃಭಿಃ ॥೯೬॥

ನಾನಾಶಕ್ತಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟ ಡಾಮರ್ಯಾದಿ ಗಣಾನ್ಯತಃ ।

ವೀರಭದ್ರಾದಿಸಹಿತೋ ರುದ್ರೋ ರಾಜನ್ ವಿರಾಜತೇ ॥೯೭॥

ಮುಂಡಮಾಲಾಧರೋ ನಾಗವಲಯೋ ನಾಗಕಂಧರಃ ।

ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಪರೀಧಾನೋ ಗಜಚರ್ಮೋತ್ತರೀಯಕಃ ॥೯೮॥

ಚಿತಾಭಸ್ಮಾಂಗ ಲಿಂಗಾಂಗಃ ಪ್ರಮುಖಾದಿ ಗಣಾನ್ಯತಃ ।

ನಿನದದ್ಧಮರುಧ್ವಾನೈರ್ಬಧಿರೀಕೃತ ದಿಬ್ಬುಖಃ ॥೯೯॥

ಅಟ್ಟಿಹಾಸಾ ಸ್ಫೋಟಿತಬ್ಧೈಃ ಸಂತ್ರಾಸಿತ ನಭಸ್ಥಲಃ ।

ಭೂತಸಂಘಸಮಾವಿಷ್ಟೋ ಭೂತಾನಾಸೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ ॥೧೦೦॥

ಈಶಾನದಿಕ್ಷತಿಃ ಸೋಽಯಂ ನಾಮ್ನಾ ಚೇಶಾನ ಏವ ಚ ।

ರಿಸುತ್ತ ವೇದದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವನಾಗಿರುವನು. ||೯೬-೯೯-೧೦॥

ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ರುದ್ರನು ಅನೇಕ ರುದ್ರಾಣಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯ ರಿಂದಲೂ, ಭದ್ರಕಾಲಿಯೇ ಮುಂತಾದ ಮಾತೃಕೆಯರಿಂದಲೂ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಡಾಮರೀ ಮುಂತಾದ ಗಣಗಳಿಂದಲೂ, ವೀರಭದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ವೀರರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ||೯೬-೯೭॥

ಆ ರುದ್ರನು ತಲೆಯ ಬುರುಡೆಗಳನ್ನು ಹಾರವಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವನು. ಹಾವು ಗಳನ್ನೇ ಕೈಗಳಿಗೂ, ಕುತ್ತಿಗೆಗೂ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಟ್ಟು, ಅನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದೆದಿರುವನು. ಚಿತೆಯ ಬೂದಿಯನ್ನು ಮೈಗೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಬಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವನು. ಪ್ರಮುಖಾದಿಗಣಗಳು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವುವು. ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಡಮರುಗವನ್ನು (ಬುಡುಬುಡುಕೆ) ಬಾರಿಸುವುದರಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲ ಕಿವುಡಾದಂತೆ ಇರುವುದು. ||೯೮-೯೯॥

ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಅಕಾಶದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೆದರಿಸುತ್ತ, ಅನೇಕ ಭೂತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಈಶಾನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಈಶಾನ್ಯ

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ
ದಶನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರುವನು. ಆ ದಿಕ್ಪತಿಯಾದ ಇವನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರುದ್ರನು. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೊಳಗಿನ ಕಾರಣಭೂತ ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ಅವನು ಸರ್ವೇ ಶ್ವರನಾಗಿ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯಾಗಿರುವನು. ||೧೦೦||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ
ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ಏಕಾದಶೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ॥

ಪುಷ್ಕರಾಗಮಯಾದಗ್ರೇ ಕುಂಕುಮಾರುಣವಿಗ್ರಹಃ ।

ಪದ್ಮರಾಗಮಯಃ ಸಾಲೋ ಮಧ್ಯೇ ಭೂಶ್ಚೈವ ತಾದೃಶೀ ॥೧॥

ದಶಯೋಜನವಾನ್ ದೈರ್ಘ್ಯೇ ಗೋಪುರದ್ವಾರಸಂಯುತಃ ।

ತನ್ಮಣಿಸ್ತಂಭಸಂಯುಕ್ತಾ ಮಂಡಪಾಃ ಶತಶೋ ನೃಪ ॥೨॥

ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿದರು---ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೂರಹತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ದೇವಿಯ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಗೃಹದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಮರಾಗವೇ ಮುಂತಾದ ಮಣಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನು ವರ್ಣನೆಮಾಡುವರು. ಹತ್ತನೆಯದಾದ ಪುಷ್ಕರಾಗ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಕುಂಕುಮದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದ್ಮರಾಗವೆಂಬ ರತ್ನದ ಪ್ರಾಕಾರವೂ, ಆ ಎರಡು ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಅದೇ ರತ್ನದ ಭೂಮಿಯೂ ಇರುವುದು. ॥೧॥

ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಆ ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಯ ಪ್ರಾಕಾರವು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಗಾವುದ ವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕ ಗೋಪುರಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನಗಳ ಕಂಭಗಳಿಂದಲೂ ನೂರಾರು ಮಂಟಪಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದುದಾಗಿರುವುದು.

॥೨॥

ಮಧ್ಯೇ ಭುವಿ ಸಮಾಸೀನಾತ್ಮತುಃ ಪಷ್ಠಿಮಿತಾಃ ಕಲಾಃ ।

ನಾನಾಯುಧಧರಾ ವೀರಾ ರತ್ನ ಭೂಷಣಭೂಷಿತಾಃ ॥೩॥

ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲೋಕಸ್ತಾಸಾಂ ತು ತತ್ತಲ್ಲೋಕಸ್ಯ ನಾಯಕಾಃ ।

ಸಮಂತಾತ್ಪದ್ಮರಾಗಸ್ಯ ಪರಿನಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಾಃ ಸದಾ ॥೪॥

ಸ್ವಸ್ವಲೋಕಜನ್ಯಜುಃ ಸ್ವಸ್ವನಾಹನಹೇತಿಭಿಃ ।

ತಾಸಾಂ ನಾಮಾನಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣು ತ್ವಂ ಜನಮೇಜಯ ॥೫॥

ಪಿಂಗಲಾಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಮೀ ಸಮೃದ್ಧಿವೃದ್ಧಿರೇವ ಚ ।

ಶ್ರದ್ಧಾ ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ವಧಾಃಭಿಷ್ಠಾ ಮಾಯಾ ಸಂಜ್ಞಾ ವಸುಂಧರಾ ॥೬॥

ತ್ರಿಲೋಕಧಾತ್ರೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಗಾಯತ್ರೀ ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರೀ ।

ಸುರೂಪಾ ಬಹುರೂಪಾ ಚ ಸ್ಕಂದಮಾತಾಚ್ಯುತಪ್ರಿಯಾ ॥೭॥

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚಸಾರವೇ ಮುಂತಾದ ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಆ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮೇರಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶೂರರಾದ, ರತ್ನಾ ಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರು ಇರುವರು. ॥೩॥

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಗೃಹದ ಸುತ್ತಲೂ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಲೋಕಗಳಿರುವಂತೆ ಅದೇ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಗೃಹದ ಸುತ್ತಲೂ ಪದ್ಮರಾಗ ಪ್ರಾಕಾರವನ್ನೂ ಶ್ರಯಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರ ಲೋಕಗಳು ಇವೆ. ಆ ದೇವಿಯರ ವಾಹನಗಳು, ಅಯುಧಗಳು, ಆ ಲೋಕವಾಸಿಗಳು ಇವರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುವು. ಎಲೈ ಜನಮೇಜಯನೇ, ಆ ದೇವಿಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ॥೪-೫॥

೧ ಪಿಂಗಲಾಕ್ಷ್ಮೀ ೨ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಮೀ ೩ ಸಮೃದ್ಧಿ ೪ ವೃದ್ಧಿ ೫ ಶ್ರದ್ಧಾ ೬ ಸ್ವಾಹಾ ೭ ಸ್ವಧಾ ೮ ಮಾಯಾ ೯ ಸಂಜ್ಞಾ ೧೦ ವಸುಂಧರಾ ೧೧ ತ್ರಿಲೋಕ ಧಾತ್ರೀ ೧೨ ಸಾವಿತ್ರೀ ೧೩ ಗಾಯತ್ರೀ ೧೪ ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರೀ ೧೫ ಸುರೂಪಾ ೧೬ ಬಹುರೂಪಾ ೧೭ ಸ್ಕಂದಮಾತಾ ೧೮ ಅಚ್ಯುತಪ್ರಿಯಾ ೧೯ ವಿಮಲಾ

ವಿಮಲಾ ಚಾಮಲಾ ತದ್ವದರುಣೇ ಪುನರಾರುಣೇ ।

ಪ್ರಕೃತಿರ್ವಿಪ್ರಕೃತಿಃ ಸೃಷ್ಟಿಃ ಸ್ಥಿತಿಃ ಸಂಹೃತಿರೇವ ಚ ||೮||

ಸಂಧ್ಯಾ ಮಾತಾ ಸತೀ ಹಂಸೀ ಮರ್ದಿಕಾ ವಜ್ರಿಕಾ ಪರಾ ।

ದೇವಮಾತಾ ಭಗವತೀ ದೇವಕೀ ಕಮಲಾಸನಾ ||೯||

ತ್ರಿಮುಖೀ ಸಪ್ತಮುಖ್ಯನ್ಯಾಸುರಾಸುರವಿಮರ್ದಿನೀ ।

ಲಂಬೋಷ್ಟೀ ಚೋರ್ಧ್ವಕೇಶೀ ಚ ಬಹುಶೀರ್ಷಾ ವೃಕೋದರೀ ||೧೦||

ರಥರೇಖಾಹ್ವಯಾ ಪಶ್ಚಾಚ್ಛಶಿರೇಖಾ ತಥಾಪರಾ ।

ಗಗನವೇಗಾ ಪವನವೇಗಾ ಚೈವ ತತಃ ಪರಂ ||೧೧||

ಅಗ್ರೇ ಭುವನಸಾಲಾ ಸ್ಯಾತ್ಪಶ್ಚಾತ್ತಮದನಾತುರಾ ।

ಅನಂಗಾನಂಗ ಮಥನಾ ತಥೈವಾನಂಗಮೇಖಲಾ ||೧೨||

ಅನಂಗಕುಸುಮಾ ಪಶ್ಚಾದ್ವಿಶ್ವರೂಪಾ ಸುರಾಧಿಕಾ ।

ಕ್ಷಯಂ ಕರೀ ಭವೇಚ್ಛಕ್ತಿ ರಕ್ಷೋಭ್ಯಾ ಚ ತತಃ ಪರಂ ||೧೩||

ಸತ್ಯವಾದಿನೃಥಪ್ರೋಕ್ತಾ ಬಹುರೂಪಾ ಶುಚಿವ್ರತಾ ।

ಉದಾರಾಖ್ಯಾ ಚ ವಾಗೀಶೀ ಚತುಷ್ಟಷ್ಟಿಮಿತಾಃ ಸ್ತೂತಾಃ ||೧೪||

೨೦ ಅಮಲಾ ೨೧ ಅರುಣೇ ೨೨ ಅರುಣೇ ೨೩ ಪ್ರಕೃತಿ ೨೪ ವಿಪ್ರಕೃತಿ ೨೫ ಸೃಷ್ಟಿ
೨೬ ಸ್ಥಿತಿ ೨೭ ಸಂಹೃತಿ ೨೮ ಸಂಧ್ಯಾ ೨೯ ಮಾತಾ ೩೦ ಸತೀ ೩೧ ಹಂಸೀ
೩೨ ಮರ್ದಿಕಾ ೩೩ ವಜ್ರಿಕಾ ೩೪ ಪರಾ ೩೫ ದೇವಮಾತಾ ೩೬ ಭಗವತೀ
೩೭ ದೇವಕೀ ೩೮ ಕಮಲಾಸನಾ ೩೯ ತ್ರಿಮುಖೀ ೪೦ ಸಪ್ತಮುಖೀ
೪೧ ಸುರಾಸುರವಿಮರ್ದಿನೀ ೪೨ ಲಂಬೋಷ್ಟೀ ೪೩ ಉರ್ಧ್ವಕೇಶೀ ೪೪ ಬಹು
ಶೀರ್ಷಾ ೪೫ ವೃಕೋದರೀ ೪೬ ರಥರೇಖಾ ೪೭ ಶಶಿರೇಖಾ ೪೮ ಗಗನವೇಗಾ
೪೯ ಪವನವೇಗಾ ೫೦ ಭುವನಸಾಲಾ ೫೧ ಮದನಾತುರಾ ೫೨ ಅನಂಗಾ
೫೩ ಅನಂಗಮಥನಾ ೫೪ ಅನಂಗಮೇಖಲಾ ೫೫ ಅನಂಗಕುಸುಮಾ ೫೬ ವಿಶ್ವ
ರೂಪಾ ೫೭ ಸುರಾದಿಕಾ ೫೮ ಕ್ಷಯಂಕರೀ ೫೯ ಅಕ್ಷೋಭ್ಯಾ ೬೦ ಸತ್ಯವಾದಿನೀ
೬೧ ಬಹುರೂಪಾ ೬೨ ಶುಚಿವ್ರತಾ ೬೩ ಉದಾರಾ ೬೪ ವಾಗೀಶೀ ಇವರೇ
ಅವತತ್ಸುನಾಲ್ಕು ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರು. ||೬-೭-೮-೯-೧೦-೧೧-೧೨-೧೩-೧೪||

ಜ್ವಲಜ್ಜಿಹ್ವಾನನಾಃ ಸರ್ವಾ ವಮಂತೋ ವಹ್ನಿ ಮುಲ್ಬಣಿಂ ।
 ಜಲಂ ಪಿಬಾಮಃ ಸಕಲಂ ಸಂಹರಾಮೋ ವಿಭಾವಸುಂ ॥೧೫॥

ಪವನಂ ಸ್ತಂಭಯಾಮೋಽದ್ಯ ಭಕ್ಷಯಾಮೋಽಪಿಲಂ ಜಗತ್ ।
 ಇತಿ ವಾಚಂ ಸಂಗಿರಂತೋ ಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತಲೋಚನಾಃ ॥೧೬॥

ಚಾಪಬಾಣಧರಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಯುದ್ಧಾಯೈವೋತ್ಸುಕಾಃ ಸದಾ ।
 ದಂಷ್ಟ್ರಾ ಕಟಿಕಟಾರಾವೈರ್ಬಧಿರೀಕೃತದಿಬ್ರುಹಾಃ ॥೧೭॥

ಪಿಂಗೋರ್ಧ್ವಕೇಶಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಾಶ್ಚಾಪಬಾಣಧರಾಃ ಸದಾ ।
 ಶತಾಕ್ಷೌಹಿಣಿಕಾ ಸೇನಾಃಪೈಕೈಕಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ॥೧೮॥

ಏಕೈಕಶಕ್ತೇಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಲಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಶನೇ ।
 ಶತಾಕ್ಷೌಹಿಣಿಕಾ ಸೇನಾ ತಾದೃಶೀ ನೃಪಸತ್ತಮ ॥೧೯॥

ಕಿಂ ನ ಕುರ್ಯಾಜ್ಜಗತ್ಯಸ್ಮಿನ್ನ ಶಕ್ಯಂ ವಕ್ತುಮೇವ ತತ್ ।
 ಸರ್ವಾಃಪಿ ಯುದ್ಧಸಾಮಗ್ರೀ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಲೇ ಸ್ಥಿತಾ ಮುನೇ ॥೨೦॥

ಈ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಶಕ್ತಿ ದೇವಿಯರೂ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ನಾಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಾಯಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಬೆಂಕಿಯ ಕೆಂಡಗಳನ್ನು ಕಾರುತ್ತ, ಸಮಸ್ತ ಸೀರನ್ನೂ ಕುಡಿಯೋಣವೋ, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡೋಣವೋ, ವಾಯು ವನ್ನು ತಡೆದು ಚಲಿಸದಂತೆ ನಿಲ್ಲಿಸೋಣವೋ, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ತಿಂದುಬಿಡೋಣವೋ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ॥೧೫-೧೯॥

ಎಲ್ಲರೂ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯಾವಾಗಲೂ ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು. ಅವರು ಹೆಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಡಿವುದರಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲ ಕಿವುಡಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಅವರ ತಲೆಯ ಕೂದಲುಗಳು ಹಿಂಗಳವರ್ಣವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿರುವುವು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ನೂರು ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ಸೇನೆಯು ಇರುವುದು. ॥೨೦-೧೮॥

ಎಲೈ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಕೇಳು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಶಕ್ತಿ ದೇವಿಗೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವುದು. ಅವರ ಸೇನೆಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಶಕ್ತಿಯಿರುವುದು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇನ್ನಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾರರು ?

ರಥಾನಾಂ ಗಣನಾ ನಾಸ್ತಿ ಹಯಾನಾಂ ಕರಿಣಾಂ ತಥಾ |

ಶಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಗಣನಾ ತದ್ವದ್ಗಣನಾಂ ಗಣನಾ ತಥಾ ||೨೧||

ಪದ್ಮರಾಗಮಯಾದಗ್ರೇ ಗೋಮೇಧಮಣಿನಿರ್ಮಿತಃ |

ದಶಯೋಜನದೈರ್ಘ್ಯೇಣ ಪ್ರಾಕಾರೋ ವರ್ತತೇ ಮಹಾನ್ ||೨೨||

ಭಾಸ್ವಜ್ಜಪ್ರಸೂನಾಭೋ ಮಧ್ಯಭೂಸ್ತಸ್ಯ ತಾದೃಶೀ |

ಗೋಮೇದಕಲ್ಪಿತಾನ್ಯೇವ ತದ್ವಾಸಿ ಸದನಾನಿ ಚ ||೨೩||

ಪಕ್ಷಿಣಃ ಸ್ತಂಭನರ್ಯಾಶ್ಚ ನೃಕ್ಷಾವಾಪ್ಯಃ ಸರಾಂಸಿ ಚ |

ಗೋಮೇದಕಲ್ಪಿತಾನಿವ ಕುಂಕುಮಾರುಣವಿಗ್ರಹಾಃ ||೨೪||

ತನ್ಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ಮಹಾದೇವ್ಯೋ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಚ್ಛಕ್ತಯಃ ಸ್ತೃತಾಃ |

ನಾನಾ ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹರಣಾ ಗೋಮೇದಮಣಿಭೂಷಿತಾಃ ||೨೫||

ಅವರ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವು. ಆ ಭಗವತಿಯ ಸೇನಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುವು. ||೧೯-೨೦||

ಅಲ್ಲಿ ರಥಗಳೂ, ಕುದುರೆಗಳೂ, ಆನೆಗಳೂ, ಆಯುಧಗಳೂ, ಯುದ್ಧ ವೀರರೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಇರುವರು. ||೨೧||

ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಯ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹತ್ತು ಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಗೋಮೇದರತ್ನದ ಪ್ರಾಕಾರವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ದಾಸವಾಳದ ಹೂವಿನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಎರಡು ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ನೆಲವು ಹಾಗೆಯೇ ದಾಸವಾಳದ ಹೂ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲ ಗೋಮೇದರತ್ನಗಳಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದುವು. ||೨೨-೨೩||

ಅಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕಂಭಗಳು, ಮರಗಳು, ಬಾವಿಗಳು, ಸರೋವರಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕುಂಕುಮದಂತೆ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿ ಗೋಮೇದರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದುದಾಗಿರುವುವು. ಆ ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಗೋಮೇದರತ್ನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಶಕ್ತಿದೇವಿಯ ರಿರುವರು. ||೨೪-೨೫||

ಪ್ರತ್ಯೇಕಲೋಕವಾಸಿನೈಃ ಪರಿವಾರೈಃ ಸಮಂತತಃ |
ಗೋಮೇದಸಾಲೇ ಸನ್ನದ್ಧಾಃ ಪಿಶಾಚವದನಾ ನೃಪ || ೨೬ ||

ಸ್ವಲೋಕವಾಸಿಭಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಪೂಜಿತಾರ್ಚಕ್ರಬಾಹವಃ |
ಕ್ರೋಧರಕ್ತೇಕ್ಷಣಾ ಭಿಂಭಿ ಪಚ ಚಿಂಭಿ ದಹೇತಿ ಚ || ೨೭ ||

ವದಂತಿ ಸತತಂ ವಾಚಂ ಯುದ್ಧೋತ್ಸುಕ ಹೃದಂತರಾಃ |
ಏಕೈಕಸ್ಯಾ ಮಹಾಶಕ್ತೇರ್ಧಶಾಕ್ಷಿಹಿಣಿಕಾ ಮತಾ || ೨೮ ||

ಸೇನಾ ತತ್ರಾಪ್ಯೇಕ ಶಕ್ತಿರ್ಲಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ನಾಶಿನೀ |
ತಾದೃಶೀನಾಂ ಮಹಾಸೇನಾ ವರ್ಣನೀಯಾ ಕಥಂ ನೃಪ || ೨೯ ||

ರಥಾನಾಂ ನೈವ ಗಣನಾ ವಾಹನಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ |
ಸರ್ವಯುದ್ಧಸಮಾರಂಭಸ್ತತ್ರ ದೇವ್ಯಾ ವಿರಾಜತೇ || ೩೦ ||

ಆ ಗೋಮೇದ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲೋಕಗಳಿರುವುವು. ಆ ದೇವಿಯರು ಭಯಂಕರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಲೋಕವಾಸಿಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶೀಳು, ಕಡಿ, ಬೇಯಿಸು, ಸುಡು ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು. || ೨೬-೨೭ ||

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರಿಗೂ ಹತ್ತು ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೇನೆ ಇರುವುದು. ಒಬ್ಬ ಶಕ್ತಿದೇವಿಗೆ ಲಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿರುವುದು. ಎಲ್ಲ ರಾಜನೇ, ಅವರ ಮಹಾ ಸೇನೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ರಥಗಳು, ವಾಹನಗಳು ಇವುಗಳು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟಿರುವುವು. ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯ ಸಮಸ್ತ ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಈ ಸೇನೆಯು ಜಗದಂಬೆಗೆ ಅಂತರಂಗಸೇನೆಯಾಗಿರುವುದು. || ೨೮-೨೯-೩೦ ||

ತಾಸಾಂ ನಾನಾನಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಾಪನಾಶಕರಾಣಿ ಚ |

ವಿದ್ಯಾ ಹ್ರೀ ಪುಷ್ಪಯುಃ ಪ್ರಚ್ಛಾ ಸಿನೀವಾಲೀ ಕುಹೂಸ್ತಥಾ ||೩೧||

ರುದ್ರಾ ವೀರ್ಯಪ್ರಭಾ ನಂದಾ ಪೋಷಿಣೀ ಋದ್ಧಿದಾ ಶುಭಾ |

ಕಾಲರಾತ್ರೀಮಹಾರಾತ್ರೀಭದ್ರಕಾಲೀ ಕಪರ್ದಿನೀ ||೩೨||

ವಿಕೃತಿರ್ದಂಡಿ ಮುಂಡಿನೈ ಸೇಂದು ಖಂಡಾ ಶಿಖಂಡಿನೀ |

ನಿಕುಂಭ ಶುಂಭಮಥಿನೀ ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನೀ ||೩೩||

ಇಂದ್ರಾಣೀ ಚೈವ ರುದ್ರಾಣೀ ಶಂಕರಾರ್ಧಶರೀರಿಣೀ |

ನಾರೀ ನಾರಾಯಣೀ ಚೈವ ತ್ರಿಶೂಲಿನೈ ಪಾಲಿನೀ ||೩೪||

ಅಂಬಿಕಾ ಹ್ಲಾದಿನೀ ಸಶ್ವಾದಿತೈವಂ ಶಕ್ತಿಯುಃ ಸ್ತುತಾಃ |

ಯದ್ಯತಾಃ ಕುಪಿತಾ ದೇವ್ಯಸ್ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಶನಂ ||೩೫||

ಪರಾಜಯೋ ನ ಚೈತಾಸಾಂ ಕದಾಚಿತ್ತ್ವಚಿದಸ್ತಿ ಹಿ |

ಗೋಮೇದಿಕಮಯಾದಗ್ರೇ ಸದ್ವಜ್ರಮಣಿ ನಿರ್ಮಿತಃ ||೩೬||

ದಶಯೋಜನ ತುಂಗೋಽಸೌ ಗೋಪುರದ್ವಾರಸಂಯುತಃ |

ಸಾಪನಾಶಕರವಾದ ಆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ೧ ವಿದ್ಯಾ, ೨ ಹ್ರೀ, ೩ ಪುಷ್ಪ, ೪ ಪ್ರಚ್ಛಾ, ೫ ಸಿನೀವಾಲೀ, ೬ ಕುಹೂ, ೭ ರುದ್ರಾ, ೮ ವೀರ್ಯಾ, ೯ ಪ್ರಭಾ, ೧೦ ನಂದಾ, ೧೧ ಪೋಷಿಣೀ, ೧೨ ಋದ್ಧಿದಾ, ೧೩ ಶುಭಾ, ೧೪ ಕಾಳರಾತ್ರಿ, ೧೫ ಮಹಾರಾತ್ರಿ, ೧೬ ಭದ್ರಕಾಲೀ, ೧೭ ಕಪರ್ದಿನೀ, ೧೮ ವಿಕೃತಿ, ೧೯ ದಂಡಿ, ೨೦ ಮುಂಡಿನೀ, ೨೧ ಸೇಂದುಖಂಡಾ, ೨೨ ಶಿಖಂಡಿನೀ, ೨೩ ನಿಕುಂಭ ಶುಂಭಮಥಿನೀ, ೨೪ ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನೀ, ೨೫ ಇಂದ್ರಾಣೀ, ೨೬ ರುದ್ರಾಣೀ, ೨೭ ಶಂಕರಾರ್ಧಶರೀರಿಣೀ, ೨೮ ನಾರಾಯಣೀ, ೨೯ ತ್ರಿಶೂಲಿನೀ, ೩೦ ಪಾಲಿನೀ, ೩೧ ಅಂಬಿಕಾ, ೩೨ ಹ್ಲಾದಿನೀ ಇವರೇ ಆ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರು. ||೩೧-೩೬-೩೫-೩೪||

ಈ ದೇವಿಯರು ಕೋಪಗೊಂಡಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ನಾಶವಾಗುವುದು. ಇವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ, ಎಲ್ಲೆಯೂ ಅಪಜಯವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ||೩೫||

ಗೋಮೇದರತ್ನಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಒಳಗೆ ಹತ್ತುಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಜ್ರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಕಾರವಿರುವುದು. ಆ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಗೋಪುರಗಳು, ಬಾಗಿಲು

ಕಸಾಟಿಶ್ಯಂಖಲಾಬದ್ಧೋ ನವವೃಕ್ಷಸಮುಜ್ಜಲಃ ||೩೭||

ಸಾಲಸ್ತನ್ಮಧ್ಯ ಭೂನ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಂ ಹೀರಮಯಂ ಸ್ಪೃತಂ |

ಗೃಹಾಣಿ ವೀಧಯೋ ರಥ್ಯಾ ಮಹಾಮಾರ್ಗಾಂಗಣಾನಿ ಚ ||೩೮||

ವೃಕ್ಷಾಲನಾಲತರವಃ ಸಾರಂಗಾ ಆಸಿ ತಾದೃಶಾಃ |

ಧೀರ್ಭೀಕಾಶ್ರೇಣಯೋ ವಾಸ್ಯಸ್ತಡಾಗಾಃ ಕೂಪಸಂಯುತಾಃ ||೩೯||

ತತ್ರ ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರ್ಯಾ ವಸಂತಿ ಪರಿಚಾರಿಕಾಃ |

ಏಕೈಕಾ ಲಕ್ಷದಾಸೀಭಿಃ ಸೇವಿತಾ ಮದಗರ್ವಿತಾ ||೪೦||

ತಾಲವೃಂತಧರಾಃ ಕಾಶ್ಚಿಚ್ಛ ಸಕಾಢ್ಯಕರಾಂಬುಜಾಃ |

ಕಾಶ್ಚಿತ್ತಾಂಬೂಲಪಾತ್ರಾಣಿ ಧಾರಯಂತ್ಯೋತಿ ಗರ್ವಿತಾಃ ||೪೧||

ಕಾಶ್ಚಿತ್ತು ಭಕ್ತಧಾರಿಣ್ಯಶ್ವಾಮರಾಣಾಂ ವಿಧಾರಿಕಾಃ |

ನಾನಾವಸ್ತ್ರಧರಾಃ ಕಾಶ್ಚಿತ್ಕಾಶ್ಚಿತ್ಪುಷ್ಪಕರಾಂಬುಜಾಃ ||೪೨||

ಗಳು, ಸರಪಣಿಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಕದಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ನವೀನವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ನೆಲೆಗಳೂ ಮನೆಗಳೂ ಬೀದಿಗಳೂ, ದೊಡ್ಡ ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳೂ, ಅಂಗಳಗಳೂ ಎಲ್ಲವೂ ಹೀರವೆಂಬ ರತ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದುದಾಗಿರುವುವು. ||೩೭-೩೮-೩೯||

ಮರಗಳ ಪಾತಿಗಳು, ಮರಗಳು, ಜಿಂಕೆಗಳು, ಇಳಿಯುವ ಬಾವಿಗಳು, ಕೆರೆಗಳು, ಸೇದುವ ಬಾವಿಗಳು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೀರವೆಂಬ ರತ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದುವು. ||೪೦||

ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ದೇವಿಯ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರು ವಾಸವಾಗಿರುವರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಪರಿಚಾರಿಕೆಗೂ ಲಕ್ಷಸಂಖ್ಯೆಯ ದಾಸಿಯಿರುವರು. ಇವರ ಸೇವೆಯಿಂದ ಆ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರು ಗರ್ವಿತರಾಗಿರುವರು. ಕೆಲವರು ಬೀಸಣಿಗೆಯನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಬಗೆಬಗೆಯ ಪಾನಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವರು ತಾಂಬೂಲದ ತಟ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದಿರುವರು. ||೪೦-೪೧||

ಹೀಗೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವರು, ಚಾಮರ ಬೀಸುವವರು, ಬಗೆಬಗೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವರು, ಹೂಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವರು, ಬಗೆಬಗೆಯ

ನಾನಾದರ್ಶಕರಾಃ ಕಾಶ್ಚಿತ್ಕಾಶ್ಚಿತ್ಕುಂಕುಮಲೇಪನಂ :

ಧಾರಯಂತ್ಯಃ ಕಜ್ಜಲಂ ಚ ಸಿಂದೂರ ಚಕ್ಷಕಂ ಪರಾಃ ||೪೩||

ಕಾಶ್ಚಿಚ್ಚಿತ್ರಕ ನಿರ್ಮಾತ್ರಃ ಪಾದಸಂವಾಹನೇ ರತಾಃ |

ಕಾಶ್ಚಿತ್ತುಭೂಷಾಕಾರಿಣ್ಯೋ ನಾನಾಭೂಷಾಧರಾಃ ಪರಾಃ ||೪೪||

ಪುಷ್ಪಭೂಷಣನಿರ್ಮಾತ್ರಃ ಪುಷ್ಪಶೃಂಗಾರಕಾರಿಕಾಃ |

ನಾನಾವಿಲಾಸಚತುರಾ ಬಹ್ವೈವಂ ವಿಧಾಃ ಪರಾಃ ||೪೫||

ನಿಬದ್ಧಪರಿಧಾನೀಯಾ ಯುವತ್ಯಃ ಸಕಲಾ ಅಪಿ |

ದೇವೀಕೃಪಾ ಲೇಶವಶಾತ್ಪುಚ್ಛೀಕೃತ ಜಗತ್ರಯಾಃ ||೪೬||

ಏತಾ ದೂತ್ಯಃ ಸ್ತೃತಾ ದೇವ್ಯಃ ಶೃಂಗಾರ ಮದಗರ್ವಿತಾಃ |

ತಾಸಾಂ ನಾಮಾನಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣು ಮೇ ನೃಪಸತ್ತಮ ||೪೭||

ಅನಂಗರೂಪಾ ಪ್ರಥಮಾಃಪ್ರಸಂಗ ಮದನಾ ಪರಾ |

ತೃತೀಯಾ ತು ತತಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಸುಂದರೀ ಮದನಾತುರಾ ||೪೮||

ಕನ್ನಡಿಗಳನ್ನು, ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯ ಗಂಧವನ್ನೂ, ಕಾಡಿಗೆಯ ಭರಣಿಯನ್ನೂ, ಸಿಂದೂರದ ಬಟ್ಟಲನ್ನೂ ಹಿಡಿದಿರುವರು. ಕೆಲವರು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿರುವರು ; ಕೆಲವರು ದೇವಿಯ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವವರು, ಪಾದವನ್ನೂ ತ್ತುವವರು, ಅಭರಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವರು, ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಿರುವವರು, ಇರುವರು. ೪೨-೪೩-೪೪

ಹೂವಿನ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು, ಹೂವಿನ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವವರು, ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರೆಯರೂ ಆದ ಅನೇಕರಿರುವರು. ಆ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರೂ ಸೂಂಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ದೇವಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ಅಲ್ಪವೆಂದೆಣಿಸುತ್ತ ಶೃಂಗಾರ ಮದದಿಂದ ಗರ್ವಿತರಾಗಿರುವರು. ಎಲೈ ಜನಮೇಜಯನೇ, ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ||೪೫-೪೬-೪೭||

೧ ಅನಂಗರೂಪಾ, ೨ ಅನಂಗಮದನಾ, ೩ ಮದನಾತುರಾ, ೪ ಭುವನ

ತತೋ ಭುವನವೇಗಾ ಸ್ಯಾತ್ಪಥಾ ಭುವನಸಾಲಿಕಾ ।

ಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವ ಶಿಶಿರಾನಂಗವೇದನಾನಂಗಮೇಖಲಾ ॥೪೯॥

ವಿದ್ಯುದ್ವಾಮಸಮಾನಾಂಗ್ಯಃ ಕ್ಷಣತ್ಯಾಂಚೀಗುಣಾನ್ವಿತಾಃ ।

ರಣನ್ಮಂಜೀರ ಚರಣಾ ಬಹಿರಂತರಿತಸ್ತತಃ ॥೫೦॥

ಧಾವಮಾನಾಸ್ತು ಶೋಭಂತೇ ಸರ್ವಾ ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೋಪಮಾಃ ।

ಕುಶಲಾಃ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ವೇತ್ಸಹಸ್ತಾಃ ಸಮಂತತಃ ॥೫೧॥

ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ತಥೈತಾಸಾಂ ಪ್ರಾಕಾರಾದ್ಬಹಿರೇವ ಚ ।

ಸದನಾನಿ ವಿರಾಜಂತೇ ನಾನಾ ವಾಹನಹೇತಿಭಿಃ ॥೫೨॥

ವಜ್ರಸಾಲಾದಗ್ರಭಾಗೇ ಸಾಲೋ ವೈಡೂರ್ಯನಿರ್ಮಿತಃ ।

ದಶಯೋಜನತುಂಗೋಽಸೌ ಗೋಪುರದ್ವಾರಭೂಷಿತಃ ॥೫೩॥

ವೇಗಾ, ೫ ಭುವನಸಾಲಿಕಾ, ೬ ಸರ್ವಶಿಶಿರಾ, ೭ ಅನಂಗವೇದನಾ, ೮ ಅನಂಗ ಮೇಖಲಾ. ॥೪೮-೪೯॥

ಈ ಎಂಟು ಜನ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರೂ ಮಿಂಚಿನ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವರು. ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಡಾಬನ್ನು ಧರಿಸಿರುವರು. ಕಾಲಿನ ಗೆಜ್ಜೆಗಳು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಒಳಕ್ಕೂ ಹೊರಕ್ಕೂ ಓಡಿಯಾಡುತ್ತ ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಕಾಣುವರು. ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚತುರೆಯರಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಿರುಗುವರು. ವೈಡೂರ್ಯ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ವಾಹನಗಳಿಂದಲೂ, ಆಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಇವರ ಮನೆಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಶಾರದಾ ತಿಲಕವೇ ಮುಂತಾದ ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭುವಶೇಶ್ವರೀದೇವಿಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಈ ದೂತಿಯರ ಹೆಸರುಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುವು. “ಪದ್ಮಾಭಿಷಿಃ ಸಮಭೃತ್ಯಾಃ ಶಕ್ತಯಃ ಪರಿಚಾರಿಕಾಃ” । ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ॥೫೦-೫೧-೫೨॥

ವಜ್ರದ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಒಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ವೈಡೂರ್ಯಪ್ರಾಕಾರವು ಹತ್ತುಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದಾಗಿ ಗೋಪುರಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವುದು. ಆ ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ನೆಲವೂ, ಮನೆಗಳೂ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ

ವೈಡೂರ್ಯಭೂಮಿಃ ಸರ್ವಾಃಪಿ ಗೃಹಾಣಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ |

ವೀಡ್ಯೋ ರಥ್ಯಾ ಮಹಾಮಾರ್ಗಾಃ ಸರ್ವೇ ವೈಡೂರ್ಯ ನಿರ್ಮಿತಾಃ ||೫೪||

ವಾಪೀಕೂಪತಡಾಗಾಶ್ಚ ಸ್ತವಂತೀನಾಂ ತಟಾನಿ ಚ |

ವಾಲುಕಾ ಚೈವ ಸರ್ವಾಃಪಿ ವೈಡೂರ್ಯಮಣಿನಿರ್ಮಿತಾ ||೫೫||

ತತ್ರಾಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಪರಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾದೀನಾಂ ಚ ಮಂಡಲಂ |

ನಿಜೈರ್ಗಣೈಃ ಪರಿವೃತಂ ಭ್ರಾಜತೇ ನೃಪಸತ್ತಮ ||೫೬||

ಪ್ರತಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಾತ್ಮಣಾಂ ತಾಃ ಸಮಷ್ಟಯ ಈರಿತಾಃ |

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮಾಹೇಶ್ವರೀ ಚೈವ ಕೌಮಾರೀ ವೈಷ್ಣವೀ ತಥಾ ||೫೭||

ವಾರಾಹೀ ಚ ತಥೇಂದ್ರಾಣೀ ಚಾಮುಂಡಾಃ ಸಪ್ತಮಾತರಃ |

ಅಷ್ಟಮೀ ತು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನಾಮ್ನಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತು ಮಾತರಃ ||೫೮||

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿದೇವಾನಾಂ ಸಮಾಕಾರಾಸ್ತು ತಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ |

ಜಗತ್ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಣ್ಯಃ ಸ್ವಸ್ತಸೇನಾ ಸಮಾವೃತಾಃ ||೫೯||

ಬೀದಿಗಳೂ ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳೂ ವೈಡೂರ್ಯ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದುದಾಗಿರುವುವು. ಇಳಿಯುವ ಬಾವಿಗಳು, ಸೇರುವ ಬಾವಿಗಳು, ಕೆರೆಗಳು ಹೊಳೆಗಳ ದಡಗಳೂ, ಮರಳುಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ವೈಡೂರ್ಯರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದುವು. ||೫೪-೫೯||

ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟಮಾತೃಗಳು ತಮ್ಮ ಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇವರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಮಾತೃಕೆಯರ ಸಮಷ್ಟಿಮಾತೃಕೆಯರು. ಇವರ ಹೆಸರುಗಳು--೧. ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ೨ ಮಾಹೇಶ್ವರೀ ೩ ಕೌಮಾರೀ ೪ ವೈಷ್ಣವೀ ೫ ವಾರಾಹೀ ೬ ಇಂದ್ರಾಣೀ ೭ ಚಾಮುಂಡಾ ೮ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂದಿರುವುವು. ||೫೬-೫೭-೫೮||

ಈ ಸಮಷ್ಟಿ ಮಾತೃಕೆಯರು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಮಾನಾಕಾರ ಉಳ್ಳವರಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವರು. ||೫೯||

ತತ್ಸಾಲಸ್ಯ ಚತುರ್ವರ್ಷು ವಾಹನಾನಿ ಮಹೇಶಿತುಃ |
 ಸಜ್ಜಾನಿ ನೃಪತೇ ಸಂತಿ ಸಾಲಂಕಾರಾಣಿ ನಿತ್ಯತಃ ||೬೦||
 ದಂತಿನಃ ಕೋಟಿಶೋ ವಾಹಾಃ ಕೋಟಿಶಃ ಶಿಬಿಕಾಸ್ತಥಾ |
 ಹಂಸಾಃ ಸಿಂಹಾಶ್ಚ ಗರುಡಾ ಮಯೂರಾ ವೃಷಭಾಸ್ತಥಾ ||೬೧||
 ತೈರ್ಯುಕ್ತಾಃ ಸ್ಯಂದನಾಸ್ತದ್ವತ್ಸ್ಯೋಟಿಶೋ ನೃಪನಂದನ |
 ಪಾಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ ಸಮಾಯುಕ್ತಾ ಧ್ವಜೈರಾಕಾಶಚುಂಬಿನಃ ||೬೨||
 ಕೋಟಿಶಸ್ತು ವಿನೂನಾನಿ ನಾನಾಚಿಹ್ನಾನ್ವಿತಾನಿ ಚ |
 ನಾನಾನಾದಿತ್ರಯುಕ್ತಾನಿ ಮಹಾಧ್ವಜಯುತಾನಿ ಚ ||೬೩||
 ವೈಡೂರ್ಯಮಣಿಸಾಲಸ್ಯಾಪ್ಯಗ್ರೇ ಸಾಲಃ ಪರಃ ಸ್ತೂತಃ |
 ದಶಯೋಜನ ತುಂಗೋಽಸಾ ವಿದ್ರೋಲಾಶ್ಚನಿರ್ಮಿತಃ ||೬೪||
 ತನ್ಮಧ್ಯಭೂಸ್ತಥಾ ವೀಘ್ನೋ ಮಹಾಮಾರ್ಗಾ ಗೃಹಾಣಿ ಚ |
 ವಾಪೀಕೂಪತಡಾಗಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ತನ್ಮಣಿ ನಿರ್ಮಿತಾಃ ||೬೫||

ಆ ವೈಡೂರ್ಯಪ್ರಾಕಾರದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಮಹಾ ದೇವಿಯ ವಾಹನಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುವು. ||೬೦||

ಅನೆಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳು, ಹಂಸಗಳು, ಸಿಂಹಗಳು, ಗರುಡಗಳು, ನವಿಲುಗಳು, ಎತ್ತುಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ರಥಗಳು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಇರುವುವು. ಇವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಆಳುಗಳಿರುವರು. ಬಗೆಬಗೆಯ ಗುರುತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿನೂನಗಳು ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಮೊಡ್ಡ ಮೊಡ್ಡ ಬಾವುಟಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಇರುವುವು. ||೬೧-೬೨-೬೩||

ವೈಡೂರ್ಯ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಒಳಗೆ ಮುಂದೆ ಹತ್ತು ಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯ ಪ್ರಾಕಾರವಿರುವುದು. ಆ ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ನೆಲ ಬೀದಿಗಳು, ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳು, ಮನೆಗಳು, ಬಾವಿಗಳು, ಕೆರೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಇಂದ್ರ ನೀಲಮಣಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದವುಗಳಾಗಿರುವುವು. ||೬೪-೬೫||

ತತ್ರ ಪದ್ಮಂ ತು ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಂ ಬಹುಯೋಜನ ವಿಸ್ತೃತಂ ।

ಷೋಡಶಾರಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಸುದರ್ಶನಮಿವಾಪರಂ ॥೬೬॥

ತತ್ರ ಷೋಡಶಶಕ್ತೀನಾಂ ಸ್ಥಾನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ ।

ಸರ್ವೋಪಸ್ಕರಯುಕ್ತಾನಿ ಸಮೃದ್ಧಾನಿ ವಸಂತಿ ಹಿ ॥೬೭॥

ತಾಸಾಂ ನಾನಾನಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣು ಮೇ ನೃಪಸತ್ತಮ ।

ಕರಾಲೀ ವಿಕರಾಲೀ ಚ ತಥೋಮಾ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ॥೬೮॥

ಶ್ರೀ ದುರ್ಗೋಷಾ ತಥಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಶ್ರುತಿಶ್ಚೈವ ಸ್ತುತಿರ್ಭೃತಿಃ ।

ಶ್ರದ್ಧಾ ಮೇಧಾ ಮತಿಃ ಕಾಂತಿರಾರ್ಯಾ ಷೋಡಶ ಶಕ್ತಯಃ ॥೬೯॥

ನೀಲಜೀಮೂತಸಂಕಾಶಾಃ ಕರವಾಲಕರಾಂಬುಜಾಃ ।

ಸಮಾಃ ಖೇಟಿಕಧಾರಿಣ್ಯೋ ಯುದ್ಧೋಪಕ್ರಾಂತ ಮಾನಸಾಃ ॥೭೦॥

ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹದಿನಾರು ದಳಗಳುಳ್ಳ, ಚಕ್ರದಂ
ತಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಮಲವಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಶಕ್ತಿದೇವಿ
ಯರ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿರುವುವು. ಆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಉಪಯುಕ್ತ
ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ತುಂಬಿರುವುವು. ಎಲೈ ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಆ ಹದಿನಾರು
ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ||೬೬-೬೭||

೧ ಕರಾಲೀ ೨ ವಿಕರಾಲೀ ೩ ಉಮಾ ೪ ಸರಸ್ವತೀ ೫ ಶ್ರೀ ೬ ದುರ್ಗಾ
೭ ಉಷಾ ೮ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ೯ ಶ್ರುತಿ ೧೦ ಸ್ತುತಿ ೧೧ ಭೃತಿ ೧೨ ಶ್ರದ್ಧಾ ೧೩ ಮೇಧಾ
೧೪ ಮತಿ ೧೫ ಕಾಂತಿ ೧೬ ಆರ್ಯಾ ಇವರೇ ಹದಿನಾರು ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರು.
||೬೮-೬೯||

ಈ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರೆಲ್ಲರೂ ನೀಲವಾದ ಮೇಘದ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವರು. ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವರು. ಗುಲಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿ
ನಿಂದ ಕೂಡಿರುವರು. ಇವರು ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯ ಯಂತ್ರಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಶಾರವಾ
ತಿಲಕವೇ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ||೭೦||

ಸೇನಾನ್ಯಃ ಸಕಲಾ ಏತಾಃ ಶ್ರೀದೇವ್ಯಾ ಜಗದೀಶಿತುಃ |
 ಪ್ರತಿಬಹ್ತಾಂಡಸಂಸ್ಥಾನಾಂ ಶಕ್ತೀನಾಂ ನಾಯಕಾಃ ಸ್ತೃತಾಃ ||೨೧||
 ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕ್ಷೋಭಕಾರಿಣ್ಯೋ ದೇವೀ ಶಕ್ತೃಪಬ್ಧಂಹಿಕಾಃ |
 ನಾನಾರಥಸಮಾರೂಢಾಃ ನಾನಾಶಕ್ತಿಭಿರನ್ವಿತಾಃ ||೨೨||
 ಏತತ್ಪರಾಕ್ರಮಂ ವಕ್ತುಂ ಸಹಸ್ರಾಸ್ಯೋಽಪಿ ನ ಕ್ಷಮಃ |
 ಇಂದ್ರನೀಲಮಹಾಸಾಲಾದಗ್ರೇ ತು ಬಹುವಿಸ್ತೃತಃ ||೨೩||
 ಮುಕ್ತಾಪ್ರಾಕಾರ ಉದಿತೋ ದಶಯೋಜನ ಭೈರ್ಘ್ಯವಾನ್ |
 ಮಧ್ಯಭೂಃ ಪೂರ್ವವತ್ಪ್ರೋಕ್ತಾ ತನ್ಮಧ್ಯೇಷ್ಯ ದಲಾಂಬುಜಂ ||೨೪||
 ಮುಕ್ತಾಮಣಿಗಣಾಕೀರ್ಣಂ ವಿಸ್ತೃತಂ ತು ಸ ಕೇಸರಂ |
 ತತ್ರ ದೇವೀ ಸಮಾಕಾರಾ ದಿನ್ಯಾಯುಧಧರಾಃ ಸದಾ ||೨೫||

ಈ ಹದಿನಾರು ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರೂ ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯ ಸೇನಾಪತಿಗಳು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರ ಸಮಷ್ಟಿರೂಪರು. ದೇವೀಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ (ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ) ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಭಯಕಂಪಾದಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವರು. ಬಗೆಬಗೆಯ ರಥಗಳನ್ನೇರಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರು. ||೨೧-೨೨||

ಇವರ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳಲು ಸಾವಿರ ಬಾಯುಳ್ಳ ಅದಿಶೇಷನೂ ಶಕ್ತಿನಾಗಲಾರನು.

ಇಂದ್ರನೀಲ ರತ್ನಪ್ರಾಕಾರದ ಮುಂದೆ ಹತ್ತುಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದ ನೆಯದಾದ ಮುತ್ತಿನ ಪ್ರಾಕಾರವಿರುವುದು. ಈ ಎರಡು ಪ್ರಾಕಾರಗಳಿಗೂ ನಡುವೆ ಇರುವ ಭೂಮಿ ಮುಂತಾದುವು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮುತ್ತಿನಿಂದ ಮಾಡಿದುದಾಗಿರುವುದು. ಆ ಎರಡು ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಎಂಟು ದಳಗಳುಳ್ಳ ಕಮಲವಿರುವುದು. ಭುವನೇಶ್ವರೀಯಂತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಅಷ್ಟದಳಗಳಪದ್ಮವೇ ಇದು. ||೨೩-೨೪||

ಈ ಅಷ್ಟದಳಗಳ ಪದ್ಮವು ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಕೇಸರಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದುದಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯ ಸಮಾನವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳ, ದೇವಿಯ ಆಯುಧಗಳನ್ನೇ ಧರಿಸಿದ, ಪ್ರಪಂಚದ ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು

ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಾ ಅಷ್ಟಮಂತ್ರಿಣ್ಯೋ ಜಗದ್ವಾರ್ತಾ ಪ್ರಬೋಧಕಾಃ ।
ದೇವೀಸಮಾನಭೋಗಾಸ್ತಾ ಇಂಗಿತಜ್ಞಾಸ್ತು ಪಂಡಿತಾಃ ॥೨೬॥

ಕುಶಲಾಃ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯಪರಾಯಣಾಃ ।
ದೇವ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಬೋಧ್ಯಸ್ತಾಶ್ಚತುರಾ ಅತಿಸುಂದರಾಃ ॥೨೭॥

ನಾನಾಶಕ್ತಿ ಸಮಾಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರತಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವರ್ತಿನಾಂ ।
ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ತಾಃ ಸಮಾಚಾರಂ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾ ವಿದಂತಿ ಚ ॥೨೮॥

ತಾಸಾಂ ನಾನಾನಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮತ್ತಃ ಶೃಣು ನೃಪೋತ್ತಮ ।
ಅನಂಗ ಕುಸುಮಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸ್ಯನಂಗ ಕುಸುಮಾತುರಾ ॥೨೯॥

ಅನಂಗ ಮದನಾ ತದ್ವದನಂಗ ಮದನಾತುರಾ ।
ಭುವನಪಾಲಾ ಗಗನವೇಗಾ ಚೈವ ತತಃ ಪರಂ ॥೩೦॥

ಶಶಿರೇಖಾ ಚ ಗಗನರೇಖಾ ಚೈವ ತತಃ ಪರಂ ।
ಪಾಶಾಂಕುಶವರಾ ಭೀತಿಧರಾ ಅರುಣವಿಗ್ರಹಾಃ ॥೩೧॥

ದೇವಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ, ದೇವಿಯ ಸಮಾನವಾದ ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಹೊರಗಿನ
ಆಕಾರದಿಂದ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಮಂತ್ರಿ
ಣೀದೇವಿಯರು ಇರುವರು. ||೨೫-೨೬||

ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬುದ್ಧಿವಂತರು. ಸ್ವಾಮಿನಿಯಾದ
ದೇವಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರು. ದೇವಿಯ ಮನದ ಅಭಿಪ್ರಾ
ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರು. ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರಿಯರು, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಚತುರೆಯರು.
ಅನೇಕ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ
ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರು. ||೨೭-೨೮||

ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.
೧ ಅನಂಗಕುಸುಮಾ, ೨ ಅನಂಗಕುಸುಮಾತುರಾ, ೩ ಅನಂಗಮದನಾ, ೪ ಅನಂಗ
ಮದನಾತುರಾ, ೫ ಭುವನಪಾಲಾ, ೬ ಗಗನವೇಗಾ, ೭ ಶಶಿರೇಖಾ, ೮ ಗಗನರೇಖಾ.
ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವಿಯಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪಾಶಾಂಕುಶವರಾಭಯಹಸ್ತ

ವಿಶ್ವಸಂಬಂಧಿನೀಂ ವಾರ್ತಾಂ ಭೋಧಯಂತಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ ।

ಮುಕ್ತಾಸಾಲಾದಗ್ರಭಾಗೇ ಮಹಾಮಾರಕತೋಷರಃ ॥೮೨॥

ಸಾಲೋತ್ತಮಃ ಸಮುದ್ರಿಷ್ಟೋ ದಶಯೋಜನದೈರ್ಘ್ಯವಾನ್ ।

ನಾನಾಸೌಭಾಗ್ಯಸಂಯುಕ್ತೋ ನಾನಾಭೋಗ ಸಮನ್ವಿತಃ ॥೮೩॥

ಮಧ್ಯಭೂಸ್ತಾದೃಶೀ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಸದನಾನಿ ತಥೈವ ಚ ।

ಷಟ್ಪೋಣಮಂತ್ರ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಕೋಣಸ್ಥಾಃ ದೇವತಾಃ ಶೃಣು॥೮೪॥

ಪೂರ್ವಕೋಣೇ ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರೋ ಗಾಯತ್ರೀಸಹಿತೋ ವಿಧಿಃ ।

ಕುಂಡಿಕಾಕ್ಷು ಗುಣಾಭೀತಿ ದಂಡಾಯುಧಧರಃ ಪರಃ ॥೮೫॥

ತದಾಯುಧಧರಾದೇವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಪರದೇವತಾ ।

ನೇದಾಃ ಸರ್ವೇ ಮೂರ್ತಿಮಂತಃ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ ॥೮೬॥

ಸ್ಮೃತಯಶ್ಚ ಪುರಾಣಾನಿ ಮೂರ್ತಿಮಂತಿ ವಸಂತಿ ಹಿ ।

ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿಗ್ರಹಾಃ ಸಂತಿ ಗಾಯತ್ರೀವಿಗ್ರಹಾಶ್ಚ ಯೇ ॥೮೭॥

ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ವಿಗ್ರಹಾಶ್ಚ ತೇ ನಿತ್ಯಂ ತತ್ರ ಸಂತಿ ಹಿ ।

ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂಬಂಧವಾದ ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ದೇವಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುವರು. ||೮೨-೮೦-೮೧||

ಮುತ್ತಿನ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹತ್ತುಗಾನುವ ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಾರಕತ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪದಿನಾರನೆಯ ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಾಕಾರವಿರುವುದು. ಆ ಪ್ರಾಕಾರವು ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸಮಸ್ತ ಸುಖಾನುಭವಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಎರಡು ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಭೂಮಿಯೂ ಮನೆಗಳೂ ಹಿರಿದ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಹಾಮಾರಕತ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದವುಗಳಾಗಿರುವುವು. ಈ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ಯಂತ್ರವಯವವಾದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಷಟ್ಪೋಣವಿರುವುದು. ಆ ಷಟ್ಪೋಣದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು, ||೮೨-೮೩॥

ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲು, ಜಪಪರ, ಅಭಯಮುದ್ರೆ, ದಂಡಾ ಯುಧ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವರಾದ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯೂ, ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನೂ ಇರುವರು. ಇವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವೇದಗಳೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಸ್ಮೃತಿಗಳೂ,

ರಕ್ಷಾಃ ಕೋಣೇ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಂಬುಜ ಕರಾಂಬುಜಾ ||೮೮||

ಸಾವಿತ್ರೀ ವರ್ತತೇ ತತ್ರ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ತಾದೃಶಃ |
ಯೇ ವಿಷ್ಣು ವಿಗ್ರಹಾಃ ಸಂತಿ ಮತ್ಸ್ಯಕೂರ್ಮಾದಯೋಽಖಿಲಾಃ ||೮೯||

ಸಾವಿತ್ರೀ-ವಿಗ್ರಹಾ ಯೇ ಚ ತೇಸರ್ವೇ ತತ್ರ ಸಂತಿ ಹಿ |
ವಾಯುಕೋಣೇ ಪರಶ್ವಕ್ಷಮಾಲಾ ಭಯನರಾನ್ವಿತಃ ||೯೦||

ಮಹಾರುದ್ರೋ ವರ್ತತೇತ್ರ ಸರಸ್ವತ್ಯಪಿ ತಾದೃಶೀ |
ಯೇ ಯೇ ತು ರುದ್ರಭೇದಾಃ ಸ್ಯುರ್ದಕ್ಷಿಣಾಸ್ಯಾದಯೋ ನೃಪ ||೯೧||

ಗೌರೀಭೇದಾಶ್ಚ ಯೇ ಸರ್ವೇ ತೇ ತತ್ರ ನಿವಸಂತಿ ಹಿ |
ಚತುಃ ಷಷ್ಠ್ಯಾಗಮಾ ಯೇ ಚ ಯೇ ಚಾನೈಃಪ್ರಾಚೀನಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ||೯೨||

ತೇ ಸರ್ವೇ ಮೂರ್ತಿಮಂತಶ್ಚ ತತ್ರೈವ ನಿವಸಂತಿ ಹಿ |
ಅಗ್ನಿಕೋಣೇ ರತ್ನಕುಂಭಂ ತಥಾ ಮಣಿಕರಂಡಕಂ ||೯೩||

ಪುರಾಣಗಳೂ ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುವು. ಬ್ರಹ್ಮಾಗಾಯತ್ರೀ ವ್ಯಾಧೃತಿ ಇವರ
ಅವತಾರಗಳೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವುವು. ||೮೬-೮೭||

ನೈಋತ್ಯ ಕೋಣದಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದ, ಕಮಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ
ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ ಇರುವರು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರಗಳಾದ ಮತ್ಸ್ಯ
ಕೂರ್ಮಾದಿಗಳೂ, ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಅವತಾರಗಳೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುವು. ||೮೮-೮೯||

ವಾಯವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿ, ಕೋಡಲಿ, ಜಪಮಾಲೆ, ಅಭಯ ವರದ
ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮಹಾ ರುದ್ರನೂ ಸರಸ್ವತೀ ದೇವಿಯೂ ಇರುವರು. ದಕ್ಷಿಣಾ
ಮೂರ್ತಿಯೇ ಮುಂತಾದ ರುದ್ರನ ಅವತಾರಗಳೂ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅವತಾರಗಳೂ
ಅಲ್ಲಿರುವುವು. ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಆಗಮಗಳೂ ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಎಲ್ಲವೂ ಆಕಾರ
ವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುವು. ೯೦-೯೧-೯೨||

ಅಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿ ರತ್ನದ ಕಲಶವನ್ನೂ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ
ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವ ನವನಿಧಿ

ದಧಾನೋ ನಿಜಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಕುಬೇರೋ ಧನದಾಯಕಃ ।

ನಾನಾವೀಥೀಸಮಾಯುಕ್ತೋ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮನ್ವಿತಃ ॥೯೪॥

ದೇವ್ಯಾ ನಿಧಿಪತಿಸ್ತಾಸ್ತೇ ಸ್ವಗಣೈಃ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತಃ ।

ವಾರುಣೇ ತು ಮಹಾಕೋಣೇ ಮದನೋ ರತಿಸಂಯುತಃ ॥೯೫॥

ಪಾಶಾಂಕುಶಧನುರ್ಬಾಣಧರೋ ನಿತ್ಯಂ ವಿರಾಜತೇ ।

ಶೃಂಗಾರಾ ಮೂರ್ತಿನಂತಸ್ತು ತತ್ರಸನ್ನಿಹಿತಾಃ ಸದಾ ॥೯೬॥

ಈಶಾನಕೋಣೇ ವಿಘ್ನೇಶೋ ನಿತ್ಯಂ ಪುಷ್ಟಿಸಮನ್ವಿತಃ ।

ಪಾಶಾಂಕುಶಧರೋ ವೀರೋ ವಿಘ್ನಹರ್ತಾ ವಿರಾಜತೇ ॥೯೭॥

ವಿಭೂತಯೋ ಗಣೇಶಸ್ಯ ಯಾಯಾಃ ಸಂತಿ ನೃಪೋತ್ತಮ ।

ತಾಃ ಸರ್ವಾ ನಿವಸಂತ್ಯತ್ರ ಮಹೈಶ್ವರ್ಯಸಮನ್ವಿತಾಃ ॥೯೮॥

ಪ್ರತಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಸಂಸ್ಥಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ಸಮಷ್ಟಯಃ ।

ಏತೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸೇವಂತೇ ಜಗದೀಶ್ವರೀಂ ॥೯೯॥

ಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಕುಬೇರನು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಮೇತನಾಗಿ ತನ್ನ ಗಣಗಳಾದ ಯಕ್ಷರಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಇರುವನು. ॥೯೩-೯೪॥

ಪಶ್ಚಿಮದ ದಿಕ್ಕಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿ ಪಾಶ, ಅಂಕುಶ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮನ್ಮಥನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯಾದ ರತಿಯೊಡನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಶೃಂಗಾರ ರಸಬೋಧಗಳು ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಾಸವಾಗಿರುವವು. ॥೯೫-೯೬॥

ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನು ಪುಷ್ಟಿ ಎಂಬ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ದೇವಿಯೊಡನೆ ಪಾಶವನ್ನೂ ಅಂಕುಶವನ್ನೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಗಣೇಶನ ಸಮಸ್ತ ವಿಭೂತಿಗಳೂ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವವು. ॥೯೭-೯೮॥

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಸಮಷ್ಟಿರೂಪರಾದ ಈ ಪಟ್ಟೋಣಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ॥೯೯॥

ಮಹಾಮಾರಕತಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಶತಯೋಜನದೈರ್ಘ್ಯವಾನ್ |
ಪ್ರವಾಲಸಾಲೋಽಸ್ತ್ಯಪರಃ ಕುಂಕುಮಾರುಣವಿಗ್ರಹಃ ||೧೦೦||

ಮಧ್ಯಭೂಸ್ತಾದೃಶೀ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಸದನಾನಿ ಚ ಪೂರ್ವವತ್ |
ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಪಂಚಭೂತಾನಾಂ ಸ್ವಾಮಿನ್ಯಃ ಪಂಚ ಸಂತಿ ಚ ||೧೦೧||

ಹೃಲ್ಲೇಖಾ ಗಗನಾ ರಕ್ತಾ ಚತುರ್ಥೀ ತು ಕರಾಲಿಕಾ |
ಮಹೋಚ್ಚುಷ್ಮಾ ಪಂಚಮೀ ಚ ಪಂಚಭೂತ ಸಮಪ್ರಭಾಃ ||೧೦೨||

ಪಾಶಾಂಕುಶವರಾಭೀತಿಧಾರಿಣ್ಯೋ ಮಿತಭೂಷಣಾಃ |
ದೇವೀಸಮಾನವೇಷಾಢ್ಯಾ ನವಯೌವನಗರ್ವಿತಾಃ ||೧೦೩||

ಪ್ರವಾಲಸಾಲಾದಗ್ರೇ ತು ನವರತ್ನ ವಿನಿರ್ಮಿತಃ |
ಬಹುಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣೋ ಮಹಾಸಾಲೋಽಸ್ತಿ ಭೂಮಿಪ ||೧೦೪||

ಮಹಾ ಮರಕತರತ್ನದ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ನೂರು ಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿ
ಹವಳದ ಪ್ರಾಕಾರವು ಕುಂಕುಮದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಎರಡು
ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ನೆಲವೂ, ಮನೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳೂ, ಹಿಂದೆ
ಹೇಳಿದಂತೆ ಹವಳದಿಂದ ಮಾಡಿದುದಾಗಿರುವುವು. ||೧೦೦||

ಆ ಎರಡು ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಗೆ ಅಧಿದೇವಿಯರಾದ,
ಹೃಲ್ಲೇಖಾ, ಗಗನಾ, ರಕ್ತಾ, ಕರಾಲಿಕಾ, ಮಹೋಚ್ಚುಷ್ಮಾ ಎಂಬ, ಪಂಚಭೂತಗಳ
ಸಮಾನಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ, ದೇವಿಯಿರುವರು. ||೧೦೧-೧೦೨||

ಆ ದೇವಿಯರು ಪಾಶ, ಅಂಕುಶ, ಅಭಯ ವರದ ಹೆಸ್ತಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವ
ರಾಗಿ ಅನೇಕ ಅಭರಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೇವಿಯ ಸಮಾನವಾದ ವೇಷದಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಹೊಸದಾದ ಪ್ರಾಯದಿಂದ ಗರ್ವಪಡುತ್ತಿರುವರು. ||೧೦೩||

ಎಲೈ ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಹವಳದ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಅನೇಕ
ಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನವರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮೊದ್ದ ಪ್ರಾಕಾರವಿರುವುದು.
ಇದು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಪ್ರಾಕಾರವು. ||೧೦೪||

ತತ್ರ ಚಾಮ್ನಾಯ ದೇವೀನಾಂ ಸದನಾನಿ ಬಹೂನ್ಯಸಿ ।

ನನರತ್ನ ಮಯಾನ್ಯೇವ ತಡಾಗಾತ್ ಸರಾಂಸಿ ಚ ||೧೦೫||

ಶ್ರೀದೇವ್ಯಾಯೇವತಾರಾಃಸ್ಯುಃ ತೇ ತತ್ರ ನಿವಸಂತಿ ಹಿ ।

ಮಹಾವಿದ್ಯಾ ಮಹಾಭೇದಾಃ ಸಂತಿ ತತ್ರೈವ ಭೂಮಿಪಃ ||೧೦೬||

ನಿಜಾವರಣಭೇವೀಭರ್ನಿಜಭೂಷಣವಾಹನೈಃ ।

ಸರ್ವದೇವೈರೇವಿರಾಜಂತೇ ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭಾಃ ||೧೦೭||

ಸಪ್ತಕೋಟಿಮಹಾಮಂತ್ರದೇವತಾಃ ಸಂತಿ ತತ್ರ ಹಿ ।

ನನರತ್ನ ಮಯಾದಗ್ರೇ ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹಂ ಮಹತ್ ||೧೦೮||

ಅಲ್ಲಿ ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪೂರ್ವ, ದಕ್ಷಿಣ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಉತ್ತರ, ಉರ್ಧ್ವ ಆಮ್ನಾಯ ದೇವಿಯರ ಮನೆಗಳು ನನರತ್ನ ಮಯಗಳಾಗಿಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ||೧೦೫||

ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯು ದೈತ್ಯನಾಶಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ಯಾವ ಯಾವ ಆವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳೋ, ಭುವನೇಶ್ವರೀ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಪಾಶಾಂಕುರೇಶ್ವರೀ, ಭುವನೇಶ್ವರೀ, ಭೈರವೀ, ಅಂಕುಶಭುವನೇಶ್ವರೀ, ಪ್ರಸಾದಭುವನೇಶ್ವರೀ ಶ್ರೀಕ್ರೋಧಭುವನೇಶ್ವರೀ, ತ್ರಿಪುಟಾಝಾರೂಢಾ, ನಿತ್ಯಕ್ಲಿನ್ನಾ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾ, ತ್ವರಿತಾ ಮುಂತಾದ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯ ಆವತಾರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವುವು. ಎಲೈ ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾವಿದ್ಯೆಯ ಭೇದವಾದ, ಕಾಲೀ, ತಾರಾ, ಮಹಾವಿದ್ಯಾ, ಷೋಡಶೀ, ಮುಂತಾದ ಹತ್ತು ಮಹಾವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಮಹಾವಿದ್ಯಾವತಾರಗಳೂ ಆ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವುವು. ||೧೦೬||

ಅಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ದೇವಿಯರೂ ತಂತಮ್ಮ ಆವರಣದೇವಿಯರಿಂದಲೂ ತಂತಮ್ಮ ಅಭರಣ ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತರಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಪ್ತಕೋಟಿಮಹಾಮಂತ್ರಗಳ ದೇವಿಯರೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ||೧೦೭||

ನನರತ್ನ ಮಯವಾದ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಒಳಗೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಗೃಹವಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳೂ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಿಂದಲೇ

ತತ್ರತ್ಯಂ ವಸ್ತುನಾತ್ರಂ ತು ಚಿಂತಾಮಣಿ ವಿನಿರ್ಮಿತಂ ।

ಸೂರ್ಯೋದ್ಗಾ ರೋಪಲ್ಪಿಸ್ತದ್ವಚ್ಚಂದ್ರೋದ್ಗಾ ರೋಪಲ್ಪಿಸ್ತಥಾ ॥೧೦೯॥

ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭೋಪಲ್ಯೈಃ ಸ್ತಂಭಾಃ ಕಲ್ಪಿತಾಸ್ತು ಸಹಸ್ರಶಃ ।

ಯೇಷಾಂ ಪ್ರಭಾಭಿರಂತಸ್ಥಂ ವಸ್ತು ಕಿಂಚಿನ್ನದೃಶ್ಯತೇ ॥೧೧೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

ಏಕಾದಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಮಾಡಿದುವುಗಳು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯನ್ನೂ, ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಹೊರ
ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡಿದವುಗಳಾಗಿರುವುವು. ॥೧೦೮-೧೦೯॥

ಆ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಗೃಹದಲ್ಲಿರುವ ಕಂಭಗಳು ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು
ಹರಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದುವು. ಇಂತಹ ಕಂಭಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಇರುವುದ
ರಿಂದ ಅವುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಮನೆಯೊಳಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳೊಂದೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
ಒಂದು ಮಿಂಚನ್ನು ನೋಡಿದರೇ ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ
ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯ ಸಾವಿರಾರು ಕಂಭಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ
ದೇನು? ॥೧೧೦॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ದ್ವಾದಶೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ॥

ತದೇವ ದೇವೀಸದನಂ ಮಧ್ಯಭಾಗೇ ನಿರಾಜತೇ ।

ಸಹಸ್ರಸ್ತಂಭಸಂಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ತ್ವಾರಸ್ತೇಷು ಮಂಟಪಾಃ ॥೧॥

ಶೃಂಗಾರಮಂಡಪಶ್ಚೈಕೋ ಮುಕ್ತಿಮಂಡಪ ಏವ ಚ ।

ಜ್ಞಾನಮಂಡಪಸಂಜ್ಞಸ್ತು ತೃತೀಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ॥೨॥

ಏಕಾಂತಮಂಡಪಶ್ಚೈವ ಚತುರ್ಥಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ।

ನಾನಾವಿತಾನಸಂಯುಕ್ತಾ ನಾನಾಧೂಪೈಸ್ತು ಧೂಪಿತಾಃ ॥೩॥

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹದ ವರ್ಣನೆಯೂ ದೇವಿಯ ಧ್ಯಾನವೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು—

ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು—ಷೋಡಶದಳ, ಅಷ್ಟದಳ, ಷಟ್ಕೋಣ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹವೇ ಬಿಂದು ಸ್ಥಾನವು. ಅದೇ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ ದೇವಿಯ ವಾಸಸ್ಥಾನವು. ಅಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಕಂಭಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಲ್ಕು ಮಂಟಪಗಳು ಇರುವುವು. ೧॥

೧ ಶೃಂಗಾರಮಂಟಪ, ೨ ಮುಕ್ತಿಮಂಟಪ, ೩ ಜ್ಞಾನಮಂಟಪ, ೪ ಏಕಾಂತ ಮಂಟಪ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಮಂಟಪಗಳಿರುವುವು. ಪ್ರತಿ ಮಂಟಪವೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಂಭಗಳಿರುವುವು. ॥೨॥

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂಟಪವೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಮೇಲುಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳದಾಗಿ ಯೂ, ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಧೂಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ, ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೋಟಿ

ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಸಮಾಃ ಕಾಂತಾ ಭ್ರಾಜಂತೇ ಮಂಡಪಾಃ ಶುಭಾಃ |

ತನ್ಮಂಡಪಾನಾಂ ಪರಿತಃ ಕಾಶ್ಮೀರವನಿಕಾ ಸ್ತೃತಾ ||೪||

ಮಲ್ಲಿಕಾಕುಂಡವನಿಕಾ ಯತ್ರ ಪುಷ್ಕಲೀಃ ಸ್ಥಿತಾಃ |

ಅಸಂಖ್ಯತಾ ಮೃಗಮದೈಃ ಪೂರಿತಾಸ್ತತ್ಸ್ರವಾ ನೃಪ ||೫||

ಮಹಾಪದ್ಮಾಟವೀ ತದ್ವದ್ರತ್ನಸೋಪಾನನಿರ್ಮಿತಾ |

ಸುಧಾರಸೇನ ಸಂಪೂರ್ಣಾ ಗುಂಜನ್ಮತ್ತಮಧುವ್ರತಾ ||೬||

ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಕೀರ್ಣಾ ಗಂಧಪೂರಿತದಿಕ್ಪಟಾ |

ವನಿಕಾನಾಂ ಸುಗಂಧೈಸ್ತು ಮಣಿದ್ವೀಪಂ ಸುವಾಸಿತಂ ||೭||

ಶೃಂಗಾರಮಂಡಪೇ ದೇವೈಃ ಗಾಯಂತಿ ವಿವಿಧೈಃ ಸ್ವರೈಃ |

ಸಭಾಸದೋ ದೇವವರಾ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರೀಜಗದಂಬಿಕಾ ||೮||

ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದುದಾಗಿಯೂ, ಮಂಗಳಕರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಮಂಟಪಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಎಂದರೆ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯ ನನವೂ, ಮಲ್ಲಿಯ ನನವೂ, ಇರುವುವು. ಅಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಕಸ್ತೂರಿಯ ಮೃಗ ಗಳು ಕಸ್ತೂರಿಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಆ ಕಸ್ತೂರಿಯ ರಸವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶರೀರದಿಂದ ಸುರಿ ಸುತ್ತಿರುವುವು. ||೩-೪-೫||

ಆ ಮಂಟಪಗಳ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರತ್ನಗಳ ಸೋಪಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಅಮೃತರಸದಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮದಿಸಿದ ಭ್ರಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಮಹಾಪದ್ಮಾಟವಿಯು ಇರುವುದು. ||೬||

ಆ ಮಹಾಪದ್ಮಾಟವಿಯು ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ, ನೀರುಕೊಕ್ಕರೆ ಯ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ಪೂತೋಟಗಳ ಸುಗಂಧದಿಂದ ಆ ಮಣಿದ್ವೀಪವೆಲ್ಲವೂ ಸುವಾಸನೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ||೭||

ಶೃಂಗಾರಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಗದಂಬೆಯಾದ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಯಿಸಿರುವಳು. ಮಣಿದ್ವೀಪವಾಸಿಗಳಾದ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ದೇವ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಭೆಯಲ್ಲರುವರು. ವಶಿಷ್ಠಾದಿ ದೇವಿಯರೂ ಸಕಲ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸ್ವರಗಳಿಂದ ದೇವಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ||೮||

ಮುಕ್ತಿಮಂಟಪಮಧ್ಯೇ ತು ನೋಚಯತ್ಯನಿಶಂ ಶಿವಾ |

ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಂ ಕುರುತೇ ತೃತೀಯೈನೈವ ಮಂಟಪೇ ||೯||

ಚತುರ್ಥಮಂಡಪೇ ಚೈವ ಜಗದ್ರಕ್ಷಾ ವಿಚಿಂತನಂ |

ಮಂತ್ರಿಣೀಸಹಿತಾ ನಿತ್ಯಂ ಕರೋತಿ ಜಗದಂಬಿಕಾ ||೧೦||

ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹೇ ರಾಜನ್ ಶಕ್ತಿತತ್ತ್ವಾತ್ಮಕೈಃ ಪರೈಃ |

ಸೋಪಾನೈರ್ದಶಭಿರ್ಯುಕ್ತೋ ಮಂಚಕೋಽಪ್ಯಧಿರಾಜತೇ ||೧೧||

ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ರುದ್ರಶ್ಚ ಈಶ್ವರಶ್ಚ ಸದಾಶಿವಃ |

ಏತೇ ಮಂಚಮುರಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಫಲಕಸ್ತು ಸದಾಶಿವಃ ||೧೨||

ದೇವಿಯು ಮುಕ್ತಿಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸಾರೂಪ್ಯ, ಸಾಯುಜ್ಯ ಎಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಳು. ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಮೂರನೆಯದಾದ ಜ್ಞಾನಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ತನ್ನ ಎಂದರೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಿಷಯವಾದ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುವಳು. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ಏಕಾಂತಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಅನಂಗಕುಸುಮಾ ಮುಂತಾದ ಎಂಟು ಜನ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪ್ರಪಂಚ ರಕ್ಷಣೆಯ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಳು. ||೯-೧೦||

ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಚಿಂತಾಮಣಿ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪವಾದ ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯು ಹತ್ತು ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ ಹತ್ತು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಮಂಚವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಶಾರದಾ ತಿಲಕ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಾದಿ ಪಂಚಕಲೆಗಳೂ ಬಿಂದು, ಕಲಾ, ನಾಡ, ಶಕ್ತಿ, ಸದಾಶಿವ ಈ ಐದು ತತ್ತ್ವಗಳೂ ಸೇರಿ ಹತ್ತು ಶಕ್ತಿತತ್ತ್ವಗಳು. ಇವುಗಳೇ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು. ಮಂಚವು ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರವಾದುದರಿಂದ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಹತ್ತು ಸೋಪಾನಗಳಿರುವುವು. ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ||೧೧||

ಆ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ, ಈಶ್ವರ ಈ ನಾಲ್ವರೂ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳು. ಸದಾಶಿವನು ಹಲಗೆಯು. ||೧೨||

ತಸ್ಯೋಪರಿ ಮಹಾದೇವೋ ಭುವನೇಶೋ ವಿರಾಜತೇ ।

ಯಾ ದೇವೀ ನಿಜಲೀಲಾರ್ಥಂ ದ್ವಿಧಾಭೂತಾ ಬಭೂವ ಹ ॥೧೩॥

ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದೌ ತು ಸ ಏವಾಯಂ ತದರ್ಥಾಂಗೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ ।

ಕಂದರ್ಪದರ್ಪನಾಶೋದ್ಯತ್ಕೋಟಿಕಂದರ್ಪಸುಂದರಃ ॥೧೪॥

ಪಂಚವಕ್ತ್ರಸ್ತ್ರಿನೇತ್ರಶ್ಚ ಮಣಿಭೂಷಣಭೂಷಿತಃ ।

ಹರಿಣಾಭೀತಿಪರಶೂನ್ವರಂ ಚ ನಿಜಬಾಹುಭಿಃ ॥೧೫॥

ದಧಾನಃ ಷೋಡಶಾಬ್ದೋಽಸೌ ದೇವಃ ಸರ್ವೇಶ್ವರೋ ಮಹಾನ್ ।

ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಪ್ರತೀಕಾಶಶ್ಚಂದ್ರಕೋಟಿಸುಶೀತಲಃ ॥೧೬॥

ಶುದ್ಧಸ್ಥಿತಿಕಸಂಕಾಶಸ್ತ್ರಿನೇತ್ರಃ ಶೀತಲದ್ಯುತಿಃ ।

ಆ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಭುವನೇಶ್ವರನಾದ ಮಹಾದೇವನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯಾದ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ತನ್ನ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠಗೋಸ್ವರವಾಗಿ ತಾನೇ ಎರಡು ಭಾಗವಾದಳು. ಆ ಎರಡು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಲಭಾಗದ ಅರ್ಧವೇ ಈ ಭುವನೇಶ್ವರನು. ಸತ್ತರಜಸ್ತಮೋ ಗುಣಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಸ್ಥಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಾಯಾಶಬಲ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯೇ ಭುವನೇಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾದಳೆಂದು ಆಭಿಪ್ರಾಯವು. ॥೧೩॥

ಆ ಮಾಯಾಶಬಲ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯು ಅರ್ಧಾಂಗನಾದ ಮಹೇಶ್ವರನು ಮನ್ಮಥನ ಸೌಂದರ್ಯದರ್ಪವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂಪಂತೆ ಅನೇಕ ಮನ್ಮಥರಷ್ಟು ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಏದು ಮುಖವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ರತ್ನಾಭರಣವನ್ನು ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ನಾಲಕೆ ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಿಂಕೆ, ಪರಶು, ಆಭಯ, ವರದ, ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪದಿನಾರು ವರುಷದ ವಯಸ್ಸಿನವನೆಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವನು. ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರ ತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ಮೊಳೆಯುತ್ತ ಕೋಟಿ ಚಂದ್ರರಂತೆ ತಂಪಾದ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಮಣಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿರುವನು. ॥೧೩-೧೫-೧೬॥

ನಾನಾಂಕೇ ಸನ್ನಿಷ್ಠಾಸ್ತು ದೇವೀ ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರೀ ||೧೭||

ನವರತ್ನ ಗಣಾಕೀರ್ಣ ಕಾಂಟೀದಾಮನಿರಾಜಿತಾ ।

ತಪ್ತಕಾಂಚನಸನ್ನದ್ಧವೈಡೂರ್ಯಾಗದಭೂಷಣಾ ||೧೮||

ಕನಚ್ಚೀಚಕ್ರತಾಟಂಕನಿಟಂಕವದನಾಂಬುಜಾ ।

ಲಲಾಟಕಾಂತಿವಿಭವವಿಜಿತಾರ್ಥಸುಧಾಕರಾ ||೧೯||

ಬಿಂಬಕಾಂತಿತಿರಸ್ಕಾರಿರದಚ್ಛದನಿರಾಜಿತಾ ।

ಲಸತ್ಕುಂಕುಮಕಸ್ತೂರೀತಿಲಕೋದ್ಭಾಸಿತಾನನಾ ||೨೦||

ದಿವ್ಯಚೂಡಾಮಣಿಸ್ಪಾರಚಂಚಚ್ಚದ್ರಕಸೂರ್ಯಕಾ ।

ಉದ್ಯತ್ಕವಿಸಮಸ್ತಚ್ಛನಾಸಾಭರಣಭಾಸುರಾ ||೨೧||

ಚಿಂತಾಕಲಂಬಿತಸ್ತಚ್ಛಮುಕ್ತಾಗುಚ್ಛನಿರಾಜಿತಾ ।

ಪ(ಪಾ)ಟೀರಪಂಕಕಪೂರ್ವಕುಂಕುಮಾಲಂಕೃತಸ್ತನೀ ||೨೨||

ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಎಡಭಾಗದ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯು ಮಂಡಿಸಿರುವಳು. ಆ ದೇವಿಯು ನವರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ನಡುವಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಪುಟವಿಟ್ಟು ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿದ ವೈಡೂರ್ಯ ರತ್ನದ ಭುಜಕೀರ್ತಿ ಎಂಬ ಆಭರಣವನ್ನೂ ಧರಿಸಿ ಶ್ರೀಚಕ್ರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಿವಿಯ ಓಲೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ತನ್ನ ಹಣೆಯ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ||೧೭-೨೨-೧೯||

ತೊಡೆಯಪಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ತುಟಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕುಂಕುಮಕೇಸರೀ ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರಿಯ ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟಿರುವಳು. ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಳು. ಆಗತಾನೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಶುಕ್ರನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಶುದ್ಧವಾದ ಮೂಗುಬಟ್ಟಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ||೨೦-೨೧||

ಚಿಂತಾಕವೆಂಬ ಕಂಠಾಭರಣದಲ್ಲಿ ಜೋಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಕುಚ್ಚುಗಳಿಂದ ರೋಭಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಶ್ರೀಗಂಧ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ, ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರವಾಡಿಕೊಂಡ ಸ್ತನಗಳುಳ್ಳವಳು. ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ

ವಿಚಿತ್ರವಿವಿಧಾಕಲ್ಪಕಂಬುಸಂಕಾಶಕಂಧರಾ ।

ದಾಡಿಮಿಾಫಲಬೀಜಾಭದಂತಪಜ್ಜುವಿರಾಜಿತಾ ॥೨೩॥

ಅನರ್ಘ್ಯರತ್ನಘಟಿತಮುಕುಟಾಂಚಿತಮಸ್ತಕಾ ।

ಮತ್ತಾಲಿಮಾಲಾನಿಲಸದಲಕಾಡ್ಯಮುಖಾಂಬುಜಾ ॥೨೪॥

ಕಲಂಕಕಾರ್ತೃನಿರ್ಮುಕ್ತಶರಚ್ಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾ ।

ಜಾಹ್ನವೀಸಲಿಲಾವರ್ತಶೋಭಿನಾಭಿನಿಭೂಷಿತಾ ॥೨೫॥

ಮಾಣಿಕ್ಯಶಕಲಾಬದ್ಧಮುದ್ರಿಕಾಂಗುಲಿಭೂಷಿತಾ ।

ಪುಂಡರೀಕದಲಾಕಾರನಯನತ್ರಯಸುಂದರೀ ॥೨೬॥

ಕಲ್ಪಿತಾಚ್ಛಮಹಾರಾಗಪದ್ಮರಾಗೋಜ್ವಲಪ್ರಭಾ ।

ರತ್ನಕಿಂಕಣಿಕಾಯುಕ್ತರತ್ನಕಂಕಣಶೋಭಿತಾ ॥೨೭॥

ಮಣಿಮುಕ್ತಾಸರಾಸಾರಲಸತ್ಪದಕಸಂತತಿಃ ।

ರತ್ನಾಂಗುಲಿಪ್ರನಿತತಪ್ರಭಾಜಾಲಲಸತ್ಕರಾ ॥೨೮॥

ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಂಖಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಕುತ್ತಿಗೆಯುಳ್ಳವಳು. ದಾಳಿಂ ಬೆಯ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಹಲ್ಲಿನ ಸಾಲಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಬಹಳ ಬೆಲೆಯಾದ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವಳು. ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಮುಂಗುರುಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖ ಕಮಲವುಳ್ಳವಳು. ||೨೩-೨೫-೨೪||

ಕಲಂಕವೂ, ಕ್ಷಯವೂ ಇಲ್ಲದ ಶರದೃತುವಿನ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು. ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಳಿಯಂತಿರುವ ಜೊಕ್ಕುಳಿನಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳು. ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರವನ್ನು ಬೆರಲುಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವಳು. ಕಮಲದ ಎಸಳಿನಂತಿರುವ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸುಃದರವಾಗಿರುವಳು. ಸಾಣೇಹಿಡಿದ ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಯ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳು. ರತ್ನದ ಕಿರುಗಂಟೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರತ್ನದ ಕೈಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಳು. ||೨೬-೨೭-೨೮||

ರತ್ನದ ಮತ್ತು ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಲ್ಲಿರುವ ಬಹಳ ಬೆಲೆಯಾದ ಪದಕಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಳು. ರತ್ನದುಂಗುರಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೈಗಳುಳ್ಳವಳು.

ಕಂಚುಕೀಗುಂಭಿತಾಪಾರನಾನಾರತ್ನ ತತಿದ್ಯುತಿಃ |

ಮಲ್ಲಿಕಾನೋದಿಧಮ್ಮಿಲ್ಲ ಮಲ್ಲಿಕಾಲಿಸರಾವೃತಾ

||೨೯||

ಸುವೃತ್ತನಿಬಿಡೋತ್ತುಂಗಕುಚಭಾರಾಲಸಾ ತಿನಾ |

ವರಪಾಶಾಂಕುಶಾಭೀತಿಲಸದ್ವಾಹುಚತುಷ್ಟಯಾ

||೩೦||

ಸರ್ವಶೃಂಗಾರನೇಷಾಢ್ಯಾ ಸುಕುಮಾರಾಂಗ ವಲ್ಲರೀ |

ಸೌಂದರ್ಯಧಾರಾಸರ್ವಸ್ವಾ ನಿರ್ನ್ಯಾಜಕರುಣಾಮಯಾ

||೩೧||

ನಿಜಸಲ್ಲಾಪಮಾಧುರ್ಯನಿನಿರ್ಭರ್ತ್ಸಿತಕಚ್ಚುಪೀ |

ಕೋಟಿಕೋಟಿರವೀಂದೂನಾಂ ಕಾಂತಿಂ ಯಾ ಬಿಭ್ರತಿ ಪರಾ ||೩೨||

ನಾನಾಸಖೀಭಿದಾರ್ಸೀಭಿಶ್ಚಢಾ ದೇವಾಂಗನಾದಿಭಿಃ |

ಸರ್ವಾಭಿರ್ದೇವತಾಭಿಸ್ತು ಸಮಂತಾತ್ಪರಿವೇಷ್ಟಿತಾ

||೩೩||

ಕಂಚುಕದಂತಿರುವ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು.

||೨೯||

ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಸರವನ್ನು ಮುಡಿವಿರುವಳು. ಗುಂಡಾಗಿಯೂ, ಒತ್ತಾಗಿಯೂ, ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಮಂಗಳಕರಳಾಗಿರುವಳು. ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಶ, ಅಂಕುಶ, ವರದ, ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಳು. ||೨೯-೩೦||

ಸಮಸ್ತ ಶೃಂಗಾರರಸಾಶ್ರಯವಾದ ವೇಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಮೃದುವಾದ ಬೆಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಸೌಂದರ್ಯಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯಸ್ವರೂಪಳಾಗಿ, ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕವಳಾಗಿರುವಳು. ||೩೧||

ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕಚ್ಚುಪೀ ಎಂಬ ನೀಣೆಯ (ಹೆಣ್ಣು ಆನೆಯ) ಧ್ವನಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಅನೇಕ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವಳಾಗಿರುವಳು. ||೩೨||

ಅನೇಕ ಸಖಿಯರಿಂದಲೂ, ದಾಸಿಯರಿಂದಲೂ, ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಳು. ||೩೩||

ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತ್ಯಾ ಸಮನ್ವಿತಾ ।

ಲಜ್ಞಾ ತುಷ್ಟಿಸ್ತಥಾ ಪುಷ್ಟಿಃ ಕೀರ್ತಿಃ ಕಾಂತಿಃ ಕ್ಷಮಾ ದಯಾ ॥೩೪॥

ಬುದ್ಧಿಮೇಧಾ ಸ್ಮೃತಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮಿಃ ಮೂರ್ತಿಮತ್ಯೋಗಂಗನಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ।

ಜಯಾ ಚ ವಿಜಯಾಚ್ಛಿನಾಪ್ಯಜಿತಾ ಚಾಪರಾಜಿತಾ ॥೩೫॥

ನಿತ್ಯಾ ವಿಲಾಸಿನೀ ದೋಗ್ಧೀ ತ್ವಘೋರಾ ಮಂಗಲಾ ನವಾ ।

ಪೀಠಶಕ್ತಯ ಏತಾಸ್ತು ಸೇವಂತೇ ಯಾಂ ಪರಾಂಬಿಕಾಂ ॥೩೬॥

ಯಸ್ಯಾಸ್ತು ಪಾರ್ಶ್ವಭಾಗೇ ಸ್ತೋ ನಿಧೀಶೌ ಶಂಬುಪದ್ಮಕೌ ।

ನವರತ್ನವಹಾ ನದ್ಯಸ್ತಥಾ ವೈ ಕಾಂಚನಸ್ರವಾಃ ॥೩೭॥

ಸಪ್ತಧಾತುವಹಾ ನದ್ಯೋ ನಿಧಿಭ್ಯಾಂ ತು ವಿನಿರ್ಗತಾಃ

ಸುಧಾಸಿಂಧಂತಗಾಮಿನ್ಯಸ್ತಾಃ ಸರ್ವಾ ನೃಪಸತ್ತಮಾ ॥೩೮॥

ಸಾ ದೇವೀ ಭುವನೇಶಾನೀ ತದ್ವಾಮಾಂಕೇ ವಿರಾಜತೇ ।

ಸರ್ವೇಶತ್ವಂ ಮಹೇಶಸ್ಯ ಯತ್ಸಂಗಾದೇವ ನಾನ್ಯಥಾ ॥೩೯॥

ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಲಜ್ಞಾ, ತುಷ್ಟಿ, ಪುಷ್ಟಿ, ಕೀರ್ತಿ, ಕಾಂತಿ, ಕ್ಷಮಾ, ದಯಾ, ಬುದ್ಧಿ, ಮೇಧಾ, ಸ್ಮೃತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಕೂಡಿರುವಳು. ॥೩೪॥

ಜಯಾ, ವಿಜಯಾ, ಅಜಿತಾ, ಅಪರಾಜಿತಾ, ನಿತ್ಯಾ, ವಿಲಾಸಿನೀ, ದೋಗ್ಧೀ, ಅಘೋರಾ, ಮಂಗಲಾ, ಎಂಬ ಒಂಬತ್ತು ಪೀಠಶಕ್ತಿದೇವಿಯರು ಆ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ॥೩೫-೩೬॥

ಎಲೈ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಆ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯ ಪಾರ್ಶ್ವಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಬು, ಪದ್ಮಗಳೆಂಬ ನಿಧಿಗಳಿರುವುವು. ಆ ನಿಧಿಗಳಿಂದ ನವರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಚಿನ್ನವನ್ನೂ ಸಪ್ತಧಾತುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರವಾಹರೂಪದಲ್ಲಿ ತರುವ ನದಿಗಳು ಅವ್ಯುತಸಮುದ್ರದವರೆಗೂ ಹರಿದು ಹೋಗುವುವು. ಇದರಿಂದ ನಡುವೆ ಇರುವ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನದಿಗಳು ಹರಿದು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿಗಳೂ ಇರುವುವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ॥೩೭-೩೮॥

ಆ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯು ಆ ಭುವನೇಶ್ವರನ ಎಡಭಾಗದ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಳು. ಆ ದೇವಿಯ ಸಂಗದಿಂದಲೇ ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೂ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವವು ಬಂದಿರುವುದು. ॥೩೯॥

ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹಸ್ಥಾಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಂ ಶೃಣು ಭೂಮಿಪ ।

ಸಹಸ್ರಯೋಜನಾಯಾನುಂ ಮಹಾಂತಸ್ತತ್ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ ||೪೦||

ತದುತ್ತರೇ ಮಹಾಸಾಲಾಃ ಪೂರ್ವಸ್ಮಾದ್ವಿಗುಣಾಃ ಸ್ಪೃತಾಃ ।

ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಂ ತ್ವೇತನ್ನಿರಾಧಾರಂ ನಿರಾಜತೇ ||೪೧||

ಸಂಕೋಚಶ್ಚ ವಿಕಾಸಶ್ಚ ಜಾಯೇತೇಃಸ್ಯ ನಿರಂತರಂ ।

ಪಟಿವತ್ಕಾರ್ಯವಶತಃ ಪ್ರಲಯೇ ಸರ್ಜನೇ ತಥಾ ||೪೨||

ಸಾಲಾನಾಂ ಚೈವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವಕಾಂತಿಪರಾವಧಿ ।

ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಯತ್ರ ದೇವೀ ಮಹೋಮಯಾ ||೪೩||

ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಈ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಗೃಹವು ಸಾವಿರಗಾವುಡ ವಿಸ್ತಾರವಾಮದಾಗಿರುವುದು. ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಮೊಡ್ಡಮೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಕಾರಗಳು ಹಿಂದಿನವುಗಳಿಗಿಂತ ಎರಡರಷ್ಟು ಮೊಡ್ಡದಾಗಿರುವುವು. ಈ ಮಣಿದ್ವೀಪವು ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ||೪೦-೪೧||

ಈ ಮಣಿದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಲೀ ನಾಶವಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯವಶದಿಂದ ವಸ್ತುವು ಹೇಗೆ ಸಂಕೋಚವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೋ ಅದರಂತೆ ಈ ಮಣಿದ್ವೀಪವು ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಕಾರ್ಯವಶದಿಂದ ಎಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಅನೇಕ ಭಕ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ವಿಕಾಸವಾಗುವುದು. ಭಕ್ತರ ಮತ್ತು ದೇವಾದಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಂಕೋಚವಾಗುವುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಪ್ರಕರಣಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳ ಫಲಪರಿಪಾಕದಿಂದಂಟಾಗುವುವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ||೪೨||

ಮಣಿದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ಕಾಂತಿಯೂ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯು ಮಹೋತ್ಸವ (ತೇಜೋ) ರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ||೪೩||

ಯೇ ಯೇ ಉಪಾಸಕಾಃ ಸಂತಿ ಪ್ರತಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವರ್ತಿನಃ |

ದೇವೇಷು ನಾಗಲೋಕೇಷು ಮನುಷ್ಯೇಷ್ವಿತರೇಷು ಚ ||೪೪||

ಶ್ರೀದೇವ್ಯಾಸ್ತೇ ಚ ಸರ್ವೇಽಪಿ ವ್ರಜಂತ್ಯತ್ತೈವ ಭೂಮಿಪಃ |

ದೇವೀಕ್ಷೇತ್ರೇ ಯೇ ತ್ಯಜಂತಿ ಪ್ರಾಣಾನ್ದೇವ್ಯರ್ಚನೇ ರತಾಃ ||೪೫||

ತೇ ಸರ್ವೇ ಯಾಂತಿ ತತ್ತೈವ ಯತ್ರ ದೇವೀ ಮಹೋತ್ಸವಾಃ |

ಘೃತಕುಲ್ಯಾ ದುಗ್ಧಕುಲ್ಯಾ ದಧಿಕುಲ್ಯಾ ಮಧುಸ್ರವಾಃ ||೪೬||

ಸ್ಯಂದಂತಿ ಸರಿತಃ ಸರ್ನಾಸ್ತಥಾಃಮೃತವಹಾಃ ಪರಾಃ |

ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸವಹಾಃ ಕಾಶ್ವಿಜ್ವಂಬೂರಸವಹಾಃ ಪರಾಃ ||೪೭||

ಅಮ್ರೇಕ್ಷುರಸವಾಹಿನೋ ನದ್ಯಸ್ತಾಸ್ತು ಸಹಸ್ರತಃ |

ಮನೋರಥಫಲಾ ವೃಕ್ಷಾ ವಾಸ್ಯಃ ಕೂಸಾಸ್ತಥೈವ ಚ ||೪೮||

ಯಥೇಷ್ಟಪಾನಫಲದಾ ನ ನ್ಯೂನಂ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ ಹಿ |

ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಕೇಳು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ದೇವ, ನಾಗ, ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯ ಉಪಾಸಕರು ಯಾರು ಯಾರು ಇರುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶರೀರತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಮಣ್ಣಿವುಪಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ||೪೪||

ಎಳನೆಯ ಸ್ಕಂದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ದೇವಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಯಾವ ಜನರು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವಿಯ ಮಹೋತ್ಸವವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಣ್ಣಿವುಪಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ||೪೫||

ಆ ಮಣ್ಣಿವುಪದಲ್ಲಿ ತುಘ್ನ, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಜೇನು, ಅಮೃತ ಇವುಗಳ ಕಾಲುನೆಗಳು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುವು. ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ನೇರಲೇ ಹಣ್ಣು, ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು, ಕಬ್ಬು ಇವುಗಳ ರಸದ ನದಿಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುವು. ||೪೬-೪೭||

ಅಲ್ಲಿಯ ಮರಗಳು ಭಕ್ತರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುವು. ಇಳವ ಭಾವಿಗಳೂ, ಸೇದುವ ಭಾವಿಗಳೂ, ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುವು. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ||೪೮||

ನ ರೋಗಪಲಿತಂ ನಾಪಿ ಜರಾ ನಾಪಿ ಕದಾಚನ ||೪೯||

ನ ಚಿಂತಾ ನಚ ಮಾತ್ಸರ್ಯಂ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಕಂ ತಥಾ |
ಸರ್ವೇ ಯುನಾನಃ ಸಸ್ತ್ರೀಕಾಃ ಸಹಸ್ರಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಃ ||೫೦||

ಭಜಂತಿ ಸತತಂ ದೇವೀಂ ತತ್ರ ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರೀಂ |
ಕೇಚಿತ್ಸಲೋಕತಾಪನ್ನಾಃ ಕೇಚಿತ್ಸಾಮೀಶ್ಯತಾಂ ಗತಾಃ ||೫೧||

ಸರೂಪತಾಂ ಗತಾಃ ಕೇಚಿತ್ಸಾಕ್ಷಿಪ್ತಾಂ ಚ ಪರೇ ಗತಾಃ |
ಯಾ ಯಾಸ್ತು ದೇವತಾಸ್ತತ್ರ ಪ್ರತಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವರ್ತಿನಾಂ ||೫೨||

ಸಮಷ್ಟಯಃ ಸ್ಥಿತಾಸ್ತಾಸ್ತು ಸೇವಂತೇ ಜಗದೀಶ್ವರೀಂ |
ಸಪ್ತಕೋಟಿಮಹಾಮಂತ್ರಾ ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಉಪಾಸತೇ ||೫೩||

ಮಹಾವಿದ್ಯಾಶ್ಚ ಸಕಲಾಃ ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥಾತ್ಮಿಕಾಂ ಶಿವಾಂ |
ಕಾರಣಬ್ರಹ್ಮರೂಪಾಂ ತಾಂ ಮಾಯಾಶಬಲವಿಗ್ರಹಾಂ ||೫೪||

ಅಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ರೋಗವಾಗಲಿ, ಕೂದಲು ಬೆಳ್ಳಗಾಗುವುದಾಗಲಿ, ಮುಪ್ಪಾಗಲಿ, ಎಂದಿಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿಂತೆ, ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ಕಾಮಕ್ರೋಧ ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟಭಾವಗಳೆಂದಿಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತರೂ ಪ್ರಾಯದವರಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸಾಲೋಕ್ಯಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ಸಾಮೀಪ್ಯಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಸಾರೂಪ್ಯಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವರು. ||೪೯-೫೦-೫೧||

ಆ ಮಣಿದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಿರುವರೋ ಅವರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳ ಸಮಷ್ಟಿರೂಪರಾಗಿ ಜಗದೀಶ್ವರಿಯಾದ ಭವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ||೫೨||

ಮಾಯಾಶಬಲವಾದ ಕಾರಣಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಳೂ, ಸತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣದ ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥಾಸ್ವರೂಪಳೂ ಆದ ಮಂಗಳಕರಳಾದ ದೇವಿಯನ್ನು ಏಳು ಕೋಟಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಗಳೂ ಸಮಸ್ತ ಮಹಾವಿದ್ಯೆಗಳೂ, ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವುವು. || ೫೩-೫೪||

ಇತ್ಥಂ ರಾಜನ್ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಣಿದ್ವೀಪಂ ಮಹತ್ತರಂ ।

ನ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರೌ ನೋ ವಿದ್ಯುತ್ಕೋಟಿಯೋಽಗ್ನಿಸ್ತಥೈವಚ ॥೫೫॥

ಏತಸ್ಯ ಭಾಸಾ ಕೋಟ್ಯಂಶಕೋಟ್ಯಂಶೇನಾಪಿ ತೇ ಸಮಾಃ ।

ಕ್ಷಚಿದ್ವಿದ್ವಮಸಂಕಾಶಂ ಕ್ಷಚಿನ್ಮರಕತಚ್ಛನಿಂ ॥೫೬॥

ವಿ(ಉ)ದ್ಯುದ್ಭಾನುಸಮಚ್ಛಾಯಂ ಮಧ್ಯಸೂರ್ಯಸಮಂ ಕ್ಷಚಿತ್ ।

ವಿದ್ಯುತ್ಕೋಟಿನುಹಾಧಾರಾಸಾರಕಾಂತಿತತಂ ಕ್ಷಚಿತ್ ॥೫೭॥

ಕ್ಷಚಿತ್ಸಿಂಧೂರನೀಲೇಂದ್ರಮಾಣಿಕ್ಯಸದೃಶಚ್ಛನಿ ।

ಹೀರಸಾರಮಹಾಗರ್ಭಧಗದ್ಧಗಿತದಿಕ್ಪಟಂ ॥೫೮॥

ಕಾಂತ್ಯಾ ದಾವಾನಲಸಮಂ ತಪ್ತಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಂ ।

ಕ್ಷಚಿಚ್ಚಂದ್ರೋಪಲೋದ್ಗಾರಂ ಸೂರ್ಯೋದ್ಗಾರಂ ಚ ಕುತ್ರಚಿತ್ ॥೫೯॥

ರತ್ನಶೃಂಗಿಸಮಾಯುಕ್ತಂ ರತ್ನಪ್ರಾಕಾರಗೋಪುರಂ ।

ರತ್ನಪತ್ಮೈರತ್ನಫಲೈರ್ವಕ್ಷೈಶ್ಚ ಪರಿಮಂಡಿತಂ ॥೬೦॥

ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಮಣಿದ್ವೀಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವೆನು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೂ, ಅನೇಕ ಮಿಂಚುಗಳೂ, ಅಗ್ನಿಯೂ, ಆ ಮಣಿದ್ವೀಪದ ಪ್ರಕಾಶದ ಕೋಟಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೂ ಸಮಾನವಾಗಲಾರರು. ॥೫೫॥

ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹವಳದ ಕಾಂತಿ, ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮರಕತ ರತ್ನದ ಕಾಂತಿ ; ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು, ಸಂಧ್ಯಾಸೂರ್ಯ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸೂರ್ಯ, ಅನೇಕ ಮಿಂಚುಗಳ ಮಳೆಯ ಕಾಂತಿ, ಚಂದ್ರದ ಬಣ್ಣ, ಇಂದ್ರನೀಲ ರತ್ನದ ಬಣ್ಣ, ಕೆಂಪು, ರತ್ನ, ಹೀರವೆಂಬ ರತ್ನ ಇವುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ದಿಗಂತ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವುದು. ॥೫೬-೫೭-೫೮॥

ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು, ಪುಟವಿಟ್ಟ ಚಿನ್ನ, ಚಂದ್ರಕಾಂತ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಲಿಗಳು ಇವುಗಳ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಗಳು ಆ ಮಣಿದ್ವೀಪದ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವುವು. ॥೫೯॥

ಅದು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಕಾರಗೋಪುರಕಲಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ನವಿಲುಗಳು ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವುವು. ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವುವು.

ನೃತ್ಯನೃಯೂರಸಂಸ್ಥೈಶ್ಚ ಕಪೋತರಣಿತೋಜ್ಜ್ವಲಂ ।

ಕೋಕಿಲಾಕಾಕಲೀಲಾವೈಃ ಶುಕಲಾಪೈಶ್ಚ ಶೋಭಿತಂ

||೬೧||

ಸುರವ್ಯರಮಣೀಯಾಂಬುಲಕ್ಷಾನ್ವಧಿಸರೋವೃತಂ ।

ತನ್ಮಧ್ಯಭಾಗವಿಲಸದ್ವಿಕಚದ್ರತ್ನಪಂಕಜೈಃ

||೬೨||

ಸುಗಂಧಿಭಿಃ ಸಮಂತಾತ್ಮ ನಾಸಿತಂ ಶತಯೋಜನಂ ।

ಮಂದಮಾರುತಸಂಭಿನ್ನ ಚಲದ್ರುಮಸಮಾಕುಲಂ

||೬೩||

ಚಿಂತಾಮಣಿಸಮೂಹಾನಾಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾ ವಿತತಾಂಬರಂ ।

ರತ್ನಪ್ರಭಾಭಿರಭಿತೋ ಧಗದ್ಭಗಿತದಿಕ್ತಟಂ

||೬೪||

ವೃಕ್ಷನ್ಮಾತಮಹಾಗಂಧನಾತನ್ಮಾತಸುಪೂರಿತಂ ।

ಧೂಪಧೂಪಾಯಿತಂ ರಾಜನ್ಮಣಿದೀಪಾಯುತೋಜ್ಜ್ವಲಂ

||೬೫||

ಕೋಗಿಲೆಗಳು ನೃದುನಾದ ಮಧುರವಾದ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವುವು. ಗಿಳಿಗಳು ಮಾತ ನಾಡುತ್ತಿರುವುವು. ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವುದು. ||೬೦-೬೧||

ಉತ್ತಮನಾದ ಮನೋಹರವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅನೇಕ ಸರೋವರ ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಅರಳಿದ ರತ್ನದ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ನೂರು ಗಾವುದಗಳ ವರೆಗೆ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮರಗಳು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರು ವುವು. ||೬೨-೬೩||

ಚಿಂತಾಮಣಿ ಸಮೂಹಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹರಡಿರುವುದು. ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣು ತ್ತಿರುವುವು. ||೬೪||

ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಅನೇಕ ಮರಗಳ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದು. ಧೂಪಗಳ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ರತ್ನದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ದೀಪಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವುದು. ||೬೫||

ಮಣಿಜಾಲಕಸಚ್ಚಿದ್ರತರಲೋದರಕಾಂತಿಭಿಃ |

ದಿಬ್ಬೋಹಜನಕಂ ಚೈತದ್ವರ್ಪಣೋದರಸಂಯುತಂ

||೬೬||

ಐಶ್ವರ್ಯಸ್ಯ ಸಮಗ್ರಸ್ಯ ಶೃಂಗಾರಸ್ಯಾಖಿಲಸ್ಯ ಚ |

ಸರ್ವಜ್ಞತಾಯಾಃ ಸರ್ವಾಯಾಸ್ತೇಜಸಶ್ಚಾಖಿಲಸ್ಯ ಚ

||೬೭||

ಪರಾಕ್ರಮಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವೋತ್ತಮಗುಣಸ್ಯ ಚ |

ಸಕಲಾಯಾ ದಯಾಯಾಶ್ಚ ಸಮಾಪ್ತಿರಿಹ ಭೂಪತೇ

||೬೮||

ರಾಜ್ಞ ಆನಂದನಾರಭ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಂತಭೂಮಿಷು |

ಆನಂದಾ ಯೇ ಸ್ಥಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ತೇಽತ್ರೈವಾಂತರ್ಭವಂತಿ ಹಿ

||೬೯||

ಇತಿ ತೇ ವರ್ಣಿತಂ ರಾಜನ್ಮಣಿದ್ವೀಪಂ ಮಹತ್ತರಂ |

ಮಹಾದೇವ್ಯಾಃ ಪರಂ ಸ್ಥಾನಂ ಸರ್ವಲೋಕೋತ್ತಮೋತ್ತಮಂ

||೭೦||

ಏತಸ್ಯ ಸ್ಮರಣಾತ್ಸದ್ಯಃ ಸರ್ವಪಾಪಂ ವಿನಶ್ಯತಿ |

ಪ್ರಾಣೋತ್ಕ್ರಮಣಸಂಧೌ ತು ಸ್ಕೃತ್ವಾ ತತ್ರೈವ ಗಚ್ಛತಿ

||೭೧||

ರತ್ನಾ ಭರಣಗಳ ಜೇರೆಜೇರೆಯಾದ ಚಂಚಲವಾದ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಿಯೊಳ
ಗಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿದ್ದಿತು. ||೬೬||

ಸಕಲ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳೂ, ಎಲ್ಲ ಶೃಂಗಾರಗಳೂ, ಎಲ್ಲ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗಳೂ, ಎಲ್ಲ
ಕಾಂತಿಗಳೂ, ಪರಾಕ್ರಮಗಳೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಗುಣಗಳೂ, ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಕರು
ಣೆಯೂ ಈ ಮಣಿದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುವು. ||೬೭-೬೮||

ತ್ರಿತ್ತೀರೀಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸಾರ್ವಭೌಮಾನಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಇರುವ ಆನಂದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಮಣಿದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರುವುವು.
ಅವು ಭಕ್ತರ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಒದಗುವುವು. ||೬೯||

ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ವಾಸಸ್ಥಾನ
ವಾದ ದೊಡ್ಡದಾದ ಮಣಿದ್ವೀಪವನ್ನು ನಿನಗೆ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿರುವೆನು. ||೭೦||

ಈ ಮಣಿದ್ವೀಪದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಕಲ
ಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗುವುವು. ಪ್ರಾಣೋತ್ಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ
ಮೃತಪಟ್ಟ ಜೀವನು ಆ ಮಣಿದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ||೭೧||

ಸೃಂ.೧೨. ಅ. ೧೨ ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹಕ್ಕೂ ಮಣದ್ವೀಪವೆಂದು ಹೆಸರು ೨೦೬

ಅಧ್ಯಾಯಪಂಚಕಂ ತ್ವೇತತ್ಪ್ರತೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಸಮಾಹಿತಃ ।

ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಾದಿಬಾಧಾ ತತ್ರ ಭವೇನ್ನಹಿ ॥೭೨॥

ನವೀನಸೃಹನಿರ್ಮಾಣೇ ನಾಸ್ತುಯಾಗೇ ತಥೈವಚ ।

ಪತಿತವ್ಯಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಕಲ್ಯಾಣಂ ತೇನ ಜಾಯತೇ ॥೭೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ
ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಈ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧದ ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಾಂತವಾಗಿ ಐದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದರೆ ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಾದಿಗಳ ಬಾಧೆಯು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದು. ॥೭೨॥

ಹೊಸದಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ವಾಸ್ತುಹೋಮ ಮಾಡಿದಾಗ ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ॥೭೩॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ
ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

॥ ತ್ರಯೋದಶೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

॥ ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ॥

ಇತಿ ತೇ ಕಥಿತಂ ಭೂಪ ಯದ್ಯತ್ಪುಷ್ಪಂ ತೃಯಾಸನಘಃ ।

ನಾರಾಯಣೇನ ಯತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಾರದಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ ॥೧॥

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತತ್ಪು ಮಹಾದೇವ್ಯಾಃ ಪುರಾಣಂ ಪರಮಾದ್ಭುತಂ ।

ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭವೇನ್ಮರ್ತ್ಯೋ ದೇವ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯತಮೋ ಹಿ ಸಃ ॥೨॥

ಕುರು ಚಾಂಬಾನುಖಂ ರಾಜನ್ ಸ್ವಪಿತ್ರದ್ಧರಣಾಯ ವೈ ।

ಖಿನ್ನೋಽಸಿ ಯೇನ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪಿತುರ್ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತು ದುರ್ಗತಿಂ ॥೩॥

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ದೇವಿಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನೆಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗುವುದು.

ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿದರು—ಎಲೈ ಜನಮೇಜಯರಾಜನೇ, ಪಾಪರಹಿತನಾದ ನೀನು ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ನಾನೂ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಾರದನಿಗೆ ನಾರಾಯಣಮುನಿಯು ಹೇಳಿದ ಅಂಶವನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ, ನಿನಗೆ ಹೇಳಿರುವೆನು. ॥೧॥

ಆತ್ಯಂತ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಈ ಮಹಾದೇವಿಯ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾನವನು ಧನ್ಯನಾಗುವನು ಮತ್ತು ಭುವನೇಶ್ವರದೇವಿಯ ಪ್ರೀತಿಸಾತ್ರನಾಗುವನು. ॥೨॥

ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಮೂರನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಅಪಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಬಂದ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಮಹಾದೇವ್ಯಾ ಮಂತ್ರಂ ಸರ್ವೋತ್ತಮೋತ್ತಮಂ ।
ಯಥಾವಿಧಿ ವಿಧಾನೇನ ಜನ್ಮಸಾಫಲ್ಯದಾಯಕಂ ॥೪॥

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ನೃಪಶಾರ್ದೂಲಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತ್ವಾ ಮುನೀಶ್ವರಂ ।
ತಸ್ಮಾದೇವ ಮಹಾಮಂತ್ರಂ ದೇವೀಪ್ರಣವಸಂಜ್ಞಕಂ ॥೫॥

ದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಿವಿಧಾನೇನ ಜಗ್ರಾಹ ನೃಪಸತ್ತಮಃ ।
ತತ ಆಹೂಯ ಧೌಮ್ಯಾದೀನ್ಮನರಾತ್ರಸಮಾಗಮೇ ॥೬॥

ಅಂಬಾಯಜ್ಞಂ ಚಕಾರಾಡು ವಿತ್ತಶಾತ್ಯವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಾತಯಾಮಾಸ ಪುರಾಣಂ ತ್ವೇತದುತ್ತಮಂ ॥೭॥

ಶ್ರೀದೇವ್ಯಗ್ರೇಂಬಿಕಾಪ್ರೀತ್ಯೈ ದೇವೀಭಾಗವತಂ ಪಠಂ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಮೋಜಯಾಮಾಸಾಸ್ಯಸಂಖ್ಯಾತಾನ್ಸುವಾಸಿನೀಃ ॥೮॥

ಮಾಡಿದೆಯಷ್ಟೆ ? ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವೆ.
ಅವನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಬಾಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡು. ॥೩॥

ನೀನು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಜನ್ಮಸಾಫಲ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ದೇವಿಯ ಮಂತ್ರ
ವನ್ನು ವಿಧಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸು. ॥೪॥

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನು ಮುನೀಶ್ವರನಾದ ವ್ಯಾಸನನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ಆ ವ್ಯಾಸರಿಂದಲೇ ದೇವೀಪ್ರಣವವಾದ ಮಾಯಾಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿ
ಗನುಸಾರವಾಗಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕಾರ್ತಿಕಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವನು ಭುವನೇ
ಶ್ವರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿರುವುದು. ॥೫॥

ಆ ಮೇಲೆ ಧೌಮ್ಯಾದಿ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ನವರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ವಿಶೇಷವಾದ ಧನವ್ಯಯದಿಂದ ಅಂಬಾಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ದೇವಿಯ ಇದು
ರಿಗೆ ಆ ಅಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರೀತಿಗೋಷ್ಠರವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ದೇವೀಭಾಗವತ ಪುರಾಣ
ವನ್ನು ಪಾರಾಯಣಮಾಡಿಸಿದನು. ॥೬-೭॥

ರಾಜನು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೂ ಕುಮಾರಿ
ಯರಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೂ, ದೀನರಿಗೂ, ಅನಾಥರಿಗೂ ಭೋಜನವನ್ನು

ಕುಮಾರೀರ್ಬಟುಕಾದೀಂಶ್ಚ ದೀನಾನಾಥಾಂಸ್ತಥೈವಚ |

ದ್ರವ್ಯಪ್ರದಾನೈಸ್ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಂತೋಷ್ಯ ವಸುಧಾದಿಪಃ ||೯||

ಸಮಾಪ್ಯ ಯಜ್ಞಂ ಸಂಸ್ಥಾನೇ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಯಾವದೇವ ಹಿ |

ತಾವದೇವ ಹಿ ಚಾಕಾಶಾನ್ನಾರದಃ ಸಮನಾತರತ್ ||೧೦||

ರಣಯನ್ಮಹತೀಂ ನೀಣಾಂ ಜ್ವಲದಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮಃ |

ಸಸಂಭ್ರಮಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಂ ನಾರದಂ ಮುನಿಂ ||೧೧||

ಆಸನಾದ್ಯುಪಚಾರೈಶ್ಚ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಭೂಮಿಪಃ |

ಕೃತ್ವಾ ತು ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನಂ ಪಪ್ರಚ್ಛಾಗಮಕಾರಣಂ ||೧೨||

|| ರಾಜೋವಾಚ ||

ಕುತ ಆಗಮನಂ ಸಾಧೋ ಬ್ರೂಹಿ ಕಿಂ ಕರವಾಣಿ ತೇ |

ಸನಾಥೋಽಹಂ ಕೃತಾರ್ಥೋಽಹಂ ತ್ವದಾಗಮನಕಾರಣಾತ್ ||೧೩||

ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ದ್ರವ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾರದ ಮುನಿಯು ಆಕಾಶದಿಂದಿಳಿದು ರಾಜನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ||೮-೯-೧೦||

ಮಹತೀ ಎಂಬ ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ನಾರದ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಜನಮೇಜಯ ರಾಜನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು ಆಸನಾದಿ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಮುನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು. ||೧೧-೧೨||

ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು—ಓ ಸಾಧುವಾದ ನಾರದಮುನಿಯೇ, ನೀನು ಬಂಜು ದರಿಂದ ನಾನು ರಕ್ಷಕರನ್ನು ಪಡೆದವನಾವೆನು, ಮತ್ತು ಕೃತಾರ್ಥನೂ ಆದೆನು. ನೀನು ಬಂದಕಾರಣವೇನು? ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಯಾವಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು? ಹೇಳು.

||೧೩||

ಇತಿ ರಾಜ್ಞೋ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರೋವಾಚ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ ।

ಅದ್ಯಾತ್ಮರೈಃ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಂ ದೇವಲೋಕೇ ನೃಪೋತ್ತಮ ॥೧೪॥

ತನ್ನಿ ನೇದಯಿತುಂ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತತ್ಸಕಾಶೇ ಸುವಿಸ್ಮಿತಃ ।

ತೇ ಪಿತಾ ದುರ್ಗತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ನಿಜಕರ್ಮವಿಪರೈಯಾತ್ ॥೧೫॥

ಸ ಏವಾಯಂ ದಿವ್ಯರೂಪ ವಪುರ್ಭೂತ್ವಾಧುನೈವ ಹಿ ।

ದೇವದೇವೈಃ ಸ್ತುತಃ ಸನ್ಯುಗಪ್ಸರೋಭಿಃ ಸಮಂತತಃ ॥೧೬॥

ವಿನಾಸ ವರಮಾರುಹ್ಯ ಮಣಿದ್ವೀಪಂ ಗತೋಽಭವತ್ ।

ದೇವೀಭಾಗವತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಶ್ರವಣೋತ್ಥ ಫಲೇನ ಚ ॥೧೭॥

ಅಂಬಾಮುಖಫಲೇನಾಪಿ ಪಿತಾ ತೇ ಸುಗತಿಂ ಗತಃ ।

ಧನ್ಯೋಽಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯೋಽಸಿ ಜೀವಿತಂ ಸಫಲಂ ತವ ॥೧೮॥

ನರಕಃಕುದ್ಧೃತಸ್ತಾತ ಸ್ತಯಾ ತು ಕುಲಭೂಷಣ ।

ದೇವಲೋಕೇ ಸ್ಥಿತಕೀರ್ತಿಸ್ತವಾದ್ಯ ವಿಪುಲಾಃಭವತ್ ॥೧೯॥

ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದ ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಎಲೈ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈದಿನ ನಾನೊಂದು ಅಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಅದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಶ್ವರ್ಯಪಡುತ್ತ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಪರಾಧಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಕರ್ಮಫಲವಾದ ನರಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನೇ ದಿವ್ಯವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಈಗಲೇ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಉತ್ತಮವಾದ ವಿನಾಸವನ್ನೇರಿ ಮಣಿದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು. ॥೧೪-೧೫-೧೬॥

ದೇವೀಭಾಗವತ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಫಲದಿಂದಲೂ ಅಂಬಾಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಫಲದಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ನೀನೇ ಧನ್ಯನು, ಕೃತಾರ್ಥನು! ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು! ವಂಶಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ

|| ಸೂತ ಉವಾಚ ||

ನಾರದೋಕ್ತಂ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಪ್ರೇಮಗದ್ಗದಿತಾಂತರಃ |

ಪಪಾತ ಪಾದಾಂಬುಜಯೋರ್ವಾಸಸ್ಯಾ ದ್ವೈತಕರ್ಮಣಃ ||೨೦||

ತಸಾನುಗ್ರಹತೋ ದೇವ ಕೃತಾರ್ಥೋಹಂ ಮಹಾಮುನೇ |

ಕಿಂ ಮಯಾ ಪ್ರತಿಕರ್ತವ್ಯಂ ನಮಸ್ಕಾರಾದ್ಯತೇ ತವ ||೨೧||

ಅನುಗ್ರಾಹ್ಯಃ ಸದೈವಾಹಮೇವಮೇವ ತ್ವಯಾ ಮುನೇ |

ಇತಿ ರಾಜ್ಞೋ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾಸ್ಯಾಶೀರ್ಭಿರಭಿವಾದ್ಯ ಚ ||೨೨||

ಉವಾಚ ವಚನಂ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂ ಭಗವಾನ್ಪಾದರಾಯಣಃ |

ರಾಜನ್ಸರ್ವಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಭಜ ದೇವೀ ಪದಾಂಬುಜಂ ||೨೩||

ದೇವೀಭಾಗವತಂ ಚೈವ ಪಠ ನಿತ್ಯಂ ಸಮಾಹಿತಃ |

ಪ್ರಾಯನಾದ ನಿನ್ನಿಂದ ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ನರಕಭಾಧೆಯು ತಪ್ಪಿತು. ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಯಶಸ್ಸು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿತು. ||೧೭-೧೮-೧೯||

ಸೂತನು ಹೇಳಿದನು—ನಾರದರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಗದ್ಗದದ್ಧನಿ) ತುಂಬಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಕರ್ಮಫಲವುಳ್ಳ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯ ಪಾದಕಮಲಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಓ ಗುರುವಾದ ಮಹಾ ಮುನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು. ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೇನು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆನು ? ಓ ಮುನಿಯೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ||೨೦-೨೧||

ಹೀಗೇದು ಹೇಳಿದ ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ವ್ಯಾಸ ಮುನಿಯು ರಾಜನಿಗೆ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೃದುವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ||೨೨||

ಓ ರಾಜನೇ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ದೇವಿಯ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಸೇವಿಸು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ದೇವೀಭಾಗವತವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡು. ಉದಾಸೀನ ಮಾಡದೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಂಬಾಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡು. ಇವುಗಳಿಂದ

ಅಂಬಾನುಖಂ ಸದಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕುರು ನಿತ್ಯಮತಂದ್ರಿತಃ ||೨೪||

ಅನಾಯಾಸೇನ ತೇನ ತ್ವಂ ಮೋಕ್ಷಸೇ ಭವಬಂಧನಾತ್ |
ಸನ್ತ್ಯನ್ಯಾನಿ ಪುರಾಣಾನಿ ಹರಿರುದ್ರ ಮುಖಾನಿಚ ||೨೫||

ದೇವೀಭಾಗವತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಕಲಾಂ ನಾರ್ಹಂತಿ ಮೋಡಶೀಂ |
ಸಾರಮೇ ತತ್ಪುರಾಣಾನಾಂ ನೇದಾನಾಂ ಚೈವ ಸರ್ವಶಃ ||೨೬||

ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿರೇವೈಷಾ ಯತ್ರ ತು ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತೇ |
ಸಮಂ ತೇನ ಪುರಾಣಂ ಸ್ಯಾತ್ಕಥಮನ್ಯನ್ಮುಪೋತ್ತಮ ||೨೭||

ಪಾಠೇ ವೇದಸಮಂ ಪುಣ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ಸ್ಯಾಜ್ಜನಮೇಜಯ |
ಸಠಿತನ್ಯಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ತದೇವ ವಿಬುಧೋತ್ತಮೈಃ ||೨೮||

ನೀನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸಂಸಾರಬಂಧನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಡೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ. ||೨೩-೨೪||

ಶಿವಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವೆಂಬ ಬೇರೆ ಪುರಾಣಗಳಿರುವುವು. ಅವು ದೇವೀ ಭಾಗವತದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದ ಮಹಿಮೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಲಾರವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ದೇವೀಭಾಗವತವು ಸಕಲಪುರಾಣಗಳ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳ ಸಾರಭೂತವಾದುದು. ||೨೫-೨೬||

ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಗುಣವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವುದು. ಬೇರೆ ಪುರಾಣಗಳು ಅವರನ್ನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡುವುವು. ದೇವೀಭಾಗವತವಾದರೋ ಗುಣತ್ರಯಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥಾ ರೂಪವಾದ ಮಾಯಾಶಬಳ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಾದ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದನೆಮಾಡುವುದು. ಓ ರಾಜನೇ, ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇದೇ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪುರಾಣವು. ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪುರಾಣವು ಹೇಗೆ ಸಮಾನವಾಗುವುದು? ||೨೭||

ಓ ಜನಮೇಜಯನೇ, ಇದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಯಣಮಾಡಿದರೆ ವೇದಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ದೇವೀಭಾಗವತವನ್ನೇ ಪಾರಾಯಣಮಾಡಬೇಕು. ||೨೮||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ನೃಪವರ್ಯಂ ತಂ ಜಗಾಮ ಮುನಿರಾಟ ತತಃ |
ಜಗ್ಮುಶ್ಚೈವ ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ ಧೌಮ್ಯಾದಿಮುನಯೋಽನುಲಾಃ ||೨೯||

ದೇವೀಭಾಗವತಸ್ಯೈವ ಪ್ರಶಂಸಾಂ ಚಕ್ರೈರುತ್ತಮಾಂ |
ರಾಜಾ ಶಶಾಸ ಧರಣೀಂ ತತಃ ಸಂತುಷ್ಟಮಾನಸಃ ||೩೦||
ದೇವೀಭಾಗವತಂ ಚೈವ ಪಠನ್ ಶೃಣ್ವನ್ನಿರಂತರಂ |

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ
ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವ್ಯಾಸನು ತನ್ನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಧೌಮ್ಯಾದಿಗಳೂ ತಂತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮವಾದ ದೇವೀಭಾಗವತವನ್ನೇ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ||೨೯||

ರಾಜನೂ ಕೂಡ ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವೀಭಾಗವತವನ್ನೇ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಆ ಪುರಾಣವನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ||೩೦||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ
ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಅಥ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

|| ಚತುರ್ದಶೋಧ್ಯಾಯಃ ||

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

|| ಸೂತ ಉವಾಚ ||

ಅರ್ಧಶ್ಲೋಕಾತ್ಮಕಂ ಯತ್ತು ದೇವೀವಕ್ತ್ರಾಬ್ಜನಿರ್ಗತಂ |

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಂ ನಾಮ ವೇದಸಿದ್ಧಾಂತಬೋಧಕಂ ||೧||

ಉಪದಿಷ್ಟಂ ವಿಷ್ಣುವೇ ಯದ್ವಟಪತ್ರನಿವಾಸಿನೇ |

ಶತಕೋಟಿಪ್ರವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ತತ್ಕೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಪುರಾ ||೨||

ತತ್ಸಾರಮೇಕತಃ ಕೃತ್ವಾ ವ್ಯಾಸೇನ ಶುಕಹೇತವೇ |

ಅಷ್ಟಾದಶಸಹಸ್ರಂ ತು ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧಸಂಯುತಂ ||೩||

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೆ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ದೇವೀಭಾಗವತದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳಿ ಉಪಸಂಹಾರಮಾಡಲಾಗುವುದು. ವ್ಯಾಸರು ತಮ್ಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಸೂತನು ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವನು. ಮೂರನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಅಲದೆಲೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ದೇವಿಯು “ಸರ್ವಂ ಖಲ್ವಿದಮೇವಾಹಂ ನಾನ್ಯದಸ್ತಿ ಸನಾತನಂ” ಎಂದು ಅರ್ಧಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಸೂತ್ರರೂಪವಾದ ವೇದಸಿದ್ಧಾಂತಬೋಧಕನಾದ ದೇವೀಭಾಗವತದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಳು. ||೧||

ಅಲದೆಲೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ದೇವಿಯು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದುದನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ನೂರುಕೋಟಿ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಅದು ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿರುವುದು. ಅದರ

ದೇವೀಭಾಗವತಂ ನಾನು ಪುರಾಣಂ ಗ್ರಥಿತಂ ಪುರಾ ।

ಅದ್ಯಾಪಿ ದೇವಲೋಕೇ ತದ್ವಹುವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಸ್ತಿ ಹಿ

||೪||

ನಾನೇನ ಸದೃಶಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪಾಪನಾಶನಂ ।

ಪದೇ ಪದೇಶ್ವಮೇಧಸ್ಯ ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿಮಾನವಃ

||೫||

ಪೌರಾಣಿಕಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ವಸ್ತ್ರಾದ್ಯಾಭರಣಾದಿಭಿಃ ।

ವ್ಯಾಸಬುದ್ಧ್ಯಾತನ್ಮುಖಾತ್ ಶ್ರುತ್ವೈತತ್ಸಮುಪೋಷಿತಃ

||೬||

ಲಿಖಿತ್ವಾ ನಿಜಹಸ್ತೇನ ಲೇಖಕೇನಾಥವಾ ಮುನೇ ।

ಪ್ರೌಷ್ಠಪದ್ಯಾಂ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ಹೇನುಸಿಂಹಸಮನ್ವಿತಂ

||೭||

ದದ್ಯಾತ್ಪೌರಾಣಿಕಾಯಾಥ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ಪಯಸ್ವಿನೀಂ ।

ಸಾಲಂಕೃತಾಂ ಸವತ್ಸಾಂಚ ಕಪಿಲಾಂ ಹೇನುಮಾಲಿನೀಂ

||೮||

ಸಾರವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ವ್ಯಾಸನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಶುಕನಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟುಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ತಂಭಗಳಾಗಿ ರಚಿಸಿ ದೇವೀ ಭಾಗವತವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ||೨-೨-೪||

ಈ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕವಾದ ಪುರಾಣವು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವು. ಈ ಪುರಾಣದ ಒಂದೊಂದು ಪದವನ್ನೂ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ದರೂ ಮನುಷ್ಯನು ಒಂದೊಂದು ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

||೫||

ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ತಾನೇ ಬರೆದು ಅಥವಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿ, ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳತಕ್ಕವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವರನ್ನು ವ್ಯಾಸರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಅವರಭಾಯಿಂದ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದಮೇಲೆ ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ವಾಹನವಾದ ಚಿನ್ನದ ಸಿಂಹವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ದೇವೀಸ್ವರೂಪವಾದ (ಪುರಾಣ) ದೇವೀಭಾಗವತವನ್ನು ಇರಿಸಿ, ಪೌರಾಣಿಕನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿದ ತುಂಬಾ ಹಾಲುಕರೆಯುವ ಕರುವಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಕಪಿಲವರ್ಣದ ಗೋವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಪುರಾಣದಾನದ ಪೂರ್ಣಫಲ

ಭೋಜಯೇದ್ವಾಹ್ಯಾಣಾನಂತೇಸ್ಯಧ್ಯಾಯ ಪರಿಸಂಮಿತಾನ್ |

ಸುವಾಸಿನೀಸ್ತಾವತೀಶ್ಚ ಕುಮಾರೀ ಬಟುಕೈಃ ಸಹ ||೯||

ದೇವೀಬುದ್ಧ್ಯಾ ಪೂಜಯೇತ್ತಾನ್ ವಸನಾಭರಣಾದಿಭಿಃ |

ಪಾಯಸಾನ್ನ ವರೇಣಾಪಿ ಗಂಧಸ್ತುಕ್ಯು ಸುಮಾದಿಭಿಃ ||೧೦||

ಪುರಾಣದಾನೇನೈತೇನ ಭೂದಾನಸ್ಯ ಫಲಂ ಲಭೇತ್ |

ಇಹಲೋಕೇ ಸುಖೀಭೂತ್ವಾಪ್ಯಂತೇ ದೇವೀಪುರಂ ನೃಜೀತ್ ||೧೧||

ನಿತ್ಯಂಯಃ ಶೃಣುಯಾದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೇವೀಭಾಗವತಂ ಪರಂ |

ನ ತಸ್ಯ ದುರ್ಲಭಂ ಕಿಂಚಿತ್ಕದಾಚಿತ್ತ್ವಚಿದಸ್ತಿಹಿ ||೧೨||

ಅಪುತ್ರೋಲಭತೇ ಪುತ್ರಾನ್ ಧನಾರ್ಥಧನಮಾಪ್ನುಯಾತ್ |

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾದ್ವಿದ್ಯಾಂ ಕೀರ್ತಿಮಂಡಿತಭೂತಲಃ ||೧೩||

ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು (೩೧೮ ಮುನ್ನೂರ ಹದಿನೆಂಟು) ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ||೬-೭-೮||

ಅಷ್ಟೇಜನ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ದೇವೀಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅಷ್ಟೇಸಂಖ್ಯೆಯ ಕುಮಾರಿಯರನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾದ ವಟುಗಳನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ, ಪಾಯಸಾನ್ನಾದಿಗಳಿಂದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗಂಧ ಹೂ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ||೯-೧೦||

ಈ ಪುರಾಣದಾನದಿಂದ ಭೂದಾನಮಾಡಿದ ಫಲವು ಬರುವುದು. ದಾನ ಮಾಡಿದವರು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಪಟ್ಟಣವಾದ ಮಣಿದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು. ||೧೧||

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದೇವೀಭಾಗವತದ ಪುರಾಣವನ್ನು ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ದೊರೆಯದಿರುವ ಪದಾರ್ಥವು ಎಂದಿಗೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ||೧೨||

ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆವರು. ಧನಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು ಧನವನ್ನು ಪಡೆವರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಲಂಕರಿಸುವನು. ||೧೩||

ವಂಧ್ಯಾ ನಾ ಕಾಕವಂಧ್ಯಾ ನಾ ಮೃತವಂಧ್ಯಾ ಚ ಯಾಂಗಳನಾ ।

ಶ್ರವಣಾದಸ್ಯ ತದ್ಗೋಷಾನ್ನಿವರ್ತೇತ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೧೪॥

ಯದ್ಗೇಹೇ ಪುಸ್ತಕಂ ಚೈತತ್ಪ್ರಜಿತಂ ಯದಿ ತಿಸ್ತತಿ ।

ತದ್ಗೇಹಂ ನ ತ್ಯಜೇನ್ನಿತ್ಯಂ ರಮಾ ಚೈವ ಸರಸ್ವತೀ ॥೧೫॥

ನೇಕ್ಷಂತಿ ತತ್ರ ವೇತಾಲಡಾಕಿನೀರಾಕ್ಷಸಾದಯಃ ।

ಜ್ವರಿತಂ ತು ನರಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಠೇದೇತತ್ಸಮಾಹಿತಃ ॥೧೬॥

ಮಂಡಲಾನ್ನಾಶಮಾಪ್ನೋತಿ ಜ್ವರೋ ದಾಹಸಮನ್ವಿತಃ ।

ಶತಾನ್ಯತ್ತ್ಯಾಃಸ್ಯ ಪತನಾತ್ಕ್ಸಯರೋಗೋ ವಿನಶ್ಯತಿ ॥೧೭॥

ಪ್ರತಿಸಂಧ್ಯಂ ಪಠೇದ್ಯಸ್ತು ಸಂಧ್ಯಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಮಾಹಿತಃ ।

ಏಕೈಕಮಸ್ಯ ಚಾಧ್ಯಾಯಂ ಸ ನರೋ ಜ್ಞಾನವಾನ್ಘನೇತ್ ॥೧೮॥

ಬಂಜೆಯಾದವಳೂ, ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತು ಬಂಜೆಯಾದವಳೂ, ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಸಾಯುತ್ತಿರುವ ಬಂಜೆಯೂ, ಈ ದೇವೀಭಾಗವತ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಆ ದೋಷಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ॥೧೪॥

ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವೀಭಾಗವತದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿರುವರೋ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸರಸ್ವತಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ವಾಸವಾಗಿರುವರು. ॥೧೫॥

ಬೇತಾಳ, ಡಾಕಿನೀ, ರಾಕ್ಷಸ ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟಗ್ರಹಗಳು ಆ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಜ್ವರವು ಬಂದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಈ ದೇವೀಭಾಗವತವನ್ನು ಪಠನ ಮಾಡಿದರೆ ನಲವತ್ತೆಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಾಹಜ್ವರವು ನಾಶವಾಗುವುದು. ॥೧೬॥

ನೂರು ಬಾರಿ ಈ ದೇವೀಭಾಗವತವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದರೆ ಕ್ಷಯ ರೋಗವು ನಾಶವಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯ ಪಾರಾಯಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಇದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುವುದು. ॥೧೭-೧೮॥

ಶಕುನಾಂಶ್ಚೈವ ವೀಕ್ಷೇತ ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯೇಷು ಚೈವ ಹಿ ।
 ತತ್ಪ್ರಕಾರಃ ಪುರಸ್ತಾಸ್ತು ಕಥಿತೋಽಸ್ಮಿ ನುಯಾ ಮುನೇ ॥೧೯॥

ನನರಾತ್ರೇ ಪಠೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಶಾರದೀಯೇಽತಿಭಕ್ತಿತಃ ।
 ತಸ್ಯಾಂಬಿಕಾ ತು ಸಂತುಷ್ಟಾ ದದಾತೀಚ್ಛಾಧಿಕಂ ಫಲಂ ॥೨೦॥

ವೈಷ್ಣವೈಶ್ವೈವ ಶೈವೈಶ್ವ ರಮೋಮಾಪ್ರೀತಯೇ ಸದಾ ।
 ಸೌರೈಶ್ಚ ಗಾಣಪತ್ಯೈಶ್ಚ ಸ್ವೇಷ್ಟಶಕ್ತೇಶ್ಚ ತುಷ್ಠಯೇ ॥೨೧॥

ಪಠಿತವ್ಯಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ನನರಾತ್ರಚತುಷ್ಠಯೇ ।
 ವೈದಿಕೈರ್ನಿಜಗಾಯತ್ರೀಪ್ರೀತಯೇ ನಿತ್ಯತೋ ಮುನೇ ॥೨೨॥

ಪಠಿತವ್ಯಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ವಿರೋಧೋ ನಾತ್ರ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ।
 ಉಪಾಸನಾ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತಾಽಸ್ಮಿ ಸರ್ವದಾ ॥೨೩॥

ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೋ ಬಾರದೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಬಂದಾಗ, ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಸ್ತಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ದಿಂದ, ಶಕುನವನ್ನು ಈ ಪುರಾಣದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಈ ಪುರಾಣದ ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದು. ॥೧೯॥

ಶರದೈತುವಿನ ನನರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ದೇವೀಭಾಗವತವನ್ನು ಪಾರಾಯಣಮಾಡಿದರೆ ದೇವಿಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭಕ್ತನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವಳು. ॥೨೦॥

ಆಷಾಢ, ಆಶ್ವಯುಜ, ಮಾಘ, ಚೈತ್ರ, ಈ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಶೈವರು ಉಮಾದೇವಿಯ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೂ, ವೈಷ್ಣವರು ರಮಾದೇವಿಯ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೂ, ಸೂರ್ಯೋಪಾಸಕರು ಛಾಯಾದೇವಿಯ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೂ, ಗಣಪತ್ಯುಪಾಸಕರು ಸಿದ್ಧಿ ಬುದ್ಧಿದೇವಿಯರ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೂ, ವೈದಿಕರು ತಾವು ಜಪಮಾಡುವ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದೇವತೆಯ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ದೇವೀಭಾಗವತವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ॥೨೧-೨೨॥

ಈ ದೇವೀಭಾಗವತ ಪಾರಾಯಣ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶೈವ ವೈಷ್ಣವಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಶೈವನಾಗಲೀ ವೈಷ್ಣವನಾಗಲೀ,

ತಚ್ಚಕ್ರೇರೇನ ತೋಷಾರ್ಥಂ ಪಠಿತವ್ಯಂ ಸದಾ ದ್ವಿಜೈಃ |

ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರೋ ನ ಪಠೇದೇತತ್ಕದಾಪಿ ಚ ವಿಮೋಹಿತಃ

||೨೪||

ಶೃಣುಯಾದ್ವಿಜವಕ್ರಾತ್ತು ನಿತ್ಯಮೇವೇತಿ ಚ ಸ್ಥಿತಿಃ |

ಕಿಂಪುನರ್ಬಹುನೋಕ್ತೇನ ಸಾರಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತತ್ಪತಃ

||೨೫||

ವೇದಸಾರಮಿದಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪುರಾಣಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ |

ವೇದಪಾಠಸಮಂ ಪಾಠೇ ಶ್ರವಣೇ ಚ ತಥೈವ ಹಿ

||೨೬||

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಾಂ ತಾಂ ಗಾಯತ್ರೀಪ್ರತಿಸಾದಿತಾಂ |

ನಮಾಮಿ ಹ್ರೀಂಮಯೀಂ ದೇವೀಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಜೋದಯಾತ್ ||

ಗಣಪತ್ಯುಪಾಸಕನಾಗಲಿ, ಸೂರ್ಯೋಪಾಸಕನಾಗಲಿ, ಶಕ್ತಿ ರಹಿತವಾಗಿ ಆ ದೇವತೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಶಕ್ತಿ ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಮಾಡುವರು. ಹೇಗೆಂದರೆ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ, ಸೀತಾರಾಮ, ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಾವೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡಿ ಶಕ್ತಿ ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಪೂಜೆಮಾಡುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ದೇವತಾ ಶಕ್ತಿ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ, ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವಾದಿಗಳಾದ ಸಕಲರೂ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ||೨೭||

ಯಾವಾಗಲೂ ದ್ವಿಜರು ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ವೈಶ್ಯರು ಅವರು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವ ದೇವತಾಶಕ್ತಿ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಶೂದ್ರರೂ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದೇ ಎಂದಿಗೂ ಇದನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬಾರದು. ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ವಿಧಿಯು. ||೨೮||

ಎಲೈ ಋಷಿಗಳೇ, ಕೇಳಿರಿ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದೇನುಪ್ರಯೋಜನ? ಸಾರವಾದುದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಈ ಪುರಾಣವು ವೇದದ ಸಾರವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದಾಗಿರುವುದು. ಇದನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದರೂ ಕೇಳಿದರೂ ವೇದವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಕೇಳಿದ ಫಲಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದು. ||೨೯-೩೬||

ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡತಕ್ಕವಳೂ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಳೂ ಹ್ರೀಂ ಎಂಬ ಬೀಜಾಕ್ಷರದ ಅರ್ಥಸ್ವರೂಪಳೂ ಆದ ದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ

ಇತಿ ಸೂತವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ನೈಮಿಷೀಯಾಸ್ತಪೋಧನಾಃ ।

ಪೂಜಯಾಮಾಸುರತ್ಕುಚ್ಛೈಃ ಸೂತಂ ಪೌರಾಣಿಕೋತ್ತಮಂ ॥೨೮॥

ಪ್ರಸನ್ನಹೃದಯಾಃ ಸರ್ವೇ ದೇವೀಪಾದಾಂಬುಜಾರ್ಚಕಾಃ ।

ನಿವೃತ್ತಿ(ವೃತ್ತಿ)ಂ ಪರಮಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಪುರಾಣಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವತಃ॥೨೯॥

ನಮಶ್ಚಕ್ರೈಃ ಪುನಃ ಸೂತಂ ಕ್ಷಮಾಪ್ಯ ಚ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ।

ಸಂಸಾರವಾರಿಧೇಸ್ತಾತ ಪ್ಲವೋಽಸ್ಮಾಕಂ ತ್ವಮೇವ ಹಿ ॥೩೦॥

ಇತಿ ಸ ಮುನಿವರಾಣಾಮಗ್ರತಃ ಶ್ರಾವಯಿತ್ವಾ ।

ಸಕಲನಿಗಮಗುಹ್ಯಂ ದೌರ್ಗಮೇತತ್ಪುರಾಣಂ ।

ವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಆ ದೇವಿಯು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸಲಿ ! ಎಂದು ಗ್ರಂಥ ಸಮಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂತನು ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಪದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂಗಳವನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ಮಂಗಳವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ॥೨೭॥

ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದ ಸೂತನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪುರಾಣಿಕರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಸೂತನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. ॥೨೮॥

ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳೂ ದೇವಿಯ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿದುದರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರು. ॥೨೯॥

ಓ ಸೂತಮುನಿಯೇ, ನಮಗೆ ನೀನು ಈ ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕೆ ಹಡಗಿನಂತಿರುವೆ ! ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೂತನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ॥೩೦॥

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿದ್ದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಈ ಮಹಾ ಪುರಾಣವನ್ನು ಋಷಿಗಳೆದುರಿಗೆ ಹೇಳಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಅತಿರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಗದಂಬೆಯ ಪಾದವೆಂಬ

ನತಮುಢ ಮುನಿಸಂಘಂ ವರ್ಧಯಿತ್ವಾಶಿಷ್ಯಾಂಬಾ ।

ಚರಣಕಮಲಭೃಂಗೋ ನಿರ್ಜಗಾನಾಥ ಸೂತಃ

॥೩೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ

ಚತುರ್ವಿಂಶಾಧ್ಯಾಯಃ

ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

ಇತಿ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತಂ ಮಹಾಪುರಾಣಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಕಮಲಕ್ಕೆ ದುಂಬಿಯಂತಿರುವ ಸೂತಮುನಿಯು ತನ್ನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. ॥೩೧॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧವು ಮುಗಿದುದು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀರಸ್ತು ॥

ಶ್ರೀಕರ್ಣಾಟಾಧಿಪ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ತಾಸನಾತ್
 ದೇವೀಭಾಗವತಸ್ಯಾನುವಾದಂ ಕನ್ನಡಭಾಷಯಾ ||
 ಸುಬ್ಬಮ್ಮಾಂಬಾದೇವಯಜ್ಞ ತನಯಃ ಚಂದ್ರಶೇಖರಃ |
 ಜನಾನಾಮುಪಕಾರಾಯ ರಚಯಾಮಾಸ ಸಾದರಂ ||

ಈಶಸೇವಾಂ ದೇಶಸೇವಾಂ ಭಾಷಾಸೇವಾಂ ಮಯಾ ಕೃತಾಂ |
 ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ತುಷ್ಯತು ಗುರುಃ ದೇವೋ ರಾಜಾ ಚ ಭಾರತಿ |
 ಸೇವಿತಾಽವತು ಸಾ ದೇವೀ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿಣೀ |
 ಪ್ರಾಣಿಕರ್ಮವಶಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಣೀಚ್ಛಾ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾತ್ಮಿಕಾ ||

ತಿವೇ ತವ ಕೃಪಾ ದದೌ ಗೃಹಕಳತ್ರವಿತ್ತಾದಿಕಂ
 ಸುತಾನ್ ದುಹಿತೃತತ್ಸುತಾನ್ ಸುಕೃತಯಶ್ಚ ಕಾಶ್ಚಿತ್ ಕೃತಾಃ |
 ಅಲಂಮತಿರಿಹಾಸ್ತು ಮೇ ಮಮ ಕದಾಽಂತಮಾಶಾ ವ್ರಜೇತ್
 ಪ್ರಬೋಧಸುಖಮರ್ಥಯೇ ಪರವಿರಕ್ತಿಮುಕ್ತೀ ಮುದಾ ||

|| ಶ್ರೀಜಗದಂಬಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

MYSORE
SREE PANCHACHARYA ELECTRIC PRESS,
1945

